

Programmabegroting 2008

Programmabegroting 2008

Inhoudsopgave

Hoofdpijnen programmabegroting 2008	3
Overzicht met financiële prioriteiten	9
Leeswijzer	19
Begroting in één oogopslag	23
Uiteenzetting van de financiële positie	27
Overzicht van baten en lasten per programma	30
Meerjarig overzicht van de saldi per programma	31
Overzicht mutaties eigen vermogen	32
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien	36
 Mens	
1. Sociaal Beleid	41
2. Jeugdzorg	47
3. Cultuur	51
4. Openbare orde en Veiligheid	57
5. Bestuur	61
 Economie	
6. Economie	69
7. Toerisme en recreatie	73
8. Landbouw en Visserij	79
9. Onderwijs	83
10. Mobiliteit	87
11. Verkeersveiligheid	95
 Omgeving	
12. Milieu	101
13. Ruimtelijke omgeving	107
14. Watermanagement	113
15. Natuur en Landschap	119
 Paragrafen	
1. Lokale heffingen	125
2. Weerstandsvermogen	129
3. Onderhoud kapitaalgoederen	141
4. Financiering met berekening EMU-saldo	147
5. Bedrijfsvoering	153
6. Verbonden partijen	169
7. Grondbeleid	181
 Bijlagen	
1. Staat van investeringen in materiële en financiële activa	184
2. Staat van verloop investeringskredieten	189
3. Staat van reserves en voorzieningen	191
4. Staat van subsidies	194
5. Staat van incidentele baten en lasten	206

Hoofdpijnen programmabegroting 2008

Inleiding op de programmabegroting 2008

De programmabegroting borduurt voort op ons collegeprogramma "Nieuwe Verbindingen" en de speerpunten die uw staten formuleerden.

U treft in de beschrijving van de hoofdstukken vooral een inzicht in het werk dat door de ambtelijke organisatie wordt verzet. Een groot gedeelte van de jaarlijkse budgetomvang van € 200 miljoen dat in de provincie rond gaat is voor kortere of langere termijn vastgelegd om onze wettelijke taken uit te voeren en aan onze vastgelegde verplichtingen te voldoen.

Voor een bedrag van ruim € 20 miljoen per jaar kunnen wij op korte termijn samen een eigen stempel zetten.

In het debat over de Voorjaarsnota en in onze Voorjaarsconferentie zijn de keuzes gemaakt over de bestemming van de zogenaamde "vrije ruimte".

Naar onze mening sluiten die aan op uw wensen en speerpunten.

Straks de resultaten

Op dit moment kunnen wij nog niet veel laten zien van de verwezenlijking van onze ambities. Ze zijn verwoord en in de meeste gevallen is het geld voor de uitvoering ervan gereserveerd. In de loop van 2008 kunnen wij u inzicht geven in de eerste resultaten.

Uit de toekenning van prioriteiten, waarover u nog gaat besluiten, is wel een rode draad te halen.

Groei en Groen grootste financiële prioriteit

Het grootste aandeel in de vrije ruimte gaat naar de realisering van knooppunt 4. Groei en Groen in Zeeland. Met afstand gevolgd door knooppunt 2. Mensen in Zeeland en knooppunt 5. Bereikbaar in Zeeland. In de "staart" bevinden zich op gelijk niveau, de knooppunten 6. Samen in Zeeland en 3. Veilig in Zeeland en knooppunt 1. Levendig Zeeland sluit de rij.

Meerjarenbegroting gebiedsgerichte projecten

Aan de verdeling over de knooppunten in de meerjarenbegroting valt op dat in de post Groei en Groen de helft – € 20,6 miljoen – is bestemd voor de meerjarenbegroting grote projecten fysieke leefomgeving. In het knooppunt Levendig Zeeland is nog eens € 3 miljoen voor dezelfde post opgenomen.

Wij hebben nooit eerder zo'n forse impuls gegeven aan de uitvoering van gebiedsgerichte projecten. In ons collegeprogramma hebben wij al aangekondigd dat wij in gebieden waar complexe problemen spelen of waar zich ontwikkelingskansen voordoen, personeel en geld zullen inzetten om ze tot uitvoering te brengen. Dat zullen we alleen kunnen doen in samenwerking en wisselwerking met andere overheden en belangenorganisaties.

De projecten die de uitvoeringsfase naderen (zoals Rondom het Veerse Meer, de Kenniswerf, Perkpolder en Waterdunen) zullen als eerste worden aangepakt.

Effectieve en efficiënte uitvoeringsorganisatie

Het organiseren van geld voor de uitvoering is natuurlijk belangrijk. Maar het geld moet worden omgezet in uitvoering van die grote gebiedsprojecten. Het realiseren van deze ambitie vraagt van ons en van de ambtelijke organisatie een effectieve en efficiënte inzet.

Deze aanpak vergt een cultuuromslag van onze provinciale organisatie.

De mensen in onze organisatie willen meedoen en mee ontwikkelen met andere overheden, bedrijven, instellingen en burgers. Kortom, uitvoering van beleid staat de komende periode centraal. Bestuurlijk willen we niet op afstand blijven. Een projectgedeputeerde die hierin een duidelijk opdracht krijgt, is daarvoor een middel.

Investeren in economische kansen

De Zeeuwse economische, ecologische en sociale diversiteit leidt tot een aparte dynamiek, waarin meerdere keuzes elkaar soms lijken tegen te spreken. Niets is echter minder waar: juist door deze keuzes is Zeeland een prettige provincie om te wonen, te werken en te recreëren. Daarom kiezen wij voor optimale, duurzame groei, technologische en ecologische ontwikkeling en toename van werkgelegenheid in meerdere sectoren. Ook hierbij is het leggen van 'nieuwe verbindingen' essentieel, bijvoorbeeld door te zoeken naar nieuwe productmarkt combinaties of door nieuwe economische dragers op het platteland.

Daarom investeren we -grotendeels € 5,1 miljoen - in ontwikkelingskansen in Zeeland door uitvoering te geven aan Pieken in de Delta, reserveren we voor een Zeeuws sociaal akkoord en financieren we aardgasvulpunten.

Investeren in Kwaliteit Blauw en Groen

We willen het land beschermen tegen wateroverlast en de waterkwaliteit verbeteren. Meer en betere natuurgebieden als onderdeel van de Zeeuwse Ecologische Hoofdstructuur bieden een garantie voor behoud van de typische soortenrijkdom in onze provincie. En daar zouden we allemaal van mogen en kunnen genieten. Daarom investeren we in € 4,6 miljoen in de kwaliteitsimpuls blauw en groen.

Groei en groen en Mensen in Zeeland

Een andere opvallende prioriteit is de reservering van € 4,4 miljoen voor de cofinanciering in het Landelijk Gebied. De gelden worden gelijkelijk verdeeld over de knooppunten Groei en Groen en Mensen in Zeeland.

Wij vinden dorpen en wijken de kleinste sociaal-geografische eenheden voor voorzieningen die het sociale leven faciliteren. De geringe omvang van veel kernen, de schaalvergroting op voorzieningenniveau en de beperkte openbaar vervoervoorzieningen zetten de leefbaarheid van die kernen onder druk. Daarom stimuleren wij de omslag naar de inrichting van voorzieningen met een multifunctioneel karakter. Hiermee blijven niet alleen de sociale activiteiten van de inwoners behouden, maar blijven de voorzieningen zo dicht mogelijk bij de mensen. Zo willen wij een toename van de aanwezigheid van een "frontoffice" van (gezondheids)zorg en (kinder)opvang, bibliotheken, middenstand en andere voorzieningen in 20 kleine kernen. Vormen van openbaar vervoer tussen deze kleine kernen vinden wij van essentieel belang voor het behoud en de verbetering van de voorzieningen en dus voor de leefbaarheid.

Mensen in Zeeland

Van oudsher heeft de provincie meer instrumenten om de fysieke leefomgeving te bepalen en te beïnvloeden, dan om te investeren in de sociale infrastructuur. Ondanks dat gegeven hebben wij grote ambities op dat terrein. We willen een gezond en actief betrokken Zeeland. Dat betekent niet alleen aanpakken van sociale vraagstukken en problemen (herstelbeleid), maar ook investeren in het voorkomen van problemen en in het benutten van kansen voor de mensen van Zeeland.

Investeren in sociale samenhang

In onze optiek moeten we als Zeeland gezamenlijk investeren in een goede sociale infrastructuur en sterke sociale netwerken, die zijn toegesneden op de maat van de provincie en op de gewijzigde maatschappelijke verhoudingen o.a. door de WMO en de invloed van de kennissamenleving. Verenigingen, voorzieningen en culturele instellingen vormen een bindend element en dragen bij aan de sociale cohesie. En waar de sociale samenhang goed is, of het nu gaat om een straat, stad, wijk of dorp, daar is het prettiger en veiliger wonen. Investeren in de sociale samenhang en dus in de mensen in Zeeland, kan dus ook betekenen investeren in de openbare ruimte. Regionaal maatwerk en participatie van de mensen zijn van belang. Meer aandacht voor het benutten van (sociale) kansen voor Zeeland en het voorkomen van problemen in plaats van de focus op het oplossen van sociale problemen. Meer sturen op maatschappelijke effecten van beleid. We intensiveren ons integraal jeugdbeleid vanuit deze visie.

Daarom ziet u onder andere € 9 miljoen gereserveerd voor Integraal Jeugdbeleid, Beleidskader Sociale Zorg, Backoffice WMO en voor versterking van het Zeeuws model. Voor de jaren vanaf 2008 komen wij voor Integraal Jeugdbeleid in de Najaarsnota terug met een voorstel voor extra middelen.

Investeren in kwaliteit cultureel erfgoed

Een grote investering - € 2 miljoen - is ook die in de kwaliteit van het cultureel erfgoed. Daarmee willen we bijdragen aan de versterking van het culturele bewustzijn van inwoners en bezoekers van Zeeland. Dat doen we door het vergroten van het publieksbereik en het actief deelnemen aan cultuur, maar ook door de culturele infrastructuur te versterken. Dan denken we aan het behouden en ontwikkelen van monumenten.

Bereikbaar in Zeeland

Onder 'bereikbaar in Zeeland' verstaan we toegankelijkheid die wordt bereikt door het faciliteren van de mobiliteit van mensen door onder meer openbaar vervoer, goede infrastructuur en technische bereikbaarheid door moderne communicatieverbindingen en -technieken. We hebben € 10,8 miljoen gereserveerd voor de uitvoering van ons Verkeer en Vervoersplan en voor de Kanaalkruising Sluiskil.

Samen in Zeeland

We willen een slagvaardige, duurzaam verbindende overheid zijn.

De verschillende 'tandwielen' in de Zeeuwse maatschappij moeten steeds meer in elkaar grijpen, opdat een gezamenlijke, doorgaande beweging ontstaat richting toekomst. Wat we nu in beweging zetten, bepaalt de kwaliteit van de Zeeuwse maatschappij van straks. Deze opgave vraagt om een slagvaardige, naar buiten gerichte en verbindende bestuursstijl en een organisatiecultuur gericht op uitvoering (gebiedsgericht werken), actief zijn in het zoeken en benutten van nieuwe kansen, netwerken en creatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken waarbij wij ook over de provinciegrenzen heen kijken. Dit doen wij in samenspraak met onze partners en inwoners: een proces van 'boeien en (ver)binden'.

Dat doen we onder andere door het organiseren van (digitale) netwerken en het cofinancieren van grensoverschrijdende projecten. Daarvoor hebben we € 3,4 miljoen gereserveerd.

Veilig in Zeeland

Mensen vinden veiligheid een van de belangrijkste thema's. Daarom staat integrale veiligheid hoog op onze agenda. De ligging en geografische structuur van Zeeland maken dit thema nog eens extra belangrijk. De bestrijding en beheersing van crises en rampen, externe veiligheid en de veiligheid op en rond de Westerschelde zijn belangrijke prioriteiten. We maken daarbij zoveel mogelijk gebruik van kennis en kunde bij ondernemers. We gaan actief anticiperen op de stijging van de zeespiegel en de mogelijke gevolgen daarvan voor Zeeland. Alle inwoners en bezoekers hebben belang bij sociale veiligheid en verkeersveiligheid.

We hebben € 8,3 miljoen gereserveerd voor investeringen in een Tunneloefencentrum, de verkeersveiligheid en het versterken van integrale veiligheid.

Levendig Zeeland

De demografische trends en prognoses voor Zeeland kenmerken zich door forse verschillen tussen regio's/gemeenten in bevolkingsaantal, bevolkingsopbouw, aantal huishoudens en gezinssamenstelling. Factoren die van grote invloed zijn op aantallen en soort woningen, voorzieningen, zorg etc. Wij beperken ons in dit programma tot een aantal centrale ambities voor Zeeland, waarbij we onderkennen dat regionaal maatwerk geboden is. We houden vast aan onze ambitie van een bescheiden bevolkingsgroei van 0,5% ofwel 1.900 inwoners per jaar zoals opgenomen in het omgevingsbeleid. In het aantrekken van nieuwe inwoners spannen wij ons extra in voor de afnemende groep 30-60 jarigen. Algemene uitgangspunten zijn het actief benutten van kansen en een goede doorvertaling in beleid op onder meer voorzieningen, wonen, zorg en leefomgeving. Ons motto: Zeeland, van alle tijden en generaties.

Behalve de € 3 miljoen die gereserveerd is voor grote projecten in de fysieke leefomgeving is € 8,5 ton bedoeld voor evenementen en het tot stand brengen van meer samenhang in de steden.

Indeling programmabegroting 2008 en volgende jaren

Provinciale staten hebben ingevolge artikel 2 lid 1 van de Financiële Verordening bij de aanvang van de nieuwe statenperiode een andere programma-indeling vastgesteld. Daarbij is als uitgangspunt gehanteerd de Duurzaamheidsdriehoek. Dit resulteert in drie domeinen: Sociaal, Economie en Ecologie en vijftien programma's. Door een hoofdindeling van de programma's op basis van de pijlers van de Duurzaamheidsdriehoek wordt getracht het evenwicht en de samenhang tussen de pijlers transparant en controleerbaar te maken. De programma-indeling volgt de strategische visie en de nota De Driehoek Rond.

Hierdoor ziet met ingang van de programmabegroting 2008 de programma-indeling er als volgt uit: (De nummers tussen haakjes verwijzen naar de programmanummers tot en met 2007).

Domein Sociaal

1. Sociaal Beleid (11)
2. Jeugdzorg (12)
3. Cultuur (13)
4. Openbare orde en veiligheid (18)
5. Bestuur (17)

Domein Economie

- 6. Economie (1)
- 7. Toerisme en Recreatie (2)
- 8. Landbouw en Visserij (15)
- 9. Onderwijs (4)
- 10. Mobiliteit (8, 10)
- 11. Verkeersveiligheid (9)

Domein Ecologie

- 12. Milieu (3)
- 13. Ruimtelijke omgeving (5, 6, 7)
- 14. Watermanagement (14)
- 15. Natuur en Landschap (16)

Begroting 2008

In april stelden wij het collegeprogramma "Nieuwe verbindingen" vast. Hiermee rekening houdend is de Voorjaarsnota opgesteld, waarin wij de beleidsinhoudelijke kaders hebben aangegeven voor de op te stellen programmabegrotingen voor de komende jaren. Wij hebben ook een visie op de toekomst van Zeeland opgesteld. Vanuit die lange-termijnvisie zijn de kortere-termijndoelen en -acties voor de komende vier jaar geformuleerd. Het gaat uit van de mensen en de kracht en identiteit van Zeeland en is gericht op een duurzame ontwikkeling geënt op de Zeeuwse schaal en samenleving. De geografische spreiding, kleinschaligheid en diversiteit van de provincie als eilandenrijk gelden daarbij als absolute kracht. De continue uitdaging is het streven naar een goed functionerend netwerk voor alle Zeeuwen dat bestaat uit kwalitatief en goed bereikbare zorg, een breed aanbod aan voorzieningen, gespreide werkgelegenheid, mobiliteit voor iedereen en een aantrekkelijke woonomgeving.

Een manier om dat doel te bereiken is het Zeeuws Model, een Zeeuwse alternatief voor de trend van schaalvergroting waarbij het draait om nieuwe verbindingen. Door provinciebrede samenwerking achter de schermen kunnen voorzieningen in de regio's, dichtbij de mensen, in stand worden gehouden. De uitdagingen voor de langere termijn zijn de klimaatverandering en de demografische ontwikkeling van Zeeland.

De door uw staten aangegeven beleidsmatige kaders bij de behandeling van de Voorjaarsnota hebben wij uitgewerkt in de in november door provinciale staten vast te stellen programmabegroting. Tegelijkertijd met de programmabegroting wordt in november een Najaarsnota behandeld, waarin, afhankelijk van de financiële ontwikkelingen, aanvullende keuzes kunnen worden voorgelegd met daarin opgenomen de voorstellen voor het te voeren beleid in het komende jaar/jaren.

Wij willen aan de verschillende knooppunten de volgende bedragen toewijzen:

1. Levendig Zeeland	€ 3,9 miljoen
2. Mensen in Zeeland	€ 19,3 miljoen
3. Veilig in Zeeland	€ 9,4 miljoen
4. Groei en Groen in Zeeland	€ 39,5 miljoen
5. Bereikbaar in Zeeland	€ 13,3 miljoen
6. Samen in Zeeland	<u>€ 9,3 miljoen</u>
Totaal	€ 94,7 miljoen

In domeinen is dit als volgt:

Domein Sociaal	€ 23,0 miljoen
Domein Economie	€ 20,4 miljoen
Domein Ecologie	€ 40,3 miljoen
Ondersteuning en reserves	<u>€ 11,0 miljoen</u>
Totaal	€ 94,7 miljoen

Financiën

De uitvoering van het coalitieakkoord vergt een forse financiële inspanning. Wij hebben van de totaal beschikbare ruimte aan een bedrag van € 95 miljoen een bestemming gegeven. Hiermee willen wij bereiken dat de doelen van ons coalitie-akkoord kunnen worden uitgevoerd. Het is onze bedoeling met deze gelden ook middelen vanuit Europa, het Rijk en anderen aan te trekken, zodat de inzet van de provinciale middelen als 'vliegwiel' wordt gebruikt om meer en betere resultaten te kunnen bereiken.

Dit is een beleid dat wij ook in de komende jaren willen voortzetten. Het betekent dat er voldoende budgettaire ruimte moet zijn voor onder meer het realiseren van grote uitvoeringsgerichte projecten op de verschillende beleidsterreinen. Dit houdt in dat wij terughoudend zullen zijn met het aangaan van structurele lasten die een langere periode beslaan dan een collegeperiode. Bij de prioriteitstelling in het kader van de programmabegroting 2008 zetten wij voornamelijk in op het aangaan van financiële verplichtingen van maximaal vier jaar. Verder beraden wij ons op een betere afstemming tussen de verschillende projecten en een daaraan aangepaste planning met uitvoeringsprogramma's op de verschillende beleidsterreinen.

Voor het opvangen van de toenemende risico's is het ook van belang dat er voldoende structurele budgettaire ruimte is én dat er voldoende middelen binnen de reserves van de provincie zijn. Dit is ook belangrijk in verband met de onzekerheden die er zijn over de inkomstenkant van de provinciale begroting, die voor een belangrijk deel afhankelijk is van de bedrijfsresultaten van de Delta NV en van de onzekere ontwikkelingen van de provinciefondsuitkering.

De junicirculaire was te laat voor verwerking in de begroting. Deze circulaire wordt meegenomen in de najaarsnota, die gelijktijdig met de begroting in PS wordt behandeld. Een belangrijk aandachtspunt hierbij betreft de uitvoering van het Regeerakkoord van het Kabinet Balkenende, waarin een éénmalige afroaming van het vermogen van de provincies is opgenomen van € 800 miljoen. Deze gelden moeten worden ingezet voor de realisatie van Rijksdoelen. In interprovinciaal verband wordt overlegd met het Rijk om te komen tot een Bestuursakkoord. Voor de provincie Zeeland is er sprake van een aandeel van € 12,5 miljoen per jaar voor 2008. De consequenties voor 2009 tot en met 2011 worden nog nader bezien. Deze forse financiële aanslag op de algemene reserve van de provincie proberen wij via een Bestuursakkoord zoveel mogelijk te benutten voor de verwezenlijking van projecten in de provincie Zeeland die aansluiten bij Rijksdoelen.

Het opvangen van deze taakstelling vanuit het Regeerakkoord laten wij niet ten koste gaan van onze ambities zoals wij deze hebben neergelegd in ons coalitieakkoord.

In de Voorjaarsnota hebben wij het meerjarenperspectief aangegeven.

Het saldo van de jaarrekening 2006 van € 2,5 miljoen kan toegevoegd worden aan de budgettaire ruimte. Verder zijn na de prioriteitstelling in de voorjaarsconferentie de ramingen van de rente aangepast in verband met de omvang van de liquide middelen en de hogere rentestand. Hierdoor komt de ruimte er als volgt uit te zien:

Budgettaire ruimte in mln €	2007 en 2008	2009	2010	2011
Budgettaire ruimte	€ 34,9	€ 27,4	€ 27,7	€ 27,7
Saldo programmarekening 2006	€ 2,5			
Extra rente-opbrengst, overige ontwikkelingen en afronding	€ 2,2	€ 0,3	€ 0,1	€ 0,4
Initiatieven Provinciale Staten	€ 1,3-	€ 1,2-	€ 1,3-	€ 1,2-
Prioriteiten 2007	€ 4,0-			
Prioriteiten 2008 en volgende jaren	€ 29,4-	€ 25,2-	€ 18,2-	€ 18,0-
Najaarconferentie 2007	€ 4,9			
Resterende budgettaire ruimte	€ 0	€ 1,3	€ 8,3	€ 8,9

Naast de consequenties van de junicirculaire kunnen zich in de komende tijd nog financiële meeen/of tegenvallers voordoen. Ook zullen wij bezien of er ruimte aanwezig is binnen de programmabegroting 2007. De dan beschikbare budgettaire ruimte zullen wij betrekken bij de afweging over de naar de Najaarsnota doorgeschoven prioriteiten, waarover wij u apart hebben geïnformeerd.

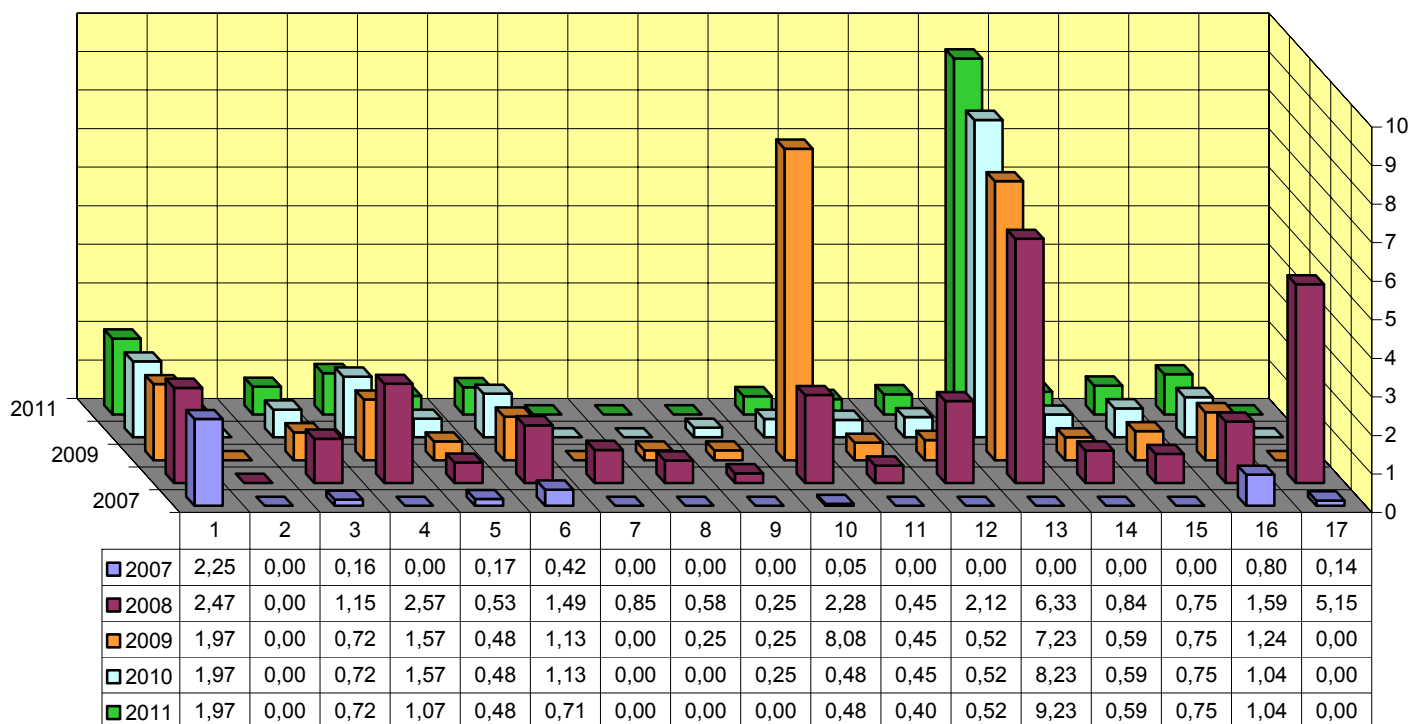
Wij bieden u de voorliggende programmabegroting 2008 ter vaststelling aan. In het besef dat een ieder van u zich geïnspireerd weet door geloof, levensbeschouwing, maatschappelijke betrokkenheid of idealen wensen wij u, in uw werk voor de bevolking van Zeeland, een vruchtbaar jaar toe.

gedeputeerde staten van Zeeland

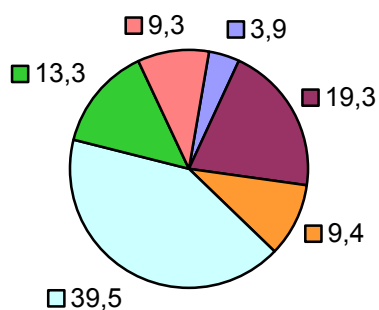
Overzicht van de financiële prioriteiten

Het overzicht met de financiële prioriteiten is onderverdeeld per programma en per knooppunt van het collegeprogramma. Het overzicht bevat geen budgettair neutrale prioriteiten en bij een prioriteit voor personeelskosten is een bedrag inclusief ondersteuningskosten opgenomen.

Prioriteiten per programma per jaar (*1 mln euro)

Prioriteiten per knooppunt (*1 mln euro)

Programma		2007	2008	2009	2010	2011
	01 Sociaal Beleid					
Actie	Omschrijving					
01010810	Jeugd	2.250.000				
01010811	Kindertelefoon		303.000	103.000	103.000	103.000
01011009	Beleidskader Sociale Zorg		1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
01011203	Samenhang in steden; sociale wooncomponent		250.000			
01011403	Jaar rond evenementen		125.000	125.000	125.000	125.000
01011505	Versterking Zeeuws Model		50.000	50.000	50.000	50.000
01011506	Back office WMO		50.000	50.000	50.000	50.000
01011507	College Zorg en Welzijn		50.000			
01020103	Klaverblad		40.000	40.000	40.000	40.000
	Totaal programma	2.250.000	2.468.000	1.968.000	1.968.000	1.968.000
	03 Cultuur					
Actie	Omschrijving					
03010125	Productiehuis Zeelandia		75.000			
03010128	Manifestatie wereldbeeld en religie		250.000			
03010129	Verhogen cultuurparticipatie en vergroten cultureel aanbod		100.000			
03010132	Doorlichting kunstensector	50.000				
03010329	Kwaliteitsimpuls cultureel erfgoed	105.000	500.000	500.000	500.000	500.000
03010330	Nieuwe geschiedschrijving Zeeland		220.000	220.000	220.000	220.000
	Totaal programma	155.000	1.145.000	720.000	720.000	720.000
	04 Openbare Orde En Veiligheid					
Actie	Omschrijving					
04010304	Integrale veiligheid		500.000	500.000	500.000	500.000
04030108	Tunneloefencentrum		2.072.000	1.072.000	1.072.000	572.000
	Totaal programma	-	2.572.000	1.572.000	1.572.000	1.072.000
	05 Bestuurlijke Organisatie					
Actie	Omschrijving					
05010307	Beleidsondersteuning CvdK	74.000	81.000	81.000	81.000	81.000
05010308	Professionalisering secr. CvdK		21.000	21.000	21.000	21.000
05010309	Ontvangsten koninklijke bezoeken		45.000			
05020504	Onderzoek waterschapsorganisatie	100.000				
05030211	Cofinanciering interreg		350.000	350.000	350.000	350.000
05030213	Scheldemondraad		30.000	30.000	30.000	30.000
	Totaal programma	174.000	527.000	482.000	482.000	482.000
	Domein Sociaal	2.579.000	6.712.000	4.742.000	4.742.000	4.242.000

Programma		Knooppunten					
		1	2	3	4	5	6
		Levendig Zeeland	Mensen in Zeeland	Veilig in Zeeland	Groei en Groen in	Bereikbaar in Zeeland	Samen in Zeeland
	01 Sociaal Beleid						
Actie	Omschrijving						
01010810	Jeugd		2.250.000				
01010811	Kindertelefoon		612.000				
01011009	Beleidskader Sociale Zorg		6.400.000				
01011203	Samenhang in steden; sociale wooncomponent	250.000					
01011403	Jaar rond evenementen	500.000					
01011505	Versterking Zeeuws Model		200.000				
01011506	Back office WMO		200.000				
01011507	College Zorg en Welzijn		50.000				
01020103	Klaverblad		160.000				
	Totaal programma	750.000	9.872.000	-	-	-	-
	03 Cultuur						
Actie	Omschrijving						
03010125	Productiehuis Zeelandia		75.000				
03010128	Manifestatie wereldbeeld en religie		250.000				
03010129	Verhogen cultuurparticipatie en vergroten cultureel aanbod		100.000				
03010132	Doorlichting kunstensector		50.000				
03010329	Kwaliteitsimpuls cultureel erfgoed		2.105.000				
03010330	Nieuwe geschiedschrijving Zeeland		880.000				
	Totaal programma	-	3.460.000	-	-	-	-
	04 Openbare Orde En Veiligheid						
Actie	Omschrijving						
04010304	Integrale veiligheid			2.000.000			
04030108	Tunneloefencentrum			4.788.000			
	Totaal programma	-	-	6.788.000	-	-	-
	05 Bestuurlijke Organisatie						
Actie	Omschrijving						
05010307	Beleidsondersteuning CvdK						398.000
05010308	Professionalisering secr. CvdK						84.000
05010309	Ontvangsten koninklijke bezoeken						45.000
05020504	Onderzoek waterschapsorganisatie						100.000
05030211	Cofinanciering interreg						1.400.000
05030213	Scheldemondraad						120.000
	Totaal programma	-	-	-	-	-	2.147.000
	Domein Sociaal	750.000	13.332.000	6.788.000	-	-	2.147.000

Programma		2007	2008	2009	2010	2011
	06 Economie					
Actie	Omschrijving					
06060106	Pieken in de Delta	420.000	420.000	420.000	420.000	
06060305	PSEB 2005-2008		66.000			
06060403	Opleidingskas		300.000			
06060404	Loopbaanadviseurs		257.000	257.000	257.000	257.000
06060408	Sociaal Akkoord		450.000	450.000	450.000	450.000
	Totaal programma	420.000	1.493.000	1.127.000	1.127.000	707.000
	07 Toerisme En Recreatie					
Actie	Omschrijving					
07060204	PSEB 2005-2008		854.000			
	Totaal programma	-	854.000	-	-	-
	08 Landbouw En Visserij					
Actie	Omschrijving					
08060308	Prio co-financ stimulering visserij en Aquacultuur			250.000		
08060504	PSEB		580.000			
	Totaal programma	-	580.000	250.000	-	-
	09 Onderwijs					
Actie	Omschrijving					
09020102	Technocentrum Zeeland		250.000	250.000	250.000	
	Totaal programma	-	250.000	250.000	250.000	-
	10 Mobiliteit					
Actie	Omschrijving					
10010111	Ontwikkelingsvisie Zeeuwse Passage (OZP) 2030		100.000			
10010112	Actieprogramma PVVP-MIZ 2008-2012		1.700.000	7.600.000		
10030105	Werkbudget ZCF	50.000	100.000	100.000	100.000	100.000
10040108	Uitvoeren Actieprogramma Goederenvervoer 2007-2011		100.000	100.000	100.000	100.000
10040109	Deelname aan Incodelta		70.000			
10110114	Uitvoering beheerplan wegen beheerkosten		211.000	275.000	275.000	275.000
	Totaal programma	50.000	2.281.000	8.075.000	475.000	475.000

Programma		Knooppunten					
		1	2	3	4	5	6
		Levendig Zeeland	Mensen in Zeeland	Veilig in Zeeland	Groei en Groen in	Bereikbaar in Zeeland	Samen in Zeeland
	06 Economie						
Actie	Omschrijving						
06060106	Pieken in de Delta				1.680.000		
06060305	PSEB 2005-2008				66.000		
06060403	Opleidingskas				300.000		
06060404	Loopbaanadviseurs				1.028.000		
06060408	Sociaal Akkoord				1.800.000		
	Totaal programma	-	-	-	4.874.000	-	-
	07 Toerisme En Recreatie						
Actie	Omschrijving						
07060204	PSEB 2005-2008				854.000		
	Totaal programma	-	-	-	854.000	-	-
	08 Landbouw En Visserij						
Actie	Omschrijving						
08060308	Prio co-financ stimulering visserij en Aquacultuur				250.000		
08060504	PSEB					580.000	
	Totaal programma	-	-	-	250.000	580.000	-
	09 Onderwijs						
Actie	Omschrijving						
09020102	Technocentrum Zeeland				750.000		
	Totaal programma	-	-	-	750.000	-	-
	10 Mobiliteit						
Actie	Omschrijving						
10010111	Ontwikkelingsvisie Zeeuwse Passage (OZP) 2030				100.000		
10010112	Actieprogramma PVVP-MIZ 2008-2012					9.300.000	
10030105	Werkbudget ZCF					450.000	
10040108	Uitvoeren Actieprogramma Goederenvervoer 2007-2011					400.000	
10040109	Deelname aan Incodelta					70.000	
10110114	Uitvoering beheerplan wegen beheerkosten					1.036.000	
	Totaal programma	-	-	-	100.000	11.256.000	-

Programma		2007	2008	2009	2010	2011
	11 Verkeersveiligheid					
Actie	Omschrijving					
11010118	Meerjarig onderzoek enkelvoudige bermongevallen		50.000	50.000	50.000	
11010119	Quik wins verkeersveiligheid		400.000	400.000	400.000	400.000
	Totaal programma	-	450.000	450.000	450.000	400.000
	Domein Economie	470.000	5.908.000	10.152.000	2.302.000	1.582.000
	12 Milieu					
Actie	Omschrijving					
12010109	Regionale milieukwaliteiten		140.000	140.000	140.000	140.000
12030106	Strategienota energie		382.400	382.400	382.400	382.400
12030108	Realisatie aardgasvulpunten Middelburg - Goes		1.600.000			
	Totaal programma	-	2.122.400	522.400	522.400	522.400
	13 Ruimtelijke Omgeving					
Actie	Omschrijving					
13010606	Duurzame ontwikkeling Zeeland 2008-2011		157.000	157.000	157.000	157.000
13010607	Frictiekosten invoering nieuwe wet RO		100.000			
13010608	Meerjarenbegroting grote projecten fysieke leefomgeving		4.150.000	5.500.000	6.500.000	7.500.000
13010902	Werkbudget kwaliteitsteam		200.000	250.000	250.000	250.000
13020304	Uitvoering gebiedsontwikkeling		525.000	225.000	225.000	225.000
13020305	Ontwikkelingsplanologie voor de steden		100.000			
13020306	Co-financiering investeringsbudget landelijk gebied		1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
	Totaal programma	-	6.332.000	7.232.000	8.232.000	9.232.000
	14 Watermanagement					
Actie	Omschrijving					
14060104	Bestrijding beverrat		50.000			
14060108	Klimaat en kustveiligheid		200.000	200.000	200.000	200.000
14060209	Budget blauwe impuls, Deltawateren, Delta water Award, Zicht op Grevelingen, Master watermanagement, Kennisnetwerk Deltawater		490.000	390.000	390.000	390.000
14080107	Deltaprogramma		100.000			
	Totaal programma	-	840.000	590.000	590.000	590.000

Programma		Knooppunten					
		1	2	3	4	5	6
		Levendig Zeeland	Mensen in Zeeland	Veilig in Zeeland	Groei en Groen in	Bereikbaar in Zeeland	Samen in Zeeland
	11 Verkeersveiligheid						
Actie	Omschrijving						
11010118	Meerjarig onderzoek enkelvoudige bermongevallen			150.000			
11010119	Quik wins verkeersveiligheid			1.600.000			
	Totaal programma	-	-	1.750.000	-	-	-
	Domein Economie	-	-	1.750.000	6.828.000	11.836.000	-
	12 Milieu						
Actie	Omschrijving						
12010109	Regionale milieukwaliteiten				560.000		
12030106	Strategienota energie						1.529.600
12030108	Realisatie aardgasvulpunten Middelburg - Goes				1.600.000		
	Totaal programma	-	-	-	2.160.000	-	1.529.600
	13 Ruimtelijke Omgeving						
Actie	Omschrijving						
13010606	Duurzame ontwikkeling Zeeland 2008-2011				628.000		
13010607	Frictiekosten invoering nieuwe wet RO				100.000		
13010608	Meerjarenbegroting grote projecten fysieke leefomgeving	3.000.000			20.650.000		
13010902	Werkbudget kwaliteitsteam				950.000		
13020304	Uitvoering gebiedsontwikkeling				1.200.000		
13020305	Ontwikkelingsplanologie voor de steden	100.000					
13020306	Co-financiering investeringsbudget landelijk gebied		2.200.000		2.200.000		
	Totaal programma	3.100.000	2.200.000	-	25.728.000	-	-
	14 Watermanagement						
Actie	Omschrijving						
14060104	Bestrijding beverrat				50.000		
14060108	Klimaat en kustveiligheid			800.000			
14060209	Budget blauwe impuls, Deltawateren, Delta water Award, Zicht op Grevelingen, Master watermanagement, Kennisnetwerk Deltawater				1.660.000		
14080107	Deltaprogramma				100.000		
	Totaal programma	-	-	800.000	1.810.000	-	-

Programma		2007	2008	2009	2010	2011
	15 Natuur En Landschap					
Actie	Omschrijving					
15030111	Kwaliteitsimpuls Groen		500.000	500.000	500.000	500.000
15030205	Beleefbaarheid en toegankelijkheid buitengebied		250.000	250.000	250.000	250.000
	Totaal programma	-	750.000	750.000	750.000	750.000
	Domein Ecologie	-	10.044.400	9.094.400	10.094.400	11.094.400
	96 Ondersteuning					
Actie	Omschrijving					
96010106	Werkervaringsplaatsen		150.000	150.000	150.000	150.000
96010113	Arbeidsmarktcommunicatie		175.000	175.000	175.000	175.000
96010208	Prio kwartiermaker kenniscentrum water	60.000	20.000			
96010209	Borging kwaliteitszorg		67.500	67.500	67.500	67.500
96010214	Implementatie quick scan KJB		71.000	71.000	71.000	71.000
96010216	Formatie deelnemingenbeleid	50.000	117.500	67.500	67.500	67.500
96010525	Aanleg verwarming Kloostergangen	35.000	30.000			
96010536	Aanpassen brandmeldinstallatie Abdijcomplex		200.000	200.000		
96010538	Herhuisvesting provinciale organisatie	349.000	145.000	145.000	145.000	145.000
96010547	Vervolg digitalisering	310.000	616.000	366.000	366.000	366.000
	Totaal programma	804.000	1.592.000	1.242.000	1.042.000	1.042.000
	98 Reserves					
98010523	Verbouwing brandweerkazerne	136.500	3.650.000			
98010113	Kanaalkruising Sluiskil		1.500.000			
	Totaal programma	136.500	5.150.000	-	-	-
Totaal		3.989.500	29.406.400	25.230.400	18.180.400	17.960.400
Najaarsconferentie			4.900.000			
Totaal toegekend collegeperiode						94.767.100

Programma		Knooppunten					
		1	2	3	4	5	6
		Levendig Zeeland	Mensen in Zeeland	Veilig in Zeeland	Groei en Groen in	Bereikbaar in Zeeland	Samen in Zeeland
	15 Natuur En Landschap						
Actie	Omschrijving						
15030111	Kwaliteitsimpuls Groen				2.000.000		
15030205	Beleefbaarheid en toegankelijkheid buitengebied				1.000.000		
	Totaal programma	-	-	-	3.000.000	-	-
	Domein Ecologie	3.100.000	2.200.000	800.000	32.698.000	-	1.529.600
	96 Ondersteuning						
Actie	Omschrijving						
96010106	Werkervaringsplaatsen						600.000
96010113	Arbeidsmarktcommunicatie						700.000
96010208	Prio kwartiermaker kenniscentrum water			80.000			
96010209	Borging kwaliteitszorg						270.000
96010214	Implementatie quick scan KJB						284.000
96010216	Formatie deelnemingenbeleid						370.000
96010525	Aanleg verwarming Kloostergangen						65.000
96010536	Aanpassen brandmeldinstallatie Abdijcomplex						400.000
96010538	Herhuisvesting provinciale organisatie						929.000
96010547	Vervolg digitalisering						2.024.000
	Totaal programma	-	-	80.000	-	-	5.642.000
	98 Reserves						
98010523	Verbouwing brandweerkazerne		3.786.500				
98010113	Kanaalkruising Sluiskil					1.500.000	
	Totaal programma	-	3.786.500	-	-	1.500.000	-
Totaal		3.850.000	19.318.500	9.418.000	39.526.000	13.336.000	9.318.600
	Totaal toegekend collegeperiode						94.767.100

Leeswijzer

De leeswijzer in de programmabegroting is identiek aan die in de actiebegroting, omdat de begrippen in beide documenten voorkomen.

1. Inhoud en opbouw programma- en actiebegroting

De programmabegroting is zoveel mogelijk gericht op de kaderstellende en controlerende taak van provinciale staten. Het zwaartepunt van de programmabegroting ligt bij een vijftiental programma's en een zevental paragrafen. De programma's en paragrafen zijn vooral inhoudelijk van aard en weerspiegelen een volledig beeld van het provinciaal beleid.

Uiteraard bevat de programmabegroting ook de verdeling van de provinciale middelen over de diverse beleidsvelden. Provinciale staten autoriseren voor ieder programma de besteding van een bepaald budget. Een programmabudget bevat materiële lasten, personele lasten en lasten van ondersteuning. In de paragraaf bedrijfsvoering worden de lasten van ondersteuning gespecificeerd weergegeven.

De actiebegroting is gericht op de uitvoering van de beleidsvoornemens in (politiek relevante) acties en volgt de programmabegroting. De actiebegroting wordt vastgesteld door de gedeputeerde staten onder voorwaarde dat de programmabegroting integraal wordt vastgesteld door provinciale staten.

De cijfers 2006 zijn de cijfers uit de jaarrekening conform hiërarchie 2008 (zie 3.1). Evenals bij de programma's zijn de vergelijkbare cijfers van de begroting 2007 bijgewerkt tot en met de 5^e begrotingswijziging en gepresenteerd volgens hiërarchie 2008.

2. Terminologie

De programmabegroting, welke aangeboden wordt aan provinciale staten ter vaststelling, bevat enkele termen die herhaaldelijk voorkomen. Hieronder staan enkele termen nader toegelicht.

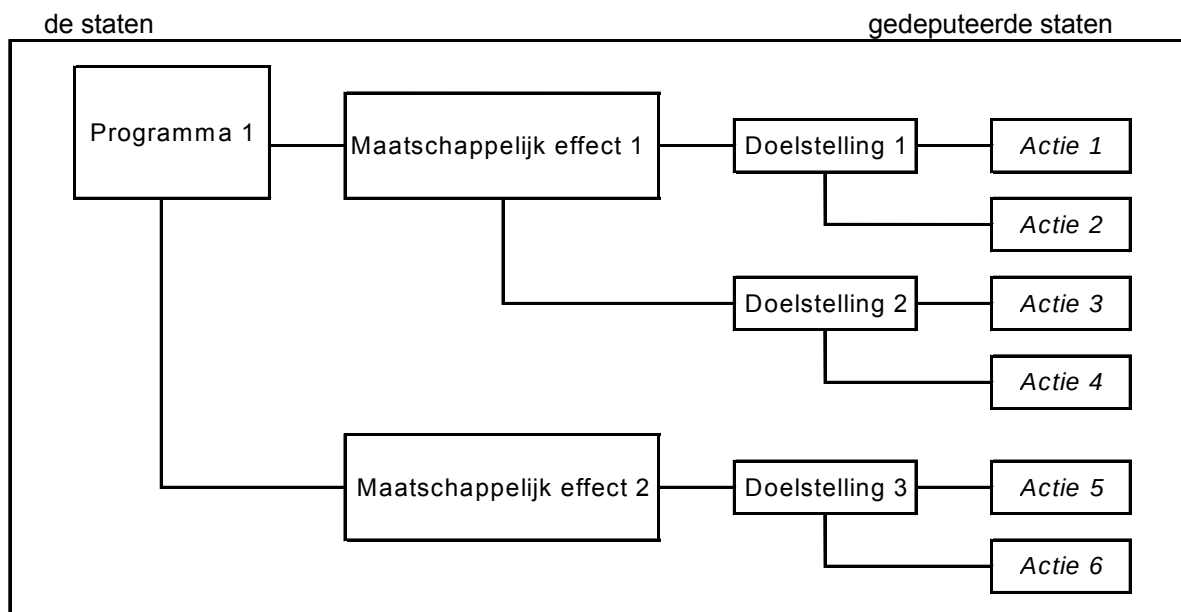
Een maatschappelijk effect is datgene wat de Provincie Zeeland uiteindelijk wil bereiken in de (Zeeuwse) maatschappij, door het leveren van een positieve bijdrage (lange termijn).

Een doelstelling is een SMART formulering (Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden) van de bijdrage van de Provincie Zeeland aan een maatschappelijk effect (middenlange termijn, ongeveer college periode).

Een actie is een handeling van de provincie die tot stand komt door de inzet van provinciale middelen (personeelskosten en materiële budgetten) om bij te dragen om het bovenliggende doel te bereiken. Iedere actie van de provincie draagt bij aan een doelstelling. Een politiek relevante actie is een beleidsvoornemen of een financiële prioriteit. Ze dienen ook SMART geformuleerd te zijn of CAT (Concreet, Afdwingbaar, Tijdgebonden). De politiek relevante acties worden vastgelegd in de Actiebegroting van gedeputeerde staten (korte termijn; toegespitst op actuele acties in het begrotingsjaar).

3. Opbouw programma

De opbouw van de programma's is gebaseerd op het principe van een informatiepiramide. Dit betekent dat men een programma kan herleiden tot de kleinste bouwstenen volgens een bepaalde hiërarchie. De hiërarchie van een programma ziet er als volgt uit. Ieder element uit de hiërarchie is uniek en heeft een eigen code. Deze codes zijn ook weergegeven in de diverse programma onderdelen.

3.1 Per begrotingsjaar is er nu een hiërarchie

Met ingang van deze begroting wordt gebruik gemaakt van de jaargebonden hiërarchie. Hierdoor is de inrichting van de rapportage flexibel gemaakt ten opzichte van de inrichting van de boekhouding. Per rapportagejaar is er een jaargebonden hiërarchie. Vanuit de hiërarchie van het begrotingsjaar, zijn alle jaren onderling vergelijkbaar. Rapportages vanuit een ander begrotingsjaar kunnen in detail onderling verschillen door de andere indeling, maar op totaal provinciaal niveau geven ze wel dezelfde uitkomst. De cijfers worden dan anders gesorteerd weergegeven. Er wordt gestreefd om aanpassingen in de jaargebonden hiërarchie te beperken en tijdens de college periode stabiel te houden.

Door deze aanpassing is de overgang van achttien naar vijftien programma's mogelijk gemaakt en ook de aanpassing van de structuur binnen de programma's die afgestemd is op de beleidsnotities.

Alle vijftien programma's hebben de volgende indeling:

- Inleiding
- Wat willen we bereiken?
- Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?
- Wat mag het kosten?
- Wat doen we ervoor?

Wat willen we bereiken?

In dit onderdeel worden de door Provincie Zeeland beoogde maatschappelijke effecten beschreven met de toelichting hierop.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

In dit onderdeel staan de doelstellingen centraal. Er wordt overzichtelijk weergegeven welke doelstellingen bijdragen aan een maatschappelijk effect. Ook worden de lasten en baten per beleidsvoornemen en financiële prioriteiten opgenomen in dit onderdeel, omdat gedeputeerde staten op dit niveau de lasten en baten autoriseren. Voor een aantal doelstellingen is in de begroting nog geen budget opgenomen. De lasten van deze doelstellingen bestaan uit apparaatskosten, die bij het maken van een definitieve planning bepaald zullen worden. De lasten worden met een begrotingswijziging aan de doelstellingen toegewezen.

Bij het bereiken van een doelstelling is de rol van de provincie van belang. Aan de rol van de provincie is de mate van invloed op de doelstelling af te meten. Deze rol kan verschillen per doelstelling. Zo zal de provincie een uitvoerende rol vertolken op het gebied van infrastructuur terwijl op het gebied van economie meer sprake is van een stimulerende rol. De rol van de provincie wordt grotendeels expliciet opgenomen in de doelstelling zodat hierover duidelijkheid bestaat.

Wat mag het kosten?

In dit onderdeel zijn de meerjarige lasten en baten van een programma opgenomen. Provinciale staten autoriseren de lasten en baten op het programmaniveau. Indien nodig wordt ook een toelichting gegeven op verschillen in de meerjarenraming.

In de GS Actiebegroting wordt per programma-per doelstelling ingegaan op;

Wat doen we daarvoor?

In dit onderdeel wordt beschreven welke acties worden ondernomen om de doelstellingen te bereiken. Middels een overzicht is eenvoudig te herleiden welke politiek relevante acties worden uitgevoerd in het begrotingsjaar en aan welke doelstelling een bijdrage wordt geleverd. De politiek relevante acties uit dit overzicht bestaan uit beleidsvoornemens en/of financiële prioriteiten.

Als wij als provincie door middel van een subsidie aan derden ons doel willen bereiken, schrijven we alsof we het zelf doen. Er is doelovereenstemming tussen de provincie en de subsidie ontvanger.

4. Paragrafen

In de paragrafen worden de beleidsonderwerpen gebundeld die in de begroting verspreid over meerdere programma's vermeld staan. Veel van de paragrafen zijn een belangrijke aanvulling op de informatie over de (meerjarige) financiële positie van de provincie. Het gaat met name om beleidslijnen van het beheersproces waarbij sprake kan zijn van een grote financiële impact, een grote politieke betekenis of een aanzienlijk belang voor de realisatie van de programma's.

5. Bijlagen

De bijlagen in de programmabegroting zijn voornamelijk financieel van aard. De financiële overzichten, zoals bijvoorbeeld de mutaties van reserves en voorzieningen, moeten bijdragen aan het inzicht in de (meerjarige) financiële positie van Provincie Zeeland. De bijlagen in de programmabegroting (en programmarekening) beperken zich tot de voor provinciale staten relevante informatie.

Begroting in één oogopslag

Kerngegevens

oppervlakte	2.934 km ² , waarvan 1.145 km ² water
bevolkingsdichtheid	213 per km ²
aantal gemeenten	13 gemeenten
aantal leden Provinciale Staten	39
aantal leden Gedeputeerde Staten	5
waterschappen	2
primaire waterkeringen	480 km (waarvan 70 km langs Noordzeekust)
secundaire waterkeringen	900 km
Potentieel gevaarlijke vaarwegen	150 km
buisleidingen	250 km
afvalverwerking	900.000 ton
(potentieel) verontreinigde locaties	13.000
afvalverwerkingsinrichtingen	131
industriële bedrijven	1.000
geluidhinderinrichtingen	175
omzet toeristische sector	ruim € 1 miljard
toeristische overnachtingen	15-20 miljoen per jaar
omzet vismijnen	Ca. € 40 miljoen per jaar
musea	28
monumenten	3.000
ziekenhuizen	3 (en 2 nevenvestigingen)
verzorgingshuizen	43
woningvoorraad	171026 stand per 01-01-2007
woningbouwproductie	±1700

	<u>2005</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>	<u>2008</u>
<u>Externe kerngegevens</u>				
aantal inwoners	379.978	380.179	380.497	
Motorvoertuigen(excl. aanhangwagens)	195.057	197.982	200.000	
ziekenhuisgewonden in het verkeer	282	307	niet bekend	
ziekenhuisgewonden in het verkeer per 100.000 inwoners	74(Ned 58)	81(Ned 55)	niet bekend	
dodelijke verkeersslachtoffers	23	39	11 (t/m juni)	
dodelijke verkeersslachtoffers per 100.000 inwoners	6 (Ned 5)	10 (Ned 4)	3 (t/m juni)	
werkgelegenheid CWI	167.526	172.032		
werkloosheid CBS	11.750	11.453		
werkloosheidspercentage CBS	6,2% (Ned 6,5%)	4,4% (Ned 5,5%)		
overslag zeehavens Zeeland(mln ton)	30,5	30,2		
overslag zeehavens Nederland(mln ton)	492,2	507,2		
<u>Interne kerngegevens</u>				
personeelslasten	€ 37.400.000	€ 36.600.000	€ 39.100.000	€ 40.300.000
formatieplaatsen	644	661	687	662
personeelsverloop (uit dienst)	88	47		
ziekteverzuim	3,6%	3,6%		

Begroting in één oogopslag

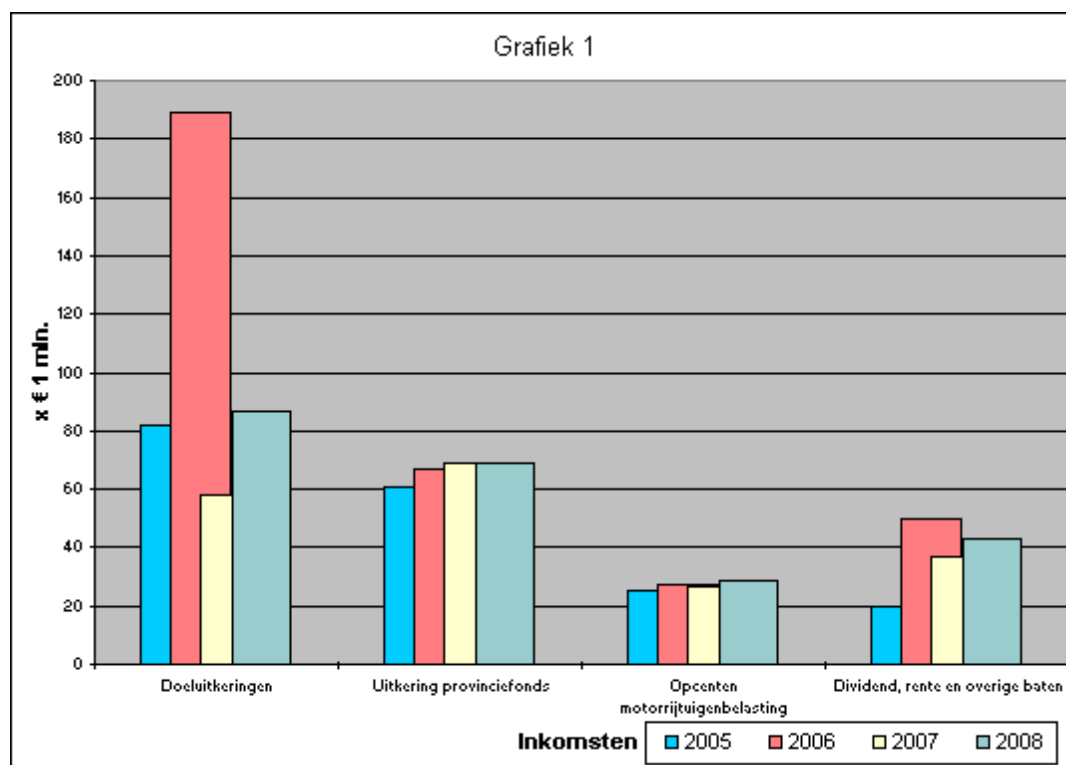
Begroting 2008: baten

De inkomsten van de provincie bestaan uit twee onderdelen:

Uitkering van het rijk en eigen inkomsten zoals opcenten op motorrijtuigenbelasting en rentebaten.

In de uitkeringen van het rijk wordt een onderscheid gemaakt tussen de uitkering uit het provinciefonds, die vrij besteedbaar is en de doeluitkeringen, die verkregen worden ter besteding aan een bepaalde beleidstaak, zoals openbaar vervoer, bodemsanering, jeugdhulpverlening en stedelijke vernieuwing.

De provinciale baten verlopen als volgt:	x € 1 mln.	%
Doeluitkeringen	87	38%
Uitkering provinciefonds	69	30%
Opcenten motorrijtuigenbelasting	29	13%
Dividend, rente en overige baten	43	19%
Totaal	227	100%

N.B. De gegevens over 2005 en 2006 hebben betrekking op de vastgestelde jaarrekeningen, 2007 is originele begroting en 2008 is deze begroting.

In 2006 is de afkoop van het onderhoud Kanaal door Walcheren als incidentele doeluitkering uitgekeerd € 112 miljoen. Hiervan is in 2006 de bestemmingsreserve Kanaal door Walcheren gevormd. Via een herschikking van financiële middelen is in de voorjaarsnota 2007 besloten om deze reserve op te heffen en toe te voegen aan de algemene reserve.

Begroting in één oogopslag

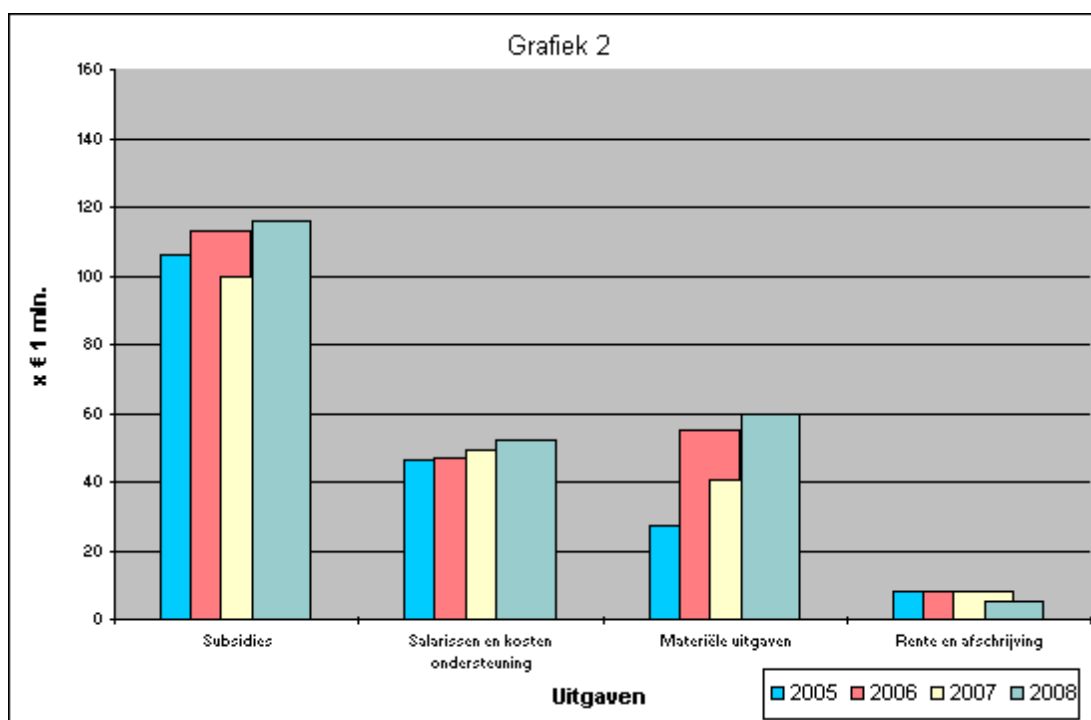
Begroting 2008: lasten

Van de uitgaven van de provincie bestaan de subsidies uit twee onderdelen:

Subsidies waarvoor van het rijk zogenaamde doeluitkeringen worden verkregen ten behoeve van specifieke beleidstaken, zoals openbaar vervoer, bodemsanering, jeugdhulpverlening en stedelijke vernieuwing.

Daarnaast worden op velerlei gebied subsidies verleend in het kader van onder andere natuurbescherming, welzijnsprojecten, stimulering zorg, economische en toeristische ontwikkeling en infrastructuur.

De provinciale uitgaven verlopen als volgt:	x € 1 mln.	%
Subsidies	116	50%
Salarissen en kosten ondersteuning	52	22%
Materiële uitgaven	60	26%
Rente en afschrijvingen	5	2%
Totaal	233	100%

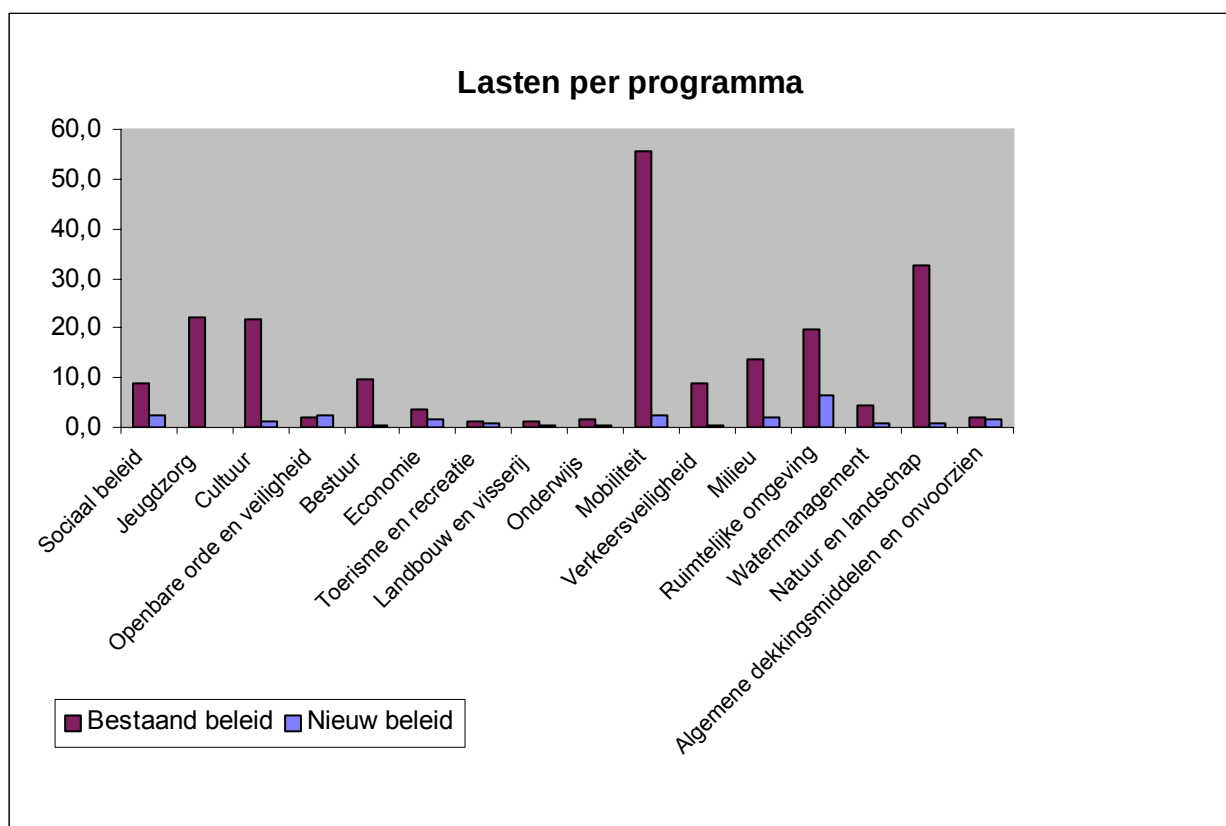
N.B. De gegevens over 2005 en 2006 hebben betrekking op de vastgestelde jaarrekeningen, 2007 is de originele begroting en 2008 is deze begroting

Begroting in één oogopslag

Begroting 2008 per programma

programma	Lasten x € 1 mln.	Baten x € 1 mln.	Saldo x € 1 mln.
1 Sociaal beleid	11,5	0,2	-11,3
2 Jeugdzorg	22,3	21,8	-0,5
3 Cultuur	23,0	0,9	-22,1
4 Openbare orde en veiligheid	4,7	0,0	-4,7
5 Bestuur	10,1	0,1	-10,1
6 Economie	5,3	0,0	-5,3
7 Toerisme en recreatie	2,0	0,2	-1,7
8 Landbouw en visserij	1,6	0,0	-1,6
9 Onderwijs	1,8	0,0	-1,8
10 Mobiliteit	57,9	23,6	-34,3
11 Verkeersveiligheid	9,1	5,5	-3,6
12 Milieu	15,7	3,1	-12,6
13 Ruimtelijke omgeving	26,1	9,9	-16,3
14 Watermanagement	5,4	0,2	-5,2
15 Natuur en landschap	33,3	26,9	-6,4
90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	3,5	134,8	131,4
Resultaat voor bestemming	233,2	227,2	-6,0
98 Mutatie in de reserves	13,5	24,4	10,9
Resultaat na bestemming	246,7	251,6	-4,9

De verdeling van de lasten per programma ziet er als volgt uit:

Uiteenzetting van de financiële positie

De financiële positie is het vermogen van de provincie in relatie tot de exploitatie met in achtneming van de risico's. De financiële positie is een breder begrip dan het vermogen dat kan worden afgeleid van de balans. Voor inzicht in de financiële positie zijn alle onderdelen van de begroting van belang. In deze meerjarenbegroting zijn de financiële consequenties naar aanleiding van bestaand en nieuw beleid verwerkt. Dit reguliere principe is gelijk aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De meerjarenbegroting is structureel sluitend.

Bij de begroting wordt geen balans gepresenteerd. Hieronder worden beknopt de belangrijkste onderdelen die invloed hebben op de financiële positie opgesomd.

Voor de risico's en de weerstandscapaciteit en de relatie ertussen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen.

1.   Uitgangspunten voor de meerjaren begroting 2008

In de voorjaarsnota zijn de uitgangspunten voor de begroting 2008 vastgesteld in de statenvergadering van 15 juni 2007. Een samenvatting van de uitgangspunten volgt hieronder: Herschikking op de balans;

- De reserve Kanaal door Walcheren is toegevoegd aan de algemene reserve. De lasten van het onderhoud Kanaal door Walcheren worden volledig in de exploitatie genomen. Deze exploitatielast wordt gecompenseerd doordat er afschrijvingslasten over vaste activa met maatschappelijk nut wegvallen door de volgende balans aanpassing.
- De vaste activa met een maatschappelijk nut zijn volledig afgeschreven per 01-01-2007 met onttrekking uit de algemene reserve voor de extra afschrijvingslasten in 2007.

Inkomsten:

- De provinciefondsuitkering 2008 is berekend op basis van de mei circulaire 2007. Hierin wordt 50% van de behoedzaamheidsreserve meegenomen. De juni circulaire was te laat voor verwerking in de begroting. Deze circulaire wordt in de najaarsnota verwerkt, welke gelijktijdig met de begroting in PS wordt behandeld. In de juni circulaire is het effect voor de provincie van de eenmalige afroming van het provinciaal vermogen door het kabinet eenzijdig verwerkt door het ministerie. Voor de provincie Zeeland is er sprake van een aandeel van € 12,5 miljoen per jaar voor 2008. De consequenties voor 2009 tot en met 2011 worden nog nader bezien. Deze forse financiële aanslag op de algemene reserve van de provincie proberen wij via een Bestuursakkoord zoveel mogelijk te benutten voor de verwezenlijking van projecten in de provincie Zeeland die aansluiten bij Rijksdoelen.
- Voor de provinciale heffingen wordt uitgegaan van opbrengsten in 2006 en actuele gegevens over 2007 om 2008 te berekenen en meerjarig te budgetteren. De opcenten motorrijtuigen belasting zijn in 2008 verhoogd met een volume en gewicht groei van ruim 3%.
- Bij de dividend uitkeringen wordt uitgegaan van de actuele resultaatverwachtingen van de deelnemingen met extrapolatie naar 2011.

Uitgaven:

- Voor de salarissen en sociale lasten wordt in 2008 uitgegaan van de berekende salarissen per 01-01-2008 conform CAO en sociale lasten uit 2007. Het huidige arbeidsvoorwaardenakkoord loopt tot 01-06-2007. Voor de verwachte stijging volgens het CPB zijn stelposten gevormd tot stijging van 2,5% per jaar in 2007 en 2008. Daarnaast is op grond van ervaringsgegevens in de meerjaren raming rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van 0,5% voor incidentele loonsverhoging.
- Op basis van de ramingen van het CentraalPlanBureau(CPB) bedraagt de index voor materiële uitgaven van de provincie en de gesubsidieerde instellingen 1,75% voor 2008. Bij de berekening van de prijsindex wordt ook altijd een correctie toegepast voor de afwijkingen tussen de aanvankelijk geraamde index in voorgaande jaren en de bijgestelde index en/of de daadwerkelijke stijging. Met de correcties komt de index voor de materiële uitgaven uit op 0,45%. Voor het loongevoelige gedeelte van de subsidies bedraagt de index 3,0% voor 2008

(inclusief 0,5% voor incidentele loonstijgingen). De correctie van voorgaande jaren bedraagt +1,35%, zodat het loongevoelige deel van de subsidies in 2008 met 4,35% verhoogd wordt. De inkomsten en uitgaven in de meerjarenraming (2009 en volgende jaren) zijn aan beide zijden niet verhoogd met een geschatte compensatie voor loon- en prijsstijging.

2. Jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen

Voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met gelijkblijvend volume mag geen voorziening worden aangelegd. In de (meerjaren)begroting zijn navolgende posten opgenomen:

Bedragen * € 1.000

Wachtgeldverplichtingen en pensioenopbouw voormalig personeel	570
Vakantiegelden	2.250

Voor verplichtingen met een niet jaarlijks gelijk volume zoals de wachtgeldverplichtingen aan voormalig personeel van de PSD is een voorziening opgenomen. De verplichtingen aan deelnemers aan de 57+regeling zijn opgenomen in de meerjarenraming.

3. Investerings

De investeringen van de provincie met maatschappelijk nut in openbare ruimten, zoals wegen komen sinds 2006 direct ten laste van de exploitatie als uitgaven, zodat geen beslag op middelen in de meerjarenraming wordt gelegd. Het gedetailleerde actieprogramma Provinciaal Verkeer en Vervoer Plan (PVVP) wordt door gedeputeerde staten jaarlijks vooraf vastgesteld en ter info aan uw staten overlegd. In de voorjaarsnota is besloten om alle activa met maatschappelijk nut af te schrijven per 01-01-2007. Hierdoor beperken de investeringen zich bij vaste activa met economisch nut, omdat dit volgens BBV zo verplicht is.

Wanneer geïnvesteerd wordt in activa met economisch nut, wordt indien mogelijk direct een bestemmingsreserve gevormd voor de toekomstige afschrijvingslasten, zodat ook hier geen sprake is van langdurig beslag op middelen. Voor de financiering wordt uitgegaan van een rentepercentage van 5%.

Bedragen * € 1.000

	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010	31-12-2011
Investerings in vaste activa	130.215	104.096	100.514	94.201	87.838	81.675

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de bijlage Staat van investeringen in materiële en financiële activa.

4. Financiering

Voor de uitvoering van de provinciale taken zijn voldoende liquide middelen in 2008 en volgende jaren aanwezig. Er behoeven geen middelen op korte of lange termijn aangetrokken te worden. Overtollige middelen worden risicomijdend belegd.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf financiering met een ruim financieringsoverschot van boven de 150 miljoen.

5. Stand van de reserves

De reserves vormen het eigen vermogen. Voor besteding van de reserves is een besluit van provinciale staten noodzakelijk.

Bedragen * € 1.000

	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010	31-12-2011
Algemene reserve	34.536	120.128	107.226	105.584	102.460	102.506
Bestemmingsreserves	152.722	40.373	42.365	38.981	36.572	34.488
Totaal	187.258	160.501	149.591	143.565	139.032	136.995

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de bijlage Staat van reserves en voorzieningen.

6. Stand en het verloop van voorzieningen

De voorzieningen vormen een onderdeel van het vreemde vermogen waarvoor de besteding volledig is vastgelegd. In veel gevallen vindt besteding in de komende jaren.

Bedragen * € 1.000

	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2010	31-12-2011
Voorzieningen	71.528	72.517	63.728	54.863	49.551	45.600

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de bijlage Staat van reserves en voorzieningen.

7. Nieuw beleid en bestaand beleid

In overleg met de toezichthouder wordt het nieuwe beleid aangegeven in het overzicht financiële prioriteiten in deze begroting. Dit wordt later aangevuld met de toegekende prioriteiten in de najaarsconferentie, welke als begrotingswijziging op deze begroting geboekt worden.

Overzicht baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
Sociaal beleid	-11.500.587	241.830	-11.258.757
Jeugdzorg	-22.263.640	21.788.920	-474.720
Cultuur	-23.014.120	878.317	-22.135.804
Openbare orde en veiligheid	-4.659.896	0	-4.659.896
Bestuur	-10.141.425	72.451	-10.068.974
Economie	-5.297.835	24.266	-5.273.569
Toerisme en Recreatie	-1.961.816	232.083	-1.729.733
Landbouw en Visserij	-1.641.025	0	-1.641.025
Onderwijs	-1.799.385	24.675	-1.774.710
Mobiliteit	-57.871.491	23.556.338	-34.315.154
Verkeersveiligheid	-9.133.067	5.491.180	-3.641.887
Milieu	-15.690.465	3.073.800	-12.616.665
Ruimtelijke omgeving	-26.107.527	9.854.303	-16.253.225
Watermanagement	-5.353.443	202.564	-5.150.879
Natuur en Landschap	-33.253.551	26.887.968	-6.365.583
Totaal Programma's	-229.689.275	92.328.694	-137.360.581
Algemene dekkingsmiddelen	-69.057	134.929.650	134.860.594
onvoorzien incl. stelposten	-3.495.464	0	-3.495.464
Totaal lasten en baten	-233.265.096	227.258.344	
Geraamde resultaat voor bestemming			-5.995.452
Reserve Wov	-6.074.696	8.525.485	2.450.789
Reserve Pand Gistpoort	0	96.200	96.200
Reserve Tunnel Sluiskil	-1.500.000	300.000	-1.200.000
Reserve Nieuwbouw Groene Woud	0	111.100	111.100
Reserve Verbouw Brandw Kazerne	-3.650.000	0	-3.650.000
Reserve Verbouwing Zeeuws Museum	0	199.400	199.400
Algemene Reserve	-2.251.422	15.154.305	12.902.883
Toevoegingen en ontrekkingen aan reserves			10.910.372
Generaal totaal	-246.729.913	251.644.834	
Geraamde resultaat na bestemming			4.914.920
Gereserveerd Najaarsconferentie			-4.914.920
Saldo			0

Meerjarig overzicht van de saldi per programma

Programma	Saldo 2006	Saldo 2007	Saldo 2008	Saldo 2009	Saldo 2010	Saldo 2011
Sociaal beleid	-12.532.405	-14.579.408	-11.258.757	-10.672.171	-10.647.680	-10.638.080
Jeugdzorg	-781.613	-639.468	-474.720	-431.614	-426.956	-425.489
Cultuur	-20.443.439	-21.728.798	-22.135.804	-20.818.336	-20.624.881	-20.491.252
Openbare orde en veiligheid	-1.771.815	-2.581.401	-4.659.896	-3.285.086	-3.234.326	-2.728.472
Bestuur	-13.266.057	-10.095.525	-10.068.974	-9.699.604	-9.637.513	-9.481.369
Economie	-2.635.920	-6.538.712	-5.273.569	-4.412.192	-4.401.057	-3.192.299
Toerisme en Recreatie	-2.357.946	-1.714.232	-1.729.733	-1.268.412	-1.260.657	-1.258.213
Landbouw en Visserij	-1.461.124	-1.474.134	-1.641.025	-1.296.919	-1.038.814	-786.260
Onderwijs	-2.678.142	-1.708.987	-1.774.710	-1.383.935	-1.379.180	-1.127.682
Mobiliteit	72.863.628	-55.645.332	-34.315.154	-41.952.814	-33.044.290	-33.431.347
Verkeersveiligheid	-3.962.754	-5.339.369	-3.641.887	-4.377.360	-4.370.706	-2.120.458
Milieu	-11.302.540	-12.466.520	-12.616.665	-10.619.516	-10.538.749	-10.514.822
Ruimtelijke omgeving	-9.327.885	-15.948.674	-16.253.225	-17.365.061	-18.031.361	-18.998.562
Watermanagement	-4.865.563	-6.074.376	-5.150.879	-4.634.651	-4.546.796	-4.534.951
Natuur en Landschap	-5.628.108	-6.632.528	-6.365.583	-6.209.490	-6.091.322	-6.079.532
Totaal saldo	-20.151.683	-163.167.465	-137.360.581	-138.427.161	-129.274.287	-125.808.789
Algemene dekkingsmiddelen	128.634.816	141.607.496	134.860.594	137.171.088	136.710.339	136.402.580
onvoorzien incl. stelposten	399.646	-5.196.525	-3.495.464	-3.496.414	-3.699.264	-3.768.264
Geraamde resultaat voor bestemming	108.882.780	-26.756.493	-5.995.452	-4.752.487	3.736.788	6.825.527
Toevoegingen en ontrekkingen aan reserves	-106.367.787	26.756.493	10.910.372	6.026.112	4.532.818	2.037.396
Geraamde resultaat na bestemming	2.514.992	0	4.914.920	1.273.625	8.269.606	8.862.923
Gereserveerd voor najaarsconferentie			-4.914.920			
Saldo			0			

Overzicht mutaties eigen vermogen

Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Toevoeging algemene reserve	-25.980.956	-134.347.544	-2.251.422	-439.712	-1.064.247	-931.543
Toevoeging bestemmingsreserves	-130.163.117	-5.943.534	-11.224.696	-5.870.034	-6.358.636	-6.699.022
Totaal Toevoegingen	-156.144.073	-140.291.078	-13.476.118	-6.309.746	-7.422.883	-7.630.565
Beschikking algemene reserve	36.653.065	48.754.366	15.154.305	3.081.882	3.188.179	885.000
Beschikking bestemmingsreserves	13.123.222	118.293.205	9.232.185	9.253.977	8.767.522	8.782.961
Totaal Onttrekkingen	49.776.286	167.047.571	24.386.489	12.335.858	11.955.701	9.667.961
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-106.367.787	26.756.493	10.910.372	6.026.112	4.532.818	2.037.396

Toelichting mutatie reserves per programma voor het jaar 2008

Recapitulatie per programma		2008	
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Programma Cultuur			
* algemene reserve	0	40.000	40.000
* egalisereserve zeeuws museum	0	199.400	199.400
* egalisatie reserve.verbouwing brandweer kazerne	-3.650.000	0	-3.650.000
Programma Openbare Orde en Veiligheid			
* algemene reserve	0	16.933	16.933
Programma Onderwijs			
* algemene reserve	-600.000	0	-600.000
Programma Mobiliteit			
* algemene reserve	-1.605.422	927.167	-678.255
* reserve Tunnel Sluiskil	-1.500.000	300.000	-1.200.000
* reserve Wov	-6.074.696	8.525.485	2.450.789
Algemene dekkingsmiddelen			
* algemene reserve	-46.000	14.170.205	14.124.205
* egalisereserve nieuwbouw Groene Woud	0	111.100	111.100
* egalisereserve Gistpoortgebouw	0	96.200	96.200
Totaal mutatie reserves	-13.476.118	24.386.489	10.910.372

Programma Cultuur

- Er is € 40.000 aan de algemene reserve onttrokken als overheveling van budget uit 2006 ten behoeve van de incidentele archeologie kosten in 2008.
- De afschrijvingslasten van de verbouwing Zeeuws Museum ad € 199.400 worden onttrokken uit de egalisereserve verbouwing Zeeuws Museum.
- Aan de egalisereserve verbouwing brandweer kazerne is € 3.650.000 toegevoegd conform de prioriteit uit de voorjaarsnota. Dit dient om de jaarlijkse afschrijvingslasten van deze investering vanaf 2009 te dekken via een jaarlijkse onttrekking aan deze egalisatie reserve.

Programma Openbare orde en veiligheid

- Er is € 16.933 aan de algemene reserve onttrokken als overheveling van budget ten behoeve van project chain of safety.

Programma Onderwijs

- De toevoeging aan de algemene reserve ad € 600.000 betreft betrekking op het overhevelen van het budget van (2007 en) 2008 naar 2006 ten behoeve van Roosevelt Academy.

Programma Mobiliteit

- Er is aan de algemene reserve € 1.605.422 toegevoegd en € 927.167 onttrokken ter dekking van de verschoven kosten naar en uit voorgaande jaren in verband met wijzigingen in het investeringsplan.
- Aan de bestemmingsreserve tunnel Sluiskil is € 1.500.000 toegevoegd conform de prioriteit uit de voorjaarsnota. Dit dient als reservering voor de dekking van de provinciale lasten in deze investering.

De onttrekking betreft de dekking van de voorbereidingskosten in 2008 conform het toegestane krediet.

- Aan de reserve Westerschelde-oeververbinding wordt € 6.075.000 toegevoegd en € 8.525.000 verminderd. Hiermee zijn de nettolasten van de deelneming in de N.V. Westerscheldetunnel en de exploitatie van het fiets-/voetveer gedekt. De jaarlijkse nettolasten van de deelneming in de N.V. Westerscheldetunnel bestaan uit de exploitatiebijdragen en de rentelasten van het geïnvesteerd vermogen, verminderd met de dividendbaten. De nettolasten van het fiets-/voetveer bestaan uit de som van de rente- en afschrijvingslasten van de Swath-schepen, de kapitaallasten en exploitatielasten van de walvoorzieningen en de exploitatiebijdragen aan BBA Connex, verminderd met de rijksbijdragen van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Algemene dekkingsmiddelen

- Aan de algemene reserve is € 14.170.204 onttrokken en € 46.000 toegevoegd. De onttrekking betreft het rekening resultaat kalenderjaar 2006 van € 2.514.992, dit is toegevoegd aan de budgettaire ruimte 2008 ten behoeve van de prioriteiten, evenals het restant budgettaire ruimte uit 2007 € 11.630.212 wat via de algemene reserve naar 2008 doorgeboekt is. Daarnaast betreffen de onttrekkingen € 25.000 en toevoegingen € 46.000 kleine overboeking van kredieten door verschuivingen van budgetten van kostenplaatsen over de jaren.
- De afschrijvingslasten van de vervangende nieuwbouw Groene Woud ad € 111.100 worden onttrokken uit de egalisatiereserve vervangende nieuwbouw Groene Woud.
- De afschrijvingslasten van het Gistpoortgebouw ad € 96.200 worden onttrokken uit de egalisatiereserve Gistpoortgebouw.

Recapitulatie per reserve	2008		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
algemene reserve			
* Cultuur	0	40.000	40.000
* Openbare Orde en Veiligheid	0	16.933	16.933
* Onderwijs	-600.000	0	-600.000
* Mobiliteit	-1.605.422	927.167	-678.255
* Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-46.000	14.170.205	14.124.205
egalisatiereserve zeeuws museum			
* Cultuur	0	199.400	199.400
egalisatie res. verbouwing brandweerkazerne			
* Cultuur	-3.650.000	0	-3.650.000
Reserve Tunnel Sluiskil			
* Mobiliteit	-1.500.000	300.000	-1.200.000
Reserve Wov			
* Mobiliteit	-6.074.696	8.525.485	2.450.789
egalisatiereserve nieuwbouw Groene Woud			
* Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0	111.100	111.100
egalisatiereserve Gistpoortgebouw			
* Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0	96.200	96.200
Totaal mutatie reserves			
	-13.476.118	24.386.489	10.910.372

Toelichting mutaties op de voorzieningen voor het jaar 2008

In de begroting is geen meerjarig overzicht met het saldo per programma per voorziening opgenomen. De reden hiervan is dat bijna alle voorzieningen ontvangen gelden van derden met specifieke bestemming betreffen en deze binnen de in de voorwaarden gestelde termijn uitgegeven dan wel terugbetaald dienen te zijn. De voorzieningen lopen derhalve allen op nihil daar voor het volledige saldo verplichtingen bestaan.

De voorzieningen wachtgelden PSD uit eigen middelen is afgestemd op de jaarlijkse onttrekkingen ten behoeve van de jaarlijkse uitkeringen die in de exploitatie zijn begroot. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd en loopt per saldo op nul.

Kortheidshalve verwijzen wij voor het verloop van de voorzieningen naar de staat van reserves en voorzieningen opgenomen in de bijlagen.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien

Algemene Dekkingsmiddelen	2006 (Realisatie)	2007 (Begroot)	2008	2009	2010	2011
Opcenten motorrijtuigenbelasting	26.657.011	27.500.000	28.500.000	28.500.000	28.500.000	28.500.000
Provinciefonds	66.631.691	68.944.000	68.919.000	68.919.000	68.919.000	68.919.000
Dividend	24.995.729	33.817.000	26.617.000	29.517.011	29.517.011	29.517.000
Saldo van de financieringsfunctie	10.350.385	11.346.496	10.824.594	10.235.088	9.774.339	9.466.580
Onvoorzien inclusief stelposten	399.646	-5.196.525	-3.495.464	-3.496.414	-3.699.264	-3.768.264
Algemene Dekkingsmiddelen	129.034.463	136.410.971	131.365.130	133.674.674	133.011.075	132.634.316

Toelichting op de algemene dekkingsmiddelen:

- Bij de opcenten motorrijtuigenbelasting is in 2008 uitgegaan van een stijging van ruim 3%. Meerjarig wordt de jaarlijkse stijging niet begroot, omdat dit dient ter dekking van de jaarlijkse loon- en prijsstijging, welke ook niet meerjarig begroot wordt.
- De provinciefondsuitkering is in de meerjarenraming niet verhoogd met een compensatie voor loon- en prijsstijging. Bij de uitgaven is hier evenmin rekening mee gehouden. De juni circulaire was te laat voor verwerking in de begroting. Deze circulaire wordt in de najaarsnota verwerkt, die gelijktijdig met de begroting in PS wordt behandeld. In de juni circulaire is het effect voor de provincie van de eenmalige afroaming van het provinciaal vermogen door het kabinet eenzijdig verwerkt door het ministerie. Gesprekken hierover zijn nog gaande. Voor de provincie Zeeland lijkt het uit te komen op een korting van € 12,5 miljoen per jaar. Als wij het uitgaven niveau handhaven komt volgens de kabinetsperiode ongeveer € 50 miljoen ten laste van de algemene reserve.
- De dividenduitkering van Delta NV wordt in de komende jaren geraamd op € 26,6 miljoen in 2008, € 29,5 miljoen in 2009 en volgende jaren.
- Het saldo van de financieringsfunctie loopt terug. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een daling van de financieringsmiddelen waarover per saldo minder rente ontvangen wordt. Zie voor details de paragraaf financiering. Doordat de waarde van de activa waarover een interne rente opbrengst berekend wordt jaarlijks afneemt vanwege de afschrijvingen, neemt deze interne rente opbrengst af. Aan bepaalde voorzieningen dient over het saldo een toevoeging plaats te vinden om de gelden op contante waarde te houden. Dit gebeurt vaak aan de hand van een rentepercentage over het saldo. Dit wordt hier niet als interne rentekosten geboekt. De lasten van de toevoeging vindt plaats in de betreffende programma's.
De externe rente opbrengsten zijn respectievelijk € 7,1 miljoen in 2008, € 6,6 miljoen in 2009, € 6,3 miljoen in 2010 en € 6,1 miljoen in 2011
De intern toegerekende rente opbrengsten zijn respectievelijk € 3,7 miljoen in 2008, € 3,6 miljoen in 2009, € 3,5 miljoen in 2010 en € 3,4 miljoen in 2011.
- Over de post onvoorzien inclusief stelposten is ondermeer het volgende toe te lichten:
De hier gepresenteerde cijfers 2006 zijn de cijfers uit de jaarrekening conform de opbouw van de programma's in de begroting 2008. De kosten over de voormalige PSD zijn als saldo

kostenplaatsen hierin meegenomen. In 2006 betreft dit het saldo van de kostenplaatsen en het resultaatteffect over voorgaande jaren.

Evenals bij de programma's zijn de vergelijkende cijfers van de begroting 2007 bijgewerkt tot en met de 5^e wijziging en gepresenteerd volgens hiërarchie 2008. Op dit onderdeel wordt met ingang van 2008 het volledige budget onvoorzien gepresenteerd. Dit geeft hier een verhoging van € 95.000, maar is in de programma's verminderd. Ook is hier uit de 5^e begrotingswijziging 2007 toegevoegd het saldo kostenplaatsen op de rubrieken ondersteuning en salarissen, omdat deze nog niet doorberekend zijn aan de programma's. De budgettaire ruimte in 2007 tot en met de 5^e begrotingswijziging is € 0. Dit doorberekenen vindt plaats in de laatste begrotingswijziging 2007.

Vanaf 2008 is meerjarig geraamd:

- € 250.000 per jaar voor onvoorziene uitgaven. De totale post voor onvoorzien is voor komende jaren centraal geraamd in het programma algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. Er wordt zo weinig mogelijk een beroep gedaan op de post onvoorzien. Onvoorzien tegenvallers worden bij de budgetbewaking in eerste instantie gedekt binnen bestaande budgetten.
- € 1.300.000 in 2008, € 1.200.000 in 2009, € 1.300.000 in 2010 en € 1.200.000 in 2011 is als stelpost gevormd voor initiatief voorstellen uit de provinciale staten.
- € 1.900.000 per jaar is conform de voorjaarsnota als stelpost voor CAO/loonstijgingen vanuit 2007 en 2008 geraamd. De CAO/stijgingen na het begrotingsjaar worden niet meerjarig geraamd.
- € 190.000 in 2009, € 380.000 in 2010 en € 570.000 in 2011 is als stelpost gevormd voor de jaarlijkse incidentele loonsverhogingen, omdat de nog toe te kennen incidentele salarisverhogingen niet meerjarig toegerekend kunnen worden aan individuele werknemers in de salaris administratie. Conform de voorjaarsnota wordt als norm gehanteerd 0,5% van de totale salariskosten.
- € - 88.000 in 2009, € - 171.000 in 2010 en € - 192.000 in 2011 valt als stelpost vrij in verband met de afloop van tijdelijke formatieplaatsen in die jaren ten opzichte van het begrotingsjaar.
- Als diversen zijn er enkele kleinere stelposten opgenomen van per saldo rond de € 40.000 per jaar.

Mens

- 1 - Sociaal Beleid
- 2 - Jeugdzorg
- 3 - Cultuur
- 4 - Openbare orde en Veiligheid
- 5 Bestuur

Inleiding

Algemene doelstelling van het beleid is het behoud en de (verdere) versterking van de sociale infrastructuur, in evenwicht met de ontwikkeling van de economische en fysieke ruimtelijke infrastructuur. Een sterke sociale infrastructuur is van belang voor een goed woon-, werk- en leefklimaat voor alle Zeeuwse inwoners. Specifieke doelstelling is de vergroting van de (mogelijkheid tot) deelname aan de Zeeuwse samenleving door alle burgers, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen. Het gaat dan om de versterking van de sociale samenhang in de samenleving. Onder dit begrotingsprogramma vallen de volgende doelstellingen (programma's) van de beleidsprogrammering sociale zorg:

- Gevoel op veilig
- Vernieuwing in het vrijwilligerswerk
- Vitale dorpen, leefbaar platteland
- Jeugd telt mee
- Niemand aan de zijlijn
- Ideeënnetwerk.

De zorgsector behoort tot de grootste maatschappelijke sectoren in Zeeland. Burgers vinden een kwalitatief hoogwaardige en toegankelijke gezondheidszorg zeer belangrijk. We willen dat alle inwoners van Zeeland moeten kunnen beschikken over (gezondheids)zorg die betaalbaar, toegankelijk, gespreid en van goede kwaliteit is. Om dat te bereiken, hebben provinciale staten in 2004 de Zorgvisie 2004-2008 vastgesteld.

Op basis van de in deze zorgvisie benoemde thema's en onderwerpen hebben we een aantal operationele beleidsdoelstellingen binnen de beleidsprogrammering sociale zorg vastgesteld:

- Maatschappelijk toegankelijk
- Zeeland woonzorgland
- Zuinig op Zorg
- Jouw zorg, mijn zorg.

Bovendien werkt een aantal groepen op basis van de zorgvisie aan verbeteringen met betrekking tot:

- maatschappelijke toegankelijkheid
- arbeidsmarkt voor zorg en welzijn
- wonen en zorg
- innovatie in preventie.

Daarnaast beogen wij de positie van de gebruiker van zorg- en dienstverlening in Zeeland te versterken. Dit is in een afzonderlijke doelstelling ondergebracht. Daarnaast zijn doelstellingen geformuleerd voor uitwerking van de visienota 'De driehoek rond' en sportbeleid.

De effecten van herziening van sociale zorg en het collegeprogramma op de in dit hoofdstuk vermelde beleidsvoornemens zijn nog niet opgenomen. In de programma's staan een groot aantal politiek relevante actiepunten. Deze worden afzonderlijk via beleidsnota's aan provinciale staten voorgelegd.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0101: Een vergroting van de sociale cohesie.

0102: Een voor de inwoners van Zeeland goed gespreide en daardoor bereikbare, kwalitatief hoogwaardige zorg- en hulpverlening, waarover de Zeeuwse burgers tevreden zijn.

We willen de sociale cohesie in Zeeland vergroten en bijdragen aan een sociaal duurzaam Zeeland. In de sociale agenda hebben provinciale staten weergegeven welke thema's in deze beleidsperiode centraal staan. Op deze thema's hebben wij concreet beleid ontwikkeld door vaststelling van de beleidsprogrammering sociale zorg. Hierin worden ons subsidiebeleid, onze eigen acties en de activiteiten van gesubsidieerde instellingen onderling afgestemd.

Het beleid is gericht op alle Zeeuwen, maar waar nodig richten we ons op specifieke groepen. Het sociaal beleid is niet alleen gericht op problemen, maar evenzeer op behoud en versterking van wat goed gaat. De komende jaren willen we een omslag maken van reparatiebeleid naar infrastructureel, preventief beleid.

Een goede gezondheidszorg is van belang voor een goed woon-, werk- en leefklimaat voor alle inwoners van Zeeland. De eisen die in dit kader aan bijvoorbeeld de ziekenhuiszorg worden gesteld, verschillen sterk van bijvoorbeeld de zorg voor chronische zorg. De beoogde maatschappelijke effecten van de provinciale inspanningen zijn dan ook:

- Voor wat betreft de acute zorg: voldoende, hoogwaardige en bereikbare zorgvoorzieningen;   - Voor wat betreft de chronische zorg: kleinschalige en gespreide zorgvoorzieningen, waar mogelijk in een genormaliseerde setting;

Tevredenheid over de zorg bij de burgers van Zeeland.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

In het sociaal rapport (2004) zijn een groot aantal 'sociale variabelen' gemeten. Daarmee is de uitgangssituatie bekend. In 2008 zal de ontwikkeling van deze variabelen opnieuw in beeld worden gebracht. Daarnaast brengen wij jaarlijks een voortgangsrapportage uit, waarin we verslag doen van de verschillende activiteiten die wij in het kader van de beleidsprogrammering uitvoeren. Het gaat daarbij om een groot aantal (project)subsidies, maar ook over onze eigen activiteiten, zoals overleg, bijeenkomsten.

Effect	Doelstelling
Een vergroting van de sociale cohesie.	010108: <u>Integraal jeugdbeleid:</u> Het verbeteren van de leefomgeving voor kinderen en jongeren in Zeeland in samenwerking met gemeenten en maatschappelijke organisaties. Indicator: a. In 2008 30% van de 37 actiepunten uit de nota Integraal Jeugdbeleid uitvoeren:
	010109: <u>Vernieuwing in het vrijwilligerswerk:</u> Het vergroten van de participatie van de Zeeuwse bevolking aan het vrijwilligerswerk. Indicator: a. toename van 4% in 2008 ten opzichte van de gegevens uit het Sociaal Rapport 2004 (30%).
	010110: <u>Niemand aan de zijlijn:</u> Bevorderen dat kwetsbare (Zeeuwse) burgers kunnen deelnemen aan de samenleving (begrotingsbedrag incl. algemeen subsidie Scoop). Indicatoren: a. uitvoeren van een armoedemonitor in 2008; b. toename aantal vrouwen in adviescommissies provincie tov van 2007.
	010112: <u>Gevoel op veilig:</u> Het creëren van voorwaarden voor een veilig leefklimaat en hiertoe in 2008 een Bewezen effectieve anti-pest-methode implementeren. Indicator: a. in 2008 heeft 25% van de Zeeuws-vlaamse basisscholen de anti-pest-methode "prima"geïmplementeerd.
	010113: <u>Vitale dorpen, leefbaar platteland:</u> Het versterken van de leefbaarheid en vitaliteit van plattelandskernen. Indicator: a. minimaal 2 projecten in 2008 opstarten voor de totstandkoming van servicepunten / servicewinkels.
	010114: <u>Zeeland, sportief:</u> Het vergroten van de sportdeelname in de periode 2007 – 2009 (incl. algemeen subsidie Sport Zeeland). Indicatoren: a. + 5% onder schoolgaande jeugd in 2009; b. + 10% onder 55-plussers in 2009.

Een voor de inwoners van Zeeland goed gespreide en daardoor bereikbare, kwalitatief hoogwaardige zorg- en hulpverlening, waarover de Zeeuwse burgers tevreden zijn.	010115: <u>Voorkomen van is beter:</u> Door een herijking van ons huidig sociaal beleid zullen we vorm geven aan 'de driehoek rond' (incl. College zorg en welzijn) Indicatoren: a. invoering van het keurmerk driehoek rond; b. invoering WMO-monitor.
	010116: <u>Sponsoring goede doelen:</u> We maken het mede mogelijk dat tenminste 10 activiteiten voor een goed doel in Zeeland met maximaal 2000 euro wordt gesteund.
	010201: <u>Zuinig op zorg:</u> Het instandhouden en vergroten van de beschikbaarheid en de gebruiksmogelijkheden van de gezondheidszorg in Zeeland. Indicatoren: (o.m.) a. 90 % van de A1 – ritten vinden plaats binnen 15-minutennorm in 2008; b. in 2008 over mogelijkheden rapporteren om uitstroom uit Zeeland te beperken.
	010202: <u>Zeeland Woonzorgland:</u> Bevorderen dat mensen met een zorgvraag zelfstandig in hun eigen wijk of kern kunnen blijven wonen. Indicator: a. Aantal zorgwoningen: Hiertoe in 2010 minimaal 1900 zorgwoningen gerealiseerd hebben.
	010203: <u>Zorgvragersbeleid:</u> Het bevorderen van de totstandkoming van representatieve gemeentelijke cliëntenraden in het kader van de WMO en daartoe in 2008 prestatieafspraken maken met het klaverblad.
	010204: <u>Ideeënnetwerk:</u> In 2008 bevorderen van de totstandkoming van nieuwe benaderingen van problemen en vraagstukken, gericht op de verbetering van de kwaliteit van zorg en sociaal beleid.
	010205: <u>Maatschappelijke toegankelijkheid:</u> Het verbeteren van de toegankelijkheid van algemene voorzieningen voor mensen met een beperking. Indicator: a. een toename van het aantal geregistreerde toegankelijke voorzieningen, accommodaties, natuur en recreatiegebieden in 2009 met 10% t.o.v. 2006.
	010206: <u>Jouw zorg, mijn zorg:</u> Het verbeteren van de randvoorwaarden waaronder mantelzorgers in Zeeland hun zorgtaken kunnen uitvoeren. Indicator: a. In 2009 een dekkend (in alle gemeenten één) netwerk van mantelzorg-steunpunten realiseren met een provinciale backoffice.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Sociaal beleid

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-12.825.029	-14.821.238	-11.500.587	-10.858.001	-10.833.510	-10.823.910
Baten	292.624	241.830	241.830	185.830	185.830	185.830
Saldo prog	-12.532.405	-14.579.408	-11.258.757	-10.672.171	-10.647.680	-10.638.080

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Het saldo van het programma vertoont in de jaren 2009 t/m 2011 een lager totaalsaldo ten opzichte van 2008 voor een bedrag van ongeveer € 580.000. Het hogere saldo in 2008 wordt veroorzaakt door bedragen die niet structureel zijn opgenomen in de begroting.

De grootste verschillen betreffen:

beschikbare middelen voor kindertelefoon	€ 200.000
een toegekende incidentele prioriteit voor samenhang in steden ad.	€ 250.000
bijdrage provincie voor het stimuleren van de breedtesport	€ 50.000
prioriteit in 2008 voor College Zorg en Welzijn	€ 50.000

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

De stijging in 2007 ten opzichte van 2006 komt door de incidentele prioriteit voor de jeugdzorg van € 2.25 miljoen. Dit verklaart ook een deel van de daling in 2008. De daling in 2008 wordt verder voornamelijk veroorzaakt door daling van de raming voor het "verbeteren van de leefomgeving jongeren ad € 600.000 en incidentele prioriteiten in 2007 voor Jeugdparticipatie € 80.000 en Senior Games € 75.000.

Inleiding

In dit programma is vanaf 2008 alleen de jeugdzorg opgenomen. In verband met de specifieke verantwoordelijkheden en het belang van de jeugdzorg binnen de provinciale begroting is vanaf 2008 het onderdeel 'gezondheidszorg' overgebracht naar begrotingsprogramma 01 (sociaal beleid). Daarmee komt ook de inhoudelijke en beleidsmatige samenhang tussen zorg en sociaal beleid, (bijvoorbeeld in de beleidsprogrammering sociale zorg en in de WMO) beter tot uitdrukking.

Het provinciaal bestuur is ingevolge de Wet op de Jeugdzorg verantwoordelijk voor de instandhouding van het Bureau Jeugdzorg en voor voldoende jeugdzorg aanbod. Om hieraan invulling te geven stellen provinciale staten eens in de vier jaar de kaders vast door middel van het Beleidskader Jeugdzorg. Daarnaast stellen gedeputeerde staten ieder jaar een Uitvoeringsprogramma op, waarin zij de actiepunten en voornemens voor het komende jaar verwoorden, met de daarbij behorende financiële inzet.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0202: Het voorkomen en wegnemen van opgroei- en opvoedingsproblemen.

Het jeugdzorgbeleid van de Provincie Zeeland is er op gericht om hulp te bieden in een zo licht mogelijke vorm, in een zo vroeg mogelijk stadium en zo dicht mogelijk bij huis. Het hulpaanbod moet er bovendien op gericht zijn om de eigen mogelijkheden van cliënten en mensen in hun naaste omgeving om zelf problemen het hoofd te bieden, te activeren en te versterken.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Bij de jeugdzorg zijn we gebonden aan de kaders van de Wet op de Jeugdzorg en het daarbij behorende financiële kader.

Effect	Doelstelling
Het voorkomen en wegnemen van opgroei- en opvoedingsproblemen.	020201: Cliënten in de jeugdzorg snel, efficiënt en effectief helpen. Indicatoren: a. 0 wachtenden op start zorg langer dan 9 weken in 2008; b. alle geïndiceerde cliënten in de jeugdzorg beschikken in 2008 over een hulpverleningsplan; c. AZZ is in 2008 gecertificeerd (kwaliteitsnorm Harmonisatie Kwaliteit in de Zorg).
	020202: Het reguleren van de instroom van jongeren in de jeugdzorg. Indicatoren: a. 24-uurs bereikbaar Bureau Jeugdzorg Zeeland (BJZ); b. Alle aanmeldingen bij BJZ binnen 5 dagen vervolg in 2008; c. Doorlooptijd aanmelding – indicatie bedraagt in 2008 maximaal 60 werkdagen.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Jeugdzorg

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-24.344.381	-22.365.460	-22.263.640	-22.220.534	-22.215.876	-22.214.409
Baten	23.562.768	21.725.992	21.788.920	21.788.920	21.788.920	21.788.920
Saldo prog	-781.613	-639.468	-474.720	-431.614	-426.956	-425.489

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Het saldo van het programma vertoont in de jaren 2009 t/m 2011 een gering lager totaalsaldo ten opzichte van 2008. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door een toegekende prioriteit in de najaarsconferentie van 2006 voor één loket voor onderwijs en zorg ad. € 35.000.

Daling van de lasten na 2007 is toe te schrijven aan de incidentele prioriteit "implementatie BMC onderzoek" ad € 100.000 en het feit dat het "beleidskader sociale zorg, budget zorg" afneemt met € 700.000.

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

Doordat de prioriteit "Implementatie BMC onderzoek" van € 100.000 eind 2007 afloopt en de prioriteit "Een loket voor onderwijs en zorg" daalt met € 45.000 wordt het totaal budget in 2008 iets lager.

Inleiding

Kunst en cultuur zijn een onmisbare schakel in de Zeeuwse samenleving. Zij vormen als het ware het cement van deze samenleving. Cultuur als drager van de culturele identiteit vormt een van de verbindende elementen. Daarnaast maakt cultuur duidelijk hoe veelkleurig en veelzijdig onze samenleving is. Cultuur heeft niet alleen een intrinsieke waarde doordat het mogelijkheden biedt tot genereren, herkennen, verbazen, verwonderen, maar ook doordat het kan aanzetten tot kritische reflectie. Tot slot is cultuur een belangrijk instrument voor regionale ontwikkeling door de daarin opgesloten bijdragen aan toerisme en recreatie, economie en ruimtelijke ordening. Kunst en cultuur leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan een goed woon- en leefklimaat voor alle inwoners van Zeeland. Om cultuur deze rollen te kunnen laten spelen, is een zo gevarieerd en gespreid mogelijk cultureel aanbod noodzakelijk, evenals, een zo groot mogelijke cultuurparticipatie en versterking van de culturele factor in de samenleving.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0301: De versterking van het culturele bewustzijn van inwoners en bezoekers van Zeeland door het vergroten van het publieksbereik en de actieve cultuurparticipatie, evenals de versterking van de culturele infrastructuur.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn de versterking van het culturele bewustzijn van inwoners en bezoekers van Zeeland. Dit willen we realiseren door het vergroten van het publieksbereik en de actieve participatie in kunst en cultuur via onder andere de versterking van de culturele infrastructuur.

Om dit te kunnen bereiken moeten we er mede voor zorgen dat er een gevarieerd en gespreid cultureel aanbod in Zeeland tot stand komt, waarbij de variatie en de spreiding zich doet gelden op meerdere aspecten zoals discipline, regio en bevolkingsgroep. Belangrijk daarbij is ook de (artistieke) kwaliteit van dit aanbod in de gaten te houden. Cultureel aanbod dient daarbij breed te worden gezien. Het is het geheel aan organisaties, instellingen en activiteiten op het terrein van de kunsten en het culturele erfgoed. Bij het totstandkomen van dit aanbod zijn de Zeeuwse gemeenten en een groot aantal Zeeuwse culturele instellingen en organisaties onze natuurlijke partners. Onze rol is hierbij die van subsidiegever en pleitbezorger.

Wij vinden dit van belang omdat:

- Cultuur zet aan tot creativiteit en biedt mogelijkheden tot genieten (vrijtijdsbesteding);
- Cultuur maakt mensen zich bewust van hun eigen culturele identiteit en draagt daarmee bij aan regionale herkenning en gaat vervreemding tegen;
- Cultuurparticipatie is zowel voor de ontwikkeling van de individuele mens als vanuit het oogpunt van een rijker sociaal leven van belang;
- Cultuur ook belangrijk is voor het toerisme en de economie van Zeeland.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Het culturele aanbod in Zeeland is veelvormig en in de meeste gevallen kleinschalig. Een groot aantal organisaties en instellingen, veelal vrijwilligers, zorgt voor de totstandkoming ervan. Het bereiken van de provinciale doelstellingen is om meerdere redenen op korte termijn niet haalbaar. Daarnaast is het moeilijk in absolute cijfers, dan wel in percentages vast te leggen wanneer het aanbod compleet is, dan wel de cultuurparticipatie het gewenste niveau heeft bereikt. Belangrijke randvoorwaarden daarbij zijn middelen en infrastructuur. De provincie is niet de enige, maar wel één van de belangrijkste spelers op dit gebied. De provincie kan door haar overall view en het inzetten van haar middelen andere belangrijke partners (gemeenten en culturele organisaties in Zeeland) activeren en stimuleren om de beoogde doelstellingen te realiseren. Als basis voor deze provinciale rol geldt de nieuwe cultuurnota 2005-2008.

Effect	Doelstelling
De versterking van het culturele bewustzijn van inwoners en bezoekers van Zeeland door het vergroten van het publieksbereik en de actieve cultuurparticipatie, evenals de versterking van de culturele infrastructuur.	030101: <u>Cultuur continu:</u> Het verhogen van de cultuurparticipatie en het vergroten van het cultureel aanbod in Zeeland. Indicatoren: a. 80% van de scholen primair onderwijs heeft een cultuurbeleidsplan in 2008; b. subsidiëren van ten minste drie projecten per jaar.
	030103: <u>Cultuurhistorie en monumenten:</u> Behoud, ontwikkeling en ontsluiting van de cultuurhistorie en monumenten in Zeeland. Indicatoren: a. ten minste één rijksmonumentale kerk, één rijksmonumentale molen en één historische boerderij gerestaureerd in 2008; b. feitelijke aantal hits website CHS; c. in 2008 instellen van een boerderijenlijn/meldpunt bedreigd erfgoed.
	030104: <u>Bibliotheekwerk:</u> Het verbreden en verbeteren van de rol van het bibliotheekwerk in Zeeland Realisatie van goed functionerende basisbibliotheken op regionaal niveau en op provinciaal niveau een ondersteuningsstructuur die aansluit op de behoeften van de basisbibliotheken in 2010.
	030105: <u>Museumbeleid:</u> Het versterken van de museale infrastructuur op provinciaal niveau. Indicatoren: a. twaalf musea opgenomen in het nationaal museumregister in 2008; b. ten minste drie regionale plannen veiligheidszorg musea.
	030106: <u>Mediabeleid:</u> Het versterken en verbeteren van de regionale radio en televisie. Indicator: a. In heel Zeeland bereikbare radio en tv voor ten minste 245,5 uur per week.

	030107: <u>Beeldende kunst, vormgeving en architectuur:</u> Het versterken van de infrastructuur van beeldende kunst, vormgeving en architectuur. Indicator: a. Het subsidiëren van tenminste drie projecten per jaar.
	030108: <u>Immaterieel erfgoed en archieven:</u> Behoud en de ontsluiting van het immaterieel cultureel erfgoed in Zeeland. Indicatoren: a. ten minste twee projecten mogelijk maken die de onderlinge relatie immaterieel erfgoed – materieel erfgoed versterken mogelijk maken; b. ten minste twee projecten stimuleren op het gebied van levend erfgoed, waarbij verschillende organisaties samenwerken.
	030109: <u>Archeologie:</u> Behoud en ontsluiting van het Zeeuwse archeologische erfgoed. Indicatoren: a. Achterstand Zeeuws Archeologisch Depot in 2012 ingelopen. Voor 2008 is hiervan 25% gerealiseerd; b. Alle gemeenten hebben in 2012 een gemeentelijk archeologisch beleidsplan. Voor 2008 beschikt minimaal 25% van de gemeenten over een archeologisch beleidsplan; c. De terreinen van archeologische waarden kennen een planologische bescherming in 2012. Voor 2008 kent 25% van de terreinen planologische bescherming; d. Er is in 2008 een provinciale onderzoeksagenda; e. Er is in 2008 een plan van aanpak voor realisatie archeologisch vriendelijk beheer.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Cultuur

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-24.471.184	-23.484.512	-23.014.120	-21.196.665	-21.003.211	-20.869.582
Baten	4.027.745	1.755.713	878.317	378.330	378.330	378.330
Saldo prog	-20.443.439	-21.728.798	-22.135.804	-20.818.336	-20.624.881	-20.491.252

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Het saldo van het programma in 2010 daalt ten opzichte van 2009 en vervolgens is het saldo in 2011 lager dan in 2010. Dit laatste wordt veroorzaakt door een lagere raming in 2011 voor archeologie ad. € 40.000 en er is momenteel in 2011 geen geld meer beschikbaar voor het intensiveren van het provinciaal museumbeleid (€ 72.600). De daling in 2010 ten opzichte van 2009 wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere subsidie voor de Zeeuwse museumstichting (€ 104.000).

Het saldo van 2008 is zo'n € 1,3 mln. hoger dan 2009. Dit heeft de volgende belangrijkste oorzaken.

Voor 2008 toegekende incidentele prioriteiten

Productiehuis Zeelandia	€ 75.000
Manifestatie wereldbeeld en religie	€ 250.000
Verhogen cultuurparticipatie en vergroten aanbod	€ 100.000

In 2008 beschikbare middelen toegekend in voorgaande jaren

Productiehuis Zeelandia	€ 100.000
Beheer provinciale kunstcollectie	€ 70.000
Uitvoering 10 puntenplan	€ 79.800
Subsidie voor risicovol theateraanbod	€ 67.500
Hogere subsidie voor Stichting Cultureel Erfgoed	€ 96.000
Instandhoudingssubsidie rijksmonumenten	€ 208.000
Zeeuwse cultuurproducties	€ 96.400
Cultuur en school	€ 167.400
Jeugd en cultuur	€ 102.500
Versterken cultureel ondernemerschap	€ 96.400

Overig

In 2008 staat er op dit programma nog een investering geraamd in de voormalige brandweerkazerne voor een bedrag van € 106.000. De kapitaallasten zijn vanaf 2009 geraamd voor ongeveer € 320.000 per jaar.

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

Het verloop van 2006 naar 2007 zit voornamelijk in de wegvallende baten en lasten van "Europese project maritiem erfgoed" en "regionale TV Scheldemonst". In 2007 zijn incidentele prioriteiten toegekend voor diverse projecten die de verhoging van de totale uitgaven verklaren van € 1,3 miljoen. In 2008 worden ook incidentele prioriteiten toegekend voor ongeveer een gelijke omvang. De structurele prioriteiten vanaf 2008 voor "Kwaliteitsimpuls cultureel erfgoed" en "nieuwe geschiedschrijving Zeeland" zorgen voor de verdere stijging van de uitgaven met € 400.000.

Inleiding

Het verschaffen van veiligheid en het beheersen van de criminaliteit is een topprioriteit voor de provincie. Publieksenquêtes hebben aangetoond dat de bevolking veiligheid beschouwt als één van de primaire levensbehoeften en veiligheid scoort daarmee bijzonder hoog. Ook wij beschouwen veiligheid als een zeer groot goed en een belangrijke voorwaarde voor het welzijn van de Zeeuwse samenleving.

Zeeland is het tweede risicogebied van Nederland en ligt tussen het eerste risicogebied van Nederland (Rijnmond) en het eerste risicogebied van Europa (Antwerpen). Deze ligging en de geografische structuur vragen om extra aandacht voor veiligheid. Het gaat daarbij onder andere om de organisatie van de rampenbestrijding en het functioneren van de operationele diensten. In dit kader is zeker een belangrijke rol weggelegd voor de veiligheidsregio en de gemeenten.

Veiligheid is de afgelopen jaren een steeds belangrijker maatschappelijk en politiek onderwerp geworden. Deze ontwikkeling houdt verband met een grotere bewustwording van de samenleving omtrent de veiligheidsaspecten, de toename van complexe industriële activiteiten en daaraan verbonden transportstromen, klimatologische ontwikkelingen en toename van infectieziekten onder mensen en dieren en de steeds snellere verspreiding daarvan. De MKZ-crisis, wateroverlast, de aanslagen in Amerika: het zijn maar een paar voorbeelden van gebeurtenissen die grote gevolgen hebben gehad op ons dagelijkse leven. Wat al deze gebeurtenissen gemeen hebben is dat ze inbreuk maakten op ons gevoel van veiligheid. Er zijn dan ook door de jaren heen veel initiatieven genomen om dergelijke crises te kunnen beheersen. Die lijn wordt voortgezet en versterkt.

Tevens willen we ook meer inzetten op integrale veiligheid. Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid verstaan wij meer onder integrale veiligheid dan alleen een samenwerking met alle partners in de veiligheidsketen. Integrale veiligheid betreft de verschillende vormen van veiligheid die herkenbaar en noodzakelijk zijn in een samenleving: openbare orde en veiligheid (rampen en crisissituaties), externe veiligheid (de BRZO-bedrijven), sociale veiligheid, verkeersveiligheid, veiligheid tegen natuurverschijnselen enz. Wij streven naar een intensivering van het integraal veiligheidsbeleid en een verdere samenwerking tussen partijen met een rol in het voorkomen en herstellen van onveilige situaties.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
0401: Crisisbeheersing bij rampen en zware ongevallen.
0402: De bevolking dient inzicht te hebben van de gevaarszetting van de omgeving. Hierdoor wordt men zich beter bewust van de risico's en kan men zich in het kader van de zelfredzaamheid ook beter voorbereiden op eventuele calamiteiten.
0403: Versterken grensoverschrijdende samenwerking binnen netwerk.

De Provincie Zeeland wil een bijdrage leveren aan het verbeteren van de veiligheid. Bij het streven naar een veiligere samenleving is de aandacht gericht op de totale veiligheidsketen: pro-actie, preventie, repressie, preparatie en nazorg. De provincie is hierbij een schakel in de veiligheidsketen en verzorgt met name de coördinatie en afstemming tussen de verschillende overheden, beleidsvelden en organisaties die zich bezighouden met aspecten van veiligheid en afstemming tussen de diverse schakels van de veiligheidsketen.

Daarnaast vervult de provincie een stimulerende, initiërende en signalerende rol ten aanzien van nieuwe ontwikkelingen die de kwaliteit van de organisatie van de veiligheidsketen moeten verhogen. Tenslotte heeft de provincie op dit terrein een toezichthoudende rol ten aanzien van gemeenten, waterschappen, rijkswaterstaat, brandweer en politie. Dit geschiedt binnen de daarvoor gestelde wettelijke kaders en beïnvloedingsmogelijkheden.

Sociale veiligheid, externe en verkeersveiligheid zijn andere vormen van veiligheid maar worden niet onder het programma openbare orde en veiligheid begrepen. Uiteraard is afstemming met en tussen deze beleidsvelden essentieel.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

De rol van de provincie is initiërend, coördinerend, stimulerend en toezichhoudend. Initiërend: de provincie neemt initiatieven om nieuwe projecten op te starten. Coördinerend: als tussenlaag heeft de provincie een coördinerende rol. Stimulerend: juist door het opstarten van nieuwe projecten, zo mogelijk met Europese subsidies, worden andere overheden gestimuleerd. Toezichhoudend: de provincie toetst rampen- en rampbestrijdingsplannen, calamiteitenplannen en het regionaal beheersplan. De provincie heeft een algemeen toezichthoudende rol ten aanzien van de operationele diensten als het gaat om openbare orde en openbare veiligheid

Effect	Doelstelling
Crisisbeheersing bij rampen en zware ongevallen.	040101: Planvorming rampenbestrijding in Zeeland is actueel en voldoet tenminste aan de wettelijke eisen.
	040102: Bestuur neemt minimaal een maal en staf en rampenploegen minimaal twee maal per jaar deel aan een rampenoefening.
	040103: Planvorming rampenbestrijding in Zeeland is actueel en voldoet tenminste aan de wettelijke eisen.
De bevolking dient inzicht te hebben van de gevaarszetting van de omgeving. Hierdoor wordt men zich beter bewust van de risico's en kan men zich in het kader van de zelfredzaamheid ook beter voorbereiden op eventuele calamiteiten.	040201: Het beschikken over een volledige en actuele inventarisatie van veiligheidsrisico's in Zeeland. Dit blijkt uit een actuele risicokaart op de website die voldoet aan de Leidraad risico-inventarisatie.
Versterken grensoverschrijdende samenwerking binnen netwerk.	040301: De samenwerking met de provincies Antwerpen, Oost- en West-Vlaanderen wordt verstevigd, door in 2008 minimaal 2 keer gezamenlijk te overleggen, waarbij o.a. afspraken worden gemaakt over de gezamenlijke aanpak van veiligheidsvraagstukken.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Openbare orde en veiligheid

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-3.308.658	-2.658.901	-4.659.896	-3.285.086	-3.234.326	-2.728.472
Baten	1.536.843	77.500	0	0	0	0
Saldo prog	-1.771.815	-2.581.401	-4.659.896	-3.285.086	-3.234.326	-2.728.472

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

In 2008 is er ongeveer € 1,3 mln. meer beschikbaar als in de meerjarenraming; daarvan heeft € 1,0 mln. betrekking op een bijdrage voor het opbouwen van het Tunneloefencentrum. € 0,1 mln. heeft betrekking op het budget voor externe veiligheid dat momenteel nog voor 2008 beschikbaar is en er is een bedrag van € 0,2 mln. meer beschikbaar in 2008 dan in de meerjarenraming voor ict rampenbestrijding.

Er staat in 2011 € 0,5 mln. minder aan lasten geraamd als in 2010. Dit houdt verband met de meerjarig toegekende prioriteit in de begroting 2008 voor het Tunneloefencentrum; voor het uitvoeren van projectscenario's is in 2011 € 0,5 mln. minder beschikbaar gesteld.

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

Het verschil in baten en lasten in 2007 tov 2006 komt voornamelijk door de projecten "externe veiligheid rampenbestrijding" en "Aware". In 2007 stijgen de lasten door "ICT rampenbestrijding" € 420.000, "Spoor onder de Westerschelde" € 110.000 en integrale veiligheid € 100.000. De toename in 2008 komt door de meerjarige prioriteit "Tunneloefencentrum", welke in 2008 toegekend is voor € 2.072.000.

Inleiding

Het programma Bestuurlijke Organisatie ondersteunt het in- en extern functioneren van de eigen bestuursorganen provinciale staten, gedeputeerde staten en de Commissaris van de Koningin, het functioneren van de Zeeuwse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen en de algemene behartiging van Zeeland in interprovinciaal, nationaal en Europees verband. Het programma omvat de onderwerpen 'Bestuurlijke aangelegenheden' en 'Europa' .

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
0501: Een democratisch provinciaal bestuur dat effectief, efficiënt en transparant is.
0502: De Zeeuwse maatschappelijke opgaven worden behartigd door overheden met een eigen regionale/lokale identiteit, op de juiste schaal en met de juiste middelen.
0503: Een optimale algemene behartiging van de Zeeuwse belangen in interprovinciaal, nationaal en Europees verband.

We willen drie kernrollen van provinciale staten versterken. Dat zijn de volksvertegenwoordigende, de kaderstellende en de controlerende rol. Ook de concentratie van de besturende en uitvoerende taken bij gedeputeerde staten zijn gericht op een grotere inbreng van de provinciale staten, meer agendabepaling, meer en beter debat in de staten en grotere transparantie en helderheid in bestuur en besluitvorming. Uiteindelijk zal dit moeten bijdragen aan een grotere betrokkenheid van de samenleving bij het provinciebestuur en provinciale politiek.

Sterke gemeenten en waterschappen, zowel bestuurlijk als financieel, zijn van essentieel belang voor het functioneren van de Zeeuwse samenleving. Uitgangspunt is dat de belangen van de Zeeuwen door de provincie Zeeland in gezamenlijkheid met de andere Zeeuwse overheden behartigd worden. Een belangrijk instrument hierbij is een interactieve en communicerende provincie.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Het programma Bestuurlijke Organisatie is vooral voorwaardenscheppend voor andere programma's. In 2001 heeft Scoop een nulmeting gedaan over de politieke participatie in Zeeland. Door middel van een tweede meting in 2006 kunnen de resultaten worden vergeleken. De centrale onderzoeksvraag in de nulmeting is: "Hoe is de huidige betrokkenheid onder de Zeeuwse bevolking bij de Zeeuws provinciale politiek?". De nulmeting en het herhalingsonderzoek kunnen als meetinstrument worden gebruikt voor de mate van doelrealisatie van onderdelen van het communicatiebeleid en de invoering van het duaal stelsel.

Effect	Doelstelling
Een democratisch provinciaal bestuur dat effectief, efficiënt en transparant is.	050101: Stijgende trend van de opkomst bij de statenverkiezing in 2011 handhaven. 1999: 48,6%, 2003: 51,1%, 2007: 53,0%
	050102: De betrokkenheid van de burgers bij de provinciale politiek dient vergroot te worden. Het percentage burgers dat niet weet wat er speelt moet worden teruggebracht naar 25 procent (uit een nulmeting uit 2001 blijkt dat dit toen nog 38 procent was).
	050103: De strategische visie en het collegeprogramma dienen actueel en met elkaar verbonden te zijn.
De Zeeuwse maatschappelijke opgaven worden behartigd door overheden met een eigen regionale/lokale identiteit, op de juiste schaal en met de juiste middelen.	050201: Door het uitoefenen van wettelijk toezicht zorgdragen voor de continuering van een duurzaam financieel evenwicht in de meerjarenbegrotingen van de Zeeuwse gemeenten en waterschappen. Doelstelling: geen gemeenten onder preventief toezicht (In 2006 was er 1 gemeente, in 2007 geen).
	050203: Goed toegankelijke en kwalitatief goed beheerde papieren en digitale archieven van provincie, gemeenten, politieregio en gemeenschappelijke regelingen. Uit de tweejaarlijkse rapportage (2004/2005) over de inspecties blijkt dat alle instellingen voldoen aan de wettelijke vereisten.
	050205: De huidige combinatie van schaal en identiteit van de provincie en gemeenten behouden. Fusie tussen de 2 waterschappen in Zeeland?
Een optimale algemene behartiging van de Zeeuwse belangen in interprovinciaal, nationaal en Europees verband.	050301: Handhaving van het bestaande netwerk door vertegenwoordigd te zijn in de volgende gremia of organisaties: - Raad van Europa (CLRAE) - Comité van de Regio's - ZEBRALIM - Euregio Scheldemondraad - CPMR/North Sea Commission - Huis in Brussel - WVEG - Internationale Commissie voor de Bescherming van de Schelde (ICBS); - Rijn Schelde Delta - Inter Provinciaal Overleg (IPO)

	050302: Het versterken van grensoverschrijdende samenwerking en het in de Euregio Scheldemond en de Alliantie Zuid-Nederland voor het verwerven van een zo gunstig mogelijk uitgangspunt voor de Europese subsidieprogramma's 2007 – 2013.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Bestuur

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-13.632.491	-10.777.976	-10.141.425	-9.772.055	-9.709.964	-9.553.820
Baten	366.434	682.451	72.451	72.451	72.451	72.451
Saldo prog	-13.266.057	-10.095.525	-10.068.974	-9.699.604	-9.637.513	-9.481.369

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Het saldo van het programma vertoont in de jaren 2009 t/m 2011 een lager totaalsaldo ten opzichte van 2008 voor een bedrag van ongeveer € 370.000. Het hogere saldo in 2008 wordt voornamelijk veroorzaakt door ramingen in 2008 voor het uitreiken van de Four Freedom Awards en de pensioen- en wachtgelden voor oud leden GS. Deze dalen meerjarig. Daarnaast is er op dit programma in 2008 een incidentele prioriteit gehonoreerd voor de ontvangst van koninklijke bezoeken.

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

Het verschil in lasten tussen 2006 en 2007 wordt verklaard doordat er in 2006 ruim € 2,6 miljoen aan extra middelen voor de "interreg 3 projecten" en € 465.000 voor het project "time2c" is uitgegeven. 2007 en 2008 zijn per saldo ongeveer gelijk.

Economie

- 6   -   Economie**
- 7   -   Toerisme en Recreatie**
- 8   -   Landbouw en Visserij**
- 9   -   Onderwijs**
- 10   -   Mobiliteit**
- 11   -   Verkeersveiligheid**

Inleiding

Na jaren van economische stagnatie is het tij gekeerd. De werkgelegenheid (Ribiz) is het afgelopen jaar (periode mei 2005-mei 2006) met 4.110 arbeidsplaatsen ofwel 2,4% toegenomen. Hiermee steeg de werkgelegenheid in Zeeland sterker dan landelijk. Landelijk bedroeg de stijging slechts 0,8%. Het aantal niet werkende werkzoekenden (nww) daalde fors: van ultimo 2005 tot ultimo 2006 van 11.453 naar 9.322. Eind 2006 was 3,8% van de 15-64 jarige Zeeuwen werkloos, tegen 5,0% landelijk. Ook op langere termijn ontwikkelt de werkgelegenheid zich in Zeeland gunstiger dan landelijk.

In de periode 2006-2011 zal naar verwachting (CWI Arbeidsmarktprognoses 2006-2011) de gemiddeld jaarlijkse groei in Zeeland 2,0% bedragen tegen 1,8% landelijk. Het aantal banen zal dan in 2011 uitkomen op 153.800. Dat is 14.200 banen meer dan in 2006. Vooral in de zorg en zakelijke dienstensector zal de werkgelegenheid flink toenemen. Bij de landbouw en visserij, de openbare nutsector en de horeca zal het aantal banen naar verwachting afnemen. Met deze resultaten en vooruitzichten lijkt de dynamiekvariant waarvoor wij gekozen hebben in het Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan (PSEB) 2005 –2008 de lading te krijgen die wij voor ogen hadden en die zo noodzakelijk is voor de Zeeuwse economie.

Het economisch beleid van de Provincie Zeeland is voorwaardenscheppend. De rol die de provincie daarbij speelt is coördinerend, initiërend en faciliterend van aard. Het streven is steeds naar een evenwichtige groei en een duurzame ontwikkeling van de Zeeuwse economie. Een extra impuls willen we de komende jaren geven aan de sectoren procesindustrie en logistiek (naast toerisme, zie Toerisme en Recreatie). Met het ministerie van Economische Zaken, de Provincie Noord-Brabant en alle partijen van lagere overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen in Zuidwest Nederland voeren we onder de titel "Zuidwest Nederland piekt in de Delta" een projectgericht beleid uit dat moet leiden tot een verder versterking van deze sectoren.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0606: Evenwichtige groei en duurzame ontwikkeling van de Zeeuwse economie.

Een gezonde economie heeft behoefte aan een uitdagend en perspectief biedende bedrijfsomgeving, een adequaat opgeleide beroepsbevolking en een vestigingsklimaat wat het voor bedrijven aantrekkelijk maakt zich hier te vestigen.

Duurzaamheid mag hierbij echter niet uit het oog worden verloren. Daarnaast dient de economische structuur versterkt te worden, wat bedrijven groeimogelijkheden biedt en kansen schept voor vernieuwing. Hoogwaardige industrie en dienstverlening kunnen een regio als Zeeland kansen bieden voor groei en extra werkgelegenheid. Daarnaast bieden kennisontwikkeling en nieuw ondernemerschap talrijke mogelijkheden om te komen tot een evenwichtige economische structuur.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Het provinciaal sociaal-economisch beleid is voorwaardenscheppend. De 41 beleidsvoorstellen die in het PSEB 2005-2008 zijn geformuleerd en waaraan er voor 2006 nog enkele zijn toegevoegd, geven aan dat wij op tal van terreinen in het economisch krachtenveld aanwezig en actief zijn. Wel moet beseft worden dat de Zeeuwse economie voor een groot deel afhankelijk is van factoren die buiten onze invloedssfeer ligt, zoals de nationale en de wereldeconomie en de bereidheid van het bedrijfsleven om te investeren.

Jaarlijks brengen wij een voortgangsrapportage uit van de vorderingen van de geformuleerde beleidsvoornemens. In maart 2006 is met instemming de eerste voortgangsrapportage in de Commissie Economie en Mobiliteit besproken. Aan het eind van de looptijd van het PSEB zal een eindevaluatie plaatsvinden.

Effect	Doelstelling
Evenwichtige groei en duurzame ontwikkeling van de Zeeuwse economie.	060601: <u>Ruimte voor bedrijvigheid.</u> Vanuit onze coördinerende rol actief betrokken zijn bij de natte en droge bedrijventerreinen. Minstens 2 duurzame herinrichtingsprojecten en een toename van 25% in containeroverslag.
	060602: <u>Duurzaamheid.</u> Duurzaam ondernemen wordt, in nauw overleg met de afdeling Milieu, waar mogelijk gestimuleerd. Minstens 20 bedrijven per jaar zijn actief bezig met duurzaamheid. Minstens 2 (pilot)projecten op het terrein van duurzame energie worden uitgevoerd.
	060603: <u>Innovatie.</u> Innovatie in brede zin stimuleren door minstens 50 Zeeuwse bedrijven, alle kennisinstellingen en minstens 100 studenten te betrekken bij innovatieprojecten. Verder groei aantal starters met 5%.
	060604: <u>Arbeidsmarkt/scholing.</u> Via gerichte projecten reduceren knelpunten op de arbeidsmarkt.
	060605: <u>Promotie, acquisitie en imagoverbetering.</u> Via gerichte actie het Zeeuwse vestigings- en investeringsklimaat aantrekkelijk maken voor bedrijven en organisaties van buiten de provincie.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Economie

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-2.684.909	-12.198.471	-5.297.835	-4.436.458	-4.425.323	-3.216.565
Baten	48.988	5.659.760	24.266	24.266	24.266	24.266
Saldo prog	-2.635.920	-6.538.712	-5.273.569	-4.412.192	-4.401.057	-3.192.299

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Het saldo van het programma vertoont in de jaren 2009 t/m 2011 een lager totaalsaldo ten opzichte van 2008 voor een bedrag van € 0,86 mln. Het hogere saldo in 2008 wordt voornamelijk veroorzaakt door het toekennen van een incidentele prioriteit als bijdrage aan het plan voor een opleidingskas in de glastuinbouw (€ 300.000). Daarnaast is er mede door een aanvullende prioriteit in 2008 zo'n € 500.000 meer beschikbaar voor het uitvoeren van het provinciaal sociaal economisch beleidsplan (PSEB) dan in de meerjarenraming. Het PSEB loopt tot en met 2008. Er is in de meerjarenraming van dit programma vanaf 2009 al wel geld gereserveerd voor het uitvoeren van een nieuw plan (€ 0,7 mln. per jaar). In 2011 daalt het saldo van het programma omdat de prioriteiten voor "pieken in de delta" (€ 420.000) en ontwikkelingssamenwerking (€ 60.000) zijn toegekend tot en met 2010.

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

Het verschil in lasten en baten in 2007 tov 2006 en 2008 komt door de opgeschoven subsidie "Tender Investerings Programma's Provincies" van € 5,6 miljoen waarvan in 2007 de eindafrekening opgesteld wordt. De daling in 2008 komt door het project "verbetering imago provincie Zeeland" € 677.000. Dit is een doorgeschoven budget uit 2006. In 2007 is een meerjarig budget voor ontwikkelingssamenwerking geraamd van € 170.000, "pieken in de Delta" € 1.170.000 en "Zeeuws Ontwikkelingsbedrijf" € 700.000. Verder zijn er middelen doorgeschoven uit 2006 naar 2007 o.a. ivm PSEB.

Inleiding

Toerisme is een samengesteld product zowel in de zin van het karakter van de aanbieders (publieke en private) als het soort product (vervoer, vermaak en verblijf). Het toeristisch product heeft een harde component (voorzieningen) en een zachte component (personeel, informatie), die minstens zo belangrijk is voor de beleving van dit product.

Toerisme is een van de speerpuntsectoren in het beleid in het kader van Pieken in de Delta (zie Economie). Het aantrekken van nieuwe, kwalitatief hoogwaardige bedrijven en nieuwe markten en het versterken en ontsluiten van de kennisinfrastructuur zijn de hoofdpunten van beleid.

Zeeland heeft een goede uitgangspositie om de economische waarde van het toerisme te vergroten. De basis ligt in de natuurlijke aantrekkingskracht van strand, water en landschap, aangevuld met cultuurhistorie en ondersteunende dagrecreatieve attracties en voorzieningen. Anders gezegd, vooral de bestaande toeristische kwaliteiten moeten verder worden versterkt. Om ook in de toekomst een rol van betekenis te kunnen spelen op de toeristische markt, zal het accent de komende decennia moeten liggen op kwaliteitsverbetering en verbreding van het aanbod in de verblijfsrecreatie en de dagrecreatie. Daarbij gaan we onder meer samenwerken met andere partijen (binnen en buiten de toeristische sector), om zodoende ons aanbod te verbreden, nieuwe markten aan te trekken en de potentiële toerist een compleet pakket te bieden.

Het beleid van de Provincie Zeeland op dit terrein is voorwaardenscheppend. De provincie zal vooral coördinerend, initiërend en in bescheiden mate faciliterend optreden.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0706: Evenwichtige groei en duurzame ontwikkeling van de Zeeuwse economie in de sector recreatie en toerisme.

0707: Realisatie ILG-doelen Recreatie

Het toeristisch product Zeeland bestaat grofweg uit een verblijfs-, dag- en watersportrecreatieve component.

De verblijfsrecreatie is de motor van de Zeeuwse toeristische economie; dat wil zeggen dat de ontwikkelingen in deze sector voor een belangrijk deel bepalend zijn voor de werkgelegenheid en bestedingen in de andere sectoren binnen of buiten de toeristisch-recreatieve sector.

Onze middelen (waaronder menskracht en geld) zetten we met name in op het verder versterken en ontwikkelen van de dag- en watersportrecreatie in Zeeland, de basis van ons toeristisch product. De beschikbaarheid van de middelen van de overheid en bedrijfsleven bepalen mede in hoeverre we de geformuleerde ambities waar kunnen maken. Daarnaast is fysieke ruimte ook een bepalende factor voor de realisatie van de plannen in de toeristisch-recreatieve sector. Bij de dagrecreatie richten we ons met name op het stimuleren van die ontwikkelingen die passen bij de natuurlijke aantrekkingskracht van Zeeland als toeristische bestemming.

Daarnaast ondersteunen wij ontwikkelingen die bijdragen aan het verhogen van de belevingswaarde van de natuurlijke en cultuurhistorische kwaliteiten van Zeeland en bijdragen aan seizoensverlenging.

Naast de verbetering van het toeristisch-recreatieve product gaat het de komende jaren met name om versterking van de kennisinfrastructuur en het in de markt zetten van het toeristisch product Zeeland.

De resultaten van het onderzoek naar de positionering van de Zeeuwse identiteit zijn leidraad voor het marketing- en promotiebeleid in de komende jaren.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Het provinciaal toeristisch beleid is voorwaardenscheppend. Daarnaast is economische ontwikkeling voor een groot deel afhankelijk van factoren die buiten onze invloedssfeer liggen, zoals de nationale en wereldeconomie, de bereidheid van bedrijven om te investeren en specifiek voor het toerisme het weer en de mate van stabiliteit en de wereld (terroristische aanslagen zijn bijvoorbeeld op de korte termijn van invloed op het toeristisch bezoek). Een meting van het resultaat van provinciaal beleid blijft derhalve moeilijk. Toch zullen we hiertoe in onderstaande een poging wagen met dien verstande dat de gekozen doelstellingen slechts een indicatie geven van de effectiviteit van ons gevoerde beleid. Daarnaast blijft het van belang om over een langere periode de ontwikkelingen te volgen. Aan het einde van de looptijd van het Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan 2005-2008 zal een evaluatie plaatsvinden.

Effect	Doelstelling
Evenwichtige groei en duurzame ontwikkeling van de Zeeuwse economie in de sector recreatie en toerisme.	070601: <u>Ruimte voor bedrijvigheid.</u> Verbetering van het bestaande aanbod van de dag-, verblijfs- en waterrecreatie op kwalitatief en ruimtelijk gebied. (2,2% van het bodemgebruik in Zeeland kan met 50% verruimd worden.) Kengetallen: - In 2005 was 2,2% van het bodemgebruik in Zeeland bestemd voor recreatie en toerisme. - Het aantal ligplaatsen in de Zeeuwse wateren was in 2005: 12.500. - In 2006 kent Zeeland 18 viersterren en 0 vijfsterren hotels.
	070602: <u>Duurzaamheid.</u> Duurzaam toerisme wordt bevorderd en dat kan tot gevolg hebben dat het percentage bodemgebruik in Zeeland door de sector R&T van 2,2% in 2006 vergroot wordt voor bedrijven en recreatieve infrastructuur.
	070603: <u>Innovatie.</u> Inzetten op vernieuwing van de huidige recreatieproducten (in alle sectoren), waarbij er minder aandacht zal zijn voor 'achterblijvers', maar meer voor 'vernieuwers', opdat de producten passen bij het te verwachten marktbeeld van 2030.
	070604: <u>Arbeidsmarkt/scholing.</u> Vraag en aanbod van werknemers in de sector beter op elkaar afstemmen en de werkgelegenheid in de sector R&T t.o.v. 2006 stabiliseren of laten groeien (minimaal 8,2% van de beroepsbevolking). Kengetal: In 2006 werkt 8,2% van de beroepsbevolking in de sector R&T.

	070605: <u>Promotie, acquisitie en imagoverbetering.</u> Het toeristisch merk 'Zeeland' een grotere bekendheid geven in binnen- en buitenland met daaraan gekoppeld de introductie van dit merk op nieuwe markten (o.a. UK). De verbinding met andere sectoren (wonen, werken etc.) op promotiegebied wordt hierbij versterkt. Kengetal: In 2005 werden in Zeeland 10,8% van alle buitenlandse overnachtingen in Nederland doorgebracht.
Realisatie ILG-doelen Recreatie	070701: <u>Realisatie van de recreatiedoelen, zoals opgenomen in de bestuursovereenkomst ILG 2007-2013.</u> Concretisering vindt plaats aan de hand van het Meerjarenprogramma Grote Projecten.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Toerisme en Recreatie

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-5.314.449	-2.000.232	-1.961.816	-1.501.458	-1.486.962	-1.460.443
Baten	2.956.503	286.000	232.083	233.046	226.305	202.230
Saldo prog	-2.357.946	-1.714.232	-1.729.733	-1.268.412	-1.260.657	-1.258.213

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Het saldo van het programma vertoont in de jaren 2009 t/m 2011 een lager totaalsaldo ten opzichte van 2008 voor een bedrag van € 0,46 mln. Dit hogere saldo wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er in 2008 binnen dit programma meer middelen beschikbaar zijn voor het uitvoeren van het provinciaal sociaal economisch beleidsplan (PSEB) als in de meerjarenraming.

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

In 2006 zijn de lasten en baten hoger door het Europese project Maya II. Daarnaast zijn de lasten nog afgenomen met ongeveer € 200.000 door het aflopen van project "impuls toeristische sector" bij doelstelling "duurzaam ondernemen".

Inleiding

De landbouw is als belangrijkste landgebruiker toonaangevend aanwezig in het Zeeuwse landschap. Het areaal cultuurgrond is 123.000 hectare in 2002, hetgeen overeenkomt met 80 procent van de totale oppervlakte land in Zeeland. Een zwaar accent ligt op de akkerbouw (70 procent), met name op de kapitaal- en arbeidsintensievere plantaardige teelten.

Het aantal bedrijven is vooral tussen 1996 en 2002 fors afgenomen (17 procent) en schommelt nu rond 3.900. De veehouderij groeit de laatste 10 jaar door verplaatsingen van elders. Het economisch belang dat de sector land- (en tuinbouw) in Zeeland vertegenwoordigt, is groot. Met inbegrip van de agribusiness zorgt de landbouw voor een werkgelegenheid van 15.500 personen, dat is 9,6 procent van de totale Zeeuwse werkgelegenheid.

Het visserijcluster in Zeeland kan worden onderverdeeld in de traditionele visserij, gebaseerd op wildvangst, en aquacultuur, waarbij enige vorm van menselijk ingrijpen in het natuurlijk proces van aquatische organismen plaatsvindt. Tot de eerste categorie wordt de zee- en kustvisserij op voor Zeeland belangrijke soorten als tong, schol en garnalen gerekend, terwijl de teelt van schaal- en schelpdieren, van vis en zouttolerante gewassen tot de tweede categorie behoort.

De totale werkgelegenheid in de cluster bedroeg in 2003 bijna 1.700 arbeidsplaatsen, dat is 1 procent van de totale Zeeuwse werkgelegenheid. In de periode 1995 – 2003 is de werkgelegenheid in de zeevisserij licht afgenomen (-191 arbeidsplaatsen), terwijl de werkgelegenheid bij het kweken van vis- en schaaldieren juist is toegenomen (+171 arbeidsplaatsen). Hierbij moet worden aangetekend dat beëindiging van de kokkelvisserij per eind 2004 voor een trendbreuk heeft gezorgd.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0806: Evenwichtige groei en duurzame ontwikkeling van de Zeeuwse economie in de sectoren Landbouw en Visserij/aquacultuur.

Landbouw.

Onderkend dient te worden dat de Provincie slechts in beperkte mate invloed kan uitoefenen op de marktontwikkelingen in de landbouw. Daarvoor wordt het beleid teveel bepaald op Europees en mondiaal niveau, zoals bijvoorbeeld de hervormingsvoorstellen met betrekking tot de suikermarkt. Deze voorstellen zullen bij ongewijzigde vaststelling verstrekken gevolgen hebben voor de Zeeuwse landbouw. In het nieuwe gemeenschappelijke Europese landbouwbeleid wordt het markt- en prijsbeleid in het algemeen verder afgebouwd en vervangen door een systeem van directe inkomenssteun. Dit beleid wordt gekoppeld aan duurzamere vormen van landbouw, met oog voor dierenwelzijn, voedselveiligheid en maatschappelijk verantwoord produceren. Meer nadruk komt te liggen op integrale plattelandontwikkeling, hetgeen zijn vertaling mede vindt in de beschikbare geldstromen. Bij de uitvoering van dit beleid, dat mede tot uiting komt in rijksbeleid via onder andere de Agenda Vitaal Platteland en de daarmee nauw samenhangende Nota Ruimte, wordt een stevige rol voor de regio's voorzien in het transitieproces naar een duurzame, concurrerende landbouw met ruimte voor ondernemerschap.

Voor de biologische landbouw is in oktober 2004 door de Europese Unie een Actieplan Biologische Landbouw uitgebracht. Ongeveer tegelijkertijd heeft het Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij (LNV) een Beleidsplan Biologische Landbouw het licht laten zien. Daarnaast valt te wijzen op de in 2004 verschenen nieuwe Europese Kaderverordening Plattelandsvernieuwing, die een doorvertaling zal krijgen in een nationaal strategisch document met uitvoeringsplan, dat ook ruimte biedt voor een regionale invulling.

Visserij.

Het beleid ten aanzien van de kustvisserij wordt geformuleerd door het Rijk en is gebaseerd op de Visserijwet en, specifiek voor de schelpdiervisserij, het Beleidsbesluit Schelpdiervisserij 2005 – 2020. De mechanische kokkelvisserij in de Waddenzee is met ingang van 1 januari 2005 beëindigd. De mosselsector staat voor de opgave een deel van het benodigde mosselzaad op alternatieve wijze te produceren. De inrichting van een zeereservaat in de Voordelta zal gevolgen hebben voor de uitoefening van bepaalde vormen van visserij in dat gebied. Het Europese beleid voor de Nederlandse zeevisserij wordt voornamelijk bepaald door het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB). Dit beleid is gericht op evenwicht tussen biologie, ecologie en economie. Uitgangspunt is dat de visserij-inspanningen op Europees niveau worden teruggebracht en dat de vloot niet groeit. De Vogel- en Habitatrichtlijn vormen de kaders waarbinnen de schelpdiervisserij moet opereren.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Het provinciaal sociaal-economisch beleid is voorwaardenscheppend. Daarnaast is economische ontwikkeling voor een groot deel afhankelijk van factoren die buiten onze invloedssfeer liggen, zoals de nationale en wereldeconomie en de bereidheid van bedrijven om te investeren. De ontwikkelingen in de landbouw en visserijsector worden bovendien voor een groot deel in Brussel bepaald. Voor een gedeelte van de aquacultuursector (met name de schelpdiervisserij) is het Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij beleidsbepalend. Een meting van het resultaat van provinciaal beleid blijft derhalve moeilijk.

Aan het einde van de looptijd van het Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan 2005-2008 zal nog wel een evaluatie plaatsvinden.

Effect	Doelstelling
Evenwichtige groei en duurzame ontwikkeling van de Zeeuwse economie in de sectoren Landbouw en Visserij/aquacultuur.	080601: <u>Ruimte voor bedrijvigheid.</u> - Verbetering/vergroting van vestigingsfactoren voor de landbouw en agrogerelateerde industrie. - Behouden en versterken van een goed geoutilleerd en georganiseerde visserij-/aquacultuurcluster. - Fysieke ruimte bieden met aandacht voor meervoudig ruimtegebruik.
	080602: <u>Duurzaamheid.</u> Het bevorderen en faciliteren van biologische en duurzame landbouw. Het bijdragen aan de ontwikkeling van nieuw beleid op het gebied van biobrandstoffen in relatie tot landbouwactiviteit en het stimuleren van projecten. Herstel creëren van de estuariene dynamiek in de Delta.
	080603: <u>Innovatie.</u> Het voortzetten en versterken van de innovatie in de landbouw door versterking organiserend vermogen en vernieuwingskracht (o.a. agrarische ontwikkelingsmaatschappij). Het voortzetten en versterken van de innovatie in de visserij en aquacultuur.
	080604: <u>Arbeidsmarkt/scholing.</u> Samen met Rijk en anderen een vraaggeoriënteerd sturingsinstrument ontwikkelen voor verbetering kennisoverdracht naar ondernemers en om onderwijs te vergroten. Vergroten van de kennisbasis op het gebied van aquacultuur en het bevorderen van kennisdoorstroom naar de praktijk.
	080605: <u>Promotie, acquisitie en imagoverbetering.</u> Imagoversterking en verbetering afstemming landbouw op andere functies. Zeeland profileren als de aquacultuurprovincie van Nederland, als proeftuin en kenniscentrum van aquacultuur en versterken van de relatie visserij/toerisme.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Landbouw en Visserij

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-4.034.841	-4.537.602	-1.641.025	-1.296.919	-1.038.814	-786.260
Baten	2.573.717	3.063.468	0	0	0	0
Saldo prog	-1.461.124	-1.474.134	-1.641.025	-1.296.919	-1.038.814	-786.260

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Het saldo van het programma vertoont in de jaren 2009 t/m 2011 een lager totaalsaldo ten opzichte van 2008 voor een bedrag van € 345.000. Dit hogere saldo wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er in 2008 binnen dit programma meer middelen beschikbaar zijn voor het uitvoeren van het provinciaal sociaal economisch beleidsplan (PSEB) als in de meerjarenraming.

Dat in 2009 het saldo van het programma hoger is dan in 2010 wordt voornamelijk veroorzaakt door het toekennen van een incidentele prioriteit voor cofinanciering stimulering aquacultuur en visserij ad € 250.000. Vervolgens daalt het saldo in 2011 eveneens met een vrijwel gelijk bedrag doordat de bijdrage voor Zeeuwse tong in dat jaar niet langer beschikbaar wordt gesteld (€ 250.000).

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

De mutaties in baten en lasten in 2006 en 2007 zijn toe te schrijven aan het Europese project Leader. Hiermee is ook de mutatie tussen 2007 en 2008 verklaard.

Inleiding

Provincies hebben op het gebied van onderwijs geen wettelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Zij hebben een adviserende rol aan het ministerie van onderwijs cultuur en wetenschappen. In Zeeland bestaat echter traditiegetrouw een grote verbondenheid tussen de provincie en het onderwijsveld. De Provincie Zeeland voelt zich verantwoordelijk voor de aanwezigheid van sterk en kwalitatief hoogstaand onderwijs voor alle Zeeuwen.

De nieuwe provinciale onderwijsnota wordt meer een actieprogramma voor de jaren 2008-2011 dan een geijkte beleidsnota en verschijnt in het najaar 2007 onder de naam: 'Onderwijs in de Provincie Zeeland, dé OnderwijsAgenda'.

In dé OnderwijsAgenda zijn vijf agendapunten benoemd :

- kwaliteit en resultaten van het onderwijs
- de leerling centraal
- aansluiting en samenwerking
- werken en leren
- ontplooiing en ontwikkeling.

Aan elk agendapunt worden concrete ambities verbonden die door projecten gerealiseerd worden. Van groot belang is dat dé OnderwijsAgenda breed wordt gedragen door het Zeeuwse onderwijs, overheden, ondernemers en bij de onderwerpen betrokken organisaties en instellingen en dat doelstellingen en ambities in gezamenlijkheid worden gerealiseerd.

De Provincie Zeeland wil de vertegenwoordigers uit het gehele onderwijsveld inspireren, uitdagen en verleiden om gezamenlijk en in samenwerking met overheden, bedrijfsleven en overige bij het werkveld betrokken organisaties te blijven streven naar goed, kwalitatief en inspirerend onderwijs voor de gehele Zeeuwse bevolking.

De scholingsactiviteiten die vanuit de beleidsvelden van het Provinciaal Sociaal Economisch Beleidsplan (Economie, Toerisme & Recreatie, Landbouw & Visserij) worden gefinancierd worden daar ook gerapporteerd.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0902: Goed, kwalitatief en inspirerend onderwijs voor de gehele Zeeuwse bevolking.

0903: Goed opgeleid personeel voor alle Zeeuwse werkgevers

Het beleidsveld onderwijs is voor de provincie in eerste aanleg voorwaardenscheppend, signalerend, stimulerend, adviserend en in beperkte mate faciliterend van aard, maar ook organiserend en regisserend. Het landelijk beleid wordt gevormd en ondersteund door onderwijsvernieuwing en door samenwerking binnen het onderwijs, horizontaal en verticaal.

De Provincie Zeeland acht het van groot belang dat er in Zeeland goed, kwalitatief en inspirerend onderwijs is voor de gehele Zeeuwse bevolking. Van belang is daarbij zonder meer dat het onderwijs/opleidingen in relatie worden gebracht met economische ontwikkelingen. Goede onderwijsvoorzieningen en een voortdurende interactie tussen onderwijs en het bedrijfsleven is één van de voorwaarden voor een gezonde economie. De uitwisseling van kennis en kunde tussen onderwijs en ondernemers leidt daarbij tot nieuwe economische impulsen. Tevens is het van belang dat er goede samenwerking en afstemming is op het snijvlak onderwijs en de beleidsvelden jeugdzorg, welzijn en cultuur.

De voortgang ten aanzien van het realiseren van de doelstellingen wordt bewaakt door de Stuurgroep OnderwijsAgenda; daarnaast wordt rondom iedere doelstelling een werkgroep geformeerd met de taak (mede)zorg te dragen voor de realisering van de desbetreffende doelstelling. De beide gremia worden ondersteund door de Provincie Zeeland. In het najaar 2007 wordt het onderwijsbeleid vastgelegd in de nieuwe Onderwijsnota 2007-2010 onder de naam: Onderwijs in de Provincie Zeeland; dé OnderwijsAgenda.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Het provinciaal onderwijsbeleid is vastgelegd in dé OnderwijsAgenda, het bestaat uit een vijftal doelstellingen en diverse ambities en kan alleen gerealiseerd worden in nauwe samenwerking met de Zeeuwse onderwijsinstellingen, overheden, ondernemers en betrokken organisaties en instellingen. De doelstellingen zullen na het definitief worden van de provinciale onderwijsnota smarter worden geformuleerd. Dit zal plaatsvinden voor de programmabegroting 2009.

Effect	Doelstelling
Goed, kwalitatief en inspirerend onderwijs voor de gehele Zeeuwse bevolking.	090201: <u>Kwaliteit en resultaten van het onderwijs:</u> Het sturen en borgen van de kwaliteit en de resultaten van het onderwijs.
	090202: <u>Ontplooiing en ontwikkeling:</u> Stimuleren dat scholieren via het onderwijs kennismaken met actuele thema's, ontwikkelingen.
	090203: <u>Aansluiting en samenwerking:</u> Het bewerkstelligen van een soepele samenwerking en aansluiting tussen de onderwijsinstellingen onderling en tussen onderwijsinstellingen en hun omgeving.
	090204: <u>Leerling centraal:</u> Het realiseren van een dekkend provinciaal onderwijsaanbod waarbinnen alle leerlingen passend onderwijs kunnen krijgen.
Goed opgeleid personeel voor alle Zeeuwse werkgevers	090301: <u>Werken en leren:</u> 1. Zorgen voor een adequate voorbereiding van scholieren op de arbeidsmarkt; 2. In samenwerking met onderwijs, overheid en ondernemers (de drie O's) projectmatig en concreet werken aan de verbetering van de Zeeuwse kenniseconomie (Akkoord Zeeuwse Kenniseconomie).

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Onderwijs

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-2.752.121	-1.733.662	-1.799.385	-1.408.609	-1.403.854	-1.152.356
Baten	73.979	24.675	24.675	24.675	24.675	24.675
Saldo prog	-2.678.142	-1.708.987	-1.774.710	-1.383.935	-1.379.180	-1.127.682

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

In 2011 is er € 250.000 minder beschikbaar voor dit programma dan in 2010. Dit wordt veroorzaakt door de tot en met 2010 toegekende prioriteit voor het technocentrum Zeeland.

Het bedrag dat in 2008 meer beschikbaar is dan in de meerjarenraming (€ 0,39 mln.) is te verklaren door de prioriteit voor de School of Music die is toegekend in de begroting 2007.

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

In 2006 is de eenmalige bijdrage aan de Roosevelt Acadamy van €1.5 miljoen uitgegeven. In 2007 stijgen de kosten per saldo met ruim € 0,5 miljoen door de structurele prioriteit Zeeuwse Kennis Economie, School of Music en de uitvoering nota integraal onderwijsbeleid. In 2008 vervalt de uitvoering integraal onderwijsbeleid, maar de prioriteit Technocentrum Zeeland komt hiervoor in de plaats.

Inleiding

Het programma "Mobiliteit" richt zich vanuit de kaders van de Nota Mobiliteit, met op strategisch niveau de nationale visie op het verkeers- en vervoerssysteem t/m 2020, en het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan Zeeland (PVVP Zeeland) op de uitvoering van het provinciale mobiliteitsbeleid, de regionale samenwerking met andere overheden/wegbeheerders en het kwaliteitsbeleid voor de provinciale (vaar)wegen. Het PVVP is door PS vastgesteld in 2003. Momenteel wordt er een nieuwe beleidsnotitie PVVP gemaakt, welke aan u zal worden voorgelegd.

Mobiliteit hoort bij de moderne samenleving. Mensen verplaatsen zich continu - 24 uur per dag - om uiteenlopende redenen en met verschillende vervoerswijzen. De kwaliteit van de verbindingen voor deze vervoerswijzen zijn dan ook van groot belang voor de Zeeuwse economie en voor de participatie aan het sociaal-culturele leven binnen en buiten Zeeland.

Mobiliteit heeft echter ook een keerzijde. Met name de groei van het verkeer over de weg veroorzaakt problemen: files, waardoor steden en bedrijventerreinen minder goed bereikbaar zijn, uitstoot van schadelijke uitlaatgassen, versnippering van natuur en landschap door de aanleg van infrastructuur en een toenemend aantal verkeersongevallen, vaak met dodelijke afloop. Als wegbeheerder en als mobiliteitsregisseur probeert de provincie zo goed mogelijk om te gaan met dit spanningsveld. De doelstelling is daarbij: "Zeeland biedt aan iedereen een optimaal verkeer- en vervoerssysteem, waarvan de kwaliteit van de individuele gebruiker in goede verhouding staat tot de kwaliteit van de samenleving als geheel, en dat recht doet aan de functies in verschillende gebieden".

Voor het verkeersveiligheidsaspect wordt verwezen naar het programma "Verkeersveiligheid". De instandhouding van de provinciale infrastructuur wordt in de paragraaf "Onderhoud kapitaalgoederen" behandeld.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
1001: Er is in Zeeland een basis bereikbaarheidskwaliteit over de weg: het hoofdwegennet voorziet in een vlotte en veilige doorstroming, waardoor de belangrijkste functies en voorzieningen goed bereikbaar zijn met de (vracht)auto.
1002: Er is in Zeeland een kwalitatief optimaal openbaar vervoer netwerk, dat georganiseerd is volgens een Zeeuws Model vanuit de wensen van de reiziger en bijdraagt aan meer sociaal-culturele en economische mobiliteit. De openbaar vervoer verbinding tussen Vlissingen en Breskens is betrouwbaar en kwalitatief hoogwaardig.
1003: Er is in Zeeland een integraal fietsklimaat, dat de concurrentiepositie van de fiets, vooral ten opzichte van de auto, utilitair en recreatief versterkt.
1004: Goederenstromen in Zeeland worden zoveel mogelijk afgewikkeld via duurzame vervoerswijzen: binnenvaart, shortsea, spoor en/of buisleidingen.
1005:
1006: De afstemming tussen maatregelen op het gebied van openbaar vervoer, fiets, goederenvervoer en infrastructuur krijgt gestalte via samenwerking met Rijk, waterschappen en gemeenten.
1007: Zeeland is 'verkeersleefbaar': de negatieve effecten van het autoverkeer en de infrastructuur worden zoveel mogelijk beperkt.
1011: Het aanbieden van een functioneel (vaar)wegennet wat goed is ingepast in zijn omgeving en voor die omgeving zo weinig mogelijk overlast veroorzaakt. Beleidsthema's daarbij zijn: - Veiligheid   - Bereikbaarheid   - Comfort   - Aanzien   - Leefbaarheid   - Milieu
1012: Er is sprake van een kostenneutrale ordening van het beheer van het landelijk en regionaal hoofdwegennet volgens het beginsel: - Nationale stroomwegen in beheer bij het Rijk;   - Regionale stroomwegen en gebiedsontsluitingswegen in beheer bij de provincie;   - Erftoegangswegen in beheer bij de waterschappen.
De beleidseffecten en –doelen uit dit programma zijn ook opgenomen in de Monitor PVVP Zeeland. Periodiek wordt gerapporteerd over de resultaten en voortgang in de Beleidseffectrapportage Verkeer en Vervoer Zeeland (BER).

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

De planstructuur op het gebied van verkeer en vervoer bestaat uit twee hoofdonderdelen, namelijk een beleidskader en een uitvoeringskader. Het beleidskader bestaat uit het Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan Zeeland (PVVP) en de uitwerking daarvan in sectornota's: Wegencategoriseringsplan, Actieplan Fiets, Beleidsplan Openbaar Vervoer, Kadernotitie Goederenvervoer en Beleidsplan Verkeersveiligheid. Daarnaast is er een Beheerplan Wegen, dat is afgestemd op het PVVP.

De uitvoering van het PVVP, de sectornota's en het beheerplan gebeurt langs drie verschillende lijnen:

- 1) Actieprogramma PVVP Zeeland;
- 2) Rol als wegbeheerder;
- 3) Regionale samenwerking.

1. Actieprogramma PVVP Zeeland

De uitvoering van het 'eigen' provinciale mobiliteitsbeleid vloeit rechtstreeks voort uit het PVVP en de sectornota's; in de meeste gevallen via meerjarenprogramma's die aan de sectornota's zijn gekoppeld. Het Actieprogramma PVVP Zeeland geeft jaarlijks een totaaloverzicht van deze eigen provinciale activiteiten, met onderscheid naar meer beleidsmatige acties en infrastructurele projecten. Daarbij wordt de thematische indeling van het PVVP gevolgd: bereikbaarheid, openbaar vervoer, fiets en mobiliteitsmanagement, goederenvervoer, verkeersveiligheid, leefbaarheid en regionale samenwerking.

Per activiteit wordt aangegeven wat de kosten zijn en hoe de financiële dekking is geregeld. Voor de infrastructurele projecten mondt dit uit in een Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland (MIZ), inclusief doorkijk naar volgende jaren. Het actieprogramma is de leidraad voor deze programmabegroting.

1.1 Bereikbaarheid

Het provinciale bereikbaarheidsbeleid is gericht op een vlotte en veilige doorstroming van het (vracht)verkeer op het hoofdwegenet. Knelpunten die deze doorstroming in de weg staan, worden opgelost. Speciale aandacht is er voor de N62-corridor, waar drie samenhangende projecten worden gerealiseerd: ombouw van de Sloeweg en Tractaatweg tot regionale stroomwegen en de realisatie van een tunnel bij Sluiskil. De tunnel bij Sluiskil completeert de noord-zuid verbinding in Zeeland. De economische potenties van de Kanaalzone kunnen hierdoor optimaal worden benut. Daarnaast zorgt de tunnel voor een reductie van de CO₂-uitstoot (géén wachtende auto's meer).

1.2 Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer in Zeeland heeft vooral een sociale functie, de zogeheten 'basismobiliteit' voor mensen die niet over een auto of een ander vervoersalternatief beschikken. In de komende collegeperiode wordt deze basisfunctie versterkt en verder ingericht volgens een Zeeuws Model voor openbaar vervoer. Dit betekent een kwalitatief goed OV-netwerk dat is ontwikkeld samen met gemeenten, instellingen, bedrijven en OV-aanbieders. Experimenten die hier aan bijdragen worden ondersteund.

Blijvende aandacht is er voor een volwaardige fast ferry verbinding tussen Vlissingen en Breskens.

1.3 Fiets en mobiliteitsmanagement

Het streven is om de vraag naar het fietsen te versterken of, anders gezegd, om de fiets beter te 'verkopen' en de gebruiker het fietsen te laten 'beleven'. Op verschillende manieren moet de consument (bezoekers en inwoners van Zeeland) in aanraking komen met de fiets en de mogelijkheid krijgen om gebruik te maken van de fiets. Dit vergt voldoende en adequate fietsvoorzieningen, waarbij met name de veiligheid van fietsers een belangrijk item is.

1.4 Goederenvervoer

De inzet is duurzaam goederenvervoer. Dit gebeurt door de afwikkeling van omvangrijke goederenstromen via het kwaliteitsnetwerk goederenvervoer en een multimodale ontsluiting van havens en industrie. Daarnaast wordt de concurrentiepositie van het Zeeuwse goederenvervoer in internationale netwerken versterkt, onder meer door het faciliteren van het (verladende) bedrijfsleven, bestaande uit landbouw, visserij, industrie en havens.

1.5 Leefbaarheid

De negatieve effecten van het autoverkeer en de infrastructuur vertalen zich met name in geluidsbelasting, uitstoot van schadelijke stoffen en versnippering van het landschap c.q. doorsnijding van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). De mate van geluidsbelasting en uitstoot van schadelijke stoffen zijn grotendeels afhankelijk van het aantal voertuigkilometers, wat moeilijk beïnvloedbaar is. Doorsnijdingen van de PEHS kunnen wel rechtstreeks door de provincie worden beïnvloed. Acties op dit gebied liggen grotendeels in de infrastructurele sfeer.

2. Wegbeheerder

In haar rol als wegbeheerder is de provincie belast met het aanbieden, beheren en onderhouden van een functioneel (vaar)wegennet dat goed ingepast is in de omgeving. Beleidsthema's daarbij zijn: veiligheid, bereikbaarheid, comfort, aanzien, leefbaarheid en milieu. Hieraan wordt invulling gegeven door onder meer het kwaliteitsbeleid infrastructuur. Op het gebied van de uitvoering van beheer en onderhoud wordt waar mogelijk de samenwerking gezocht met andere overheden.

2.1 Kwaliteitsbeleid infrastructuur

Het kwaliteitsbeleid voor de (vaar)wegen onderscheidt de thema's bereikbaarheid, veiligheid, comfort, leefbaarheid, aanzien en milieu. Voor elk beleidsthema is een kwaliteitsniveau vastgesteld door provinciale staten. De hoofdlijn van het gekozen kwaliteitsniveau is "goed is goed genoeg", met voor de droge infrastructuur positieve afwijkingen op het gebied van gladheidbestrijding en groenvoorzieningen en voor de natte infrastructuur een positieve afwijking voor veiligheid en bereikbaarheid.

Voor de droge infrastructuur is in 2006 een Beheerplan opgesteld dat in 2007 de basis vormt voor het uit te voeren beheer en onderhoud. Het Beheerplan beschrijft de verschillende kwaliteitsniveaus, de daaraan te koppelen doelstelling alsmede de uit te voeren onderhoudsmaatregelen. Aan de hand daarvan kan een berekening worden uitgevoerd naar de kosten die gemoeid zijn om het gewenste kwaliteitsniveau in stand te houden. Met ingang van 1 januari 2007 is er, als gevolg van wegenoverdracht Rijk-Provincie en Provincie-Waterschappen, sprake van een sterk gewijzigd wegareaal. Hoewel er bij de opstelling van het Beheerplan rekening is gehouden met het nieuwe wegareaal, zal de concrete toepassing duidelijk maken in hoeverre bijstelling noodzakelijk is. De toepassing van het Beheerplan droge infrastructuur zal daarom worden geëvalueerd. Om dat mogelijk te maken onderkent de systematiek rond het Beheerplan diverse indicatoren welke de basis vormen voor monitoring.

Voor de natte infrastructuur zal in 2008 een Beheerplan worden opgesteld.

2.2 Gladheidbestrijding

Op het gebied van gladheidbestrijding vindt nu afstemming plaats met de andere wegbeheerders. In de richting van de weggebruiker zal dit zich met name manifesteren door optimale bereikbaarheid en veiligheid van het Zeeuwse wegennet gedurende de winterperiode.

Om echter tot een effectievere en efficiëntere inzet van mensen en middelen te komen, is in 2006 een project gestart om verdergaande samenwerking bij de diverse overheidsinstellingen in beeld te brengen. Dit heeft in 2007 geresulteerd in een overeenkomst waarbij zes wegbeheerders zich verbonden hebben tot een gezamenlijke aanbesteding van de gladheidbestrijding. Nadere

samenwerking wordt beoogd op het gebied van zoutinkoop en weerinformatie.

2.3 Herschikking wegenbeheer

In het kader van het project herschikking wegenbeheer heeft de Provincie per 1 januari 2007 het beheer en onderhoud van een aantal rijkswegen overgenomen. Tegelijkertijd heeft de Provincie het beheer en onderhoud van een aantal provinciale wegen overgedragen aan de Waterschappen. In navolging hiervan zal ook de eigendom worden overdragen. Voorts wordt beoogd een beperkt aantal provinciale wegvlakken over te dragen aan andere wegbeheerders.

In het verlengde van het project herschikking wegen is men tevens doende met het herschikken/terugbrengen van een aantal steunpunten. Circa tien steunpunten zullen worden afgestoten (een tweetal steunpunten is inmiddels verkocht, voor de overige acht wordt nog een koper gezocht). Er is één steunpunt aangekocht van het Rijk. Het project dient in de loop van 2008 te worden voltooid.

3. Regionale samenwerking

Het doel van de regionale samenwerking is een meer integrale aanpak van de verkeers- en vervoersproblematiek in Zeeland. Dit kan door als overheden gezamenlijk beleid te ontwikkelen en daaraan ook gezamenlijk uitvoering te geven door concrete maatregelen en/of projecten. Vertrekpunt voor deze samenwerking is het verkeer- en vervoerbeleid van Rijk, waterschappen, gemeenten en provincie. Organisatorisch krijgt de samenwerking gestalte in de Regionale Overleggen Verkeer en Vervoer (ROVV's) en de Regionale Verkeersveiligheidsoverleggen (RVO's).

Effect	Doelstelling
Er is in Zeeland een basis bereikbaarheidskwaliteit over de weg: het hoofdwegennet voorziet in een vlotte en veilige doorstroming, waardoor de belangrijkste functies en voorzieningen goed bereikbaar zijn met de (vracht)auto.	100101: De hoofddoelstelling is een zo optimaal mogelijk bereikbaar netwerk waarbij: 1. Vanuit heel Zeeland is het hoofdwegennet binnen een afstand van 10 kilometer bereikbaar. 2. Op het hoofdwegennet is de verhouding tussen intensiteit en capaciteit (I/C-verhouding) beneden de 0,8. De I/C-verhouding is de verhouding tussen de werkelijke verkeersintensiteiten op een wegvak en de theoretische capaciteit van dat wegvak. Wanneer deze verhouding boven de 0,8 ligt ontstaan er problemen. Dan begint dat wegvak vol te lopen, ofwel: er ontstaat congestie (file). De capaciteit van het wegvak wordt dan bijna volledig benut.
Er is in Zeeland een kwalitatief optimaal openbaar vervoer netwerk, dat georganiseerd is volgens een Zeeuws Model vanuit de wensen van de reiziger en bijdraagt aan meer sociaal-culturele en economische mobiliteit. De openbaar vervoer verbinding tussen Vlissingen en Breskens is betrouwbaar en kwalitatief hoogwaardig.	100201: - Er is in Zeeland 100 procent dekkingsgraad van openbaar vervoer in de kernen met minimaal oproepafhankelijk vervoer (belbus). - Afvaarten vinden plaats conform de vastgestelde dienstregeling; de uitval van het totale aantal afvaarten bedraagt maximaal 1%.
Er is in Zeeland een integraal fietsklimaat, dat de concurrentiepositie van de fiets, vooral ten opzichte van de auto, utilitair en recreatief versterkt.	100301: Het fietsnetwerk is veilig en compleet. Het huidige aantal fietsers blijft behouden.
Goederenstromen in Zeeland worden zoveel mogelijk afgewikkeld via duurzame vervoerswijzen: binnenvaart, shortsea, spoor en/of buisleidingen.	100401: Bevorderen van het goederenvervoer per spoor, water en buis.
De afstemming tussen maatregelen op het gebied van openbaar vervoer, fiets, goederenvervoer en infrastructuur krijgt gestalte via samenwerking met Rijk, waterschappen en gemeenten.	100601: Zeeland is afgedekt met gebiedsaanpakken of andere vormen van regionale samenwerking.
Zeeland is 'verkeersleefbaar': de negatieve effecten van het autoverkeer en de infrastructuur worden zoveel mogelijk beperkt.	100701: - De negatieve effecten van het autoverkeer en de infrastructuur worden geminimaliseerd. - Vrijkomende infrastructuur wordt heringericht volgens de bijbehorende cultuurhistorische, ecologische en landschappelijke kwaliteiten.
Het aanbieden van een functioneel (vaar)wegennet wat goed is ingepast in zijn omgeving en voor	101101: Beheer en onderhoud uitvoeren conform het door provinciale staten gekozen beleids- cq. kwaliteitsprofiel.

die omgeving zo weinig mogelijk overlast veroorzaakt. Beleidsthema's daarbij zijn: - Veiligheid - Bereikbaarheid - Comfort - Aanzien - Leefbaarheid - Milieu	101103: Samenwerking op het gebied van gladheidbestrijding bij diverse overheden optimaliseren.
Er is sprake van een kostenneutrale ordening van het beheer van het landelijk en regionaal hoofdwegenet volgens het beginsel: - Nationale stroomwegen in beheer bij het Rijk; - Regionale stroomwegen en gebiedsontsluitingswegen in beheer bij de provincie; - Erftoegangswegen in beheer bij de waterschappen.	101201: Alle regionale stroomwegen, uitgezonderd die het Rijk in beheer wil hebben, en gebiedsontsluitingswegen in beheer bij de provincie. In principe geen erftoegangswegen in beheer bij de provincie, met uitzondering van doorgaande parallelwegen behorend tot provinciale wegen.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Mobiliteit

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-63.027.938	-121.830.961	-57.871.491	-62.934.844	-54.431.821	-55.075.716
Baten	135.891.566	66.185.628	23.556.338	20.982.031	21.387.532	21.644.369
Saldo prog	72.863.628	-55.645.332	-34.315.154	-41.952.814	-33.044.290	-33.431.347

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

In het verloop van de meerjarenraming van dit programma valt te constateren dat er in 2009 € 7,6 mln. meer beschikbaar is dan in de andere jaren. Dit komt voornamelijk door de toegekende prioriteit voor het actieprogramma PVVP-MIZ 2008-2012 die voor een bedrag van € 7,6 mln. in 2009 is geraamd. Ook in 2008 is er voor dit programma een bedrag geraamd van € 1,7 mln. Verdere verschillen in de meerjarenraming zijn ontstaan door verschillen in fasering van de projecten uit het MIZ.

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

In 2007 zijn de investeringen in de wegen vervroegd afgeschreven met dekking uit de algemene reserve, ruim € 21 miljoen. Hiemee is het verschil tov 2008 verklaard en een deel richting 2006. In 2006 zijn de inkomsten voor de afkoop onderhoud Kanaal door Walcheren van het Rijk ontvangen € 112 miljoen en aan de reserves toegevoegd. De overdracht wegen is per saldo een bate in 2007 die toegevoegd is aan de algemene reserve, welke later gebruikt wordt in programma 11 voor incidentele verbeteringen in 2009.

Inleiding

Het programma "Verkeersveiligheid" richt zich op het verbeteren van de verkeersveiligheid via infrastructurele aanpassingen en gedragsbeïnvloeding.

Mobiliteit hoort bij de moderne samenleving. Mensen verplaatsen zich continu - 24 uur per dag - om uiteenlopende redenen en met verschillende vervoerswijzen. De kwaliteit van de verbindingen voor deze vervoerswijzen zijn dan ook van groot belang voor de Zeeuwse economie en voor de participatie aan het sociaal-culturele leven binnen en buiten Zeeland.

Mobiliteit heeft echter ook een keerzijde. Met name de groei van het verkeer over de weg veroorzaakt problemen: files, waardoor steden en bedrijventerreinen minder goed bereikbaar zijn, uitstoot van schadelijke uitlaatgassen, versnippering van natuur en landschap door de aanleg van infrastructuur en een toenemend aantal verkeersongevallen, vaak met dodelijke afloop. Als wegbeheerder en als mobiliteitsregisseur probeert de provincie zo goed mogelijk om te gaan met dit spanningsveld. De doelstelling is daarbij: "Zeeland biedt aan iedereen een optimaal verkeer- en vervoersysteem, waarvan de kwaliteit van de individuele gebruiker in goede verhouding staat tot de kwaliteit van de samenleving als geheel, en dat recht doet aan de functies in verschillende gebieden".

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

1101: Door een consequente inrichting van het wegennet en voldoende kennis, vaardigheden en een juiste houding bij de weggebruikers, zijn de kansen om in Zeeland betrokken te raken bij een verkeersongeval zo klein mogelijk, en als er sprake is van een verkeersongeval dan zijn de gevolgen beperkt.

Verkeersveiligheid is een belangrijk maatschappelijk en politiek item. In de Nota Mobiliteit is door het Rijk aangegeven dat er in 2010 niet meer dan 900 verkeersdoden en 17.000 geregistreerde ziekenhuisopnamen mogen zijn. Dit vergt aanzienlijke (financiële) inspanningen, ook van de regionale overheden. Voor Zeeland is de Rijksdoelstelling in het PVVP Zeeland vertaald in maximaal 32 verkeersdoden en 300 geregistreerde ziekenhuisopnamen in 2010.

In het nieuwe Beleidsplan Verkeersveiligheid 2005-2010 is deze doelstelling aangescherpt tot -20% ernstige verkeersslachtoffers in 2010 ten opzichte van het gemiddelde over 2001-2003. Dit komt neer op maximaal 321 ziekenhuisgewonden en doden, met als extra voorwaarde ten hoogste 24 verkeersdoden.

Om de aangescherpte doelstelling te realiseren wordt ingezet op een versterking van gedragsbeïnvloedende instrumenten (educatie, communicatie en verkeershandhaving) en een sterkere integratie van gedragsbeïnvloeding en aanpassingen aan infrastructuur.

Het verbeteren van de verkeersveiligheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle partners in Zeeland. Het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ) stimuleert, coördineert en initieert deze samenwerking. In de praktijk krijgt de samenwerking vooral gestalte bij het uitvoeren van de speerpunten uit het werkplan van het ROVZ. Organisatorisch is de samenwerking vormgegeven in twee Regionale VerkeersveiligheidsOverleggen (RVO's): boven de Westerschelde en Zeeuws-Vlaanderen.

Het Provinciaal Overleg Verkeer en Vervoer (POVV) en het ROVZ Plenair zijn de bestuurlijke kaders waarbinnen de speerpunten worden besproken en goedgekeurd. In het POVV participeren de wegbeheerders; in het ROVZ participeren naast de wegbeheerders ook Regio Politie Zeeland, Openbaar Ministerie en diverse verkeersorganisaties. Voor de infrastructuur ligt het primaat bij het POVV; voor gedragsbeïnvloeding en handhaving bij het ROVZ.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

De uitvoering van het Beleidsplan Verkeersveiligheid 2005-2010 loopt via twee sporen: het infrastructurele spoor is uitgewerkt in het Categoriseringsplan Wegen Zeeland en Verkeersveiligheid op Maat; gedragsbeïnvloeding in het jaarlijkse werkplan van het ROVZ.

Categoriseringsplan Wegen Zeeland (2002)

Dit plan beschrijft de verkeersplanologische indeling van het Zeeuwse wegennet (buiten de bebouwde kom) en de vertaling daarvan naar een eindbeeld met drie inrichtingscategorieën: stroomwegen, gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen. Het streven is om de beoogde maatregelen van de duurzaam veilige inrichting van het Zeeuwse wegennet binnen 30 jaar te realiseren.

Verkeersveiligheid op Maat (2004)

De vertaling van het eindbeeld uit het categoriseringsplan naar de concrete inrichting van wegen is gedaan in Verkeersveiligheid op Maat (VoM). VoM is het resultaat van een accentverschuiving als gevolg van de landelijke en Zeeuwse financiële situatie. Het accent is daarbij verschoven van een allesomvattende gebiedsgewijze aanpak in een hoog tempo, zoals bijvoorbeeld in West Zeeuws-Vlaanderen, naar meer maatwerk. Dit maatwerk komt neer op het aanbrengen van uniforme wegmarkeringen Zeelandbreed (essentiële herkenbaarheidskenmerken), kruispuntmaatregelen (plateaus op 60 km-wegen, rotondes op 80 km-wegen) en het verstevigen van de berm van een aantal wegen. Essentieel daarbij is de communicatie over deze maatregelen richting de weggebruiker. De uitvoering van het maatwerk is voorzien in de periode 2005-2010.

Werkplan ROVZ (jaarlijks)

Gedragsbeïnvloeding krijgt gestalte in het jaarlijkse werkplan van het ROVZ, dat wordt uitgevoerd langs de drie lijnen die in het Beleidsplan Verkeersveiligheid 2005-2010 zijn uitgezet:

- Strategie: doelmatigheid, effectiviteit en efficiëntie van maatregelen, integrale samenwerking met partners in de regio en een integrale benadering van infrastructuur en gedragsbeïnvloeding.
- Tactiek: pro-actieve communicatie, initiëren van vernieuwingen, kennismanagement en monitoring.
- Inhoudelijke speerpunten: in totaal zijn er 13 speerpunten benoemd, variërend van de enkelvoudige ongevallen tot alcohol in het verkeer.
- Jaarlijks wordt in het werkplan prioriteit gegeven aan maximaal vijf speerpunten. Daarnaast komen er door het jaar heen door actuele gebeurtenissen vaak nog onderwerpen bij.

Effect	Doelstelling
Door een consequente inrichting van het wegennet en voldoende kennis, vaardigheden en een juiste houding bij de weggebruikers, zijn de kansen om in Zeeland betrokken te raken bij een verkeersongeval zo klein mogelijk, en als er sprake is van een verkeersongeval dan zijn de gevolgen beperkt.	110101: -20% ernstige verkeersslachtoffers in 2010 t.o.v. het gemiddelde over 2001-2003. Dit komt neer op maximaal 321 ziekenhuisgewonden en doden. Met als extra voorwaarde ten hoogste 24 verkeersdoden.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Verkeersveiligheid

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-15.936.287	-11.875.549	-9.133.067	-9.573.540	-9.566.886	-7.316.638
Baten	11.973.534	6.536.180	5.491.180	5.196.180	5.196.180	5.196.180
Saldo prog	-3.962.754	-5.339.369	-3.641.887	-4.377.360	-4.370.706	-2.120.458

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Het meerjarenverloop van dit programma vertoont saldomatig pieken in 2009 en 2010 ten opzichte van 2008 en 2011. In beide jaren is er € 2,2 mln. extra geraamd voor incidentele verbeteringwerkzaamheden van wegen.

In 2008 is er ten opzichte van de structurele meerjarenraming zo'n € 1,5 mln. meer geraamd voor de uitvoering van projecten uit het MIZ.

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

Mutaties betreffen in 2007 kosten demo project West Zeeuws Vlaanderen € 1,3 miljoen en project bermverhardingen € 0,3 miljoen.

Omgeving

- 12   -   Milieu**
- 13   -   Ruimtelijke omgeving**
- 14   -   Watermanagement**
- 15   -   Natuur en Landschap**

Inleiding

De provincie heeft wettelijke taken op het gebied van vergunningverlening en handhaving, externe veiligheid, bodemsanering en geluid. Daarnaast heeft de provincie belangrijke taken en bevoegdheden op het terrein van de leefbaarheid.

Bescherming van het milieu is in hoge mate verbonden met ontwikkelingen in andere beleidsvelden.

Het milieubeleid fungeert daarbij vooral als stimulator voor andere beleidsterreinen, om een bijdrage te leveren aan de verbetering van de kwaliteit van de fysieke omgeving. Daarnaast heeft het milieubeleid direct doorwerkende instrumenten richting bijvoorbeeld bedrijven en bodemvervuiling.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
1201: Een gezonde en veilige leefomgeving waarin geen ernstige hinder vanwege bedrijfs- en transportactiviteiten optreedt.
1202: Een bodem die zo schoon is dat hij geschikt is voor het gewenste maatschappelijk gebruik.
1203: Een duurzaam gebruik van energie zodat de uitstoot van broeikasgassen wordt teruggedrongen en opwarming van de aarde wordt voorkomen.
1204: Het voorkomen van het op milieuvriendelijke wijze hergebruiken en verwerken van afval.
1205: In Zeeland is daadwerkelijk sprake van een evenwichtige duurzame ontwikkeling
1206: Naast bestaande instrumenten zoals vergunningverlening en handhaving beperken de bedrijven de milieudruk verder door duurzaam ondernemen/maatschappelijk verantwoord ondernemen.
1207: Het door handhaving bewerkstelligen van normconform gedrag.
1209: Het op een professionele en onderling afgestemde wijze handhaven door c.q., tussen handhavende organisaties.
1210: Een veilig gebruik van bad- en zwemgelegenheden en oppervlaktewater.
1211: Realisatie van de ILG-milieudoelen

Een goed milieubeleid, gericht op het realiseren en vasthouden van een goede milieukwaliteit. De provincie voert dit in belangrijke mate zelf uit. Het gaat onder andere om vergunningverlening voor industriële bedrijven en afvalverwerkers (lucht, bodem, geluid, afval, veiligheid enz.), bodemsanering door de provincie zelf, toetsing van bodemsanering door derden en het stimuleren van particulieren- en bedrijfssaneringen.

De provincie draagt zorg voor de naleving van de regelgeving voor de leefomgeving en voor de milieuwetgeving in het bijzonder. Hiertoe ontwikkelt de provincie een transparant milieubeleid op het gebied van toezicht, preventie en repressieve handhaving, klachten- en incidentenbehandeling en metingen, alsmede het coördineren en voeren van de regie in de samenwerking tussen en met andere handhavingsbevoegde overheden. Het beleid is vastgelegd in de nota "Handhaving omgevingsbeleid". Daarnaast stimuleert de provincie vanuit haar regisserende rol het samenwerken met gemeenten, beleidsvernieuwing ten behoeve van een oplossing voor hardnekkige milieuproblemen, duurzaam ondernemen en duurzame energie en draagt zij zorg voor de ontkoppeling van economie en milieu. Het beleid is vastgelegd in de nota's "Omgevingsplan Zeeland 2006-2012" en "Handhaving omgevingsbeleid" en wordt uitgevoerd middels een aantal uitvoeringsprogramma's en acties. Voor het energiebeleid wordt een strategienota met bijbehorend uitvoeringsprogramma opgesteld.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Om na te gaan of de beoogde maatschappelijke effecten ook daadwerkelijk worden gerealiseerd zijn onderstaande doelstellingen geformuleerd.

Effect	Doelstelling
Een gezonde en veilige leefomgeving waarin geen ernstige hinder vanwege bedrijfs- en transportactiviteiten optreedt.	120101: Het vanuit een stimulerende en coördinerende rol beperken van de risico's waaraan burgers worden blootgesteld, ten gevolge van bedrijfs- en transportactiviteiten, tot een zo laag mogelijk niveau met een maximum van de vastgestelde wettelijke grenswaarde (10-6).
	120102: De provincie voert vanuit een wettelijke taak, de vergunningverlening zodanig uit dat alle bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is beschikken over een adequate vergunning.
	120103: Stimuleren van derden en tevens zelfstandig uitvoering geven aan het leveren van een evenredige bijdrage aan het bereiken van de nationale afspraken over grootschalige luchtverontreiniging. De provincie Zeeland zal met name via vergunningverlening invloed uitoefenen op de reductie van emissies bij industriële bedrijven en transport.
	120104: Het stimuleren van derden en tevens zelfstandig uitvoering geven aan inspanningen om in 2010 de landelijk vastgestelde streefwaarden ten gevolge van emissies niet meer te overschrijden. Rijk en provincies hebben met verschillende bedrijfssectoren afspraken gemaakt over reducties van de uitstoot van stoffen.
	120105: Vanuit haar uitvoerende rol dient de provincie ernstige geurhinder (hedonische waarde gelijk aan -2 of negatiever) van bedrijven, waarvoor de provincie bevoegd gezag is, in 2010 te voorkomen. De provincie zal in 2008 bij de vergunningverlening bijzondere aandacht schenken aan het aspect geur. Hierbij vindt toetsing plaats aan de hand van een stappenplan, zoals vastgesteld in de nota handreiking 'geur'.
	120106: Vanuit haar uitvoerende rol dient de provincie in 2030 in alle Zeeuwse gebieden een goede akoestische kwaliteit te realiseren. Voor verschillende gebieden betekent dit een maximale geluidsbelasting van 60 dBL, tevens worden in 2010 alle situaties met een geluidsbelasting van meer dan 63 dBL als gevolg van wegverkeer op provinciale wegen aangepakt. Voor 2008 staan het uitvoeren van geluidsmetingen in natuurgebieden, het saneren van geluidsbronnen in de EHS, het vaststellen van geluidsproductieplafonds, actieplan provinciale wegen en bijdrage het leveren van een bijdrage aan geluidsplannen van de gemeenten gepland.

Een bodem die zo schoon is dat hij geschikt is voor het gewenste maatschappelijk gebruik.	120201: Een bodem die zo schoon is dat hij geschikt is voor het gewenste maatschappelijk gebruik, waarbij in 2008 aan inventarisatie en zo mogelijk sanering van spoedeisende locaties bodemverontreiniging zal worden gewerkt.
	120202: Vanuit haar coördinerende en tevens uitvoerende rol bevordert de provincie een duurzaam gebruik van de bodem, hierbij valt te denken aan de ontwikkeling van landsdekkend beeld diffuse bodemkwaliteit en het opstellen van een bodemvisie.
Een duurzaam gebruik van energie zodat de uitstoot van broeikasgassen wordt teruggedrongen en opwarming van de aarde wordt voorkomen.	120301: Vanuit haar stimulerende rol levert de provincie een evenredige bijdrage aan de realisatie van de nationale klimaatdoelstellingen (in periode 2008-2012 uitstoot broeikasgassen verminderen met 6% ten opzichte van 1990).
	120302: Stimuleren dat in 2010 minimaal 250 Megawatt aan windenergie in Zeeland is gerealiseerd.
	120303: Een leidende rol voor Zeeland op gebied van duurzame energie door leveren van bijdragen aan kennisontwikkeling en –deling en aan energietransities van de Zeeuwse industrie.
	120304: Uitvoeren van projecten op gebied van duurzame energie en investeren in kennis, houding en gedrag van energieconsumenten.
Het voorkomen van het op milieuvriendelijke wijze hergebruiken en verwerken van afval.	120401: Stimuleren dat de afvalstroom in omvang en schadelijkheid vermindert, waarbij de landelijke doelstellingen leidend zijn. Daarnaast streven naar een beheer van afvalstoffen overeenkomstig de voorkeursvolgorde voor afvalbeheer, zoals in het Landelijk Afval Plan aangegeven.
In Zeeland is daadwerkelijk sprake van een evenwichtige duurzame ontwikkeling	120501: Vanuit een stimulerende en coördinerende rol opzetten van (transitie)projecten in samenwerking bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen.
	120502: Het organiseren van trainingen duurzame ontwikkeling en aandacht geven aan een gerichte communicatie en kennisuitwisseling.
Naast bestaande instrumenten zoals vergunningverlening en handhaving beperken de bedrijven de milieudruk verder door duurzaam ondernemen/maatschappelijk verantwoord ondernemen.	120601: Stimuleren dat steeds meer bedrijven bij duurzaam ondernemen opschuiven van (non)interesse naar implementatie en routine en daarbij de omgevingskwaliteiten vergroten en de economische vitaliteit versterken.
	120602: Stimuleren van duurzame bedrijventerreinen, met als doel het stimuleren tot samenwerking, parkmanagement en zuinig ruimtegebruik.
Het door handhaving bewerkstelligen van normconform gedrag.	120701: Het voorkomen en verminderen van overtredingen bij bedrijven, bij bodemsaneringen en grondstromen. Het vanuit een regulerende rol beperken van het aantal bedrijven met een slecht naleefgedrag, kaders zijn gesteld in de nota Handhaving natuur en milieu: 'Oog op Zeeland'.

Het op een professionele en onderling afgestemde wijze handhaven door c.q., tussen handhavende organisaties.	120901: Het vanuit een regisserende rol zorgdragen dat alle Zeeuwse overheden voldoen aan de wettelijke kwaliteitscriteria van de professionalisering handhaving. Dit door middel van documentbeoordeling en het uitvoeren van een beperkt aantal, nader te bepalen, audits bij gemeenten en waterschappen.
	120902: Het vanuit een regisserende rol zorgdragen dat de kwaliteit van de handhaving wordt verhoogd door middel van het project horizontaal toezicht van gemeenten. Hierbij wordt ingezet op kennis- en ervaringsuitwisseling.
Een veilig gebruik van bad- en zwemgelegenheden en oppervlaktewater.	121001: Het door de provincie, vanuit haar uitvoerende rol, voorkomen van onveilige situaties omtrent bad- en zwemgelegenheden en zwemplaatsen oppervlaktewater.
Realisatie van de ILG-milieudoelen	121101: Realisatie van de milieudoelen, zoals opgenomen in de bestuursovereenkomst ILG 2007-2013. Concretisering vindt plaats via de PMJP programmering.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Milieu

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-16.089.060	-17.094.321	-15.690.465	-13.693.316	-14.130.643	-14.106.716
Baten	4.786.520	4.627.802	3.073.800	3.073.800	3.591.894	3.591.894
Saldo prog	-11.302.540	-12.466.520	-12.616.665	-10.619.516	-10.538.749	-10.514.822

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Het saldo van het programma vertoont in de jaren 2009 t/m 2011 een lager totaalsaldo ten opzichte van 2008 voor een bedrag van € 2 mln. Dit hogere saldo wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er in 2008 binnen dit programma meer middelen beschikbaar zijn voor de realisatie van aardgasvulpunten in Middelburg en Goes (prioriteit van € 1,6 mln.) en een prioriteit die is toegekend in de najaarsconferentie in oktober 2006 voor de meerkosten van aardgas bussen voor het openbaar vervoer (€ 0,3 mln.)

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

De toename in 2007 wordt verklaard door de in 2007 toegekende voornamelijk incidentele prioriteiten; Actieplan fijn stof, afdekken voormalige stortplaatsen, strategienota energie, project biobrandstof, meerkosten biobrandstof bussen OV, implementatie WABO, regionale milieukwaliteiten, toezicht en monitoring met behulp van satellietinformatie en Zeehavens, transportassen en hun omgeving, per saldo €1.150.000. De kleine toename in 2008 tov 2007 komt door het verloop van de prioriteiten die per saldo in 2008 iets hoger uitkomen.

Inleiding

De Wet Inrichting Landelijk Gebied (hierna de WILG) is met ingang van 1 januari 2007 in werking getreden. Hierdoor is de provincie verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van gebiedsgerichte projecten waaronder de reeds lopende landinrichtingsprojecten (gestart onder de vigeur van de Landinrichtingswet), de aansturing van de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Dienst Regelingen (DR) voor het programma beheer.

Deze gewijzigde verantwoordelijkheidsverdeling is verder uitgewerkt in de bestuursovereenkomst Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Voor de periode 2007-2013 is de provincie verantwoordelijk voor de realisatie van zowel de Europese als de rijksdoelen in het landelijk gebied. De Europese doelen zijn vastgelegd in het inmiddels goedgekeurde plattelandsontwikkelingsprogramma 2007-2013 en betreffen voor de provincie met name doelen onder het thema sociaal economisch vitalisering van het landelijk gebied.

De rijksdoelen, zoals die in de bestuursovereenkomst zijn opgenomen, gaan over de thema's natuur, landschap, recreatie, landbouw, milieu, bodem, water, lopende verplichtingen en grondzaken.

Via de WILG en het daarin opgenomen instrumentarium, zoals het Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (PMJP), wil de provincie waar dit mogelijk is de Europese en rijksdoelen realiseren in combinatie met de te realiseren regionale doelen van de provincie, gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties. Uiteindelijk doel is een bijdrage te leveren aan het mooier, vitaler en meer dynamisch maken van het landelijk gebied in onze provincie. Uitvoering geven aan projecten en programma's in het landelijk gebied vindt plaats via een gebiedsgerichte en via een subsidiegerichte aanpak.

De subsidiegerichte aanpak wordt vormgegeven via het project Vitaal platteland Zeeland.

Stedelijke vernieuwing op Zeeuwse schaal heeft betrekking op steden en dorpen. Het Rijk stelt een decentraal investeringsbudget beschikbaar voor periodes van 5 jaar. De provincie kent de middelen toe, op basis van opgestelde meerjarige programma's voor stedelijke vernieuwing van gemeenten die daarvoor hebben gekozen. Daarnaast worden in andere gemeenten op projectbasis middelen uit het budget ingezet. Anders dan in de vroegere stads- en dorpsvernieuwingsregeling, vindt afrekening plaats op basis van resultaten en niet op basis van verantwoording van besteding.

De provincie realiseert de bundelings- en intensiveringsdoelstellingen die vallen onder haar verantwoordelijkheid en die zijn opgenomen in, zowel het eigen ruimtelijk beleid, als het Nationaal Ruimtelijk Beleid.

Vitaal platteland Zeeland richt zich op de stimulering en versterking van de economische activiteiten en de leefkwaliteit in het landelijk gebied. De provincie stimuleert en faciliteert –in samenspraak met mede-overheden en maatschappelijke organisaties- programma's en projecten die hieraan invulling geven.

Het beleid voor het landelijk gebied is vastgelegd in onder meer het Omgevingsplan, het Sociaal Economisch Beleidsplan, het Verkeers- en Vervoersplan en de Beleidsnota Sociale Zorg.

Hoofddoelstelling van het Omgevingsplan is een duurzame ontwikkeling, een benadering die staat voor enerzijds concentratie, uitbouw en versterking van economische activiteiten in de havens en het stedennetwerk en anderzijds voor behoud en versterking van de groenblauwe oase, waarbij in beide gebieden geïnvesteerd zal worden in zowel kwaliteit als in de economische en sociaal-culturele vitaliteit.

De programmering van programma's en projecten vindt plaats via het Provinciaal Meerjaren Programma Landelijk Gebied (PMJP).

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
1301: Duurzame ruimtelijke ontwikkeling.
1302: Nieuw toekomstperspectief voor gebieden.
1303: Begeleiding van gemeentelijke plannen
1304: Realisatie ILG-doelen ruimtelijke omgeving
1311: Een betere woon-, werk en leefomgeving in steden en dorpen.
1312: Impuls van complexe achterstandsituaties in fysiek en sociaal opzicht.
1313: Zorgvuldig ruimtegebruik.
1321: Kwaliteitsimpuls fysieke leefomgeving landelijk gebied.
1322: Het verbeteren van de duurzame economische vitaliteit van het platteland.

Duurzame ruimtelijke ontwikkeling: Met het omgevingsplan beschikt de provincie over een actueel beleidskader. Eén van de voortdurende uitdagingen is het actueel houden van dat beleidskader en in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. In het plan worden een aantal herzieningen en uitwerkingen aangekondigd. Daarnaast zal toepassing gegeven worden aan de systematiek van de plantoepassingen en zullen de instrumenten die het plan biedt worden uitgewerkt en geoperationaliseerd. Eveneens zal de uitvoering worden opgepakt; een aantal van de doelen en acties worden in deze paragraaf uitgewerkt en de overige zijn in de andere hoofdstukken te vinden.   Nieuw toekomstperspectief voor gebieden: Het zelf als provincie actief bijdragen aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit blijkt heel succesvol op het niveau van de gebiedsgerichte projecten. Samen met andere partijen wordt in verschillende regio's gewerkt aan gebiedsplannen. De kracht van dergelijke projecten is dat de inzet niet beperkt blijft tot planvorming, maar dat daadwerkelijk wordt mede geïnvesteed in de uitvoering. Met deze verschuiving (waarin de provincie behalve gebiedsregisseur ook steeds meer de rol krijgt van medeontwikkelaar), ontstaat een directere invloed van de provincie op de beoogde ruimtelijke kwaliteit. De provincie zal deze aanpak intensiveren.   Begeleiding van gemeentelijke plannen: De provincie vervult een wettelijke taak bij de beoordeling van gemeentelijke plannen. De Wet op de Ruimtelijke Ordening wordt fundamenteel herzien. Daardoor komen er ook in de wettelijke taken voor de provincie verandering. De goedkeuringsbevoegdheid van bestemmingsplannen komt te vervallen en nieuwe instrumenten komen voor de provincie beschikbaar na 2007. Het borgen van het provinciaal belang in de ruimtelijke ordening en het tot stand komen van kwalitatief goede bestemmingsplannen blijft de inzet, alleen de methode wordt anders. Meer dan voorheen zullen wegen voor verbetering in een vroeg stadium van de planvorming in het overleg met gemeenten worden gezocht, minder dan voorheen zal de juridische afdwingbaarheid een instrument vormen. Bestemmingsplannen en artikel 19 aanvragen worden conform de huidige wet behandeld. Bij die beoordeling vindt tevens een kwaliteitstoets plaats, nu gebaseerd op het nieuwe omgevingsplan.   Een leefbaar platteland Zeeland voor nu en later.   Te bereiken via een tweetal maatschappelijke effecten: - Kwaliteitsimpuls fysieke leefomgeving landelijk gebied;   - Het verbeteren van de duurzame economische vitaliteit van het platteland.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Om na te gaan of de beoogde maatschappelijke effecten ook daadwerkelijk worden gerealiseerd zijn onderstaande doelstellingen geformuleerd.

ISV programma's, ruimtelijke plannen en concrete resultaten zijn onderscheiden met aparte doelstellingen.

Om na te gaan of de beoogde maatschappelijke effecten ook daadwerkelijk worden gerealiseerd zijn onderstaande doelstellingen geformuleerd.

Effect	Doelstelling
Duurzame ruimtelijke ontwikkeling.	130106: <u>Het beschikbaar hebben van een actueel beleidskader.</u> De maatschappelijke vraagstukken waar de overheid voor gesteld wordt zijn permanent in beweging. En hetzelfde geldt voor het samenspel tussen de verschillende overheden en maatschappelijke partners om deze maatschappelijke uitdagingen aan te gaan. Goede monitoring, beleidsevaluatie en een actueel beleidskader zijn de basis voor een alert provinciaal bestuur, met voor het omgevingsbeleid en ruimtelijk beleid een actueel Omgevingsplan als basis, inclusief planherzieningen en uitwerkingen. Dit is een voorwaardenscheppende doelstelling.
	130107: <u>Faciliteren economische dynamiek.</u> Het ruimtelijk beleid draagt zorg voor voldoende ruimte voor vitale en duurzame economische ontwikkeling, zorgvuldig en effectief ruimtegebruik in de havens en op bedrijventerreinen, kwalitatief goede vestigingsmilieus (incl. bestaande terreinen) en een vitaal platteland.
	130108: <u>Stimuleren sociaal-culturele dynamiek.</u> Het ruimtelijk beleid zet in op het bevorderen van woonmigratie, gericht op een gematigde bevolkingsgroei van 0,5% per jaar (1900 inwoners), op het stimuleren van sterke en complementaire steden en bundeling van activiteiten in de stedelijke omgeving, een actief ondersteunend provinciaal stedenbeleid gericht op bevorderen transformaties en herstructurering, en bevorderen sociale samenhang.
	130109: <u>Het versterken karakteristieke Zeeuwse waarden.</u> Het ruimtelijk beleid zet in op het beschermen van de zeer bijzondere waarden, zoals de ecologische hoofdstructuur, op het verder ontwikkelen van de landschappelijke kwaliteiten en op het invulling geven aan het principe 'ontwikkelen, maar wel met kwaliteit'.
Nieuw toekomstperspectief voor gebieden.	130203: <u>Realiseren van een betere vitaliteit en kwaliteit van de regio in programma's en projecten.</u> Dit gebeurt door invulling te geven aan het gebiedenprogramma zoals opgenomen in het Omgevingsplan. Bestaande prioritaire programma's en projecten (West Zeeuwsch-Vlaanderen, Waterdunen, Perkpolder) worden versterkt en geïntensiveerd. Andere lopende programma's en projecten (Veerse Meer, Schouwen-West, Schouwen-Oost) worden voortgezet met het oogmerk het karwei af te maken en bestaande afspraken na te komen.

	130204: <u>Duurzaam ontwikkelen Deltawateren.</u> Centraal daarbij staat het verder oppakken, invullen en uitvoeren van het Deltaprogramma, gezamenlijk met de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant en met de rijkspartners. Daarnaast zijn er de specifieke projecten en aandachtsvelden voor de afzonderlijke deltawateren zoals Voordelta, Oosterschelde, Krammer-Volkerak, Westerschelde en Grevelingen.
Begeleiding van gemeentelijke plannen	130304: <u>Snelle afhandeling door de provincie van de beoordeling van gemeentelijke plannen.</u> Gestreefd wordt naar een behandeling die recht doet aan het provinciaal belang en de gemeentelijke urgentie. Er is sprake van een interactieve benadering wanneer er aanvullingen of wijzigingen zijn vereist om tot goedkeuring te kunnen komen. Bestemmingsplannen worden begeleid, beoordeeld en behandeld binnen de wettelijke termijn. Bij adviezen over (voor)-ontwerp bestemmingsplannen wordt een interactieve benadering toegepast, plannen van belang voor het halen van Woningbouwafspraken met het Rijk worden op dit gewicht beoordeeld. Besluiten van GS dienen de toets der kritiek bij de Raad van State te kunnen doorstaan. Beoordeling van Plannen en art 19 aanvragen vindt plaats op een systematische en beleidsmatig verankerde wijze. 130305: <u>Het stimuleren van de digitalisering van ruimtelijke plannen.</u> Gelet op de verplichting tot het indienen en beoordelen van digitale bestemmingsplannen die de nieuwe WRO met zich brengt worden interne werkprocessen aangepast aan nieuwe digitale standaarden. Dit geldt ook voor de externe omgeving. Met gemeenten en stedenbouwkundige bureaus wordt dit afgestemd.
Realisatie ILG-doelen ruimtelijke omgeving	130402: Realisatie van de landbouwdoelen mbt vitaal platteland, zoals opgenomen in de bestuursovereenkomst ILG 2007-2013. Concretisering vindt plaats via de PMJP programmering.
Een betere woon-, werk en leefomgeving in steden en dorpen.	131101: Vanuit haar stimulerende, ondersteunende en coördinerende rol zorgt de provincie voor een programmatische aanpak van Stedelijke Vernieuwing, de intergemeentelijke afstemming van het stedelijk vernieuwingsbeleid, de afstemming van de lokale praktijk op het provinciale beleid en de verdeling van het Investeringsbudget voor Stedelijke Vernieuwing. De basis van deze programmatische aanpak is gelegen in volgende documenten: - wet ISV; - provinciale verordening ISV; - besluit rond de verdeling van de ISV middelen. 131102: Vanuit de coördinerende en adviserende rol van de provincie voorkomt ze problemen bij de uitvoering van haar wettelijke taak (Wet Ruimtelijke Ontwikkeling) van plantoetsing en arbitrage. 131103: Vanuit haar begeleidende rol voorkomt de provincie onderbesteding en draagt zorg voor de tijdigheid van resultaten uit het oogpunt van verantwoording richting het Rijk.

Impuls van complexe achterstandsituaties in fysiek en sociaal opzicht.	131201: Vanuit haar stimulerende, adviserende en beoordelende rol zorgt de provincie voor de tijdige beschikbaarheid van ruimtelijke plancapaciteit op de goede plaats.
	131202: Vanuit een stimulerende en beoordelende rol zorgt de provincie voor een hogere waardering van de woonomgeving, van particulier opdrachtgeverschap, van duurzaam en aanpasbaar bouwen, van wonen en zorg en van een verkeersveilige en ook sociaal veilige woonomgeving in de gemeentelijke planvorming.
Zorgvuldig ruimtegebruik.	131301: De provincie realiseert de bundelings- en intensiveringsdoelstellingen die vallen onder haar verantwoordelijkheid en die zijn opgenomen in zowel het eigen ruimtelijk beleid als het Nationaal Ruimtelijk Beleid.
Kwaliteitsimpuls fysieke leefomgeving landelijk gebied.	132101: Vanuit haar stimulerende, coördinerende en begeleidende rol verhoogt de provincie de kwaliteit van water, milieu, natuur en landschap in het landelijk gebied, dit wordt o.a. bereikt door samenwerken in het bestuurlijk consortium Vitaal Platteland.
Het verbeteren van de duurzame economische vitaliteit van het platteland.	132201: Vanuit haar stimulerende, coördinerende en begeleidende rol bevordert de provincie de duurzame landbouw. Dit doet zij o.a. door projecten- en subsidieaanvragen te beoordelen.
	132202: Vanuit haar stimulerende, coördinerende en begeleidende rol bevordert de provincie de diversificatie van economische dragers.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Ruimtelijke omgeving

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-21.028.029	-24.483.211	-26.107.527	-28.098.789	-28.771.318	-27.374.415
Baten	11.700.144	8.534.537	9.854.303	10.733.728	10.739.957	8.375.853
Saldo prog	-9.327.885	-15.948.674	-16.253.225	-17.365.061	-18.031.361	-18.998.562

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Het verloop in de meerjarenraming van dit programma is voornamelijk toe te schrijven aan de middelen voor de uitvoering van grote projecten in de fysieke leefomgeving. Er is hiervoor een meerjarige prioriteit toegekend die van 2009-2011 jaarlijks € 1,0 mln. toeneemt. Het verschil tussen 2008 en 2009 bedraagt € 1,35 mln. Verder zijn in 2008 incidentele prioriteiten toegekend voor de ontwikkelingsplanologie voor steden ad € 0,1 mln. en een identiek bedrag voor frictiekosten als gevolg van de invoering van de nieuwe wet ruimtelijke ordening.

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

In 2007 is het ILG project gestart. De co-financiering staat nog volledig in dit programma in 2007 € 2,25 miljoen en vanaf 2008 € 3,35 miljoen. Het verschil tussen 2006 en 2007 is het gedeeltelijk doorgeschoven projectenbudget; itc omgevingsbeleid € 0,3 miljoen, stedelijke bedrijvigheid totaal ruim € 1,5 miljoen, rijn-schelde-delta € 0,2 miljoen, versnelling landinrichting € 0,2 miljoen, gebiedsgerichte project Perkpolder € 0,2 en Veerse Meer € 0,4 miljoen en Vitaal platteland € 0,3 miljoen. En de incidentele prioriteiten uit 2007 versterken beeld kwaliteit € 250.000, Bezoekerscentrum Oosterschelde € 200.000 en werkbudget WCT € 160.000

Inleiding

Onder watermanagement worden de provinciale taken gerekend op het terrein van waterbeheer (kwantiteit en kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater) en op het terrein van waterkering/bescherming tegen de zee. De taken van de provincie liggen in hoofdzaak op strategisch niveau. De operationele taken liggen veelal bij de waterschappen en Rijkswaterstaat. Vanwege de steeds nauwere relatie met vooral ruimtelijke ordening en andere beleidsterreinen krijgt de aanpak van het watermanagement een steeds integraler karakter. In de gebiedsgerichte aanpak ligt de regierol veelal bij de provincie.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
1406: Land duurzaam beveiligd tegen overstroming en wateroverlast.
1407: Het binnenwater zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende.
1408: Het estuariumkarakter van de Deltawateren versterkt.
1409: Realisatie van de ILG-waterdoelen

Wat we willen bereiken is geformuleerd in de verschillende beleidsnota's en visiedocumenten op het gebied van het waterbeheer. Op het gebied van de waterkeringszorg en waterhuishouding heeft de provincie een toezichthoudende taak. Dit toezicht draagt er toe bij dat de waterkeringen blijvend voldoen aan de wettelijke normen en het waterhuishoudkundig systeem blijft voldoen aan de eisen van de tijd.

Naast de toezichthoudende rol is er de initiërende, stimulerende en sturende rol van de provincie op het terrein van het watermanagement, die eveneens moet bijdragen aan de hieronder te noemen essentiële maatschappelijke effecten:

- Land duurzaam beveiligd tegen overstroming en wateroverlast;
- Het binnenwater zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende;
- Het estuariumkarakter van de Deltawateren versterkt.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Om na te gaan of de beoogde maatschappelijke effecten ook daadwerkelijk worden gerealiseerd zijn onderstaande doelstellingen geformuleerd.

Effect	Doelstelling
Land duurzaam beveiligd tegen overstroming en wateroverlast.	140601: <u>Land duurzaam beschermen tegen overstromingen</u> Vanuit haar stimulerende en ondersteunende rol zorgt de provincie de uitvoering van de planstudies zwakke schakels; · Goedkeuring toetsing van zeeweringen door waterschappen; · Goedkeuring plannen projectbureau zeeweringen; · Uitvoering kustbeleidsplan; · Opstellen klimaatagenda; · Uitvoering pilots innovatief kustbeheer.
	140602: <u>Land duurzaam beschermen tegen wateroverlast</u> Wateroverlast ten gevolge van extreme regenval in de periode tot 2015 zodanig teruggedrongen dat voldaan wordt aan de gestelde normen voor wateroverlast, zoals deze genoemd zijn in het nationaal bestuursakkoord water. De per gebruiksfunctie geformuleerde normen voor wateroverlast worden vastgelegd in de uitwerking van het nieuwe omgevingsplan, waarvan de voorbereiding in 2008 start en die in 2009 wordt vastgesteld. Tot die tijd gelden de werknormen uit het omgevingsplan Zeeland 2006-2012. De ca. 2000 ha land die niet voldoet aan de werknormen wordt in de periode tot 2015 in een gelijkmatig tempo tot 0 teruggedrongen. In bestuursakkoorden met de waterschappen zijn afspraken vastgelegd om dit doel per 2015 te bereiken.
Het binnenwater zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende.	140701: <u>Meer ruimte voor (binnendijs) water:</u> - Vanuit haar stimulerende en ondersteunende rol zorgt de provincie ervoor dat tot 2015 ieder jaar 10% van de WB21-wateropgave gerealiseerd wordt door het waterschap; - Vanuit haar initiërende en stimulerende rol zorgt de provincie voor meervoudig gebruik van water door de combinatie van de functie water(berging) met andere functies (natuur, recreatie en infrastructuur); - Bewerkstelligen van effectieve samenloop van herinrichtingsmaatregelen voortvloeiend uit WB21 [waterbeheer 21e eeuw] en EU Kaderrichtlijn Water.
	140702: <u>Vormgeven van doorwerking en uitvoering van de EU Kaderrichtlijn Water:</u> - De provincie zorgt samen met de waterbeheerders voor de implementatie van de Europese kaderrichtlijn water. De provincie heeft daarbij de regierol. - In 2008 doelstellingen en maatregelen definiëren voortvloeiend uit de EU Kaderrichtlijn Water in de vorm van een uitwerking/aanpassing van het Omgevingsplan Zeeland. Doel is deze doelstellingen en maatregelen, alsmede een overkoepelend stroomgebiedbeheersplan voor het Scheldestroomgebied, in 2009 vast te stellen.

	140703: <u>Verbetering van de waterkwaliteit regionale wateren:</u> - De provincie voert de voorgenomen acties in het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012, gericht op de waterkwaliteit, in nauwe samenwerking met de waterbeheerders uit; - Vanuit haar stimulerende en ondersteunende rol zorgt de provincie voor een verlaging van de concentraties van zuurstof, stikstof, fosfaat, chlorofyl in een range van 1% tot 20%. Tevens zorgt de provincie voor een verbetering van het doorzicht van regionale wateren in de meerjarige trend door monitoring. Dit geldt tevens voor de concentraties zware metalen en microverontreinigingen in water en waterbodem. De driejaarlijkse provinciale watersysteemrapportage moet hierin inzicht verschaffen; - Handhaving van de noodzakelijke waterkwaliteit [zoet én zout] ten behoeve van agrarische, recreatieve en natuur functies staat centraal. 140704: <u>Zorgen voor voldoende grondwater met een kwaliteit geschikt voor locatiegebonden functies:</u> - Vanuit zijn regulerende, stimulerende en ondersteunende rol zorgt de provincie voor de bescherming van de kwantiteit van grondwatervoorkomens: geen uitputting, verdroging en zettingen als gevolg van onttrekkingen van grondwater; - Vanuit zijn regulerende rol voorkomt de provincie kwaliteitsverslechtering van zoete grondwatervoorraden; - Vanuit haar initiërende en ondersteunende rol zorgt de provincie voor een lange termijn strategie om het zoete grondwater in stand te houden en waar mogelijk de voorraad te vergroten en de functies daarop af te stemmen; - De provincie onderzoekt de effecten van zeespiegelstijging op de verzilting van grond- en oppervlaktewater om tijdig op eventuele effecten in te kunnen spelen. 140705: Lange termijn strategie opzetten om zoet grondwater in stand te houden
Het estuariumkarakter van de Deltawateren versterkt.	140801: - Vaststellen <u>Deltaprogramma door Deltaraad</u>; - Besluit over planstudie waterkwaliteit Volkerak-Zoommeer (door staatssecretaris op advies van BOKV); - Voortzetting brede discussie duurzame zoetwatersituatie zuidwestelijke Delta door de provincies Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant; - Uitvoering investeringsprogramma Grevelingen in Zicht onder regie van Natuur- en Recreatieschap de Grevelingen; - Uitvoering Life-project Rammegors en Schelphoek (medefinanciering door provincie).
Realisatie van de ILG-waterdoelen	140901: Realisatie van de waterdoelen, zoals opgenomen in de bestuursovereenkomst ILG 2007-2013. Concretisering vindt plaats via de PMJP programmering.

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Watermanagement

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-6.556.940	-6.621.000	-5.353.443	-4.855.512	-5.152.918	-5.128.493
Baten	1.691.377	546.624	202.564	220.861	606.122	593.542
Saldo prog	-4.865.563	-6.074.376	-5.150.879	-4.634.651	-4.546.796	-4.534.951

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Het saldo van het programma vertoont in de jaren 2009 t/m 2011 een lager totaalsaldo ten opzichte van 2008 voor een bedrag van € 0,55 mln. Dit saldo wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er in 2008 binnen dit programma meer middelen beschikbaar zijn door:

- Incidentele prioriteiten voor bestrijding beverrat (€ 50.000) en het deltaprogramma (€ 100.000).
- Reeds eerder beschikbaar gestelde middelen voor deltawateren (€ 200.000) en het voorkomen van crisissituaties bij hoogwater (€ 50.000)

In de jaren 2010 en 2011 zijn er € 45.000 meer opbrengsten geraamd voor technische adviezen van de commissie waterkeringen en inkomsten van het rijk voor het saneren van waterbodems (€ 340.000).

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

Het verschil tussen 2006 en 2007 is het gedeeltelijk doorgeschoven budget kwaliteitsimpuls blauw totaal ruim € 1,0 miljoen. Wat ook voornaamste verklaring is voor verschil tussen 2007 en 2008.

Inleiding

Het beleid Natuur en Landschap van de provincie is gericht op behoud, ontwikkeling en verbreding. Door wettelijke bescherming (onder andere de Natuurbeschermingswet, Flora en Faunawet, Boswet, Wet Ruimtelijke Ordening), worden de bestaande natuur en landschap waarden publiekrechtelijk beschermd. Door natuurontwikkeling en landschapsbouw worden nieuwe waarden gecreëerd. Er wordt gestreefd naar verbreding van het natuurbeleid door een koppeling met agrarisch natuurbeheer, natuurgerichte recreatie, waterberging, etc.

1. Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

1503: Meer en betere natuur- en landschapswaarden

1504: Realisatie van de ILG natuur- & landschapsdoelen

Het doel is een gezonde Zeeuwse natuur en een fraai en karakteristiek Zeeuws landschap. Hierbij zijn de kernactiviteiten het wettelijk beschermen van bestaande natuur- en landschapswaarden, een goed actief beheer van natuur en landschap en de uitbouw van de Zeeuwse Ecologisch hoofdstructuur door meer natuur te ontwikkelen.

2: Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Kern van het beleid is het wettelijk beschermen van bestaande natuur- en landschapswaarden, het behouden van kwaliteit door een goed actief beheer en de ontwikkeling van de Zeeuwse Ecologische Hoofdstructuur, bestaande uit vergrote kerngebieden en verbindingzones.

Effect	Doelstelling
Meer en betere natuur- en landschapswaarden	150301: <u>Natuurontwikkeling:</u> Vanuit een kaderstellende en coördinerende rol realiseert de provincie minimaal 200 hectare natuurontwikkeling per jaar. Voor 2008 wordt ca. 250 hectare voorzien.
	150302: <u>Natuurbeheer:</u> De Zeeuwse natuurgebieden worden actief en professioneel beheerd op basis van de invloedssferenkaart van het Natuurgebiedsplan Zeeland. De kenmerkende Zeeuwse landschappelijke waarden, zoals bloemdijken, grenslinden, knotbomen en drinkpoelen, worden onder professionele begeleiding via de SLZ onderhouden.
	150303: <u>Natuurbescherming:</u> De ca. 20.000 hectare bestaande natuurgebieden, formeel begrensd in het natuurgebiedsplan Zeeland, en landschapswaarden zijn wettelijk en door middel van handhaving beschermd en zijn daardoor veiliggesteld tegen fysieke aantastingen.
Realisatie van de ILG natuur- & landschapsdoelen	150401: <u>Realisatie van de natuurdoelen, zoals opgenomen in de bestuursovereenkomst ILG 2007-2013.</u> Concretisering vindt plaats via de PMJP programmering.
	150402: <u>Via de bestuursovereenkomst ILG 2007-2013 is afgesproken om een exploitatiesubsidie.</u> Concretisering vindt plaats via de PMJP programmering en subsidiering

3. Wat mag het kosten?

In het onderstaand overzicht staan de baten en lasten van het programma Natuur en Landschap

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lasten	-7.436.688	-30.016.797	-33.253.551	-37.670.745	-27.587.182	-38.177.442
Baten	1.808.579	23.384.269	26.887.968	31.461.255	21.495.860	32.097.910
Saldo prog	-5.628.108	-6.632.528	-6.365.583	-6.209.490	-6.091.322	-6.079.532

Toelichting verloop meerjarenraming 2008-2011

Per saldo zijn in dit programma voor 2008 en 2009 hogere lasten geraamd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat het op basis van wettelijke verplichting toevoegen van rente aan de voorziening natuurcompensatie Westerschelde voor rekening van dit programma komt. De grote fluctuatie in baten en lasten in de meerjarenraming wordt veroorzaakt door geraamde lasten en baten van de ILG middelen (inrichting landelijk gebied).

Toelichting historisch perspectief 2006-2008

Het verschil tussen 2006 en 2007 is het gedeeltelijk doorgeschoven budget kwaliteitsimpuls groen totaal € 1,1 miljoen. Wat ook voornaamste verklaring is voor verschil tussen 2007 en 2008.

Paragrafen Begroting 2008

1	-	Lokale heffingen
2	-	Weerstandsvermogen
3	-	Onderhoud kapitaalgoederen
4	-	Financiering met berekening EMU saldo
5	-	Bedrijfsvoering
6	-	Verbonden partijen
7	-	Grondbeleid

Paragraaf lokale heffingen

1. Algemeen

De provincie heeft een beperkt aantal heffingen en leges. In bijgaande tabel is een meerjarigoverzicht aangegeven. De verschillende onderdelen worden toegelicht in hoofdstuk 2.

1.1 Geraamde inkomsten

Tabel 1: Geraamde inkomsten provinciale heffingen (bedragen x 1.000 euro)

	2006 realisatie	2007	2008	2009	2010	2011
Opcenten mrb	26.657	27.500	28.500	28.500	28.500	28.500
Leges	63	75	75	75	75	75
Grondwaterheffing	410	160	160	160	160	160
Totaal	27.130	27.735	28.735	28.735	28.735	28.735

1.2 Toelichting op de tabel

Op basis van de recentste gegevens over de aantallen en zwaarte van de motorrijtuigen in Zeeland wordt voor het jaar 2007 uitgegaan van een opbrengst van € 27,5 miljoen. In de vergadering van 15 juni van provinciale staten is conform het college programma besloten het opcententarief in 2008 en de daarop volgende drie jaar niet te laten stijgen. De jaarlijkse autonome groei (toename van het gewicht van de auto's en het aantal auto's) compenseert het niet toepassen van de consumentenprijsindex op het opcententarief.

Vanaf 2008 wordt bij de raming van de opcenten motorrijtuigenbelasting uitgegaan van een autonome stijging van ruim 3%. Dit is gebaseerd op een verwachte toename van het aantal auto's en de stijging van het gewicht van auto's. De jaarlijkse autonome groei wordt aangewend voor de dekking van de loon- en prijsstijging van de provinciale uitgaven. Deze jaarlijkse stijging wordt nog niet in de begroting meerjarig doorgetrokken, omdat de jaarlijkse loon-en prijsstijging ook niet meerjarig geraamd wordt.

2. Hoofdpijnen diverse provinciale heffingen

2.1 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het rijk stelt jaarlijks het maximale niveau van de opcenten vast. De provincie dient zelf te bepalen in hoeverre zij de vrije capaciteit (verschil wettelijk maximum-provinciaal opcentenniveau) wil benutten. In de afgelopen periode is de provincie Zeeland terughoudend geweest met het aanpassen van de tarieven van de provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. Hierdoor is de provincie Zeeland op de ranglijst van de duurste provincie naar de 9e plaats gezakt. Voor 2008 tot en met 2011 zal het tarief voor de opcenten motorrijtuigenbelasting niet verhoogd worden. Het tarief van de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting blijft hierdoor gelijk tot en met 2011, zijnde 69,3 opcenten. Hierdoor zal de Provincie Zeeland verder zakken op de ranglijst.

Doordat het aantal verkochte auto's toeneemt en de auto's steeds zwaarder worden zal de opbrengst motorrijtuigenbelasting ondanks het gelijkblijvende opcententarief, toch toenemen. Deze toename van de opbrengst van de opcenten motorrijtuigenbelasting is nodig voor dekking van de nominale stijging van de salarissen en de overige kosten van de provincie.

2.2 Leges

De provincie heft voor diverse diensten leges. In de legesverordening Zeeland zijn de belastbare feiten, alsmede de tarieven opgenomen. Elke vier jaar wordt de legesverordening geactualiseerd. Met leges wordt in beginsel bedoeld, vergoedingen voor kosten welke de overheid maakt ten behoeve van de dienstverlening aan individuele burgers en het bedrijfsleven.

De legesverordening bestaat uit de verordening en de tarieventabel. Per 1 januari 2007 is de verordening geactualiseerd. Daarnaast zijn in de tarieventabel een aantal tarieven vervallen en een aantal nieuwe tarieven zijn toegevoegd. De hoogte van tarieven zijn aangepast aan de loon- en prijsontwikkelingen.

2.3 Grondwaterheffing

Onder de naam "grondwaterheffing" wordt een directe provinciale belasting geheven, wegens het onttrekken van grondwater ter bestrijding van de ten laste van de provincie komende kosten. In de grondwaterheffingsverordening provincie Zeeland 1999 zijn de belastbare feiten, alsmede de tarieven opgenomen. De grondwaterheffingsverordening wordt periodiek geactualiseerd. Per 1 januari 2007 is het oude tarief van € 0,0254 aangepast aan de loon- en prijsstijgingen van de afgelopen vier jaar. Op basis van cijfers van het CBS betekent dat voor de periode januari 2002 t/m januari 2006 een stijging van 8,3%. Het nieuwe tarief is dan ook gestegen naar afgerond € 0,0275 per kubieke meter onttrokken grondwater.

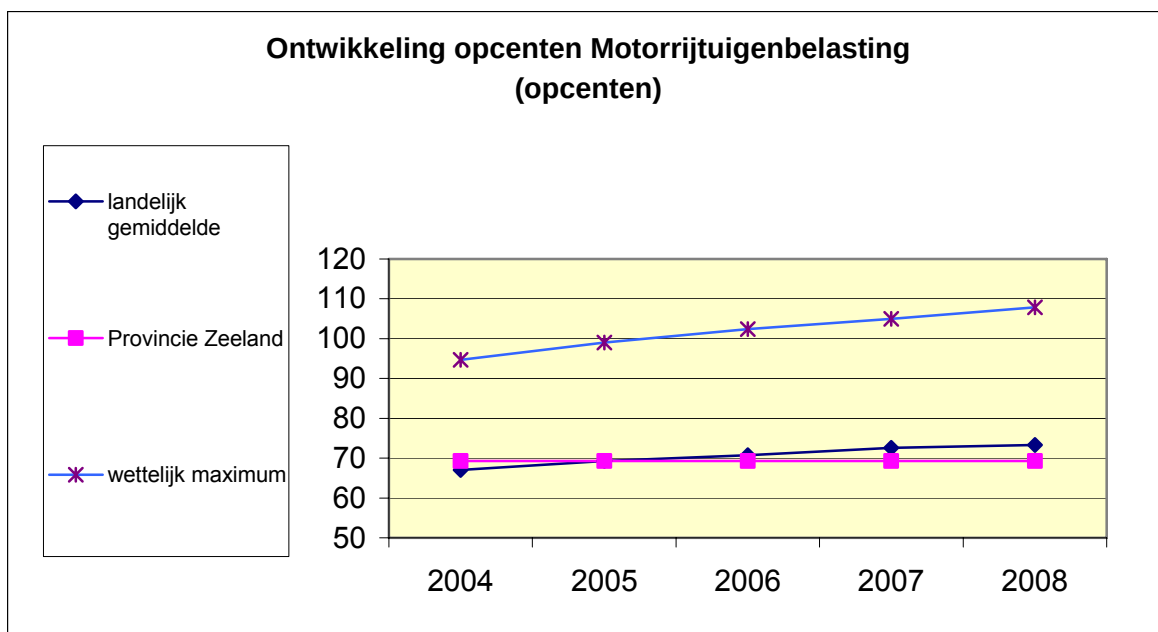
In 2006 zijn wegens een achterstand in de facturering ook inkomsten uit 2005 en gedeeltelijk 2004 verantwoord. Naar verwachting zal de opbrengst voor deze begroting € 160.000 per jaar zijn.

3. Provinciale lastendruk

Zoals eerder vermeld, stelt het Rijk jaarlijks het maximale niveau van de opcentenheffing vast. Voor 2008 is dit tarief 107,9 opcenten. De Provincie Zeeland verhoogt het tarief niet per 1 april 2008. Dit betekent dat het tarief voor het vijfde jaar op rij gelijk blijft aan 69,3 opcenten. Op de ranglijst van duurste provincie van Nederland, neemt de Provincie Zeeland per 1 april 2008 de negende plaats in. Het gemiddelde over alle provincies is 73,3 opcenten. Onderstaand overzicht toont de ontwikkeling van het percentage ten opzichte van het landelijk gemiddelde en het stijgingspercentage over de afgelopen jaren.

Tabel 2: Ontwikkeling opcenten Motorrijtuigenbelasting in de jaren 2003 tot en met 2008 van 1 april t/m 31 maart:

	2004	2005	2006	2007	2008
Provincie Zeeland	69,3	69,3	69,3	69,3	69,3
landelijk gemiddelde	67	69,3	72,8	73,1	73,3
Provincie Zeeland als % van landelijk gemiddelde	103,4	100	95,2	94,8	94,5
wettelijk maximum	94,7	99	102,4	105	107,9
Provincie Zeeland als % van wettelijk maximum	73,2	70	67,7	66	64,2

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding is niet aan de orde bij de provinciale heffingen.

2. Paragraaf weerstandsvermogen

1. Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen is bedoeld om risico's en het vermogen om eventuele tegenvallers op te vangen, in beeld te brengen. Daarnaast wordt het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's een verplicht onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen. Dus niet alleen het noemen van risico's en middelen, maar ook een visie op de verhouding tussen deze twee elementen en de formulering van het beleid ter beheersing van de risico's. Dit is echter geen eenvoudige opgave. Om een goede inschatting te kunnen maken, is het noodzakelijk om te beschikken over specifieke deskundigheid op het gebied van risicomanagement en het doorrekenen van mogelijke scenario's. Daarnaast vergt het uitwerken van risico's ook de nodige tijd.

Drie begrippen die regelmatig worden gehanteerd in deze paragraaf staan hieronder toegelicht.

- **Weerstandsvermogen**
Dit is het vermogen van de Provincie Zeeland om financiële tegenvallers op enig moment, buiten de bestaande budgetten en voorzieningen om, te kunnen opvangen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's.
- **Weerstandscapaciteit**
Dit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om tegenvallers op te vangen.
- **Risico's**
Een risico is een gebeurtenis met een negatieve invloed op het bereiken van de provinciale doelstellingen.

De doelstelling van de paragraaf weerstandsvermogen is om de gebruiker van de programmabegroting en jaarstukken te informeren over de "kwaliteit" van de financiële positie.

2. Beleid

Het provinciaal beleid ten aanzien van risicomanagement is in ontwikkeling. In 2006 is een plan van aanpak risicomanagement opgesteld en vastgesteld door gedeputeerde staten. In het plan van aanpak is de centrale doelstelling "het ontwikkelen van een systeem van risicomanagement waarin de identificatie, de kwantificering en de beheersing van risico's centraal staan, met als uitgangspunt dat dit systeem zoveel mogelijk wordt geïntegreerd in reeds bestaande processen".

Een werkgroep is in 2006 gestart met de uitvoering van het plan van aanpak. Ter ondersteuning van de werkgroep is ook een extern bureau ingeschakeld. De werkzaamheden richten zich op de volgende vier centrale punten uit het plan van aanpak.

- a. het zoveel mogelijk systematisch kwantificeren van reeds gesignaleerde risico's en het bepalen van de optimale beheersmaatregelen
- b. het signaleren en zoveel mogelijk systematisch kwantificeren van nieuwe risico's en het bepalen van de optimale beheersmaatregelen
- c. het doorlichten van organisatieprocessen vanuit het oogpunt van risicomanagement en het zonodig doorvoeren van verbeteringen
- d. het bepalen van de noodzakelijke weerstandscapaciteit van de provincie rekening houdend met de genomen beheersmaatregelen.

Tijdens het opstellen van deze programmabegroting zijn de werkzaamheden voor de ontwikkeling van risicomanagement dus nog in volle gang. De verwachting is dat in 2008 de doelstellingen uit het plan van aanpak zijn gerealiseerd. De werkzaamheden zullen ook leiden tot een verdere ontwikkeling van het beleid. In een handleiding risicomanagement wordt daarom het risicomanagementbeleid vastgelegd. Uiteindelijk leidt het nieuwe beleid ook tot inhoudelijke wijzigingen van de paragraaf weerstandsvermogen.

De huidige werkzaamheden omtrent risicomanagement nemen overigens niet weg dat er reeds risico's worden gerapporteerd in de programmabegroting, bestuursrapportage en programmarekening. Er worden reeds activiteiten ondernomen op het gebied van risicopreventie en -signalering. De volgende activiteiten worden als voorbeeld genoemd.

- De recente oprichting van een auditfunctie die de taak heeft het kwaliteitsmanagement en de uitvoering van doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken te verzorgen;
- Het opzetten en instandhouden van een administratieve organisatie en interne controle, dat overigens in het kader van rechtmatigheid nog op het gewenste niveau gebracht moet worden;
- Het systeem van medeparafering bij ambtelijke advisering aan het college van gedeputeerde staten, waarbij in voorkomende gevallen met name op juridisch en financieel gebied een centrale beoordeling plaatsvindt van risico's en maatregelen;
- Het beschikken over een organisatiebreed integriteitbeleid waarmee preventief ongewenst gedrag of erger wordt bestreden;
- Het beleidskader informatiebeveiliging.

Ter ondersteuning van de weerstandscapaciteit wordt de gedragslijn gehanteerd dat terughoudend wordt omgegaan met de structurele aanwending van eventueel aanwezige budgettaire ruimte.

3. Inventarisatie van de risico's

Risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's (daarmee worden de risico's bedoeld die zich regelmatig voordoen en die meestal vrij goed meetbaar zijn) maken geen deel uit van de risico's in deze paragraaf. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Een andere randvoorwaarde is dat er sprake dient te zijn van substantiële gevolgen wanneer een risico zich manifesteert. Bij substantieel moet niet alleen in financiële termen worden gedacht, soms kan er om andere redenen aanleiding bestaan om risico's te behandelen. Overigens zijn zeer extreme calamiteiten, zoals bijvoorbeeld een watersnoodramp of een ontploffing in de kerncentrale, niet in deze paragraaf opgenomen, omdat de kans dat een dergelijke calamiteit zich daadwerkelijk voordoet erg klein wordt ingeschat. Overigens wordt in het programma Openbare Orde en Veiligheid wel aandacht besteed aan de wijze waarop de provincie omgaat met deze risico's.

In deze paragraaf zijn alle risico's opgenomen en toegelicht die tot het moment van opstellen van de programmarekening bekend zijn. Er is natuurlijk nooit een garantie te geven dat de weergegeven risico's volledig zijn, maar in de gevolgde procedure is wel een aantal waarborgen opgenomen om de risico-inventarisatie zo volledig mogelijk te laten zijn.

In de paragraaf worden twee groepen risico's onderscheiden. Risico's die specifiek betrekking hebben op de Provincie Zeeland worden in hoofdstuk 4 beschreven en risico's met een meer algemeen karakter worden in hoofdstuk 5 beschreven.

4. Specifieke Risico's voor Provincie Zeeland

4.1 DELTA-dividend

Naast enkele structurele inkomstenbronnen (uitkering uit het provinciefonds, opcenten motorrijtuigenbelasting) wordt in de programmabegroting rekening gehouden met jaarlijkse dividendopbrengsten uit deelnemingen. Hoewel ook deze inkomstenbron in de praktijk een min of meer structureel karakter heeft, betreft het in formele zin een eenmalige opbrengst. Of er daadwerkelijk dividend wordt uitgekeerd is afhankelijk van de door de deelnemingen over enig jaar behaalde financiële resultaten.

De raming van de dividenduitkering van Delta NV in de komende jaren is gebaseerd op de verwachte nettoresultaten in het ondernemingsplan. Daarbij wordt uitgegaan van een uitkering van 50% van het netto groepsresultaat na belastingen aan de aandeelhouders. Over 2006 zal de provincie voor € 33,8 miljoen aan dividend ontvangen (regulier € 26,25 miljoen is reeds ontvangen en extra € 7,5 miljoen zal worden ontvangen in het najaar 2007). Momenteel moet het definitieve dividendbeleid voor de komende jaren nog vastgesteld worden. Op basis van het recentste groepsplan en de voorlopige inschatting van het dividendbeleid heeft de provincie in de komende jaren de volgende dividenduitkeringen begroot:

Dividenduitkering over 2007 € 26,6 miljoen in 2008
 Dividenduitkering over 2008 € 29,5 miljoen in 2009
 Dividenduitkering over 2009 € 29,5 miljoen in 2010
 Dividenduitkering over 2010 € 29,5 miljoen in 2011

Het ondernemingsplan van Delta NV gaat steeds uit van de ramingen in de komende drie jaar. De provinciale meerjarenbegroting gaat verder dan drie jaar. In de komende jaren gaan we uit van een doortrekking van de dividenduitkering van het laatste jaar van het ondernemingsplan Delta NV. Met andere woorden in de provinciale meerjarenbegroting wordt vanaf 2011 rekening gehouden met een dividenduitkering van Delta NV van € 29,5 miljoen. Indien de ramingen in het ondernemingsplan van Delta NV worden aangepast, zal ook de raming in de provinciale (meerjaren)programmabegroting aangepast worden.

Bij dit exploitatie risico dient er opgemerkt te worden dat de Provincie het dividend voor een groot gedeelte incidenteel inzet, zodat direct geanticipeerd kan worden op dividend schommelingen.

4.2 Milieuparagraaf Zeeland Seaports

In de bestuursovereenkomst inzake de opheffing van de havenschappen Vlissingen en Terneuzen is een milieuparagraaf opgenomen, waarin is geregeld dat het Rijk tot 2008, onder bepaalde financiële condities die zoveel mogelijk de oude financiële situatie benaderen, verantwoordelijk blijft voor de kosten van onderzoek en sanering van (water)bodemverontreiniging. Na afloop van deze periode zal derhalve een groter risico bestaan voor de Provincie Zeeland voor wat betreft eventuele lasten van aangetroffen verontreinigingen. Dit vanwege het feit dat de provincie voor 50% deelneemt in Zeeland Seaports (voor de uittreding van het Rijk was dit 25%). Op dit moment zijn de verontreinigingslocaties in beeld gebracht. Deze zijn schriftelijk doorgegeven aan het Rijk begin 2007, dus ruim voor 31 december 2007. Omtrent de milieuparagraaf voert de provincie overleg met de Landsadvocaat en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Opgemerkt dient te worden dat van Zeeland Seaports geen dividend in de exploitatie opgenomen is en dat Zeeland Seaports in eerste instantie zelf de bedrijfsrisico's opvangt met haar eigen vermogen.

4.3 Exploitatie van de Westerscheldetunnel

Provinciale staten hebben op 17 april 1998 besloten deel te nemen in de NV Westerscheldetunnel voor een vast percentage van 4,6% en in te stemmen met een aandeelhoudersovereenkomst met de Staat. Op 14 maart 2003 is de tunnel geopend en vanaf dat moment is de exploitatiefase begonnen. De provincie draagt ook bij in de kosten van de exploitatie van de tunnel. Deze bijdrage wordt onttrokken aan de reserve Westerschelde-oeververbinding. Een toevoeging aan de reserve is de dividenduitkering van de NV Westerscheldetunnel. De voornaamste risicofactor in de exploitatiefase is daarom het aantal voertuigen dat gebruik maakt van de tunnel, omdat dit mede van invloed is op de winst en dus de dividend uitkering van de NV. Er zijn aannames gemaakt ten aanzien van het aantal voertuigen dat per etmaal gebruik maakt van de tunnel. Zo is in eerste instantie uitgegaan van een hoeveelheid van 12.000 voertuigen per etmaal. De tunnel is geheel gefinancierd met eigen vermogen. Het netto-resultaat is daarmee een vergoeding voor het beschikbaar stellen van het eigen vermogen. Jaarlijks worden de berekeningen voor de reserve geactualiseerd en integraal opgenomen in de programmabegroting en als bijlage in de bestuursrapportage.

Jaar	Resultaat na belastingen	Rendement eigen vermogen	Gemiddeld aantal voertuigen per dag
2003	€ 16,9 miljoen	2,23%	12.504
2004	€ 23,8 miljoen	3,26%	13.500
2005	€ 25,3 miljoen	3,67%	13.700
2006	€ 28,3 miljoen	4,27%	13.450

4.4 Opheffing Provinciale Stoomboot Diensten (PSD)

De voorziening wachtgeld PSD wordt jaarlijks geactualiseerd op grond van de ervaringen met het werkelijk uitbetaalde wachtgeld. De actualisering is mede gebaseerd op de door Loyalis, de uitvoerende instantie voor de wachtgeld, verstrekte gegevens. Daarbij wordt bijvoorbeeld ook rekening gehouden met een sterftekans en met de verwachting dat binnen een afzienbare termijn een aantal oud medewerkers aan het werk komt. De stand van de wachtgeldvoorziening was per 1 januari 2007 € 41,5 miljoen. De middelen zijn voor een langere termijn vastgezet. Het voordeel hiervan

is dat het rendementsrisico lager wordt. Met deze stand van de voorziening en door de jaarlijkse actualisering is het risico van een toekomstig tekort laag te noemen.

4.5 Asbestclaims voormalig PSD-personeel

De provincie is door een groot aantal voormalige medewerkers of familieleden aansprakelijk gesteld voor de gevolgen van de aanwezigheid van asbest aan boord van de schepen van de PSD. In de meeste gevallen gaat het om een formele aansprakelijkstelling en is de schade nog niet daadwerkelijk ingetreden. In reactie op deze formele aansprakelijkstellingen heeft de provincie laten weten dat zij zich nimmer op verjaring van een claim zal beroepen, zodat betrokkenen niet telkens opnieuw, wanneer de termijn van verjaring verstrijkt, deze behoeven te stuiten. Verzekeraars hebben de provincie inmiddels laten weten zich alle rechten voor te behouden, in het bijzonder het recht een beroep op verjaring te doen. Tot nu toe is door de verzekeraar geen beroep gedaan op verjaring. Het valt echter niet uit te sluiten dat dit in de toekomst wel zal gebeuren, tengevolge waarvan de provincie de schade (deels) zelf dient te dragen.

De provincie heeft in 2007 nog eens herbevestigd, dat zij geclaimde en door blootstelling aan asbest veroorzaakte schade al of niet via haar verzekeraar voor haar rekening neemt en zich nimmer beroept op verjaring van de termijn van schadevordering. Tevens heeft het college van gedeputeerde staten meegedeeld dat het personeel in voorkomende gevallen zal worden verwezen naar het terzake deskundige Instituut Asbestslachtoffers (IAS).

Er bestaat nog geen duidelijkheid over de vraag welke verzekeraar eventuele claims in behandeling moet nemen. Zekerheidshalve zijn de zaken zowel onder de vorige (AON)-polis als onder de huidige (Centraal Beheer) polis gemeld. Centraal Beheer Achmea heeft zich beroepen op een asbestuitsluiting die in de polis is opgenomen. Het is nog niet duidelijk wat het standpunt van de vorige verzekeraar in deze is.

4.6 Bodemsanering Kanaal door Walcheren

In 1991 is het Kanaal door Walcheren overgedragen van het Rijk aan de provincie. Onderdeel van de daartoe opgestelde overeenkomst is de sanering van de kanaalbodem. De kosten voor de bodemsanering komen ten laste van het Rijk. Indien echter blijkt dat voor de sanering tevens verontreinigde specie verwijderd moet worden die binnen het nautisch profiel ligt, draagt de provincie bij in de kosten. Omdat het nautisch profiel is ingemeten ten tijde van de overdracht, gaat het hierbij om eventuele verontreinigingen die in de beheersperiode van de provincie (na 1991) zijn ontstaan. De kans hierop is zeer gering, aangezien potentiële saneringsbronnen reeds waren verwijderd. Tot op heden zijn er ook geen saneringen op handen.

4.7 Garant- en borgstellingen

In hun vergadering van 15 mei 1998 hebben provinciale staten ingestemd met een wijziging van de gemeenschappelijke regeling van het nieuwe havenschap, waarmee de deelnemers zich jegens geldgevers expliciet garant stellen voor de nakoming van huidige en toekomstige verplichtingen (zie artikel 22 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Zeeland Seaports). De Provincie Zeeland neemt voor 50% deel in de gemeenschappelijke regeling waarmee de garantstelling per 1 januari 2007 € 66,5 miljoen bedraagt. Via de instemming van de provinciale staten met samenwerkings-overeenkomsten Valuepark Terneuzen en Exploitatiemaatschappij Schelde-Maas bedraagt de garantstelling als gevolg van de deelnemingen van Zeeland Seaports per 1 januari 2007 respectievelijk € 15 miljoen en € 61 miljoen. Doordat de provincie deelnemer is in de gemeenschappelijke regeling kan ze invloed uitoefenen op het risico en deze dus ook beperkt houden. Het totale eigen vermogen van de gemeenschappelijke regeling Zeeland Seaports bedraagt per 1 januari 2007 € 157,5 miljoen.

De provincie heeft het verlenen van garanties voor de betaling van rente en aflossing c.a. van geldleningen aangegaan door instellingen in de gezondheidszorg per 1 januari 1985 beëindigd. Periodiek worden leningen ondergebracht bij het Waarborgfonds voor de Zorg. Het risico op de portefeuille neemt hierdoor af, omdat dit fonds in kan grijpen in de bedrijfsvoering van een zorginstelling wanneer dit financieel gezien noodzakelijk blijkt. De omvang van de gegarandeerde leningenportefeuille zal als gevolg van de invoering van de rentenormering bij de instellingen en het niet meer garanderen van nieuwe leningen naar verwachting versneld afnemen. De verwachting is dat het gewaarborgde bedrag op 1 januari 2008 is afgenomen tot € 9,6 miljoen.

Provinciale staten hebben op 11 december 1998 besloten voor een percentage van 3,7% garant te staan voor door het Groenfonds aangegane leningen. Tevens hebben provinciale staten besloten het

college van gedeputeerde staten te machtigen voor volgende jaren garantieverklaringen af te geven voor convenantleningen. Per 1 januari 2007 stond de provincie Zeeland garant voor een bedrag van € 5 miljoen. Omdat de provincies bij deze leningen zelf de rente en aflossing jaarlijks betalen is het risico kleiner dan bij de garanties voor gezondheidszorginstellingen.

4.8 Grondbanken

De provincie verwerft gronden voor diverse projecten. In de paragraaf grondbeleid wordt hier dieper op ingegaan. De risico's bij het verwerven van gronden zijn uiteenlopend. Bij een ruilgrondbank is het de bedoeling dat het grootste deel van de gronden weer wordt verkocht, een klein deel is nodig voor de eigenlijke projecten. De provincie loopt risico met betrekking tot een eventuele waardedaling van de grond en ook speelt het risico van extra juridische kosten en project verdragingskosten een rol bij de realisatie van projecten. De omvang van het risico is afhankelijk van de ontwikkelingen op de markt.

4.9 B3-instellingen

Een "B3-instelling" is een privaatrechtelijke instelling, die op basis van artikel B3 van de Algemeen Burgerlijke Pensioenwet op 31 december 1995 was aangewezen als lichaam waarvan de werknemers geheel of ten dele ambtenaar zijn in de zin van de Algemeen Burgerlijke Pensioenwet.

Op 26 oktober 1990 hebben provinciale staten besloten in te stemmen met de aanwijzing van de provincie Zeeland als publiekrechtelijk lichaam dat aansprakelijk of medeaansprakelijk is voor de betaling van de door Delta NV als zogenaamde B3-instelling krachtens het Pensioenreglement van de Stichting Pensioenfonds ABP verschuldigde bedragen. Deze bedragen betreffen de pensioenbijdragen, de wachtgeldtijdbijdragen en de eventueel eenmaal aan het ABP te betalen schadeloosstelling. Het risico dat de provincie met deze aanwijzing loopt, is zeer gering. Op 7 februari 1997 hebben provinciale staten een soortgelijke partiële garantie afgegeven voor de N.V. Afvalverbranding Zuid-Nederland met een contragarantie van Delta NV.

De provincie is gelieerd aan enkele andere B3-instellingen, waarbij de financiële betrokkenheid verder gaat en wel in de vorm van exploitatiesubsidies of subsidiëring in de personeelslasten. Deze instellingen zijn:

Zeeuwse Museumstichting;
Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland;
Stichting Scoop;
Stichting SportZeeland;
Schelde InformatieCentrum;
Roosevelt Study Center.

In het kader van controle op aanbestedingsregels is geconstateerd dat in ieder geval voor één B3 instelling het instrument van opdrachtverlening van toepassing is op een deel van het subsidie. Indien blijkt dat in de toekomst een deel van het subsidie openbaar aanbesteed moet worden kan dit negatieve gevolgen hebben voor de B3 instelling. Deze negatieve gevolgen kunnen (deels) doorwerken naar de provincie, omdat de provincie (mede) aansprakelijk is voor de betaling van de door de B3 instelling krachtens het Pensioenreglement van de Stichting Pensioenfonds ABP verschuldigde bedragen.

4.10 Sociaal plan herstructurering welzijn

In de vergadering van 7 november 1997 hebben provinciale staten een sociaal plan herstructurering welzijn vastgesteld. Per 1 januari 1998 zijn alle personeelsleden die betrokken waren bij de herstructurering bij de Stichting Scoop herplaatst. Dit betekende voor een aantal medewerkers van de voormalige welzijnsinstellingen die onder de welzijns-CAO vielen, een wijziging van rechtspositie en van pensioenfonds (ABP in plaats van PGGM). Op grond van het sociaal statuut hebben betrokken personeelsleden recht op deze "betere" pensioenvooruitzichten en premievoorwaarden. De financiële consequenties hiervan zijn voor het grootste deel afgedekt en al eerder verwerkt.

4.11 Schadeclaim Eastman Chemicals

De provincie heeft Eastman op 14 november 2000 een last onder dwangsom opgelegd wegens het niet voldoen aan de Regeling Verbranden Gevaarlijke Afvalstoffen (RVGA). Vervolgens heeft de provincie bij besluit van 3 juli 2001 de vergunning van Eastman gewijzigd. Tengevolge van deze besluiten heeft Eastman wijzigingen doorgevoerd in de wijze waarop zij met stromen solvenol omging. Eastman heeft

tegen deze besluiten bezwaar respectievelijk beroep ingesteld. De Raad van State heeft in haar uitspraak van 28 mei 2003 bepaald dat de provincie de stromen solvenol ten onrechte heeft aangemerkt als afvalstof. De Raad van State heeft het provinciaal besluit daarom vernietigd. Eastman stelt schade te hebben geleden ten gevolge van het provinciaal besluit en heeft in 2004 een schadeclaim ingediend van € 3,3 miljoen. De provincie heeft aansprakelijkheid van de hand gewezen, waarna Eastman een civiele procedure aanhangig heeft gemaakt.

De schadeclaim is gemeld bij de verzekeraar van de provincie. Nadat deze aanvankelijk dekking afwees, is thans erkend dat er maximaal € 1.250.000 gedekt is onder de polis. De omvang van het eigen risico is € 12.500.

Bij vonnis van 6 juni 2007 heeft de rechtbank Middelburg de vorderingen van Eastman afgewezen en Eastman in de proceskosten veroordeeld. Tegen dit vonnis staat gedurende 3 maanden hoger beroep open. Zolang nog niet onherroepelijk op de vordering van Eastman is beslist, ziet de Provincie zich geconfronteerd met deze mogelijke claim.

4.12 Schadeclaim Hoondert

Hoondert heeft bij de provincie een verzoek tot nadeelcompensatie ingediend, vanwege het feit dat zij ten gevolge van een wegversperring "omrij schade" lijdt. De provincie heeft de kwestie in eerste instantie voorgelegd aan de onafhankelijke commissie die ingesteld is, in het kader van het schadeloket. De commissie heeft aangegeven dat de vordering daar eigenlijk niet thuis hoort. De provincie heeft vervolgens getracht in overleg met de andere betrokken overheden (gemeente Borsele en Waterschap Zeeuwse Eilanden) een oplossing te bereiken. De verkeerssituatie ter plekke is als gevolg hiervan enigszins aangepast. Voorts heeft de Provincie het verzoek tot nadeelcompensatie behandeld op grond van haar eigen nadeelcompensatie regeling en afgewezen. Hiertegen is geen bezwaar en beroep ingesteld. Wel heeft Hoondert andermaal aangegeven de zaak voor te willen leggen aan de onafhankelijke commissie die ingesteld is in het kader van het schadeloket. Deze heeft de zaak momenteel in behandeling. De zaak is ook gemeld bij de verzekeraar van de Provincie.

4.13 Sanering voormalige stortplaatsen

Een voormalige stortplaats kan gezien worden als een "black box". Dat wil zeggen dat het mogelijk is dat er op dit moment geen aanleiding is om onderzoek of sanering te plannen, maar dat dit in de toekomst wellicht anders kan liggen. Op basis van de thans beschikbare onderzoeksgegevens heeft de provincie besloten om particuliere eigenaren van voormalige stortplaatsen duidelijkheid te verschaffen over hun financiële bijdrage in eventueel noodzakelijke onderzoeks- en sanerings/beheersingskosten. Door die duidelijkheid nu te verschaffen worden dergelijke percelen weer verkoopbaar. De provincie is van mening dat de betreffende eigenaren recht hebben op deze duidelijkheid, omdat deze voormalige stortplaatsen, en daarmee van de daardoor ontstane bodemverontreiniging, zijn ontstaan in opdracht of met toestemming van de overheid (dikwijls de gemeenten). De provincie neemt daarmee wel een financieel risico, want door nieuwe onderzoeksgegevens kan de situatie ernstiger blijken te zijn dan op het moment van schrijven werd verondersteld.

5. Algemene risico's

5.1 Uitgangspunten bij het opstellen van de programmabegroting

Bij het opstellen van de programmabegroting worden een aantal uitgangspunten gehanteerd. Eén ervan is dat de inschatting van de risico's jaarlijks worden geactualiseerd. Onder toepassing van deze uitgangspunten wordt een sluitende programmabegroting gepresenteerd. Er is altijd een risico aanwezig dat de gehanteerde uitgangspunten zich in werkelijkheid anders ontwikkelen dan voorzien. De uitgangspunten die worden bedoeld zijn meer van algemene aard en in principe bij iedere provincie aan de orde. Te denken valt aan de volgende zaken:

- Ontwikkeling rentestand;
- Aanpassing van wet- en regelgeving;
- Ontwikkelingen in de Rijksuitgaven welke doorwerken in de uitkering uit het Provinciefonds of andere rijksbijdragen aan de provincie;
- Bijdragen in het exploitatiesaldo van gemeenschappelijke regelingen;
- Etc.

5.2 Fiscale controles

Periodiek worden door de Belastingdienst controles loonbelasting en BTW uitgevoerd. Hoewel er wordt gestreefd naar een juiste toepassing van de fiscale regels is in de voorgaande jaren gebleken dat uit deze controles naheffingen, mogelijk met rentes en boetes, kunnen voortvloeien.

5.3 Subsidieverlening

In toenemende mate is de provincie bij subsidieverlening belast met het doorbetalen van gelden van derden (Europese Unie, Rijk) aan instellingen en projectuitvoerders. De provincie dient over deze bijdragen financieel en vaak ook inhoudelijk rekening en verantwoording af te leggen. De provincie loopt hierbij risico's in het geval de oorspronkelijke subsidieverstrekker niet instemt met de provinciale verantwoording. Er is dus een risico dat de subsidie lager wordt vastgesteld. Ook bestaan er risico's bij tussentijdse wijziging in de EU-regelgeving. De administratieve organisatie en interne controle zijn de afgelopen tijd met de invoering van het nieuwe subsidiebeleid per 1 januari 2007 verder aangescherpt en vastgelegd in de Algemene subsidieverordening Zeeland 2007 en het Algemeen subsidiebesluit Zeeland 2007 om de risico's zoveel mogelijk te beperken.

In 2006 heeft de Europese Commissie in een brief aan de permanente vertegenwoordiger van de Lidstaat Nederland in Brussel kritiek geleverd op de wijze waarop in Nederland omgegaan wordt met EFRO bijdragen vanuit de Europese Commissie in het kader van de doelstelling 2 programma's. De kritiek van de Commissie richt zich op het opvoeren van BTW als subsidiabele kosten, op de wijze waarop omgegaan wordt met de Europese aanbestedingsregels en op de conformiteit van de controles door zowel de programma-autoriteiten en betalingsautoriteiten.

Een hercontrole van projecten zal plaatsvinden over de periode 2000 tot en met 2006 om inzicht te krijgen in mogelijke onzekerheden en fouten in de subsidiabele kosten en de op basis daarvan verstrekte EFRO-bijdrage. De uitkomst van deze hercontrole kan financiële gevolgen hebben voor de provincie, maar is op dit moment niet in te schatten.

Per schrijven van 18 juni 2007 deelt het Ministerie van Financiën mede dat BTW geen subsidiabele uitgave vormt voor de provincies en gemeenten in EC-subsidies. Dit in verband met de interpretatie door de Europese Commissie dat de financieringsconstructie tussen Rijk en lagere overheden middels het BTW-compensatiefonds gelijkgesteld wordt aan de gewone BTW. Het Ministerie van Financiën heeft zich in het verleden garant gesteld voor de eventuele budgettaire risico's rondom declaratie van BTW-compensatie kosten. In IPO verband vinden de onderhandelingen plaats met het Ministerie van Financiën hoe aan deze garantstelling vormgegeven gaat worden. Voorlopig dienen de kosten apart gedeclareerd te worden aan EC en Ministerie van Financiën.

5.4 Dwangsommen en bestuursdwang

De provincie kan in het kader van haar handhavingsbeleid dwangsombeschikkingen opleggen. In het geval een dwangsom verbeurt en er niet tot betaling van de dwangsom wordt overgegaan kan de provincie dwangbevelen doen uitgaan. Dit kan leiden tot (verzet)procedures met als mogelijk resultaat dat de dwangsom niet inbaar wordt verklaard.

5.5 Juridische risico's

Als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder gewijzigde opvattingen in de jurisprudentie over aansprakelijkheid en schade, worden overheden steeds vaker aansprakelijk gesteld voor al dan niet vermeend geleden schade als gevolg van overheidsoptreden, of juist het ontbreken daarvan. Voor de provincie gaat het zowel om aansprakelijkheid als eigenaar, bijvoorbeeld van (vaar)wegen, als om aansprakelijkheid voor gebrekkige besluiten en handelingen. Gewezen wordt op de komende wetwijziging (4de tranche) van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) met betrekking tot kostenvergoeding van bestuurlijke voorprocedures. In het wetsvoorstel is geregeld dat deze kosten alleen zullen worden vergoed indien sprake is van onrechtmatig handelen, dan wel ernstige onzorgvuldigheid door het bestuursorgaan.

Gewezen zij op het aanbestedingenbeleid op grond van (provinciale, rijks- en Europese) regelgeving. Het niet naleven van de aanbestedingsregels kan forse boetes en schadeclaims opleveren. De verantwoordelijke ministers hebben aangekondigd dat het Rijk het toezicht op naleving van die regels door de (lagere) overheden zal aanscherpen. Dit betekent dat de provincie risico's loopt indien bijdragen aan derden worden verstrekt in de vorm van subsidies terwijl het instrument van opdrachtverlening van toepassing zou zijn.

Het Europese beleid inzake (verboden) staatssteun wordt steeds stringenter gehandhaafd. Een en ander brengt uitdrukkelijk de noodzaak met zich van herbezinning ten aanzien van de verstrekking van onderhouds- en instandhoudingsbijdragen (o.m. in relatie tot subsidiëring).

De nieuwe subsidiestructuur (Algemene subsidieverordening Zeeland 2007) zal, nog afgezien van de risico's in relatie met het aanbestedingsrecht en de staatssteunregels, – zeker in de aanvang – een mogelijke bron van risico's zijn. Met voldoende interne training en begeleiding kan dat risico verkleind worden.

Uit Europese jurisprudentie blijkt dat overheden aansprakelijk kunnen worden gesteld voor het niet adequaat handhaven van de openbare orde, bijvoorbeeld bij blokkades. Met name op dit terrein wordt momenteel gewerkt aan een kwaliteitstoetsingssysteem ter vermindering van de risico's.

De aansprakelijkheid kan dus publiekrechtelijk dan wel privaatrechtelijk van karakter zijn. Voor ongevallen en schade heeft de provincie Zeeland op dit moment een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering voor bestuurders en ambtenaren met een dekking van € 2,5 miljoen per aanspraak, gelimiteerd tot € 5 miljoen per verzekeringsjaar voor personen- en zaakschade en van € 1,25 miljoen voor vermogensschade per aanspraak, gelimiteerd tot € 2,5 miljoen per verzekeringsjaar. Deze verzekering dekt de aansprakelijkheid van de verzekerden voor door derden geleden schade. Ook uitzendkrachten en karweiwerkers vallen onder de verzekering. Voor de beroepsaansprakelijkheid van de provincieadvocaat is de provincie verzekerd voor een bedrag van € 500.000 als maximum per schadegeval en € 1 miljoen per contractsjaar. Tevens heeft de provincie een frauderisicoverzekering afgesloten met een verzekerd bedrag van € 1,15 miljoen.

Mede in dit verband is van buitengewoon belang de mate van zorgvuldigheid in het handelen van bestuurders en ambtenaren. Te denken valt aan het aangaan van verplichtingen jegens derden (schriftelijk en mondeling), waarbij ook van belang is het gevaar van het binden van de provincie als gevolg van toezeggingen door onbevoegde vertegenwoordigers.

In het handhavingsbeleid van de provincie wordt ook het middel bestuursdwang toegepast. Het toepassen van dit middel betekent veelal het voorfinancieren van de te maken kosten. Uitgangspunt is dat alle kosten dienen te worden verhaald. Op voorhand is echter niet zeker of dit altijd kan worden gerealiseerd.

Andere risico's in dit verband zijn de gevolgen van het onvoldoende zorgvuldig en ten onrechte handhavend optreden, bijvoorbeeld bij het opleggen van dwangsommen, bij het toepassen van bestuursdwang en bij mogelijke materiële schade aan in beslag genomen goederen. Met name daar waar het handhavend optreden van de provincie de bedrijfsprocessen beïnvloedt, kan sprake zijn van forse financiële gevolgen voor het desbetreffende bedrijf. Een bedrijf dat zich benadeeld voelt, kan trachten de financiële gevolgen te verhalen bij de handhavende instantie.

5.6 Bestuur en personeel

De provincie is als werkgever geconfronteerd met een aanscherping van de wetgeving inzake arbeidsbescherming en risicoaansprakelijkheid. Dit betreft wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden (ARBO-wet) en de doorwerking in het ambtenarenrecht van het Burgerlijk Wetboek waarin de zorgplicht van de werkgever nader wordt omschreven. Deze zorgplicht betreft volgens de ARBO-wet het eigen maar ook ingeleend personeel; de bewijslast is in het Burgerlijk Wetboek bij de werkgever komen te liggen. De werkgever zal moeten bewijzen dat de schade niet is veroorzaakt door tekortkomingen in zijn zorgplicht.

Het Arbozorgsysteem (met als basis de risico-inventarisatie en –evaluaties) van de provincie Zeeland is bedoeld om de Arbozorg / veilige en gezonde arbeidsomstandigheden, voor eigen en ingeleend personeel zo goed mogelijk te borgen en daarnaast aansprakelijkheidsstelling te voorkomen dan wel te beperken. In 2007 worden voor alle directies risico-inventarisaties en -evaluaties (RI&E's) uitgevoerd, waarbij risico's in de arbeidsomstandigheden systematisch worden opgespoord en zoveel als mogelijk volgens een planmatige aanpak worden verholpen. Plannen van Aanpak vormen hiervoor de basis.

Overtreding van de ARBO-wet en verdere ARBO-regelgeving levert een strafbaar feit op. De Arbeidsinspectie is belast met toezicht op de naleving van de ARBO-wet. De Arbeidsinspectie voert in

2007 inspecties uit. De inspecties richten zich specifiek op de werkzaamheden van medewerkers in de buitendienst. Doelstelling van de inspectie is om de veiligheids- en gezondheidsrisico's op de werkplek terug te dringen. Indien overtredingen van de ARBO-wet worden aangetroffen zal de inspecteur aangeven welke handhavinginstrumenten (b.v. waarschuwing, eis tot naleving) zullen worden ingezet.

Uiteindelijk kan dat betekenen dat een boete wordt opgelegd. De ARBO-wet bevat nadere regels over de wijze waarop de boete wordt berekend; bij de beleidsregels behoort de tarieflijst boetenormbedragen bestuurlijke boete Arbeidsomstandighedenwet.

Ook werknemers kunnen worden beboet voor het niet naleven van bepaalde voorschriften.

5.7 Gevolgen invoering Wet Verbetering Poortwachter (WVP)

Het beleid inzake verzuimbegeleiding en -beheersing van de Provincie Zeeland is reeds sinds jaren ingericht op het bereiken van een voorspoedige reïntegratie waarbij de Wet Verbetering Poortwachter (WVP) leidend is.

Op 29 december 2005 is de WAO vervangen door de WIA, Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen. In de WIA staat werk voorop. Als de werknemer twee jaar ziek is en als het niet is gelukt om weer aan de slag te gaan ondanks alle inspanningen dan volgt een keuring. Hierbij kijkt het UWV eerst naar wat de werknemer nog kan. Veel meer dan de WAO legt de WIA de verantwoording voor een gezonde werkomgeving bij de werkgevers en werknemers. Dat blijkt allereerst uit de 'toelatingsdrempel' van de nieuwe regeling: voor de WAO lag deze bij 15% arbeidsongeschiktheid. Voor de WIA is dit percentage verhoogd naar 35%.

De WIA kent twee regelingen, te weten:

- a. De IVA (Inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten) biedt een solide uitkering voor volledig arbeidsongeschikten zonder (of met een hele kleine) kans op herstel.
- b. De WGA (Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten) vult het inkomen van gedeeltelijke arbeidsgeschikten aan. Werken wordt daarbij gestimuleerd: hoe meer iemand werkt, hoe hoger zijn inkomen.

De WIA kent geen uitkering voor werknemers die minder dan 35% arbeidsongeschikt zijn.

Als de werknemer in het stelsel minder dan 35% loonverlies heeft, blijft betrokkene volgens de WIA in dienst van de provincie.

Eigen risico dragen is binnen de WIA vooralsnog alleen mogelijk voor de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) en nog niet voor de Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA).

De provincie heeft per 1 januari 2007 gekozen voor het eigenrisicodragerschap. Dit eigen risico heeft de provincie verzekerd. Herverzekering is goedkoper dan het betalen van de zogenaamde gedifferentieerde premie, terwijl het risico bij een verzekeraar wordt gelegd.

5.8 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt onder meer het verhaal van door beschermde diersoorten toegebrachte schade aan gewassen. Toegekende schaden kunnen worden verhaal uit het faunafonds. De mogelijkheid bestaat dat het faunafonds op enig moment niet toereikend is, waardoor de provincie zelf zal moeten betalen. Daarnaast kan de provincie eigen beleid, bijvoorbeeld minder streng, voeren. Eventuele extra kosten voor schaden veroorzaakt door beschermd wild zal dan ook door de provincie moeten worden betaald. Op dit moment heeft de provincie ervoor gekozen de landelijke richtlijnen te volgen.

5.9 Wet op de jeugdzorg

Per 1 januari 2005 is de Wet op de jeugdzorg van kracht. In deze wet is het recht op jeugdzorg opgenomen. De provincie is ervoor verantwoordelijk dat cliënten hun aanspraak op jeugdzorg tot gelding kunnen brengen bij een zorgaanbieder. De provincie krijgt om deze verantwoordelijkheid waar te kunnen maken een doeluitkering voor de hulpverlening. Afhankelijk van de vraag naar jeugdzorg zal duidelijk worden of deze doeluitkering voldoende is. Schommelingen in de vraag zullen in eerste instantie opgevangen dienen te worden binnen de voorziening jeugdhulpverlening. Indien de vraag naar jeugdzorg groter blijft dan het beschikbare aanbod dat binnen de middelen van de doeluitkering beschikbaar is, garandeert de rijksoverheid niet op voorhand dat er aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld.

Uitgangspunt is dat de wet wordt uitgevoerd op basis van uitsluitend rijksmiddelen. Voor de periode 2004 t/m 2006 is tussen Rijk en het Inter Provinciaal Overleg (IPO) een bestuursakkoord gesloten over de wijze waarop uitvoering kan worden gegeven aan de wet binnen het vastgestelde financiële

rijkskader. Deze periode is in 2006 verlengd tot en met 2007. De verwachting is dat voor 2008 opnieuw verlenging zal plaatsvinden.

5.10 Verdrag van Valletta

Door de implementatie van het Verdrag van Valletta (Malta) in de Nederlandse wetgeving veranderen de taken en verantwoordelijkheden van de provincie op het gebied van archeologie. Ook vormt zich een risico voor de provincie. De nieuwe wetgeving verplicht de provincie als vergunningverlenende instantie namelijk een vergoeding toe te kennen voor de (opgravings)kosten die de verstoorder niet of niet geheel voor zijn rekening kan nemen. In eerste instantie zijn de verstoorders aansprakelijk. Maar in geval van excessieve kosten zal de provincie financieel moeten bijdragen tot een maximum van € 0,50 per inwoner per casus. Wanneer het drempelbedrag (€ 0,50 / inwoner) wordt overschreden, kan de provincie een aanvraag indienen tot bijdrage in excessieve kosten bij het Rijk.

6. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

In het voorgaande is geprobeerd een zo goed mogelijk overzicht van de meest relevante risico's weer te geven. Risico's kunnen zich binnen korte tijd manifesteren. Ook is het mogelijk dat meerdere risico's zich tegelijkertijd laten gelden. Om de financiële gevolgen ervan op te kunnen vangen, is het noodzakelijk dat de Provincie Zeeland beschikt over voldoende opvangcapaciteit in financiële zin. Zoals eerder aangegeven bestaat er geen richtlijn voor de hoogte van het noodzakelijk geachte weerstandscapaciteit.

De provincie krijgt, net als andere overheidsorganisaties, te maken met toenemende risico's bij het uitvoeren van de eigen taken. Zo worden meer en hogere claims bij de overheden ingediend die voortvloeien uit hun overheidstaak. Verder verschuift het takenpakket van de provincie van planning naar uitvoering. Hiermee en zeker met de uitvoering van omvangrijke projecten nemen de risico's voor de provincie toe en zal de weerstandscapaciteit hierop aangepast moeten worden. De onderdelen waaruit de weerstandscapaciteit is opgebouwd worden hieronder vermeld.

6.1 Post onvoorzien in de programmabegroting

In de programmabegroting 2008 is een bedrag beschikbaar van € 0,25 miljoen voor onvoorziene uitgaven. De posten voor onvoorzien zijn met name geschikt om kleinere tegenvallers op te vangen en kunnen op korte termijn worden ingezet.

6.2 De algemene reserve

De stand van de algemene reserve op 31 december 2006 bedraagt € 32 miljoen. Door herschikking van reserves in 2007 is er € 88,5 toegevoegd aan de algemene reserve. Door reeds genomen bestemmingsbesluiten is per saldo een bedrag van € 18,8 miljoen nodig om de verplichtingen af te dekken. Hierdoor resteert een direct beschikbaar bedrag van € 101,7 miljoen om in te zetten ten behoeve van de weerstandscapaciteit.

In voorgaande jaren is conform de hoofdpunten van financieel beleid van de provincie de zelf door de provincie Zeeland gestelde norm van de algemene reserve jaarlijks geïndexeerd met de materiële overheidskostenstijging. In de afgelopen jaren is het niet nodig geweest om de algemene reserve aan te spreken om risico's af te dekken, maar in afwachting van de resultaten van de uitvoering van het plan van aanpak risicomanagement willen we de algemene reserve niet "afromen".

6.3 Vrij aanwendbaar deel bestemmingsreserves

Naast de algemene reserve beschikt de provincie over een aantal bestemmingsreserves. Zolang er geen harde en concrete verplichtingen zijn aangegaan, kan altijd worden besloten tot het geven van een andere bestemming aan de bestemmingsreserves. Dit vrij aanwendbare deel van de bestemmingsreserves bedraagt per 1 januari 2008 circa € 12,7 miljoen. Deze middelen kunnen op korte termijn worden ingezet.

6.4 De onbenutte belastingscapaciteit bij de Motorrijtuigenbelasting

De provincie mag per 1 april 2008 maximaal 107,9 procenten heffen. Het werkelijk tarief per 1 april 2008 bedraagt 69,3 procenten. In 2008 gaan we uit van de opbrengst per opcent van € 392.500. Op basis van de opcenten en de opbrengsten per opcent bedraagt de vrije belastingscapaciteit op jaarbasis zo'n € 15,1 miljoen.

6.5 Ruimte in meerjarenbegroting

De ruimte in de meerjarenbegroting is opgenomen in de begroting als geraamd resultaat na bestemming. Deze middelen hebben nog geen bestemming en kunnen in principe de komende jaren worden aangewend om tegenvallers op te vangen. Hieronder is het recente meerjarenperspectief opgenomen.

	2008	2009	2010	2011
Ruimte (Bedragen x 1 miljoen)	€ 0	€ 1,3	€ 8,3	€ 8,9

6.6 Weerstandscapaciteit

Samenvattend beschikt de Provincie Zeeland over de volgende weerstandscapaciteit (in miljoenen):

Op korte termijn:

Post onvoorzien in de lopende begroting	€ 0,2
Algemene reserve	€ 101,7
Vrij besteedbaar deel van de bestemmingsreserves	€ 12,7
Totaal op korte termijn beschikbaar	€ 114,6

De junicirculaire was te laat voor verwerking in de begroting. Deze circulaire wordt meegenomen in de najaarsnota, die gelijktijdig met de begroting in PS wordt behandeld. Een belangrijk aandachtspunt hierbij betreft de uitvoering van het Regeerakkoord van het Kabinet Balkenende, waarin een éénmalige afroaming van het vermogen van de provincies is opgenomen van € 800 miljoen. Deze gelden moeten worden ingezet voor de realisatie van Rijksdoelen. In interprovinciaal verband wordt overlegd met het Rijk om te komen tot een Bestuursakkoord. Voor de provincie Zeeland is er sprake van een aandeel van € 12,5 miljoen per jaar voor 2008. De consequenties voor 2009 tot en met 2011 worden nog nader bezien. Deze forse financiële aanslag op de algemene reserve van de provincie proberen wij via een Bestuursakkoord zoveel mogelijk te benutten voor de verwezenlijking van projecten in de provincie Zeeland die aansluiten bij Rijksdoelen.

Voor de jaren na 2008 zijn nog de nodige miljoenen euro's inzetbaar door de belastingcapaciteit maximaal te benutten en de geraamde ruimte in de meerjarenraming in te zetten.

Naast genoemde bronnen bestaan er uiteraard mogelijkheden in de uitgavensfeer om structurele tegenvallers op te vangen, bijvoorbeeld door het vaststellen van een lager ambitieniveau. Dit is echter ingrijpend en beïnvloedt direct de beleidsuitvoering. Strikt genomen valt dit ook buiten de definitie van het weerstandsvermogen, zoals in de inleiding weergegeven. In deze definitie worden namelijk de bestaande budgetten en voorzieningen buiten beschouwing gelaten. De mate waarin van dit middel gebruik kan worden gemaakt, is afhankelijk van de flexibiliteit van de uitgaven (de incidentele en structurele uitgaven). Zo zal vermindering van de personeelsformatie op korte termijn weinig budgettaire voordeel opleveren. In de subsidiesfeer bestaan veelal meerjarige verplichtingen.

Een ander laatste redmiddel kan zijn het verzilveren van eventuele stille reserves. Dit is overigens alleen van belang bij zogenaamde niet-bedrijfsgebonden activa. Activa die wel bedrijfsgebonden zijn, kunnen immers niet zomaar worden verkocht (denk aan huisvesting). Bij niet-bedrijfsgebonden activa kan dit in principe wel (denk bijvoorbeeld aan kunstvoorwerpen en een verbonden partij waarbij de doelstelling los staat van de provinciale doelstelling). Van stille reserves is sprake bij activa die voor een lager bedrag op de balans zijn verantwoord dan dat zij bij verkoop naar verwachting zullen opbrengen. De omvang van de stille reserves van niet-bedrijfsgebonden activa is niet exact bekend, maar is van zeer gering belang om als weerstandscapaciteit te fungeren.

Jaarlijks is naast bovenstaande bedragen op korte termijn tevens de budgettaire ruimte beschikbaar van € 1,2 miljoen in 2009, € 8,2 miljoen in 2010 en € 8,8 miljoen in 2011 en aanvullend de onbenutte belastingcapaciteit van € 15,1 miljoen ter dekking van eventuele risico's

Op basis van voorgaande kan nu ingeschat worden dat de weerstandscapaciteit voldoende is om de aanwezige risico's te dekken.

3. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

1. Algemeen

In de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' wordt ingegaan op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende consequenties met betrekking tot het beheer en onderhoud van de grote kapitaalgoederen van de provincie.

Het beleidskader moet inzicht geven in de huidige onderhoudssituatie van het goed, het gewenste onderhoudsniveau en de daarmee gemoeide jaarlijkse kosten in meerjarenperspectief.

Een en ander zal moeten worden vastgelegd in onderhoudsplannen, nota's, managementsystemen of andere documenten met dit doel.

In artikel 12 BBV zijn de volgende kapitaalgoederen voorgeschreven die tenminste opgenomen dienen te worden in de paragraaf kapitaalgoederen:

- Wegen;
- Riolering;
- Water;
- Groen;
- Gebouwen

Daar bij de provincie riolering niet van toepassing is, zal hierover niet worden gerapporteerd. Het onderdeel water is uitgebreid met bruggen, sluizen en schepen daar die onder het beheer van de provincie vallen. Tot slot zijn de onderdelen ICT en wandtapijten toegevoegd, die voor de provincie grote kapitaalgoederen vormen.

2. Wegen & Water (infrastructuur)

2.1 Het beleidskader

Het beleid voor de bij de provincie zelf in beheer zijnde infrastructuur wordt gevormd door de landelijke wet- en regelgeving en het provinciale verkeer- en vervoerbeleid met de bijbehorende sectorale deelplannen. Ook beleid afkomstig van andere beleidsvelden kan invloed hebben op het gebruik en onderhoud van de infrastructuur, bijvoorbeeld ecologisch bermbeheer en gebruik milieuvriendelijke bouwstoffen. Daarnaast is er ook een aantal specifieke beleidsnota's voor de instandhouding van de infrastructuur in ontwikkeling. De stand van zaken wordt hieronder kort toegelicht:

2.2 Beleidsplan wegen en vaarwegen en beleidsplan openbare verlichting

In december 2004 is door provinciale staten een kwaliteitsvisie voor wegen en vaarwegen vastgesteld. Met deze visie is bepaald welk technisch kwaliteitsniveau de Provincie nastreeft. Binnen de provincie Zeeland is gekozen voor een kwaliteitsniveau dat overeenkomt met het landelijk gemiddelde, met positieve afwijkingen voor groenvoorzieningen en gladheidsbestrijding. Voor vaarwegen is, als gevolg van het ontbreken van een landelijke systematiek, een analoge methode uitgewerkt, op basis waarvan de volgende kwaliteitsvisie is bepaald: specifiek wordt een zo hoog mogelijk kwaliteitsniveau voor thema's veiligheid en bereikbaarheid nagestreefd en algemeen is: goed is goed genoeg.

Om inzicht te krijgen in de (financiële) consequenties van deze beleidsvisie is de visie vertaald in concrete beheermaatregelen en hun kosten, welke opgenomen zijn in een zogenaamd beheerplan. Vanwege de beheersbaarheid is deze vertaling eerst voor het wegennet uitgevoerd. Het beheerplan wegen is in december 2006 definitief door het college vastgesteld. Voor vaarwegen (natte infrastructuur) zal in 2008 een beheerplan worden opgesteld. De beheerplannen worden doorlopend geactualiseerd, zodat er geen achterstallig onderhoud ontstaat.

Naast het beleidsplan wegen en vaarwegen is in januari 2006 het beleidsplan openbare verlichting vastgesteld ("Verlichten met beleid"). Het beleid richt zich op de beperking van energiegebruik en voorkomen van omgevingshinder.

Het beleidsplan voorziet in een uitvoeringsprogramma dat start in 2006 en eindigt in 2010.

2.2.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Investerings in infrastructuur zijn investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimten. Sinds 2006 komen de uitgaven ten laste van de exploitatie, zodat er geen beslag op middelen in de meerjarenraming wordt gelegd. De investeringen in voorgaande jaren uitgevoerd zijn geactiveerd. De bedragen aan investeringen zijn in detail opgenomen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland, wat jaarlijks opgesteld wordt en aan gedeputeerde staten ter goedkeuring aangeboden wordt en daarna ter info verzonden wordt aan uw staten.

In de begroting 2008 is voor de sector infrastructuur incidenteel € 5.700.000 voor investeringen wegen opgenomen. Voor onderhoud zijn in de begroting voor de sector infrastructuur de volgende bedragen opgenomen: onderhoud wegen structureel € 5.100.000 en incidenteel in 2009 € 2.200.000 en in 2010 € 2.000.000 in verband met verbeteringswerkzaamheden onderhoud op overgedragen wegen van het Rijk, onderhoud Kanaal door Walcheren/Zeelandbrug structureel € 1.100.000 en incidenteel in respectievelijk 2008 € 1.700.000, 2009 € 1.800.000, 2010 € 1.200.000, 2011 € 1.100.000 en 2012 € 900.000.

Voor wat betreft het beleidsplan "Verlichten met beleid" geldt dat dit project deels onderdeel uitmaakt van het beheerplan wegen en deels is opgenomen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland. Het begrotingsbudget voor 2006-2010 bedraagt in totaal € 405.000. Waarvan in de periode 2008 tot en met 2010 per jaar € 75.000.

2.3 Bedrijfsgebouwen infrastructuur

De bedrijfsgebouwen infrastructuur betreffen de wegsteunpunten en de bedieningsgebouwen van het Kanaal door Walcheren en Zeelandbrug. In het kader van het verandertraject bij de afdeling Beheer zullen circa tien steunpunten worden afgestoten. Er is één steunpunt aangekocht van het Rijk.

2.3.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

In de begroting is voor het onderhoud aan de bedrijfsgebouwen structureel € 101.000 opgenomen.

2.4 SWATH-schepen, aanlandingsvoorzieningen en terminals fietsvoetveer

In 2004 zijn de twee SWATH-schepen, de aanlandingsvoorzieningen en de terminals voor het fietsvoetveer in gebruik genomen.

De Provincie Zeeland is eigenaar van deze schepen en verhuurt deze aan de exploitant van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens.

De schepen dienen door en voor rekening van de exploitant te worden onderhouden. Het onderhoudsplan voor de exploitant is in 2004 door de provincie vastgesteld.

Ook de aanlandingsvoorziening, gebouwen en terreinen zijn eigendom van de provincie en worden verhuurd aan de exploitant. Het onderhoud daarvan gebeurt door en voor rekening van de provincie volgens het onderhoudsplan.

2.4.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

In de begroting 2008-2012 is voor onderhoud aanlandingsinrichtingen respectievelijk € 64.000, € 105.000, € 117.000, € 69.000 en € 89.000 geraamd, voor de gebouwen en terreinen is dit structureel € 95.000. Voor het toetsen van de uitvoering van de onderhoudsplannen wordt externe deskundigheid ingehuurd. Hiervoor is in de begroting structureel € 72.000 geraamd. Voor onderhoud van de schepen voor rekening van de provincie is structureel € 50.000 geraamd. Incidenteel onderhoud (update casco en motoren) is geraamd in 2008 € 400.000 en in 2009 € 500.000.

2.5 Overige Vaartuigen

Voor het onderhoud van de Zeelandbrug en het Kanaal door Walcheren heeft de provincie een tweetal vaartuigen in eigendom.

2.5.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Voor het planmatig onderhoud is structureel € 18.000 in de begroting opgenomen. Voor de vervanging van een vaartuig is in 2012 € 190.000 geraamd.

3. Groen

3.1 Het beleidskader

Voor het groenbeheer wordt in 2007 een beheerplan groen ontwikkeld. Het plan beschrijft hoe vanuit een maatschappelijk verantwoorde benadering het beste met de provinciale beplantingen wordt omgegaan en waarom. De bomen die deel uitmaken van de huidige provinciale wegbeplanting zijn opgenomen in een boombeheersysteem (BBS). In het BBS wordt alle informatie (mutaties en resultaten jaarinspecties) bijgehouden die van belang is voor een effectieve zorgplicht en voor een systematische aanpak van het boomonderhoud. Het BBS verschaft dus inzicht in de behoefte aan periodiek boomonderhoud en de noodzaak om andere beheersmaatregelen aan de boombeplanting uit te voeren.

Vanuit de invalshoek natuur en landschap is een groenstructuurvisie voor de provinciale beplantingen opgesteld.

Duurzame veilige inrichting van de wegen stelt eveneens voorwaarden en eisen voor wat betreft de aanvaardbaarheid en plaats van bomen en struiken in wegbermen.

Een en ander wordt in een onderling evenwichtige samenhang verwerkt in een beheerplan groen dat een samenhangend specifiek onderdeel zal vormen van de beheerplannen voor de (vaar)wegen.

3.2 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Het begrotingsbudget voor 2008 en volgende jaren bedraagt € 247.000.

4. Gebouwen

4.1 Het beleidskader

4.1.1 Abdijcomplex inclusief St.Jorisdoelen, gebouw De Burg en Gistpoortgebouw.

Het Abdijcomplex valt binnen het beschermd stadsgezicht van de gemeente Middelburg en is aangewezen als beschermd monument. Voor onderhoud aan beschermde monumenten bestaat afzonderlijke wet- en regelgeving. Voor verbouwplannen vindt toetsing plaats bij de monumenten-/welstandcommissie van de gemeente Middelburg en de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.(RACM).

4.1.2 Buitenonderhoud

Basis voor het beleid voor het regulier onderhoud aan de buitenkant (leien daken, schilderwerk, goten, metselwerk) zijn de tweejaarlijkse inspectierapporten van de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ), voorheen Monumentenwacht. In deze inspectierapporten vindt een kwalificatie plaats van de onderhoudstoestand van voornoemde gebouwen van: goed, redelijk, matig tot slecht. Het provinciaal beleid is erop gericht de onderdelen die de kwalificatie "slecht" en "matig" hebben op te nemen in de planning van het Beheers- en onderhoudssysteem (BOS) voor de daaropvolgende jaren.

4.1.3 Binnenonderhoud

Hiervoor is een planning opgesteld door de eigen technische dienst gebaseerd op de te verwachten levensduur van voorzieningen en apparatuur.

4.1.4 Groene Woud en overige gebouwen

Hiervoor is door de eigen technische dienst een onderhoudsplan opgesteld gebaseerd op de technische levensduur van de voorzieningen en de staat van onderhoud van de objecten.

4.1.5 Renovatie, nieuwbouw en aankopen

De provincie heeft het voornemen conform het meerjarig onderhoudsplan BOS om de gebouwen gelegen binnen het Abdij-complex de komende jaren te renoveren. Voor 2007 betreft dit de voorbereidingen voor het gebouw C (thans huisvesting directie E&M) met uitvoering eind 2007/begin 2008.

Met de gemeente Middelburg is overeengekomen dat de provincie Zeeland de oude brandweerkazerne aankoopt voor de huisvesting van SCEZ. Hiervoor zit een prioriteit in de begroting voor de aankoop in 2007 en verbouwing in 2008. In 2007 vindt de voorbereiding van de verbouwingsplannen van de oude brandweerkazerne plaats. Het is de bedoeling dat SCEZ in 2009 de nieuwe huisvesting betrekt.

4.2 Herhuisvesting provinciale organisatie.

Het college van GS heeft in december 2006 besloten tot aanpassing van de provinciale organisatie.

Deze reorganisatie heeft invloed op de huisvestingssituatie in de diverse gebouwen. In het herhuisvestingsplan is er naar gestreefd om de verschillende directies/afdelingen zoveel mogelijk aansluitend en zo dicht mogelijk bij elkaar te huisvesten. Bij de herhuisvesting wordt het onderhoud volgens BOS zo efficiënt mogelijk ingepland en sommige zaken iets naar voren gehaald. Hierbij wordt het Gistpoortgebouw inclusief Den Anker ingebruikgenomen en wordt tijdelijk gebouw aan Balans 11 gehuurd. Voor de totale herhuisvesting is een prioriteit opgenomen in de begroting van € 350.000 incidenteel in 2007 en vanaf 2008 €145.000 structureel.

4.3 Veiligheidsaspecten

In het kader van het verlenen van gebruiksvergunningen voor de provinciale gebouwen heeft de brandweer alle gebouwen geïnspecteerd op veiligheidsaspecten. De brandweer heeft per gebouw een inspectierapport opgesteld en hierin zijn maatregelen opgenomen om aan deze veiligheidsaspecten te kunnen voldoen.

De afgelopen jaren zijn diverse maatregelen uitgevoerd om de gebouwen te laten voldoen aan de eisen van de gebruikersvergunningen. Ook heeft de brandweer controles uitgevoerd en zijn er naar aanleiding van deze controles weer aanvullende maatregelen uitgevoerd.

De brandweer heeft inmiddels voor het gehele Abdijcomplex en aanliggende panden een positief advies uitgebracht aan de gemeente Middelburg om een gebruikersvergunning voor het gehele Abdijcomplex te verlenen.

Het Abdijcomplex bestaat uit achttien gebouwen die voorzien zijn van een brandmeldinstallatie. Een aantal gebouwen zijn aangesloten op één centrale. In totaal beschikt het Abdijcomplex over tien brandmeldcentrales waarvan er twee bij het Zeeuws Museum behoren. De centrales van het Zeeuws Museum blijven in dit plan van aanpak buiten beschouwing omdat deze centrales aangepast zijn tijdens de verbouwing van het Zeeuws Museum.

Voor de aanpassingen van de brandmeldinstallaties aan de Middelburgse Bouwverordening is een prioriteit toegekend van € 400.000 verdeeld over 2008 en 2009. Op basis van de inventarisatie van de huidige installatie is een programma van eisen opgesteld. De Stadsgewestelijke brandweer heeft de gemeente Middelburg geadviseerd om de aanpassingen over meerdere jaren uit te smeren. De installatie dient uiterlijk op 1 januari 2010 aan de Middelburgse Bouwverordening te voldoen. De brandmeldinstallatie van het pand Groene Woud wordt in 2007/2008 vervangen.

4.4 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Financiële consequenties, vertaling en uitvoering van dit beleid vindt plaats via het BOS. Het BOS-systeem is opgezet voor een voortschrijdende periode van tien jaar. In het budget wordt onderscheid gemaakt voor jaarlijks structureel onderhoud ad € 520.000 en een stelpost voor jaarlijks incidenteel onderhoud ad € 435.000.

Naast het BOS-systeem voor beheer en onderhoud van provinciale gebouwen is in de begroting een bedrag beschikbaar van € 84.500 voor spoedeisende vervangingen van apparatuur en materieel. Daarnaast worden er voor incidentele grotere verbouwingen of vervangingen van installaties indien dit het reguliere budget overstijgt incidenteel additionele middelen ingezet. Zoals op de lijst met prioriteiten vermeld; 90.01.05.25 verwarming Kloostergangen € 65.000 voor 2007 en 2008, 90.01.05.36 aanpassen brandmeldinstallatie Abdijcomplex € 400.000 voor de jaren 2008 en 2009 en 90.01.05.38 herhuisvesting provinciale organisatie € 350.000 incidenteel en € 145.000 structureel vanaf 2008.

Investerings in gebouwen zijn investeringen met economisch nut. De uitgaven worden geactiveerd volgens de financiële verordening en zoals de BBV-regelgeving dit voorschrijft. Sinds 2003 wordt er indien mogelijk direct een egaliseringsreserve gevormd om de toekomstige afschrijvingslasten uit te dekken, zodat er geen beslag op middelen in de meerjarenraming wordt gelegd. De investeringen in voorgaande jaren uitgevoerd tot en met 2005 zijn geactiveerd, hiervan worden de jaarlijkse kapitaallasten (ongeveer € 6,5 miljoen per jaar) in de exploitatie verwerkt.

5. ICT

5.1 Het beleidskader

De essentie van het omgaan met ICT-kapitaalgoederen is continuïteit. Dit is verwoord in een nota die het vigerende beleid beschrijft: 'Raamwerk Informatievoorziening 2007 – 2011'. De ICT-Jaarplannen beschrijven in hoofdlijnen activiteiten die onder meer moeten leiden tot een nog betere borging van die continuïteit.

Concrete aanpak continuïteit:

1. Planning van tijdige vervangingen, rekening houdend met de te verwachten technische en economische levensduur.
2. Onderhoudscontracten die zo goed mogelijk borgen dat binnen een aantal uren de betreffende voorzieningen bij storing weer operationeel zijn.
3. Beschikbaar houden van adequate reserveapparatuur en –onderdelen.
4. Uitvoering regelmatige back-ups

In de begroting zijn structurele middelen opgenomen om de vervanging van de ICT-kapitaalgoederen te dekken.

6. Wandtapijten

6.1 Het beleidskader

De collectie wandtapijten van de provincie Zeeland is in langdurige bruikleen gegeven aan het Zeeuws Museum. Het museum heeft een meerjarig plan voor beheer en onderhoud van de wandtapijten opgesteld. Voor de uitvoering daarvan is een meerjarig contract gesloten met Paswerk (de voormalige werkplaats tot herstel van antiek textiel) in Haarlem. In de structurele subsidie aan het Zeeuws Museum is een bedrag voor de uitvoering van dit plan opgenomen.

4. Paragraaf financiering met berekening EMU saldo

1. Algemeen

Met behulp van de voorliggende paragraaf wordt inzicht gegeven in de financierings- en treasuryplannen voor het jaar 2008.

In de financiële verordening ¹ is in artikel 14.2 opgenomen dat gedeputeerde staten er zorg voor dragen dat, bij de uitvoering van de financieringsfunctie de regels, zoals vastgelegd in:

- de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO),
  - de bijbehorende “Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden” en
  - de “Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden”,
- in acht worden genomen. Tevens zijn bepaalde uitvoeringsregels vastgesteld in het “Besluit Financieringsstatuut” zoals in de financiële verordening is vereist. De belangrijkste uitvoeringsregels zijn:

1. het uitzetten van overtollige geldmiddelen gebeurt uitsluitend bij:
  - a) financiële instellingen binnen het EMU-gebied met minimaal een A-rating afgegeven door tenminste één gezaghebbende rating agency, voor uitzettingen langer dan één jaar;
  - b) financiële instellingen binnen het EMU-gebied met minimaal een P3-rating (A-3) afgegeven door tenminste één gezaghebbende rating agency, voor uitzettingen van maximaal één jaar;
  - c) publiekrechtelijke lichamen.
2. van het totaal aan belegde middelen mag niet meer dan 50% bij één marktpartij worden geplaatst;
3. overtollige geldmiddelen worden uitsluitend uitgezet tegen vastrentende waarden, dan wel in producten waarbij tenminste de hoofdsom aan het eind van de looptijd in tact is.

2. Beheer

2.1 Risicobeheer vlottende schuld

De zogenaamde “kasgeldlimiet” stelt een grens (7% van het begrotingstotaal) aan de korte financiering. Dit betekent dat investeringen tot deze kasgeldlimiet gefinancierd mogen worden met kort geld (looptijd gemiddeld 1 jaar), waardoor het renterisico van korte financiering wordt beperkt.

Dit is van belang omdat juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn. Fluctuaties in de korte rente hebben direct een relatief grote impact op de rentelasten.

In bijlage 1 is het te verwachten verloop van het korte geld weergegeven. Uit deze staat volgt dat er een liquiditeitsoverschot is, conform het beeld van de laatste jaren. Derhalve zijn er geen leningen gepland en is er ook geen overschrijding van de kasgeldlimiet te verwachten.

2.2 Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Voor de vaste schuld is in de Wet Fido eveneens een norm beschreven, de zogenaamde “renterisiconorm”. Deze norm geeft aan over welk deel van de vaste schuld renterisico gelopen mag worden. De renterisiconorm wordt berekend door het vastgestelde percentage van 20% te vermenigvuldigen met de totale vaste schuld. Hierbij geldt een minimumbedrag van € 2,5 mln.

Het renterisico op de vaste schuld kan bepaald worden door na te gaan:

- welk deel van de vaste schuld in enig jaar hergefinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen behorend tot de vaste schuld ;
- welk deel van de vaste schuld door een wijziging van de rente op basis van de leningvoorwaarden niet kan worden beïnvloed

---

¹ Ingangsdatum 15 november 2003

De Provincie Zeeland heeft geen vaste schuld (er zijn geen lopende leningen). Over eventuele nieuwe leningen als financiering voor bijvoorbeeld nieuwe activa wordt volgens de nieuwe definitie geen risico gelopen. De lasten van deze leningen worden immers meegenomen in de meerjarenraming bij de kapitaallasten van nieuwe activa.

2.3 Kredietrisico verstrekte gelden

In de bijlage bij de financieringsparagraaf onder 1B wordt een overzicht van de kredietwaardigheid van de uitzettingen gegeven. De provincie loopt geen grote kredietrisico's.

3. Financiering

3.1 Financieringspositie

In 2008 en meerjarig kunnen de geplande investeringen volledig gefinancierd worden met eigen financieringsmiddelen, waardoor geen beroep nodig is op vreemd vermogen.

3.2 Uitzettingen

Overtollige liquide middelen worden zo zinvol mogelijk beheerd door ze voor korte tot middellange termijn weg te zetten in samenhang met de investeringsplannen in de meerjaren begroting. In de bij de financieringsparagraaf onder 1C is een prognose gegeven van het, in de periode 2008-2011, gemiddeld te beleggen kapitaal. De middelen van de wachtgeldvoorziening PSD zijn via een "cash-flow swap" op lange termijn belegd. Deze middelen kunnen daarom niet worden gebruikt voor financiering.

3.3 Relatiebeheer

In het treasury statuut is de richtlijn opgenomen om bestaande bankrelaties en bancaire condities minimaal iedere drie jaar te analyseren en te beoordelen. In 2008 zal er naast de reguliere beoordeling geen extra evaluatie van de bestaande situatie plaatsvinden.

4. Rentervisie

De vooruitzichten voor 2007 en 2008 zijn gunstig. De gunstige economische ontwikkeling houdt dit jaar naar verwachting aan. Wel zal de economische groei binnen Europa licht afzwakken. Oorzaken zijn het restrictieve begrotingsbeleid in Duitsland en Italië, de afzwakking van de Amerikaanse economische groei en de appreciatie van de euro ten opzichte van de dollar en de yen. In het eurogebied versnelt de loonstijging als gevolg van de afnemende werkloosheid. Desondanks zwakt de inflatie in de projectieperiode af door de geraamde daling van de olieprijs.

Het Centraal Economisch Plan 2007 verwacht dat de korte en lange rente in 2007 en 2008 op hetzelfde niveau blijven, waarbij het verschil tussen korte en lange rente minimaal is en zal blijven. Voor de te beleggen middelen van de Provincie wordt voor de tweede helft van 2007 uitgegaan van een te verwachten renteopbrengst van 4,25% over de te beleggen middelen. Voor 2008 en meerjarig wordt ook van dit rentepercentage uitgegaan.

Bijlage 1: Financieringsparagraaf begroting 2008

1A FINANCIERINGSOVERZICHT (bedragen x € 1.000,-) PER 31 DECEMBER:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Aanwezige vaste financieringsmiddelen	258	215	202	190	183	172
-/- Geactiveerde investeringen, deelnemingen	99	76	78	74	71	69
Saldo	159	139	124	116	112	103
Vaste voorraad aanwezige liquide middelen	60*	35	35	35	35	35
Te beleggen financieringsmiddelen	219	174	159	151	147	138
Gemiddeld te beleggen kapitaal, begin- en eindwaarde gedeeld door 2		196,5	166,5	155	149	142,5

* Incl. € 32 mln als gevolg van (incidentele) wegnoverdracht, betaald op 2 januari 2007 aan Waterschappen, die net over de jaarrekening liep.

Ter info: kasgeldlimiet, 7% van begrotingskapitaal. In verband met een positief saldo is er geen sprake van kasgeldlimiet.

1B KREDIETRISICO VERSTREKTE GELDLENINGEN PER 31 DECEMBER 2008:

Risicogroep	Met/zonder (hypothecaire) zekerheid	Bedrag
Uitzettingen < 1 jaar	zonder	€ 133.000.000,00
Uitzettingen > 1 jaar	zonder	€ 26.039.287,00
Hypothecaire geldleningen personeel	met:hypotheek	€ 74.403,00
Leningen Zeeuws Studiefonds	zonder	€ 27.969,00
Leningen werkgelegenheid	zonder	pm
TOTAAL		€ 159.141.659,00

1C Het verloop van MEERJARIGE LENINGEN in begroting 2008:

Kalenderjaar 2007

Verstrekte geldleningen	Saldo per 01-01-2007	Aflossing 2007	Rente 2007	Saldo per 31-12-2007
Hypothecaire geldleningen personeel	92.369	8.652	7.055	83.717
Uitzettingen > 1 jaar	35.056.123	4.651.464	1.318.568	30.404.659
Leningen Zeeuws Studiefonds	33.390	2.705	1.670	30.685
Leningen werkgelegenheid	pm	pm	pm	pm
Lening Emergya	200.000	200.000	20.000	0
Lening Zeeuws Museum	647000*	215.667	8.357	431333
Totaal	35.381.882	5.078.488	1.355.650	30.950.394

* Lening vertrekt per 01-07-2007

Kalenderjaar 2008

Verstrekte geldleningen	Saldo per 01-01-2008	Aflossing 2008	Rente 2008	Saldo per 31-12-2008
Hypothecaire geldleningen personeel	83.717	9.314	6.393	74.403
Uitzettingen > 1 jaar	30.404.659	4.365.372	1.138.740	26.039.287
Leningen Zeeuws Studiefonds	30.685	2.716	1.494	27.969
Leningen werkgelegenheid	pm	pm	pm	pm
Lening Zeeuws Museum	431.333	431.333	7.009	0
Totaal	30.950.394	4.808.735	1.153.636	26.141.659

Kalenderjaar 2009

Verstrekte geldleningen	Saldo per 01-01-2009	Aflossing 2009	Rente 2009	Saldo per 31-12-2009
Hypothecaire geldleningen personeel	74.403	10.027	5.680	64.376
Uitzettingen > 1 jaar	26.039.287	4.000.416	971.392	22.038.871
Leningen Zeeuws Studiefonds	27.969	2.496	1.358	25.473
Leningen werkgelegenheid	pm	pm	pm	pm
Totaal	26.141.659	4.012.939	978.430	22.128.720

Kalenderjaar 2010

Verstrekte geldleningen	Saldo per 01-01-2010	Aflossing 2010	Rente 2010	Saldo per 31-12-2010
Hypothecaire geldleningen personeel	64.376	10.794	4.913	53.582
Uitzettingen > 1 jaar	22.038.871	3.779.459	816.364	18.259.412
Leningen Zeeuws Studiefonds	25.473	2.496	1.223	22.977
Leningen werkgelegenheid	pm	pm	pm	pm
Totaal	22.128.720	3.792.749	822.500	18.335.971

Kalenderjaar 2011

Verstrekte geldleningen	Saldo per 01-01-2011	Aflossing 2011	Rente 2011	Saldo per 31-12-2011
Hypothecaire geldleningen personeel	53.582	11.620	4.087	41.962
Uitzettingen > 1 jaar	18.259.412	3.439.688	671.828	14.819.724
Leningen Zeeuws Studiefonds	22.977	2.496	1.108	20.481
Leningen werkgelegenheid	pm	pm	pm	pm
Totaal	18.335.971	3.453.804	677.023	14.882.167

Bijlage bij de Financieringsparagraaf berekening EMU saldo begroting 2008

(bedragen x € 1.000)		2006	2007	2008	2009	2010	2011
1	Het exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	108.883	-26.756	-5.995	-4.752	3.737	6826
2	+ De afschrijvingen ten laste van de exploitatie	3.318	24.567	1.728	1.719	1.719	1719
3	+ De bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	75.027	17.546	2.243	1.958	1.577	1424
4	- De uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	5.115	4.210	4.000	0	0	0
5	+ De in mindering op de onder punt 4 bedoelde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van het Rijk, de Provincies, de Europese Unie en overigen						
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:						
6a	+ De verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)						
6b	- de daarin te verwachten boekwinst						
7	- De uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken van de grond en dergelijke						
8	Grondverkopen:						
8a	+ De verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)						
8b	- de daarin te verwachten boekwinst						
9	- De betalingen ten laste van de voorzieningen	78.497	16.557	11.033	10.823	6.889	5374
10	- De betalingen die niet via de onder punt 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de						
11	De correctie voor verkoop van deelnemingen en aandelen						
11a	- De verwachte boekwinst bij een voorgenomen verkoop van deelnemingen en/of aandelen						
EMU-saldo voor de provincie		103.616	-5.410	-17.057	-11.898	144	4.595
Het maximaal toegestane tekort voor de provincie		-19.630	-19.630	-19.630	-19.630	-19.630	-19.630

Toelichting: De provincie voldoet aan de voorwaarden omtrent het EMU-saldo. Het begrote tekort voor 2008 is onder de norm voor het maximaal toegestane tekort.

5. Paragraaf Bedrijfsvoering

1. Algemeen

De inhoud van deze paragraaf is te splitsen in twee delen.

- Hoofdstuk 2 bevat informatie over de wijze waarop de provincie Zeeland een adequate bedrijfsvoering bereikt en waarborgt. Er wordt weergegeven welke kaders door provinciale staten zijn aangegeven en hoe de planning en controlcyclus eruit ziet voor 2008.
- Hoofdstuk 3 gaat in op de ondersteuning. De manier waarop ondersteuning wordt geboden om de programma's te realiseren en de ontwikkelingen op ondersteuningsgebied hebben invloed op de adequaatheid van de bedrijfsvoering. Als leidraad voor de informatiegebieden is gekozen voor de functionele indeling van de stafeenheden. Ook de vraag "wat mag de ondersteuning kosten?" wordt beantwoord in dit gedeelte van de paragraaf bedrijfsvoering.

In beide delen is niet getracht om uitputtend te zijn maar er is wel rekening gehouden met de wettelijke eis². Deze eis impliceert dat provinciale staten dienen te worden geïnformeerd over bestaand beleid en nieuwe beleidsontwikkelingen ten aanzien van de bedrijfsvoering.

2. Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering omvat het sturen en beheersen van processen en activiteiten om gestelde doelen te bereiken. De doelen die de Provincie Zeeland wil bereiken staan beschreven in de programma's van de programmabegroting. Het succesvol uitvoeren van de programma's is in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit en adequaatheid van de bedrijfsvoering. Onder processen en activiteiten moet alles worden verstaan wat gedaan moeten worden om doelen te realiseren. Sturen betekent: initiëren van processen en activiteiten en plannen en organiseren van de inzet van mensen, middelen en (kapitaal)goederen die nodig zijn voor de uitvoering. Beheersen omvat het controleren van de uitvoering en zonodig bijsturen. Voor een adequate bedrijfsvoering bestaan de volgende criteria³:

- **Rechtmatig** : de provincie handelt rechtmatig als zij handelt volgens de geldende wet- en regelgeving (zie verder 2.1).
- **Betrouwbaar** : de provincie voert de (wettelijke) regels voorspelbaar uit en handhaaft de regels.
- **Transparant** : een transparante overheid biedt inzicht in de uitvoering van de programma's en de ondersteunende processen (zie 2.2, 2.3 en 3).
- **Doelmatig** : met zo min mogelijk input voortbrengen van een bepaalde output. Het realiseren van bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.
- **Doeltreffend** : de maatschappelijke effecten bereiken die beoogd zijn.
- **Responsief** : een responsieve provincie anticipeert en speelt in op de maatschappelijke ontwikkelingen en wensen

2.1 Rechtmatigheid

Bij het onderzoek naar de rechtmatigheid bij de accountantscontrole zijn, naast zes criteria die worden getoetst in het kader van de getrouwheidsverklaring, drie aspecten van belang. Dit zijn:

- **het begrotingscriterium**
Dit betreft het tot stand komen van financiële handelingen binnen het kader van de geautoriseerde begroting (ex. Artikel 216 Provinciewet). Het college dient ervoor zorg te dragen dat de lasten van de programma's zoals geautoriseerd in de begroting na wijziging niet worden overschreden.
- **het voorwaarden criterium**
Bij het voorwaarden criterium moet worden aangegeven welke regelgeving, zowel intern als extern, van toepassing is bij de uitvoering van financiële beheershandelingen

² Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten 2003, Hoofdstuk 2, Titel 2.3, artikel 14

³ Handreiking Duale Begroting, Het kader, maart 2002

- het M&O-criterium.

Het gaat hierbij om misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet- en regelgeving. Basis hiervoor vormt een inventarisatie of alle risico's zijn afgedekt door wet- en regelgeving.

Deze criteria zullen in 2008 worden getoetst aan de hand van het controleprotocol accountant 2007 tot en met 2011 welke door uw staten is vastgesteld op 29 mei 2007.

2.2 Planning en control

Het schema voor de planning en controlcyclus voor 2008 is conform de financiële verordening als volgt:

Maand	Provinciale Staten	Gedeputeerde Staten	Directies	Werknemer
Januari				Planningsgesprek (in combinatie met evaluatie-gesprek)
Maart	Actualisatie statenthema's			
April			Management rapportage 1	
Mei	Programmarekening			
Juni	Voorjaarsnota en Algemene Beschouwingen			
Juni		Voorjaarsconferentie		Voortgangs-gesprek
September	Bestuursrapportage		Management rapportage 2	
Oktober		Najaarsconferentie		
November	Programmabegroting inclusief najaarsnota			
December			Afdelings-jaarplan	

2.3 Ontwikkeling van de programmabegroting

In de programmabegroting 2008 is net als in 2007 een nadrukkelijke scheiding gemaakt tussen de bevoegdheden van provinciale en staten. De door provinciale staten vast te stellen programmabegroting 2008 is gebaseerd op de vijftien programma's zoals provinciale staten deze in april 2007 hebben vastgesteld voor de komende vier jaar. Provinciale staten leggen vast in welke mate zij wat willen bereiken, in effecten en doelstellingen en welke baten en lasten zij daarvoor per programma beschikbaar stellen. Dit houdt in dat provinciale staten dertig begrotingsposten autoriseren.

De vast te leggen ambities dienen voor een goede beheersing te voldoen aan de SMART-criteria (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden). Het is een belangrijk aandachtspunt om continu attent te blijven op het SMART formuleren van de beoogde effecten en doelstellingen. Dit is een wens vanuit provinciale staten om hun controlerende functie te kunnen uitoefenen. Daarnaast zal er verder aandacht worden besteed aan de SMART formulering bij de beleidsnotities. De structuur in de programma's van de begroting moet in overeenstemming worden gebracht met de opzet van de vastgestelde beleidsnotities.

Het onderdeel "Wat doen we daarvoor" met daarin de verschillende acties die uitgevoerd worden om de beoogde effecten en doelstellingen te realiseren, is opgenomen in de actiebegroting van gedeputeerde staten. Deze wordt niet meer vastgesteld door provinciale staten, maar de informatie blijft wel beschikbaar. Op deze manier is duidelijker waar de verantwoordelijkheden liggen. In de actiebegroting worden de verdeling van de middelen over de doelstellingen weergegeven en worden beleidsvoornemens en prioriteiten aangegeven.

2.3.1 Indeling programmabegroting 2008 en volgende jaren

Provinciale staten hebben ingevolge artikel 2 lid 1 van de Financiële Verordening bij de aanvang van de nieuwe statenperiode een andere programma-indeling vastgesteld. Daarbij is als uitgangspunt gehanteerd de Duurzaamheidsdriehoek. Dit resulteert in drie domeinen: Sociaal, Economie en Ecologie en 15 programma's. Door een hoofdindeling van de programma's op basis van de pijlers van de Duurzaamheidsdriehoek wordt getracht het evenwicht en de samenhang tussen de pijlers transparant en controleerbaar te maken. Deze programma indeling volgt de strategische visie en de nota De Driehoek Rond.

Hierdoor ziet met ingang van de programmabegroting 2008 de programma-indeling er als volgt uit: (De nummers tussen haakjes verwijzen naar de programmanummers van 2007).

Domein Sociaal

1. Sociaal Beleid (11)
2. Jeugdzorg (12)
3. Cultuur (13)
4. Openbare orde en veiligheid (18)
5. Bestuur (17)

Domein Economie

6. Economie (1)
7. Toerisme en Recreatie (2)
8. Landbouw en Visserij (15)
9. Onderwijs (4)
10. Mobiliteit (8, 10)
11. Verkeersveiligheid (9)

Domein Ecologie

12. Milieu (3)
13. Ruimtelijke omgeving (5, 6, 7)
14. Watermanagement (14)
15. Natuur en Landschap (16)

Naast de aangepaste programma indeling naar vijftien programma's zijn binnen de volgende programma's ook de indeling in effecten, doelstellingen en acties in lijn gebracht met de structuur van de beleidsnotities:

Economie, Recreatie en Toerisme en Landbouw (PSEB2005-2008), Onderwijs (nieuwe beleidsnotitie 2008-20xx) en Ruimtelijke Ontwikkeling (onderdeel Ruimtelijke Omgeving) en Watermanagement (Omgevingsplan 2006-2012). Daarnaast is het sociale zorg onderdeel uit zorgvoorzieningen gehaald en toegevoegd aan Sociaal Beleid, zoals in de begroting 2007 reeds besloten.

2.3.2 Planning & controlcyclus ten behoeve van programmabegroting 2008

In april is het collegeprogramma "Nieuwe verbindingen" vastgesteld. Het College heeft zes centrale thema's geformuleerd, aan de hand waarvan zij de toekomstvisie dichterbij wil brengen. In het programma heten het de zes knooppunten, refererend aan de nieuwe netwerkverbindingen die nodig zijn om op deze thema's forse vooruitgang te boeken. De knooppunten zijn: Veilig in Zeeland, Samen in Zeeland, Bereikbaar in Zeeland, Levendig Zeeland, Mensen in Zeeland en Groei en Groen in Zeeland. Per knooppunt zijn een aantal doelen en acties geformuleerd die een bijdrage leveren om de toekomstvisie te bereiken. De knooppunten, de doelen en de acties vormen de basis voor de Ambitiekaart. De manier om een brug te maken naar de knooppunten is via de prioriteiten.

Rekeninghoudend met het collegeprogramma is de Voorjaarsnota opgesteld begin mei. De kaders opgenomen in de Voorjaarsnota worden vanuit de kaderstellende rol door provinciale staten vastgesteld. In de Voorjaarsnota is verder een geactualiseerd beeld gegeven van de budgettaire positie van de provincie en afgezet tegen de bestaande afgesproken ambities. Deze ambities zijn terug te vinden in de meerjarige beleidsplannen en het collegeprogramma "Nieuwe verbindingen". Het gaat bij het vaststellen van de Voorjaarsnota om het maken van keuzes door provinciale staten. Keuzes, die het college van gedeputeerde staten verder gaat uitwerken. De provinciale staten is hierop ingegaan bij de algemene beschouwingen op de Voorjaarsnota op 15 juni 2007. De uitwerking daarvan ziet u hier voor u in de programmabegroting, welke vast te stellen is door provinciale staten in november.

Tegelijkertijd met de programmabegroting wordt in november een Najaarsnota behandeld, waarin, afhankelijk van de financiële ontwikkelingen, aanvullende keuzes kunnen worden voorgelegd met daarin opgenomen de voorstellen voor het te voeren beleid in het komende jaar/jaren. Tevens is daarin ook de ruimte voor het honoreren van prioriteiten aangegeven. Hierin zal ook verwerkt worden de junicirculaire met het effect van de eenmalige korting op het provinciefonds in verband met het afkomen van het vermogen van de Provincies met € 800 miljoen in de vierjarige Kabinetsperiode.

Bij de behandeling van de programmabegroting in november wordt gecontroleerd of gedeputeerde staten een juiste invulling hebben gegeven aan de door provinciale staten bij de Voorjaarsnota aangegeven kaderstellende richting voor het komende jaar/jaren.

2.4 Kaders

In de programma's uit de programmabegroting is aangegeven hoeveel middelen er voor de realisatie aangewend zullen worden. Het omvat:

- Programmakosten
- Personele kosten
- Ondersteuningskosten

Naast dit budgettaire kader zijn er nog een aantal kaders waarbinnen de uitvoering van de programma's moet worden verwezenlijkt.

Kader	Omschrijving	Vastgesteld
Financiële verordening 2004	Bevat uitgangspunten voor financieel beleid, financieel beheer en de financiële organisatie	PS 11 november 2003
Controleprotocol accountant 2007-2011	Bestaat uit de regels voor de (accountants)controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. De verordening moet waarborgen dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst.	PS 29 mei 2007
Verordening periodiek onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid door GS (artikel 217A)	Omvat regels over hoe de controle op en evaluatie van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid en het beheer van het door GS gevoerde bestuur worden uitgevoerd.	PS 29 september 2006
Gedragscode bestuurlijke integriteit Provincie Zeeland 2004	Bevat gedragsregels in aanvulling op de wettelijke regels. De commissaris van de Koningin, gedeputeerden en leden van provinciale staten zijn op de naleving van gedragscodes aanspreekbaar.	PS 12 maart 2004

2.5 Procesbeheersings- en meetinstrumenten

Of de middelen rechtmatig, doelmatig en doeltreffend worden ingezet en of de bijbehorende doelen worden bereikt binnen de kaders (zie 2.4 kaders) wordt gecontroleerd met behulp van een aantal

instrumenten. Er is sprake van interne instrumenten als de uitvoering door de provincie zelf wordt verzorgd. Bij de externe instrumenten wordt een onafhankelijk oordeel door een derde partij gegeven.

2.5.1 Interne instrumenten:

- **Verbijzonderde interne controle naar rechtmatigheid.**
Deze controle wordt centraal gecoördineerd door de afdeling Financieel Economische Zaken en wordt in samenwerking met de bedrijfsvoeringsafdelingen uitgevoerd. Doelstelling is om de interne controle zoveel mogelijk in te bedden in de reguliere processen.
- **Kwaliteitsmanagement.**
Om kwaliteitsmanagement en de daarbij behorende instrumenten nog meer een plek te geven in de bedrijfsvoeringscyclus is bij iedere directie een kwaliteitsfunctionaris aangesteld. Als onderdeel van de planning & controlcyclus worden sinds 2006 ontwikkelplannen opgesteld, waarin een ontwikkelingsschets voor de komende 4 jaar wordt gegeven met de mogelijke consequenties voor taken, organisatie, formatie en competenties. Hieruit vloeien concrete activiteiten voort, die worden opgenomen in de afdelingsjaarplannen en worden o.a. via de managementrapportages gemonitord. De ontwikkelplannen worden als beleidsplannen periodiek geactualiseerd.
- **Audit.**
Per 1 januari 2006 is de lichte auditfunctie ondergebracht bij de afdeling Personeel, Organisatie en Informatie. Deze auditfunctie is onder andere belast met de invulling van de taak om als sluitstuk te fungeren van het control-instrumentarium binnen de interne organisatie. Tevens voert zij interne doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken uit, zoals bedoeld in artikel 217a van de provinciewet. Afstemming tussen deze collegeonderzoeken en onderzoeken van de onafhankelijke rekenkamer vindt plaats. Najaar 2007 wordt er een nieuw onderzoeksprogramma opgesteld voor 2008.
- **Commissie Bestuurlijke en Financiële zaken.**
Deze statencommissie behandelt jaarlijks de programmarekening en doet aanbevelingen. Over de voortgang van de aanbevelingen van deze commissie wordt door gedeputeerde staten jaarlijks gerapporteerd bij de programmarekening en de bestuursrapportage.

2.5.2 Externe instrumenten:

- **Rekenkamer.** De rekenkamer heeft in april 2006 het onderzoeksprogramma 2006-2008 gepresenteerd. Dit programma wordt jaarlijks gezien en indien nodig bijgesteld. Het programma biedt daarnaast ruimte voor onderzoek dat inspeelt op de actualiteit.
- **Accountantscontrole.** De accountantscontrole verloopt volgens het controleprotocol 2007-2001 dat in mei 2007 door uw staten is vastgesteld.
- **Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.**

3. Ondersteuning

Onder dit punt wordt verder ingegaan op de kosten, ontwikkelingen en prioriteiten ten aanzien van de ondersteuning.

3.1 Wat mag het kosten

De kosten van de ondersteuning betreffen de personele en materiële kosten die worden gemaakt ter ondersteuning van de uitvoering van de programma's. Zij worden toegerekend aan de programma's. De sleutel voor het toerekenen van de ondersteuningskosten aan de programma's wordt gevormd door de direct op de programma's verantwoorde personele kosten. De bedragen zijn als volgt te specificeren:

Personeelszorg	Rekening 2006	Begroting 2007 na 5e wijziging	Begroting 2008
Lasten	9.038.678	6.437.571	6.620.159
Baten	387.115		7.361
Totaal	8.651.563	6.437.571	6.612.798
Organisatie	Rekening 2006	Begroting 2007 na 5e wijziging	Begroting 2008
Lasten	449.819	647.510	842.130
Baten			
Totaal	449.819	647.510	842.130
ICT	Rekening 2006	Begroting 2007 na 5e wijziging	Begroting 2008
Lasten	2.280.490	2.915.369	2.270.494
Baten	44.422		10.000
Totaal	2.236.068	2.915.369	2.260.494
Financiën	Rekening 2006	Begroting 2007 na 5e wijziging	Begroting 2008
Lasten	3.054.540	2.407.489	2.484.695
Baten	796		
Totaal	3.053.745	2.407.489	2.484.695
Facilitaire zaken	Rekening 2006	Begroting 2007 na 5e wijziging	Begroting 2008
Lasten	10.210.902	9.454.240	10.074.179
Baten	297.354		95.061
Totaal	9.913.548	9.454.240	9.979.118
Management en secretariële ondersteuning	Rekening 2006	Begroting 2007 na 5e wijziging	Begroting 2008
Lasten	3.411.010	4.241.674	3.608.164
Baten			
Totaal	3.411.010	4.241.674	3.608.164
Juridische ondersteuning	Rekening 2006	Begroting 2007 na 5e wijziging	Begroting 2008
Lasten	403.194	437.910	376.497
Baten			
Totaal	403.194	437.910	376.497
Communicatie	Rekening 2006	Begroting 2007 na 5e wijziging	Begroting 2008
Lasten	1.106.052	824.185	965.086
Baten	8.134		
Totaal	1.097.918	824.185	965.086
Saldo Ondersteuning	29.216.865	27.365.948	27.128.982

3.2. Personeelszorg en Organisatie

In 2008 staan centraal cultuurontwikkeling, de uitvoering van het strategisch plan P&O, continuering van het opstellen en herijken van ontwikkelplannen in het kader van kwaliteitsmanagement, het uitvoeren van het onderzoeksprogramma van de auditfunctie, het verder uitbouwen van duurzame organisatieontwikkeling (o.m. via HR-control) en de continuering van het arbeidsomstandighedenbeleid (waaronder het uitvoeren van de plannen van aanpak als gevolg van de Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E's) van 2007).

3.2.1 Cultuurontwikkeling

Het medio 2007 op te starten **cultuurontwikkelingstraject** speelt een prominente rol in 2007 en 2008. GS en DT hebben uitgesproken nadrukkelijk in te willen zetten op externe oriëntatie en integraal en blikverbredend werken, zowel voor zittende als toekomstige medewerkers. Ook dient er aandacht te zijn voor de werkbelasting van het afdelingsmanagement. Het cultuurontwikkelingstraject heeft een nauwe relatie met de koers die in het strategisch plan P&O is gekozen. In de volgende paragraaf wordt daarop nader ingegaan.

3.2.2. Uitvoering strategisch plan P&O

Verder is de uitvoering van het door GS in oktober 2006 vastgestelde strategisch plan P&O een belangrijk aandachtspunt in 2008.

Daarbij is het overigens zo dat cultuurontwikkeling en de uitvoering van het strategisch plan op een aantal punten gelijk op gaan: het is bedoeling om bestaande of voorziene instrumenten ten behoeve van cultuurontwikkeling in te bedden in het op te zetten cultuurontwikkelingsprogramma. Te denken valt dan aan het verder aanscherpen van competentie management (per functie in de organisatie is een set kritische competenties opgesteld, op basis waarvan ontwikkeling van medewerkers plaatsvindt), het verder ontwikkelen en in 2008 herijken van de generieke (voor alle functies geldende) competenties coöperatief gedrag en resultaatgericht handelen, een programma voor leiderschapontwikkeling (met als thema binden en boeien én aandacht voor het elkaar versterken en aanvullen van politiek en ambtelijk leiderschap) en het tweede management development traject voor potentiële managementtalenten.

Ook het geplande, in interprovinciaal verband ontwikkelde, medewerkerstevredenheidsonderzoek zal met cultuurontwikkeling als basis ingezet worden.

Andere belangrijke onderwerpen voor 2008 zijn het verder uitwerken en implementeren van een levensfasegericht personeelsbeleid (onder meer in verband met de aantrekkelijkheid en het imago als werkgever), het in het kader van het mobiliteitsbeleid realiseren van carrousels (medewerkers binnen de organisatie wisselen op vrijwillige basis van functie) en het optimaal inzetten van de mogelijkheden van stages en werkervaringplaatsen in het kader van het optimaliseren van de toegankelijkheid van de provinciale organisatie als werkgever.

Voorts komt in 2008 aan de orde het opzetten van een systematiek van strategische personeelsplanning (het in verband met de verwachte arbeidsmarktkrapte op tijd de knelpunten in de personeelsbezetting in beeld hebben en daarop kunnen inspelen). Daarmee hand in hand gaat het kiezen van een aan de eisen van de arbeidsmarkt aangepast ambitieniveau voor arbeidsmarktcommunicatie en het oplossen van een aantal inmiddels latent bestaande specifieke wervingsknelpunten (partnerprogramma, bemiddeling bij het vinden van huisvesting en zonodig het mogelijk maken van maatwerk-dienstverbanden).

Een ander accent ligt, in het kader van het borgen van de duurzame ontwikkeling van de organisatie, op het periodiek herijken van het organisatie-ontwikkelplan. Daarnaast is van belang het uitvoeren van het vastgestelde onderzoeksprogramma van de (wettelijk verplichte) auditfunctie. Voor 2008 wordt in het najaar 2007 een nieuw onderzoeksprogramma opgesteld. Ook aanscherping van de control op P&O-terrein (HR-control) krijgt in de loop van 2008 nadere invulling. Daarbij beziet POI of, en binnen welke termijn, het wenselijk is het huidige personeelsinformatiesysteem te vervangen.

Eveneens is ambtelijke integriteit een permanente prioriteit. In de vorm van implementatie van sectorale aanbevelingen terzake en het organiseren van workshops en reguliere aandacht in werkoverleggen en jaargesprekken staat dit thema steeds op ieders agenda.

Het hiervoor vermelde beleid voor 2008 vergt een aantal additionele investeringen. Daarop wordt hieronder uitgebreider ingegaan. Het gaat om het volgende.

3.2.2.1 Leiderschapsontwikkeling

Wat willen we bereiken?

Leiderschap en management in de organisatie dat meegroeit met de eisen die bestuurlijk en maatschappelijk aan leiderschap bij de provinciale organisatie worden gesteld. Daaronder is begrepen het in staat zijn om medewerkers bij de provinciale organisatie, mede in het licht van de naderende arbeidsmarktkrapte, blijvend te kunnen binden en boeien.

Waaraan kunnen we zien of we alles bereikt hebben?

Leiderschap bij de provinciale organisatie is een vanzelfsprekendheid en leidt niet of nauwelijks tot discussie.

Wat doen we daarvoor?

In het strategisch plan P&O (vastgesteld oktober 2006) zijn de contouren voor een leiderschapsontwikkelingsprogramma al geschetst. Het gaat met name om een ontwikkelingsprogramma waarin competenties van huidige en toekomstige leidinggevenden worden aangescherpt. Uitgangspunt daarbij is een managementstijl waarin omgevingssensitiviteit, besluitvaardigheid en inspireren centraal staan. Daarbij geldt dat via de huidige toepassing van competentie management de bepalende leidinggevende competenties structureel in beeld zijn en als het ware worden onderhouden, op basis van de bestaande profielen. De vraag is echter of dat voldoende is om ook in te spelen op het gewenste toekomstige profiel, met het oog op het in korte tijd verleggen van de koers van de organisatie naar externe oriëntatie, uitvoeringsgerichtheid, integraal werken en optimale wisselwerking tussen politiek en ambtelijk leiders. Dat lijkt niet waarschijnlijk. Extra investeren in en aandacht hebben voor de gewenste ontwikkelingen lijken noodzakelijk om tijdig de kwaliteit van het provinciale management voldoende uitgebouwd te hebben. Daarmee is het gewenst om een programma voor leiderschapsontwikkeling op te zetten gericht op voornoemde koerswijziging. Leiderschapsontwikkeling is overigens nadrukkelijk gekoppeld aan het nog op te zetten cultuurontwikkelingsprogramma. Bij de nadere concretisering daarvan wordt duidelijk welke intensiteit en welke timing ten behoeve van een leiderschapsontwikkelingsprogramma gewenst zijn.

3.2.2.2 Levensfasegericht Personeelsbeleid

Wat willen we bereiken?

Gelet op de maatschappelijke ontwikkelingen die op ons afkomen, te weten de vergrijzing en ontgroening, is het doel van Levensfasegericht Personeelsbeleid: Optimale employability (inzetbaarheid) van medewerkers gedurende hun gehele loopbaan bij de provincie Zeeland: productief, gezond, gemotiveerd en betrokken.

Waaraan kunnen we zien of we alles bereikt hebben?

De ziekteverzuimcijfers, de verslagen van de jaargesprekken, de exitgesprekken, de Risico Inventarisatie & Evaluatie bieden informatie over de ontwikkeling van de motivatie van medewerkers. Instroom- en uitstroomgegevens geven aan in welke mate medewerkers behouden kunnen worden voor de provincie Zeeland.

Wat doen we daarvoor?

In overleg met DT en OR is een beleidsvoorstel Levensfasegericht Personeelsbeleid voorbereid. In het beleidsvoorstel zijn elf conclusies en aanbevelingen geformuleerd. Drie van de elf conclusies en aanbevelingen uit het beleidsvoorstel vergen een extra investering:

1. Het organiseren van aansprekende, interactieve informatiebijeenkomsten en inloopspreekuren voor medewerkers over (on)mogelijkheden van regelingen en arbeidsvoorwaarden
2. Het introduceren van duo-mentoring, waarbij ouderen mentor zijn van een jongere collega en waarbij de oudere collega op zijn of haar beurt weer een andere jongere collega als mentor heeft
3. Het in overleg tussen werkgever en werknemer op incidentele basis en voor korte duur toestaan van telehuiswerken: extra investering: drie laptops met toebehoren per directie met mobiele internetaansluiting, te gebruiken voor telehuiswerken

Ad 1. Het levensfasegericht personeelsbeleid optimaal laten renderen betekent dat alle medewerkers zo goed mogelijk bekend moeten zijn met de keuzes die individuele medewerkers binnen het

arbeidsvoorwaardenpakket kunnen maken. Dat betekent investeren in communicatie. Op een aansprekende manier moeten de mogelijkheden voor het voetlicht worden gebracht.

Ad 2. Een goede aansluiting tussen medewerkers in diverse levens- en carrièrefasen is een succesfactor voor het hebben en houden van goed gemotiveerde medewerkers. Een van de instrumenten daarvoor is duo-mentoring. Omdat binnen de provinciale organisatie nog maar beperkt ervaring is opgedaan met vergelijkbare vormen van mentorschap bestaat het idee om in eerste instantie en voor een nader te bepalen periode in pilot-vorm met dit instrument te starten. Om een en ander een goede kans van slagen te geven is extra ondersteuning in de vorm van coaching door een met dit instrument bekende, ervaren coach wenselijk.

Ad 3. Ten aanzien van telethuiswerken gaat het niet om het inrichten van een thuiswerkplek volgens de ARBO-normen, maar wordt het op incidentele basis en voor korte duur toestaan van telethuiswerken gefaciliteerd door middel van de daarvoor noodzakelijke ict-hulpmiddelen.

3.2.2.3. Arbeidsmarktcommunicatie

Wat willen we bereiken?

Een actieve arbeidsmarktcommunicatie zoals in het "Strategisch Plan P&O" (vastgesteld door GS, okt. 2006) is benoemd. Het gaat hierbij om specifieke acties om de voorspelde toenemende arbeidsmarktkrapte, die samenhangt met de vergrijzing en ontgroening van de (regionale) beroepsbevolking, bij de werving van toekomstig personeel het hoofd te kunnen bieden.

Waarom kunnen we zien of we alles bereikt hebben?

- Als er tijdig personeel geworven kan worden dat voldoet aan de gestelde opleidings- en ervaringsnormen die nodig zijn om organisatie- en programmadoelen te realiseren.
- Als de provincie in de komende jaren ten opzichte van vergelijkbare organisaties verhoudingsgewijs minder openstaande vacatures heeft.

Wat doen we daarvoor?

Gezien de arbeidsmarktontwikkelingen, zal het ambitieniveau van de arbeidsmarktcommunicatie breder getrokken moeten worden dan tot nu toe. Oplopend in volgorde van urgentie (naar huidige inzichten) moet hierbij gedacht worden aan:

1. Moeilijker vervulbare vacatures in substantieel meer media publiceren dan tot nu toe gebruikelijk is.
2. (Selectief) meer onderscheidend kunnen zijn (in termen van het kiezen van een bewust prominente plaats in de gedrukte media en/of kleurendruk).
3. Digitale vormen van werving verbreden (gerichte mailings naar potentiële doelgroepen); aanwezigheid op meer banen-sites.
4. Meer investeren in presentaties op beurzen en in jaar/handboeken
5. Partnerprogramma, bemiddeling bij huisvesting, en dergelijke
6. Incentives (vormen van beloning, los van de reguliere arbeidsvoorwaarden) voor (benoemde) kandidaten, of voor medewerkers (of anderen) die benoembare kandidaten weten te vinden

Op dit moment en gericht op 2008 lijkt het voldoende om met name in de categorieën 1 t/m 3 te investeren. Op termijn (volgende begrotingsjaar) kan in het licht van de dan bekende arbeidsmarktontwikkelingen aangegeven worden in welke mate ook en vanaf welk moment geïnvesteerd zal moeten worden in de categorieën 4 t/m 6.

Tot 2007 was er geen specifiek budget beschikbaar om advertentiekosten en arbeidsmarktactiviteiten te financieren. Kosten werden ad hoc, achteraf en feitelijk oneigenlijk gefinancierd uit de vacaturegelden. Deze vacaturegelden ontstaan op het moment dat er geen (loon)kosten worden gemaakt, dit wegens afwezigheid van benoemd personeel op de (begrote) formatieplaats.

Vacaturegelden zijn dus feitelijk beter te bestemmen door tijdelijk vervangende capaciteit in te huren. Het is daarbij relevant op te merken dat, als gevolg van dezelfde arbeidsmarktkrapte, het inhuren van tijdelijke capaciteit op termijn ook kostbaarder zal worden; daarmee komt nog meer druk te staan op de mogelijkheid om deze middelen te bestemmen voor arbeidsmarktcommunicatie.

Door het toekennen van een structurele prioriteit van € 175.000 voor 2008 tot en met 2011 is het mogelijk te investeren in nieuwe activiteiten en bovengenoemde noodzakelijke ambities.

3.2.2.4. Werkervaringsplaatsen

Wat willen we bereiken?

Door allochtonen, arbeidsgehandicapten, langdurig werkloze PSD-ers en zo mogelijk erkende vluchtelingen werkervaring op te laten doen hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

Waaraan kunnen we zien of we alles bereikt hebben?

Door daadwerkelijk plaatsing van kandidaten op werkervaringsplaatsen, zo mogelijk gevolgd door een reguliere functie voor de werkervaringskandidaat binnen of buiten organisatie van de Provincie Zeeland.

Wat doen we daarvoor?

Door middel van contacten met organisaties die de belangen behartigen van de doelgroepen proberen mensen uit de doelgroepen binnen te halen. Geïnteresseerde kandidaten gericht (betaalde) werkervaring op laten doen.

Vanaf 2000 werkt de Provincie Zeeland met werkervaringsplaatsen voor allochtonen en arbeidsgehandicapten. In het collegeprogramma is de wens uitgesproken om de toegankelijkheid om te komen werken bij de provinciale organisatie voor specifieke doelgroepen te verbeteren. Daarbij kan onder meer worden voortgebouwd op het succes van de werkervaringsplaatsen.

Het voorstel is om het budget toereikend te maken voor tien plaatsen (indicatief 10 x 0,50 Fte):

- 4 voor allochtonen en arbeidsgehandicapten;
- 3 voor voormalig PSD-ers; en
- in eerste instantie 3 voor erkende vluchtelingen (verdeling afhankelijk van het aanbod).

In de praktijk blijken de gemiddelde kosten per plaatsing te liggen op ongeveer € 15.000.

Eventuele kosten voor scholing en dergelijke kunnen mogelijk gefinancierd worden uit terugvloeiende subsidies.

De uiteindelijke invulling (duur en omvang) is maatwerk en vindt, binnen de budgettaire mogelijkheden, plaats afhankelijk van aanbod van kandidaten en beschikbare, geschikte werkzaamheden.

Er is een uitgesproken bestuurlijke keuze gemaakt om meer in te zetten op het toegankelijk maken voor doelgroepen van de interne arbeidsmarkt van de provinciale organisatie. Daarom is hiervoor budget toegekend vanaf 2008 tot en met 2011 van € 150.000. Hiermee is de mogelijkheid gecreëerd om langdurige contacten te leggen met intermediairs die specifieke doelgroepen naar de provinciale organisatie kunnen leiden.

3.2.3. Arbeidsomstandigheden

Op het terrein van arbeidsomstandigheden geldt onverkort de doestelling te voldoen aan de ARBO-wet. In dit verband gaat in 2007 een nieuwe cyclus van (eenmaal per 3 jaar) wettelijke verplichte RIE's (Risico-inventarisatie en -evaluatie) van start. Uitvoering van de plannen van aanpak, die voortvloeien uit de RI&E's, staat in 2008 centraal.

Wat betreft ziekteverzuim geldt als doel het lage verzuimpercentage van ongeveer 3,5% minstens continueren. Voorts bezien in welke mate en op welke manier het omlaag brengen van de verzuimfrequentie als doel zinvol zou kunnen zijn.

3.2.4. Interprovinciale ontwikkelingen op p&o-terrein

Ook zijn er al een aantal bepalende ontwikkelingen op interprovinciaal niveau te voorzien. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat in de loop van 2007 een nieuwe CAO zal worden afgesloten. De uitvoeringsconsequenties zullen zich uitstrekken over minimaal 2007 en 2008.

Bovendien is in 2008 een evaluatie gepland van het bij CAO van 2002-2003 overeengekomen en per 2005 ingevoerde beoordelings- en beloningsbeleid. De uitkomsten van die evaluatie zullen, indien voor onze organisatie relevant, in de loop van 2008 en 2009 moeten worden ingepast in het P&O-beleid.

Voorts loopt een landelijke discussie over harmonisatie arbeidsvoorwaarden overheid in relatie tot de arbeidsvoorwaarden in de particuliere sector. Hoewel timing en reikwijdte van deze ontwikkeling momenteel moeilijk in te schatten zijn, is het heel wel denkbaar dat in de nieuwe collegeperiode stappen gezet worden in deze discussie, waarbij rekening gehouden moet worden met rechtspositionele wijzigingen (en dito interne werkzaamheden).

3.3 ICT

Wat willen we bereiken?

Vertrekpunt voor ICT-beheer en –ontwikkeling is het door GS vastgestelde Raamwerk Informatievoorziening 2007 – 2011. In dit beleidskader zijn diverse ICT-speerpunten benoemd.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Concrete doelstelling (analoog aan de nationale doelstelling) is dat in 2007 65% van de dienstverlening op elektronische wijze verloopt. Deze doelstelling kan alleen worden gerealiseerd als een aantal belangrijke basisvoorzieningen zijn ontwikkeld en worden toegepast. Een belangrijke voorziening betreft de invoering van en aansluiting op basisregistraties in 2008 en volgende jaren als voorwaarde voor het realiseren van eenmalige gegevensverstrekking.

Invoering basisregistraties

Naar verwachting zullen vanaf 2009 nieuwe basisregistraties van kracht worden. Te zijner tijd zal worden gezien of hiervoor nieuwe prioriteiten noodzakelijk zijn.

Wat doen we daarvoor?

In het raamwerk 2007 – 2011 zijn de volgende ambities opgenomen:

- betere dienstverlening
- 25% minder administratieve lasten
- meer transparantie en participatie
- grotere doelmatigheid

Deze ambities zijn grotendeels afgeleid van het collegeprogramma voor 2007 –2011.

Voorts zal de dienstverlening meer en meer via elektronische wijze gaan verlopen, de zogenaamd E - dienstverlening die via de provinciale website wordt aangeboden. De provincie gaat verder met de verbetering van de transparantie van de overheid door wetten, regels, vergunningen en dergelijke via internet raadpleegbaar te maken. Daarnaast zal het elektronisch zaken doen met de provincie worden uitgebouwd, zoals het aanvragen van subsidies en vergunningen. Daarbij wordt de mogelijkheid geboden om langs digitale weg status informatie op te vragen over een ingediende aanvraag of verzoek

3.4 Financiën

De jaarafsluiting en het opstellen van de jaarrekening hebben voor het eerst met behulp van het nieuwe financiële informatiesysteem plaatsgevonden. Daarmee is de volledige planning- en controlcyclus doorlopen. Omdat nog geen volledig zicht is verkregen op de structureel benodigde personele capaciteit, wordt onderzoek verricht naar de wijze van gegevensverwerking en de mogelijkheden voor optimalisatie van het systeem. Inmiddels is een start gemaakt met het uitvoeren van de eerste aanbevelingen.

De wijziging in de programma-indeling van de begroting en de wijziging van de hoofdstructuur van de provinciale organisatie betekenen de nodige aanpassingen in de financiële administratie. Deze zijn inmiddels voor de begroting 2008 doorgevoerd.

Op enkele bijzondere ontwikkelingen op het gebied van de financiële functie besteden we hieronder apart aandacht.

3.4.1. Rechtmatigheid

Wat willen we bereiken?

Een organisatie die voldoet aan de eisen die worden gesteld op het gebied van de financiële rechtmatigheid.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Een goedkeurende accountantsverklaring op het gebied van de rechtmatigheid.

Wat doen we daarvoor

Het toetsen of de financiële beheershandelingen binnen de provincie op rechtmatige wijze plaatsvinden. Hierbij ligt de nadruk op die handelingen waarbij het financieel belang groot is, zoals het verlenen van subsidies, inkoop en aanbestedingen, salarissen en wachtgelden.

De toetsing op rechtmatigheid gebeurt op basis van een controleplan. Mede op basis van de bevindingen hierbij wordt gewerkt aan de borging van de rechtmatigheid. Dit kan geschieden langs twee wegen. Enerzijds wordt de regelgeving bezien op bepalingen die als dwingende regels ongewenst zijn. Anderzijds worden de relevante procedures op rechtmatigheidsaspecten bezien en waar nodig aangepast. Het uiteindelijke doel is te komen tot een sluitend systeem van administratieve organisatie (AO) en interne controle (IC), waarbij als uitgangspunt geldt dat decentraal de verantwoordelijkheid bestaat voor een correcte AO en een adequate IC en dat de afdeling FEZ de kaders bepaalt en toetst op de aanwezigheid en de juiste toepassing van de regels.

Tenslotte zal moeten worden getoetst of de wet- en regelgeving geen aanleiding geeft tot misbruik en oneigenlijk gebruik. Daartoe zal eerst het beleid op dit gebied helder moeten worden geformuleerd en de risico's in beeld gebracht. Vervolgens zullen waar nodig de maatregelen moeten worden genomen om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan.

3.4.2. Risicomanagement

Wat willen we bereiken?

Een systeem van risicomanagement waarbij

- een goed inzicht bestaat in de belangrijkste risico's die de provincies loopt en de omvang daarvan
- voorzien is in optimale beheersmaatregelen
- de weerstandscapaciteit is afgestemd op de gekwantificeerde risico's en de getroffen beheersmaatregelen.

Waarom kunnen we zien of alles bereikt is?

Afgezien van volstrekt onvoorzienbare gebeurtenissen en calamiteiten mag het zich voordoen van tegenvallers niet leiden tot grote financiële of andere problemen.

Wat doen we daarvoor?

Het uitvoeren van een plan van aanpak risicomanagement, waarin is opgenomen het systematisch signaleren en kwantificeren van bestaande en nieuwe risico's, het bepalen van adequate beheersmaatregelen en het uitvoeren daarvan en het zorgdragen voor de noodzakelijke weerstandscapaciteit.

3.4.3 Subsidiebeleid

Wat willen we bereiken?

Een publieksvriendelijker, transparanter en zakelijker subsidiebeleid dat als instrumentarium zichtbaar bijdraagt aan de realisering van de provinciale beleidsdoelstellingen.

Waarom kunnen we zien of alles bereikt is?

Als in een groot deel van de jaarlijks door ons verstrekte subsidies inzicht bestaat in de met de subsidie geleverde prestaties, wordt voldaan aan een meer zakelijk en outputgericht subsidiebeleid.

Een publieksvriendelijker en transparanter subsidiebeleid moet blijken uit de door ons te houden evaluaties bij gesubsidieerde instellingen en provinciaal apparaat. Na één jaar zal een evaluatie worden uitgevoerd naar met name de incidentele subsidies en na twee jaar een evaluatie van de budgetsubsidies. Tot slot wordt na vier jaar een evaluatie uitgevoerd naar de effecten van het nieuwe subsidiebeleid.

Wat doen we daarvoor?

Per 1 januari 2007 zijn de ASV Zeeland 2007 en de ASB Zeeland 2007 ingevoerd. Daarmee hanteren wij nieuwe subsidiebepalingen welke aansluiten bij de doelstelling van een publieksvriendelijker, transparanter en zakelijker subsidiebeleid. Wij onderhouden een (digitale) Subsidiewijzer en wij gebruiken standaardformulieren en interne checklists in het subsidieproces voor de aanvraag, beoordeling en verantwoording van subsidies. Voor de onderlinge afstemming wordt een subsidiespreekuur gehouden. Periodiek evalueren we de werking van de subsidiebepalingen.

3.5 Facilitaire zaken

Facilitaire zaken betreffen: huisvesting bestuur en ambtenaren, bedrijfshulpverlening, beheer en onderhoud provinciale gebouwen, installaties en terreinen, telefooncentrale, inkoop meubilair en kantoorbenodigdheden, koffie- en theevoorziening, receptie- en portiersdiensten, schoonhouden gebouwen en terreinen, uitvoering representatie bestuur en beheer filmzaal. Het facilitair servicepunt ondersteunt als eerste aanspreekpunt de facilitaire dienstverlening op alle terreinen. Nader uitgewerkt worden de punten:

- Huisvesting
- Consumptieve dienstverlening
- Receptie, beveiliging en BHV
- Inkoop

3.5.1 Huisvesting

Wat willen we bereiken?

De huisvesting van bestuur, ambtelijk apparaat en gelieerde instellingen conform ARBO- en provinciale normen.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Voldoen aan de ARBO-normen en NEN-normen en het verkrijgen en behouden van gebruikersvergunningen voor gebouwen.

Wat doen we daarvoor?

Uitvoeren van het onderhoudsplan.

3.5.2 Consumptieve dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Ondersteuning bestuur en ambtelijk apparaat op consumptief gebied.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Geen klachten van gebruikers. Geen aanwijzingen en boetes van Voedsel- en WarenAutoriteit (VWA). Tevredenheidsbetuigingen van gebruikers.

Wat doen we daarvoor?

Goed gastheerschap bij recepties en officiële ontvangsten. Koffie- en theevoorziening bestuur en medewerkers. Verzorging catering bedrijfskantine. Voldoen aan regelgeving HACCP en ISO-normering

3.5.3 Receptie beveiliging en BHV

Wat willen we bereiken?

Publieksvriendelijke ontvangst. Veilige omgeving voor bestuurders, medewerkers en bezoekers. Effectieve hulpverlening bij calamiteiten

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Geen klachten van gebruikers. Tevredenheidsbetuigingen van gebruikers. Afgifte gebruikersvergunning gebouwen.

Wat doen we daarvoor?

Receptiefunctie bezet tijdens openingstijden. Voldoende hulpmiddelen beschikbaar stellen voor beveiliging en bedrijfshulpverlening. Regelmatig houden van oefeningen, minimaal 2 per jaar waarvan 1 ontruimingsoefening. Preventiemaatregelen treffen op het punt van toegangsbeveiliging. Inventarisbeheer conform FMS.

3.5.4 Inkoop

Wat willen we bereiken?

Rechtmatige, doelmatige en duurzame inkoop voor de gehele provinciale organisatie.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Geen klachten van de gebruikers. Weinig claims van afgewezen partijen. Geen onnodige verspilling van overheidsmiddelen.

Wat doen we daarvoor?

Het Kenniscentrum Inkoop en Aanbesteding draagt zorg voor:
Afsluiten van organisatiebrede raamovereenkomsten en het voorbereiden en uitvoeren van (Europese)aanbestedingsprocedures;
Actueel houden van het inkoopbeleid (incl. aanbestedingsbeleid);
Uitvoeren van periodieke inkoopdiagnoses;
Jaarlijks opstellen van het inkoopactieplan en aanbestedingskalender;
Adviseren op het gebied van inkoop en aanbestedingen;
Coördineren van de overgang naar 100% duurzame inkoop in 2020.

3.6 Documentaire informatievoorziening

3.6.1 Taken Documentaire informatievoorziening

De afdeling informatieverzorging en documentatie heeft de volgende taken:
Postkamerfunctie ontvangen inkomende post, verzenden uitgaande post en verzorgen interne post.
Beheer van documenten en verstrekken informatie aan burger en bedrijven over behandelfase van aanvragen en verstrekken van informatie aan behandelaars vanuit archief .
Verzorgen drukwerk en kopieerwerk.
Beheer website en intranet.
Met het servicepunt I&D en een helpdesk voor Corsa worden de diensten van I&D op efficiënte wijze aangevraagd en geleverd en hulp bij Corsa(DMS)-gebruik verstrekt.
Projecten digitalisering informatievoorziening en digitale werkwijze organisatie en project centralisatie DIV inrichten servicepunt I&D.

Wat willen we bereiken?

Goed beheer van informatie conform informatiebehoefte en wet- en regelgeving, zodat het papieren en digitale archief in geordende en toegankelijke staat blijft, een effectief hulpmiddel is voor de digitale werkwijze door de ambtenaren en kan worden overgedragen aan het rijksarchief.
De beide projecten, digitalisering en centralisatie DIV, spelen daarbij een belangrijke rol.
Het project digitalisering heeft tot doel om vanaf 2008 provinciebreed over te gaan van papier naar een digitale werkwijze. De sturing vanuit het project digitalisering wordt vanaf 2008 in de provinciale organisatie ingebed.

De belangrijkste directieoverstijgende deelprojecten zijn;

- De ontwikkeling van een Documentair structuurplan (DSP)
- Het scannen en digitaal beschikbaar stellen van alle in en uitgaande post
- De digitalisering van de GS stukkenstroom.

Verder zijn er per directie een aantal deelprojecten. Ook worden de mogelijkheden van Corsa Case (workflow) verder benut.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Tevreden klanten. En minimaal aantal klachten.

Wat doen we daarvoor?

De projecten goed uitvoeren en de informatieverstrekking vraaggericht in plaats van aanbodgericht inrichten en uitvoeren.

3.6.2 Digitale media,

Taak: beheer en onderhoud website en intranet.

Wat willen we bereiken?

Na de verbeteringen van de e-dienstverlening en informatievoorziening via intranet en website op onder meer de actielijnen zoals gesteld in Andere Overheid in de periode 2004-2007, moet de Provincie in de periode 2007-2011 een vervolg geven aan deze ontwikkelingen (die vooral proof-of-concept hebben aangetoond) om te kunnen voldoen aan de landelijke richtlijnen voor publieke dienstverlening van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het Raamwerk

Digitale Dienstverlening 2007-2011 wordt uitgewerkt op de thema's vraaggeoriënteerde overheid, efficiënte overheid, interactieve overheid en betrouwbare overheid in jaarlijks verschijnende actieplannen. Belangrijke aspecten zijn het verbeteren van de provinciale dienstverlening, administratieve lastenverlichting voor burgers en bedrijven en het creëren van een transparante overheid. Een ander speerpunt is de verbetering van de interne dienstverlening op het ondersteunen van de informatievoorziening voor processen.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Vergroten van het bereik van de digitale hulpmiddelen voor het provinciaal functioneren in de verschillende maatschappelijke contexten. Het aantal hits van de website zal meer dan verdubbelen. Doel is om in 2008 de publieke dienstverlening voor meer dan 65% plaats te laten vinden via het Internet.

Wat doen we daarvoor?

- Het inrichten, exploiteren en verder ontwikkelen van het webportaal Zeeland.nl, in samenwerking met diverse externe informatiepartners (ketenpartners van de Provincie).
- Het exploiteren van de technische omgeving voor websites van de Provincie Zeeland.
- Het invoeren van DigiD burgers en DigiD bedrijven als digitale handtekening voor de ondertekening van o.a. digitale formulieren.
- Het uitbreiden van informatie die via de website gepersonaliseerd aangeboden wordt, onder meer mijnzeeland en doelgroepselectie.
- Het uitbouwen van het provinciale e-loket met onder meer e-formulieren waardoor burgers en bedrijven volledig digitaal zaken kunnen doen met de Provincie.
- Het ombouwen van het Intranet naar een 'dashbord' voor de verschillende informatiesystemen.

3.7 Communicatie

De missie van de afdeling Communicatie is:

“het bevorderen, intern en extern van een effectieve, doelgerichte en proactieve communicatie van de provincie Zeeland met de Zeeuwse bevolking, gemeenten en maatschappelijke organisaties”

Wat willen we bereiken?

Samen met bestuur en ambtelijke organisatie wil de afdeling communicatie het volgende bereiken:

De Zeeuwse bevolking weet:

- waar de Provincie voor is
- waar de Provincie te bereiken is
- welke beleidsplannen gemaakt worden
- wat de overwegingen voor en tegen zijn, wat de keuzes zijn
- wanneer ze kunnen meedenken, inspreken, subsidie kunnen aanvragen, meedoen aan de uitvoering en bezwaar kunnen maken

De Zeeuwse gemeenten en maatschappelijke organisaties weten waar de Provincie mee bezig is. Ze zijn actief betrokken bij het vormen van beleid en zijn gemotiveerd om samen met de Provincie uitvoering te geven aan beleid. Er bestaat over en weer helderheid over de rollen, posities, bijdragen en verwachtingen van elkaar.

In Den Haag en Brussel weten bestuurders, politici en ambtenaren waarvoor Zeeland staat. Ze weten wat ze aan Zeeland hebben. Ze worden door het Provinciebestuur uitgedaagd en verleid om bij te dragen en samen te werken aan het realiseren van Zeeuwse plannen. Er bestaat over en weer helderheid over de rollen, posities, bijdragen en verwachtingen van elkaar.

De medewerkers van de Provincie kijken over de schutting van de eigen afdeling en communiceren met elkaar, wisselen kennis en ervaring uit en informeren elkaar. Ze ontwikkelen integraal beleid en leren door samen te werken. De medewerkers weten waar de Provincie voor staat en welke bijdrage zij leveren aan de realisering van de beleidsdoelen.

Waaraan kunnen we zien of alles is bereikt?

Als de Zeeuwse bevolking en de gemeenten en maatschappelijke organisaties tevreden zijn over de wijze waarop ze geïnformeerd worden door de Provincie. Dat blijkt onder andere uit de bereidheid om mee te spreken en te stemmen.

Als de gemeenten en maatschappelijke organisaties tevreden zijn over de wijze waarop ze betrokken zijn bij de vorming van beleid.

Als de gemeenten en maatschappelijke organisaties tevreden zijn over de samenwerking met het Provinciebestuur en zich inspannen om de beleidsdoelen te realiseren.

Als bestuurders, politici en ambtenaren in Den Haag en Europa tevreden zijn over de samenwerking met het Provinciebestuur en zich inspannen om de beleidsdoelen te realiseren.

Als de medewerkers van de Provincie tevreden zijn over de gezamenlijke bijdrage aan het realiseren van beleidsdoelen.

Wat doen we daarvoor?

Het ontwikkelen van de communicatiefunctie van de provincie.

- Aanbrengen van beleidskaders voor overheidscommunicatie en interne communicatie
- Verhogen van de communicatievaardigheid van de bestuurlijke en ambtelijke organisatie.
- Bundelen en verbeteren van communicatiemiddelen
- Zorgen voor eenheid in stijl en uitvoering

Het adviseren van het bestuur en de organisatie over de inzet van communicatie als beleidsinstrument.

Het uitvoeren van de communicatiewerkzaamheden.

3.8 Juridische ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Rechtsbescherming en vertegenwoordiging, de behandeling van juridische kwesties, die de gehele provincie betreffen en de advisering over juridische kwesties, die door andere organisatieonderdelen worden voorgelegd.

Waaraan kunnen we zien of alles is bereikt?

Optimale juridische kwaliteitszorg in de organisatie en gedegen juridische producten.

Wat doen we daarvoor?

Procesvertegenwoordiging in civiele zaken en bestuursrechtelijke procedures. Het voeren van de secretariaten van de bezwaar- en beroepscommissies, de klachtencommissie en het behandelen van bemiddelingsverzoeken aan de Commissaris van de Koningin. Advisering over en medeparafering van nieuwe provinciale regelgeving en het trekken van of deelnemen in projecten of werkgroepen.

Zorgdragen voor deskundigheidsbevordering en het voorzitten van het Juridisch Vakoverleg en het Juridisch vakberaad. Advisering aan directies en verrichten van juridische toetsing van producten van andere organisatieonderdelen.

6. Paragraaf verbonden partijen

1. Algemeen

Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijk dito risico's is het gewenst dat in de begroting aandacht wordt besteed aan derde rechtspersonen waarmee de provincie een bestuurlijke en financiële band heeft. Daarom wordt met ingang van het begrotingsjaar 2004 in de begroting respectievelijk jaarrekening een paragraaf verbonden partijen opgenomen. De paragraaf is ten opzichte van vorig jaar op onderdelen verder uitgewerkt, waarbij ook zoveel mogelijk rekening is gehouden met de aanbevelingen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in haar rol als financieel toezichthouder.

2. Het begrip verbonden partijen

Het is in deze paragraaf niet de bedoeling te rapporteren over alle partijen waarmee de Provincie Zeeland op enigerlei wijze verbonden is. Het criterium is door de wetgever daarom gelegd bij die partijen waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de provincie middelen ter beschikking heeft gesteld die zij kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de provincie.

De definitie houdt in dat participaties in NV's, BV's, VOF's, commanditaire vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen verbonden partijen zijn. Ook stichtingen en verenigingen kunnen onder de verbonden partijen vallen, indien de provincie een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt.

Uit de definitie blijkt voorts dat er relaties met derde partijen kunnen zijn die niet onder de verbonden partijen vallen. Het gaat dan om derde partijen waarin of alleen een bestuurlijk belang, of alleen een financieel belang bestaat. Een goed voorbeeld is een door de Provincie Zeeland gesubsidieerde stichting waarin één van de bestuursfuncties namens onze provincie wordt bekleed (bijv. de Roosevelt stichting). In zo'n situatie is er wel een bestuurlijk belang, maar geen financieel belang. Een bijzondere positie nemen de zogenaamde "B3-instellingen" in. Ten aanzien van deze instellingen kan soms wel een beperkt financieel belang bestaan (naast een reeds aanwezig bestuurlijk belang) vanwege de door de Provincie Zeeland afgegeven garantie inzake de betaling van pensioenpremies. De B3-instellingen worden ook behandeld in de paragraaf weerstandsvermogen, zodat daarnaar wordt verwezen.

3. Aan de Provincie Zeeland verbonden partijen

De verbonden partijen welke op basis van de gegeven definitie in het begrotingsjaar op basis van de nu bekende gegevens kunnen worden onderkend, zijn de volgende:

Privaatrechtelijke organisaties:

1. Delta N.V.
2. N.V. Westerscheldetunnel
3. Nederlandse Waterschapsbank N.V.
4. Zeeuws Participatiefonds B.V.
5. Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)
6. Stichting Grootschalige BasisKaart Nederland voor Zeeland
7. N.V. Economische Impuls Zeeland

Publiekrechtelijke organisaties:

8. Zeeland Seaports
9. Natuur- en recreatieschap De Grevelingen
10. Zeeuwse bibliotheek

Bovenstaande organisaties zijn verbonden partijen die volledig voldoen aan de gegeven definitie.

Enkele voorbeelden van organisaties waarin alleen een bestuurlijk belang bestaat (eventueel in combinatie met een beperkt financieel belang als gevolg van de B3-status van de organisaties):

- Stichting Scoop
- Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland
- Roosevelt Stichting
- Etc.

Organisaties waarin slechts een financieel belang wordt gehouden zullen er naar verwachting gedurende het begrotingsjaar niet zijn.

Voor provinciale staten zijn in eerste instantie de doelen van belang welke worden nagestreefd met de verbonden partijen (zie verder bij paragraaf 4 tot en met 6). Naast deze meer beleidsmatige aspecten beschikt het college van gedeputeerde staten tevens over een “overzicht verbonden partijen”. Dit overzicht bevat meer informatie over de genoemde verbonden partijen, waaronder ook beheersmatige informatie. Het beschikken over een “overzicht verbonden partijen” is met ingang van het begrotingsjaar 2004 voorgeschreven. Het overzicht hoeft niet door provinciale staten te worden vastgesteld. Hoewel niet voorgeschreven is voor een goede beeldvorming een “business sheet” opgenomen van de belangrijkste verbonden partijen. Voor de overige organisaties is de desbetreffende informatie uiteraard op verzoek beschikbaar.

4. Algemene visie op het aangaan en aanhouden van verbonden partijen

Verbonden partijen voeren veelal beleid uit dat de provincie in principe ook zelf kan (blijven) doen. Het takenpakket of beleid van de provincie is autonoom of wettelijk verplicht. In principe kunnen beide soorten taken worden uitbesteed aan een verbonden partij. Als ervoor wordt gekozen om een taak te laten uitvoeren door een verbonden partij, dan is en blijft de provincie verantwoordelijk voor een adequate uitvoering. Naast de bestuurlijke verantwoordelijkheid bestaat er veelal een groot financieel belang en/of risico's waarvoor provinciale staten uiteindelijk verantwoordelijk zijn.

Kernvragen die de provincie zichzelf regelmatig dient te stellen ten aanzien van de bestaande verbonden partijen:

- corresponderen de doelstellingen van de verbonden partij nog steeds met die van de provincie?;
- worden de doelstellingen van de provincie via de verbonden partij gerealiseerd?

Het gaat om de vraag wat de beste en meest doelmatige wijze is om een taak uit te voeren. Daarbij dient overigens wel bedacht te worden dat niet vanuit een nulsituatie geredeneerd kan worden; de huidige constellatie van verbonden partijen kan slechts als een gegeven worden geaccepteerd. Dat neemt niet weg dat periodiek de vraag kan of zelfs moet worden gesteld of de taakuitoefening zoals die via de participatie is georganiseerd nog wel de juiste is.

Ten aanzien van nieuwe verbonden partijen hanteert de Provincie Zeeland de volgende uitgangspunten. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke samenwerkingsvormen. Bij het beantwoorden van de vraag of aan een samenwerking moet worden deelgenomen speelt dit onderscheid een belangrijke rol.

4.1 Publiekrechtelijke samenwerking

Afhankelijk van de aard van samenwerking kan wel of geen rechtspersoon worden gecreëerd. Wordt er geen rechtspersoon gecreëerd dan bestaat de samenwerking vooral uit overleg. De eerste vraag is dus of er overwegingen zijn om een samenwerkingsverband aan te gaan. Deze overwegingen zullen veelal zijn gebaseerd op de uitgangspunten van doelmatigheid (samen goedkoper kunnen uitvoeren van een taak) en/of doeltreffendheid (samen beter in staat om doelstelling te bereiken). Als er een rechtspersoon in het leven wordt geroepen, dan hebben we te maken met de zwaardere vorm van verlengd lokaal bestuur. In dat geval zullen bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden overgedragen en zullen hogere eisen moeten worden gesteld aan de democratische controle. De Wet Gemeenschappelijke Regelingen is hiervoor het geschikte kader. In algemene zin kan worden gesteld dat wanneer er overwegingen zijn om een samenwerkingsverband aan te gaan, dit in de publiekrechtelijke vorm zal zijn. De hierbij horende grondhouding kan worden geduid als “ja, mits” aan een aantal voorwaarden op het terrein van aansturing, beheer en verantwoording is voldaan.

4.2 Privaatrechtelijke samenwerking

De benadering voor privaatrechtelijke samenwerkingsvormen is omgekeerd. In algemene zin kan worden gesteld dat dit een vorm is waaraan niet moet worden deelgenomen, tenzij er bijzondere redenen zijn die een uitzondering op deze regel rechtvaardigen. De belangrijkste bijzondere reden om te besluiten tot een privaatrechtelijke samenwerking is wanneer het samenwerkingsverband zich bezighoudt met activiteiten die voornamelijk liggen op het commerciële vlak. Deze afweging is een zaak van provinciale staten en zal van geval tot geval moeten worden gezien. Een belangrijk aandachtspunt bij het aangaan van een privaatrechtelijk samenwerkingsverband vormt het risico op vermenging van functies die zowel in persoon als qua belang optreden. Er is immers veelal sprake van vermenging van publieke en particuliere belangen. De mogelijkheden van borging van publieke belangen en democratische controle zijn beperkter dan bij publiekrechtelijke samenwerking. Hier past dus een grote mate van terughoudendheid die is te duiden als een grondhouding van: “nee, tenzij” er bijzondere redenen zijn om van de regel af te wijken. In het verlengde van het laatste is het goed te onderkennen dat er nogal wat verschillende soorten privaatrechtelijke samenwerkingsvormen zijn. Het is goed daarbij even stil te staan. Ze hebben ieder zo hun eigen dynamiek. Reden om de hiervoor vermelde algemene grondhouding nog iets te verbijzonderen.

Allereerst kennen we de deelnemingen in vennootschappen met min of meer een structureel karakter, althans er is geen duidelijk einde bepaald. Het gaat hierbij meestal om door de overheid genomen initiatieven die moeten gedijen in een marktomgeving. Zoals eigenlijk altijd, gaat het om initiatieven waarin in eerste instantie de markt geen brood in ziet. Zou dat laatste wel het geval zijn, dan behoeft de overheid zich niet actief op de markt te begeven en kan de uitvoering worden overgelaten aan het particulier initiatief. Terughoudendheid is derhalve geboden.

Een bijzondere vorm van deelnemingen in vennootschappen vormt de zogenoemde Privaatrechtelijke Publiekrechtelijke Samenwerking (PPS) bij grote (infrastructurele) projecten. Hier wil de overheid samen met ondernemers (projectontwikkelaars) of bijvoorbeeld woningbouwcoöperaties een concreet project realiseren en wordt de samenwerking veelal door middel van het participeren in commanditaire, besloten of naamloze vennootschappen gerealiseerd. Op die manier wordt zowel de verdeling van zeggenschap als van risico's vastgelegd. Publiekrechtelijke rechtsvormen bieden voor deze samenwerkingsverbanden geen soulaas. Als er zwaarwegende argumenten zijn om een dergelijk publiek-/privaatrechtelijke samenwerking aan te gaan, zal dit dus in een privaatrechtelijke vorm moeten worden gegoten. Vooraf zal kritisch nagegaan moeten worden of de provincie haar doelen het beste kan realiseren met de beoogde samenwerking of dat daarvoor andere instrumenten ter beschikking staan (subsidieverlening, garantstelling, voorfinanciering, etc.). Wordt daarop bevestigend geantwoord dan is het vooral van belang met alle daarvoor noodzakelijke expertises de samenwerking zo duidelijk mogelijk vorm te geven. Doeleinden, belangen, zeggenschap, inbreng, risico's en verantwoording dienen door en voor alle partijen helder te zijn geformuleerd.

Een andere categorie van privaatrechtelijke samenwerking betreft de participatie in stichtingen en verenigingen. Hierbij participeert de provincie soms in besturen met daaronder functionerende directies en werkapparaten. In algemene zin geldt hiervoor: bij voorkeur niet doen. Het zijn vormen die de provincie en bestuurders in problemen kan brengen. Ze zijn veelal ontstaan door te hinken op twee gedachten: enerzijds zoveel mogelijk zeggenschap willen hebben, anderzijds zo min mogelijk risico's.

Een combinatie die niet samen gaat. Voor deze vormen geldt dat veel beter naar alternatieven kan worden gekeken. Bijvoorbeeld door het subsidiëren van de betreffende instelling. De subsidie wordt dan onder voorwaarden verstrekt. In de voorwaarden worden prestaties, prestatiemetingen en gevolgen van behaalde prestaties opgenomen. Indien dit op een goede wijze gebeurt, is bestuurlijke participatie onnodig. Veel taken kunnen met behulp van deze prestatiesubsidies door andere organisaties worden uitgevoerd.

Uit het voorgaande blijkt dat eerst de vraag moet worden gesteld of het zinvol is om een samenwerkingsverband aan te gaan. Daarbij spelen begrippen als doelmatigheid en doeltreffendheid een belangrijke rol. Als deze vraag positief wordt beantwoord, dan is de volgende vraag in welke vorm: publiekrechtelijk of privaatrechtelijk. Het antwoord daarop is in principe publiekrechtelijk. Alleen wanneer daartoe bijzondere redenen bestaan (met name wanneer sprake is van overwegend commerciële activiteiten) zal worden gekozen voor een privaatrechtelijke samenwerking. In al die gevallen is het aan de staten om aan te geven waarom zij van mening is dat er sprake is van een publiek belang.

5. Beleidsnota verbonden partijen

Het beleid van de Provincie Zeeland ten aanzien van verbonden partijen is niet vastgelegd in een aparte nota. Tot op heden zijn voorgestelde wijzigingen in de verbonden partijen steeds afzonderlijk door provinciale staten beoordeeld. De ervaring heeft geleerd dat het aangaan van een relatie met een verbonden partij niet zo vaak voorkomt. Bovendien liggen de overwegingen in iedere situatie weer anders doordat sprake is van specifieke aandachtspunten. Daarom ligt het voor de hand de huidige gedragslijn te continueren. Wanneer elk besluit over het al dan niet deelnemen in een verbonden partij afzonderlijk wordt beoordeeld, is het overbodig om een aparte nota op te stellen waarin criteria zijn vastgelegd om in verbonden partijen te participeren.

6. Beleidsmatige doelstellingen en voornemens voor 2008

In de voorgaande paragraaf is een uiteenzetting gegeven van de algemene beleidsmatige uitgangspunten voor verbonden partijen. In deze paragraaf komen de beleidsmatige doelstellingen van de provincie in relatie tot de belangrijkste bestaande verbonden partijen aan bod. Naar verwachting zullen in de huidige situatie ten aanzien van de verbonden partijen enkele wijzigingen optreden tussen het tijdstip waarop deze paragraaf is opgesteld en ultimo begrotingsjaar. De wijzigingen, welke reeds nu worden voorzien voor het einde van het begrotingsjaar, worden hierna kort toegelicht.

6.1 DELTA NV

De participatie door de Provincie Zeeland in het aandelenkapitaal dateert al van zeer lang geleden. Begin 2004 is in de Commissie Sociale en Bestuurlijke Zaken gesproken over het aandeelhouderschap in Delta NV. Naar aanleiding van deze discussie is geconstateerd dat het niet gewenst is om op korte termijn veranderingen aan te brengen in de bestaande situatie. Wel is aangegeven dat toekomstige ontwikkelingen eventueel zouden kunnen leiden tot een heroverweging. Deze beleidslijn is later ook ondersteund door de overige aandeelhouders van Delta NV. Inmiddels is in de Eerste Kamer het wetsvoorstel betreffende de splitsing van energiebedrijven aangenomen. De splitsingswet komt erop neer dat bij wet wordt vastgelegd dat Nederlandse energiebedrijven op termijn worden gesplitst in een publiek netwerkbedrijf en in een commercieel leverings- en productiebedrijf. De invoering van de wet is voorzien per 1 januari 2011.

Nu de besluitvorming door de Eerste Kamer heeft plaatsgevonden zal het college van gedeputeerde staten aan provinciale staten een notitie voorleggen waarin, afhankelijk van de besluitvorming, de nadere uitwerking van de splitsingswet wordt beschreven. Indien tot splitsing wordt overgegaan zal een heroverweging van het aandelenbezit in de beide bedrijven moeten plaatsvinden. Overigens is op dit moment volstrekt onduidelijk wat de financiële consequenties van een eventuele splitsing voor de Provincie Zeeland zouden zijn. Primair gaat het dan om de invloed van de splitsing op de vermogenspositie van het bedrijf en daarvan afgeleid om de dividenduitkering. Het is de bedoeling om nog in 2007 een nieuw (meerjarig) dividendbeleid vast te stellen.

6.2 Zeeland Seaports

Zeeland Seaports is een gemeenschappelijke regeling waarin provincie en gemeenten samenwerken. Gemeenschappelijke doelstelling is het versterken van de Zeeuwse economie en daarmee ook van de regionale werkgelegenheid.

Naar aanleiding van het meerjarig beleidsplan dat in het voorjaar van 2004 in provinciale staten is behandeld, is ook de discussie geopend over de meest geëigende rechtsvorm. Voorstanders van een aanpassing van een gemeenschappelijke regeling naar een vennootschap geven aan dat dit de slagvaardigheid van Zeeland Seaports ten goede komt. Tegenstanders daarentegen wijzen op de verminderde invloed op dit voor de Zeeuwse economie belangrijke bedrijf. Mogelijk dat de discussie over de rechtsvorm van Zeeland Seaports in het begrotingsjaar leidt tot concrete wijzigingsvoorstellen.

In financieel opzicht loopt de Provincie Zeeland een groter risico bij een gemeenschappelijke regeling dan bij een vennootschap. Bij deze laatste is het risico immers in principe beperkt tot de kapitaalbreng en de eventuele overige garantstellingen. Bij een gemeenschappelijke regeling dienen ontstane tekorten, voor zover de reserves van Zeeland Seaports daartoe ontoereikend blijken, door de deelnemers te worden bijgepast. De praktijk van de afgelopen jaren is dusdanig dat er jaarlijks een overschot bestond op de rekening van baten en lasten van Zeeland Seaports. Ook een jaarlijkse exploitatiebijdrage is sedert langere tijd niet meer nodig. De exploitatie van de beide havengebieden heeft voor de Provincie Zeeland op dit moment dus slechts indirecte financiële consequenties. Een belangrijke ontwikkeling in dit verband is echter wel de eventuele aanleg van de Westerschelde containerterminal (WCT) door Zeeland Seaports, al dan niet in ESM-verband. Gelet op de omvang van dit project in relatie tot de huidige exploitatie kan de WCT zorgen voor een belangrijke wijziging in het risicoprofiel.

Over het voortzetten van de samenwerking met Havenbedrijf Rotterdam in ESM lopen momenteel besprekingen.

6.3 NV Westerscheldetunnel

Een andere belangrijke deelneming betreft de NV Westerscheldetunnel. Ten tijde van de oprichting van deze vennootschap in 1998 lag het initiatief bij de Rijksoverheid. Om de realisatie van de Westerscheldetunnel mogelijk te maken heeft het Ministerie van Verkeer & Waterstaat gekozen voor de figuur van een naamloze vennootschap. Om de betrokkenheid van de Provincie Zeeland bij het project tot uitdrukking te brengen is verzocht om in de vennootschap te participeren voor een bedrag van 75 miljoen gulden. Vrij snel na aanvang van de exploitatiefase (per 15 maart 2003) is het aandeelhouderschap aan Rijkszijde overgegaan naar het Ministerie van Financiën.

In december 2004 heeft de Minister van Financiën een brief naar de Tweede Kamer gezonden waarin hij een vijftal staatsdeelnemingen evalueert. Eén daarvan betreft de NV Westerscheldetunnel waarin het Rijk voor 95,4% participeert. De conclusie van de evaluatie luidt dat er geen zwaarwegende omstandigheden worden onderkend die de deelname van het Rijk in genoemde vennootschap noodzakelijk maken. Indien enkele belangrijke aspecten via wet- en regelgeving verder worden aangescherpt (o.a. tariefstelling en onderhoudsniveau) staat niets de verkoop van het betreffende aandelenpakket in de weg, zo werd in de evaluatie geconcludeerd. Er is wel onderkend dat sprake is van een publiek belang, maar dat kan volgens het ministerie op adequate wijze worden gewaarborgd. Provinciale staten zijn een andere mening toegedaan hetgeen bleek uit een motie die is aangenomen in april 2006 en die als strekking heeft dat de aandelen van de NV Westerscheldetunnel in handen dienen te blijven van "de overheid". Belangrijke overwegingen hiervoor betroffen de aard van het actief (infrastructuur) en het gebrek aan alternatieven (geografisch monopolie). Het toen lopende verkooptraject is afgeblazen. Per heden is het aandeel van de Provincie Zeeland in de NV Westerscheldetunnel 4,6%.

Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid voor de Provincie Zeeland om de resterende aandelen in de NV Westerscheldetunnel te verwerven van het Rijk. Dit is in verband met de financiering KanaalKruising Sluiskil. Voor de KanaalKruising Sluiskil worden meerdere scenario's onderzocht.

Er is een verandering opgetreden in het profiel van de onderneming. In 2007 is, middels het oprichten van een dochterbedrijf, genaamd Movenience BV, het activiteitsniveau uitgebreid. Het dochterbedrijf houdt zich bezig met initiatieven op het gebied van "business development", beprijzing en T-tag gebruik. Het dochterbedrijf is voor 60% in handen van de NV Westerscheldetunnel.

In financieel opzicht is de exploitatie van de Westerscheldetunnel lastig te voorspellen. Sturing vindt plaats op intern rendement. Alle gerealiseerde positieve bedrijfsresultaten worden volledig aan de aandeelhouders uitgekeerd. Ten aanzien van de Provincie Zeeland geldt echter dat de ontvangen dividenden niet ter vrije besteding staan. Vanuit de resultaatbestemming vindt egalisatie van alle met de Westerscheldetunnel samenhangende baten (dividenden) en lasten (rentelasten, exploitatiebijdragen) plaats via de reserve WOV. Op dit moment overtreffen de lasten samenhangende met de Westerscheldetunnel de baten ruimschoots. De reserve omvat mede de exploitatie van het fiets-voetveer over de Westerschelde. Provinciale staten worden over de stand van zaken jaarlijks apart geïnformeerd middels de bestuursrapportage.

6.4 N.V. Economische Impuls Zeeland

Op 2 juli 2007 is het Zeeuwse ontwikkelingsbedrijf met de naam NV Economische Impuls Zeeland opgericht. Het betreft een samenwerking met bijna alle Zeeuwse Gemeenten, de Kamer van Koophandel en de Zeeuwse Kennisinstellingen. Als de oprichtingsfase voorbij is, zal de Provincie Zeeland een aandeel van 49% hebben in de NV Economische Impuls Zeeland (NV EIZ).

De NV EIZ heeft tot doel:

Het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis)economie, met de groei van werkgelegenheid, door uitvoering van concrete projecten en door acquisitie van bedrijven en investeringen van elders.

6.5 Overige ontwikkelingen

Enkele ontwikkelingen bij de overige verbonden partijen zijn vermeldenswaardig. Er is een onderzoek gaande naar de toekomstige organisatieopzet van de Zeeuwse bibliotheek. Naar verwachting zal dit resulteren in de omzetting naar een stichting in plaats van de huidige gemeenschappelijke regeling. De provincie neemt vanaf 1 januari 2007 niet langer deel in het samenwerkingsverband Collectief Vervoer Zeeuwsch-Vlaanderen.

7. Risico's

Ten aanzien van de verbonden partijen gelden de algemene uitgangspunten van verbonden partijen. Dat betekent een hogere mate van risico's voor gemeenschappelijke regelingen, dan voor vennootschappen. Voor vennootschappen is het risico beperkt tot de kapitaal inbreng. Voor wat betreft de specifieke risico's wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen.

Verder verwijzen we naar de bijlagen bij deze paragraaf waarin van de belangrijkste vijf verbonden partijen de business sheet zijn weergegeven. Op deze sheets is het financieel belang van de provincie vermeld, alsmede de hoogte van het eigen vermogen van de diverse verbonden partijen, de rechtspersoonlijkheid, waaruit blijkt welke mogelijke risico's de provincie per partij loopt.

Bijlage bij paragraaf verbonden partijen bij de begroting 2008

Statutaire naam	DELTA N.V.																																															
Vestigingsplaats	Middelburg																																															
Bestuurlijk belang	De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment bedraagt dit aantal 2. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit een door haar zelf vast te stellen aantal leden, maar ten minste 7 en ten hoogste 9. Op dit moment zijn er negen commissarissen. De leden van de RvC worden door de AvA benoemd. De algemene vergadering van aandeelhouders (AvA), de ondernemingsraad (OR) en de directie kunnen personen voor benoeming tot commissaris aanbevelen. Het bestuurlijk belang bestaat uit een nadere afspraak met Delta NV (buitenom de statuten), waarin is vastgelegd dat de Provincie Zeeland als grootaandeelhouder 1 van de 9 commissarisposities mag aanbevelen.																																															
Financieel belang	<table><tr><td>Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:</td><td></td><td></td><td>(x € 1.000)</td></tr><tr><td>20.000 aandelen, met een nominale waarde elk van</td><td>€</td><td>454</td><td></td></tr><tr><td>Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve</td><td></td><td>€</td><td>9.080</td></tr><tr><td>Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort:</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>15.280 aandelen, met een nominale waarde elk van</td><td>€</td><td>454</td><td></td></tr><tr><td>Totaal geplaatst kapitaal is derhalve</td><td></td><td>€</td><td>6.937</td></tr><tr><td>Hiervan is 50% (7.640 aandelen) in bezit van de Provincie Zeeland.</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>				Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:			(x € 1.000)	20.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	454		Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve		€	9.080	Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort:				15.280 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	454		Totaal geplaatst kapitaal is derhalve		€	6.937	Hiervan is 50% (7.640 aandelen) in bezit van de Provincie Zeeland.																			
Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:			(x € 1.000)																																													
20.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	454																																														
Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve		€	9.080																																													
Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort:																																																
15.280 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	454																																														
Totaal geplaatst kapitaal is derhalve		€	6.937																																													
Hiervan is 50% (7.640 aandelen) in bezit van de Provincie Zeeland.																																																
Doelstelling van de vennootschap	Het doel van de vennootschap is: a. werkzaam te zijn op het gebied van de elektriciteits-, gas-, water- en warmtevoorziening, de inzameling, be- en verwerking van afval en water en op het gebied van de voorziening in andere goederen of diensten die daarmee samenhangen of daaraan verwant zijn in de sector van de openbare nutsvoorzieningen en daaraan verwante sectoren; b. werkzaam te zijn op het gebied van de overdracht van gegevens, informatie en/of programma's van welke aard dan ook, via (ge)leidingen of andere verbindingen; c. het leveren van goederen en diensten, het verlenen van diensten en het verrichten van werkzaamheden, die in de ruimste zin genomen, direct of indirect deel uitmaken van-, verband houden met-, dienstig zijn tot-, voortvloeien uit-, of bevorderlijk zijn tot hetgeen is vermeld sub a en sub b, of leiden tot een optimale benutting van kennis, mankracht en/of de middelen waarover de vennootschap in het kader van het gestelde sub a en sub b kan beschikken.																																															
Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij.	De situatie dat de Provincie Zeeland participeert in Delta NV duurt reeds vele jaren en is ontstaan op het moment dat het leveren van energie e.d. nog volledig in handen was van overheidsorganisaties. Met alle privatiseringen van de afgelopen jaren wordt dit tegenwoordig veel minder als vanzelfsprekend beschouwd. Op dit moment worden geen specifieke beleidsdoelstellingen nagestreefd met het aandelenbezit.																																															
Enige financiële cijfers	<table><tr><td>Cijfers over boekjaar 2006:</td><td></td><td></td><td>(x € 1.000)</td></tr><tr><td>Het boekjaar is bij Delta NV gelijk aan het kalenderjaar.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Voor winstverdeling beschikbare winst over 2006</td><td>€</td><td></td><td>169.068</td></tr><tr><td>Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld</td><td>€</td><td></td><td>67.600</td></tr><tr><td>Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen</td><td>€</td><td></td><td>33.800</td></tr><tr><td>Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg (*)</td><td>€</td><td></td><td>1.198.416</td></tr><tr><td>Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>1.288.441</td></tr><tr><td>Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg (*)</td><td>€</td><td></td><td>1.636.251</td></tr><tr><td>Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>1.720.926</td></tr><tr><td>Het aantal medewerkers per 31 december 2006 bedroeg</td><td></td><td></td><td>1.653</td></tr><tr><td colspan="4">(*) de cijfers 2005 zijn aangepast aan de IFRS verslaggeving, welke met ingang van boekjaar 2006 wordt toegepast.</td></tr></table>				Cijfers over boekjaar 2006:			(x € 1.000)	Het boekjaar is bij Delta NV gelijk aan het kalenderjaar.				Voor winstverdeling beschikbare winst over 2006	€		169.068	Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld	€		67.600	Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen	€		33.800	Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg (*)	€		1.198.416	Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€		1.288.441	Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg (*)	€		1.636.251	Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€		1.720.926	Het aantal medewerkers per 31 december 2006 bedroeg			1.653	(*) de cijfers 2005 zijn aangepast aan de IFRS verslaggeving, welke met ingang van boekjaar 2006 wordt toegepast.			
Cijfers over boekjaar 2006:			(x € 1.000)																																													
Het boekjaar is bij Delta NV gelijk aan het kalenderjaar.																																																
Voor winstverdeling beschikbare winst over 2006	€		169.068																																													
Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld	€		67.600																																													
Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen	€		33.800																																													
Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg (*)	€		1.198.416																																													
Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€		1.288.441																																													
Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg (*)	€		1.636.251																																													
Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€		1.720.926																																													
Het aantal medewerkers per 31 december 2006 bedroeg			1.653																																													
(*) de cijfers 2005 zijn aangepast aan de IFRS verslaggeving, welke met ingang van boekjaar 2006 wordt toegepast.																																																
Overige bijzonderheden	Op dit moment staat de wetgeving niet toe dat de waterdivisie van Delta NV, na de fusie met Waterbedrijf Europoort ondergebracht in Evides, wordt geprivatiseerd. Ook de energienetten zijn op dit moment nog niet vrij verkoopbaar (in ieder geval niet aan buitenlandse investeerders). Voor de levering en productie van energie gelden geen restricties voor wat betreft de overdracht van de aandelen. Wanneer de Provincie Zeeland of één van de andere de aandelen wenst te verkopen, dan moeten deze op statutaire gronden eerst worden aangeboden aan de overige aandeelhouders.																																															

Statutaire naam	Zeeland Seaports (ZSP)																																						
Vestigingsplaats	Terneuzen																																						
Bestuurlijk belang	Zeeland Seaports is een openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid o.g.v. de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland (50%), de gemeente Terneuzen (25%), de gemeente Vlissingen (12,5%) en de gemeente Borsele (12,5%). Het algemeen bestuur van Zeeland Seaports bestaat uit 8 personen, waarvan er 2 worden benoemd door provinciale staten uit het College van gedeputeerde staten. Eén van de twee door de Provincie Zeeland aangewezen leden van het algemeen bestuur wordt tevens benoemd als voorzitter van het algemeen bestuur. Er is ook een dagelijks bestuur. Dit bestaat uit 4 leden, allen gerecruteerd uit het algemeen bestuur (iedere deelnemer levert één DB-lid). De voorzitter van het AB is tevens voorzitter is van het dagelijks bestuur.																																						
Financieel belang	Zoals reeds aangegeven bij het bestuurlijk belang is de provincie Zeeland voor 50% deelnemer in Zeeland Seaports.																																						
Doelstelling van de rechtspersoon	De publieke rechtspersoon heeft tot taak de economische ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de exploitatie van havens, wegen, werken, inrichtingen, gebouwen werktuigen, industrie- en handelsterreinen en wateren binnen de gebieden die zij beheert. Deze doelstelling is opgenomen in artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling. Bij deze gemeenschappelijke regeling behoort een bijlage waarin de gebieden zijn weergegeven die door Zeeland Seaports worden beheerd.																																						
Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij.	De reden van deelname aan de gemeenschappelijke regeling is met name gericht op het belang van het creëren van werkgelegenheid. Uiteraard lopen de doelstellingen die Zeeland Seaports nastreeft parallel met de doelstellingen van de Provincie Zeeland.																																						
Enige financiële cijfers	Cijfers over boekjaar 2006: (x € 1.000) <table><tr><td colspan="4">Het boekjaar is bij ZSP gelijk aan het kalenderjaar.</td></tr><tr><td>Totaal positief resultaat over 2006 voor resultaatbestemming</td><td>€</td><td></td><td>7.809</td></tr><tr><td>Hiervan heeft betrekking op de business unit Terneuzen</td><td>€</td><td></td><td>562</td></tr><tr><td>Hiervan heeft betrekking op de business unit Vlissingen</td><td>€</td><td></td><td>7.247</td></tr><tr><td>Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>149.754</td></tr><tr><td>Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>157.563</td></tr><tr><td>Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>362.784</td></tr><tr><td>Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>323.138</td></tr><tr><td>Het aantal medewerkers ultimo 2006 in vaste dienst (FTE)</td><td></td><td></td><td>53</td></tr></table>			Het boekjaar is bij ZSP gelijk aan het kalenderjaar.				Totaal positief resultaat over 2006 voor resultaatbestemming	€		7.809	Hiervan heeft betrekking op de business unit Terneuzen	€		562	Hiervan heeft betrekking op de business unit Vlissingen	€		7.247	Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€		149.754	Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€		157.563	Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg	€		362.784	Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€		323.138	Het aantal medewerkers ultimo 2006 in vaste dienst (FTE)			53
Het boekjaar is bij ZSP gelijk aan het kalenderjaar.																																							
Totaal positief resultaat over 2006 voor resultaatbestemming	€		7.809																																				
Hiervan heeft betrekking op de business unit Terneuzen	€		562																																				
Hiervan heeft betrekking op de business unit Vlissingen	€		7.247																																				
Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€		149.754																																				
Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€		157.563																																				
Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg	€		362.784																																				
Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€		323.138																																				
Het aantal medewerkers ultimo 2006 in vaste dienst (FTE)			53																																				
Overige bijzonderheden	Zeeland Seaports neemt op haar beurt ook weer deel in een samenwerkingsverband met het Havenbedrijf Rotterdam (HbR). Beide participanten (ZSP en HbR) bezitten direct of indirect de helft van de aandelen in Exploitatiemaatschappij Schelde Maas Beheer B.V. respectievelijk Exploitatiemaatschappij Schelde Maas C.V. Ook werkt Zeeland Seaports samen met DOW Chemical N.V. in de joint venture "Valuepark Terneuzen".																																						

Statutaire naam	N.V. Westerscheldetunnel (WST)																																						
Vestigingsplaats	Borsssele																																						
Bestuurlijk belang	De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit een vast aantal leden (5 personen). De leden van de RvC worden weer benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders(AvA). De benoeming door de algemene vergadering zal voor wat betreft de benoeming van één commissaris geschieden in overeenstemming met de Provincie Zeeland.																																						
Financieel belang	Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit: <table> <tr> <td>2.000.000 aandelen, met een nominale waarde elk van</td><td>€</td><td>45</td><td>(x € 1.000)</td></tr> <tr> <td>Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve</td><td>€</td><td></td><td>90.000</td></tr> </table> Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort: <table> <tr> <td>1.692.000 aandelen, met een nominale waarde elk van</td><td>€</td><td>45</td><td></td></tr> <tr> <td>Totaal geplaatst kapitaal is derhalve</td><td>€</td><td></td><td>76.140</td></tr> </table> Hiervan is 4,6% (77.832 aandelen) in bezit van de Provincie Zeeland.			2.000.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	45	(x € 1.000)	Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve	€		90.000	1.692.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	45		Totaal geplaatst kapitaal is derhalve	€		76.140																				
2.000.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	45	(x € 1.000)																																				
Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve	€		90.000																																				
1.692.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	45																																					
Totaal geplaatst kapitaal is derhalve	€		76.140																																				
Doelstelling v/d vennootschap	Het doel van de vennootschap is omschreven in artikel 3 van de statuten: "De vennootschap heeft als doel een tunnel onder de Westerschelde -met aansluitende wegen en bijbehorende werken- tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren, alsmede ter bevordering van dit doel het deelnemen in, het voeren van beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.																																						
Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij.	De doelstelling is niet zozeer gelegen in het aanhouden van de verbonden partij. Doel was immers de realisatie van een vaste oeververbinding. De daaruit voortvloeiende verbondenheid met de N.V. Westerscheldetunnel is een gegeven waarmee tenminste 30 jaar (te rekenen vanaf de ingebruikname op 14 maart 2003) rekening dient te worden gehouden.																																						
Enige financiële cijfers	Cijfers over boekjaar 2006: <table> <tr> <td>Het boekjaar is bij WST gelijk aan het kalenderjaar.</td><td></td><td></td><td>(x € 1.000)</td></tr> <tr> <td>De voor winstverdeling beschikbare winst over 2006 bedroeg</td><td>€</td><td>28.264</td><td></td></tr> <tr> <td>Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld</td><td>€</td><td>43.294</td><td></td></tr> <tr> <td>Door de Provincie Zeeland is over het boekjaar aan dividend ontvangen</td><td>€</td><td>1.992</td><td></td></tr> <tr> <td>Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td>690.964</td><td></td></tr> <tr> <td>Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td>662.935</td><td></td></tr> <tr> <td>Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td>711.250</td><td></td></tr> <tr> <td>Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td>682.921</td><td></td></tr> <tr> <td>Het gemiddeld aantal formatieplaatsen in 2006 bedroeg</td><td></td><td></td><td>57</td></tr> </table> Per 14 maart 2003 is de exploitatiefase aangevangen. Eerst vanaf dat moment behaalt de vennootschap positieve exploitatieresultaten. Verder betalen de aandeelhouders jaarlijks een exploitatiebijdrage aan de N.V. Westerscheldetunnel. Over het tijdvak 1 januari 2006 tot en met 31 december 2006 is door de Provincie Zeeland een bijdrage verleend van afgerond € 2,55 miljoen.			Het boekjaar is bij WST gelijk aan het kalenderjaar.			(x € 1.000)	De voor winstverdeling beschikbare winst over 2006 bedroeg	€	28.264		Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld	€	43.294		Door de Provincie Zeeland is over het boekjaar aan dividend ontvangen	€	1.992		Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€	690.964		Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€	662.935		Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg	€	711.250		Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€	682.921		Het gemiddeld aantal formatieplaatsen in 2006 bedroeg			57
Het boekjaar is bij WST gelijk aan het kalenderjaar.			(x € 1.000)																																				
De voor winstverdeling beschikbare winst over 2006 bedroeg	€	28.264																																					
Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld	€	43.294																																					
Door de Provincie Zeeland is over het boekjaar aan dividend ontvangen	€	1.992																																					
Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€	690.964																																					
Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€	662.935																																					
Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg	€	711.250																																					
Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€	682.921																																					
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen in 2006 bedroeg			57																																				
Overige bijzonderheden	De Provincie Zeeland heeft zoals gezegd 4,6% van de aandelen in bezit. De overige 95,4% is in handen van het Ministerie van Financiën.																																						

Statutaire naam	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)																																															
Vestigingsplaats	's-Gravenhage																																															
Bestuurlijk belang	De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit drie leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC zelf bestaat uit 7 personen. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd. Daarvoor is de participatie te gering in omvang (zie financieel belang). Het bestuurlijk belang bestaat uit het stemrecht dat de provincie heeft als aandeelhouder van de vennootschap.																																															
Financieel belang	Het geplaatst kapitaal van de vennootschap bestaat uit: (x € 1.000) <table><tr><td>50.478 aandelen A, met een nominale waarde van</td><td>€</td><td>115</td><td></td></tr><tr><td>8.511 aandelen B, met een nominale waarde van</td><td>€</td><td>460</td><td></td></tr><tr><td>Totaal geplaatst kapitaal is derhalve</td><td>€</td><td></td><td>9.720</td></tr><tr><td>De aandelen B zijn voor 25 % volgestort, totaal gestort derhalve</td><td>€</td><td></td><td>6.824</td></tr></table> Het aandeel van de Provincie Zeeland in het geplaatste kapitaal is zeer gering te noemen: <table><tr><td>15 aandelen A, met een nominale waarde van</td><td>€</td><td>115</td><td></td></tr><tr><td>20 aandelen B, met een nominale waarde van</td><td>€</td><td>460</td><td></td></tr><tr><td>Totaal aandeel in het geplaatst kapitaal is derhalve</td><td>€</td><td></td><td>11</td></tr><tr><td>Totaal gestort kapitaal van de Provincie Zeeland derhalve</td><td>€</td><td></td><td>4</td></tr></table> In procenten gaat het dus om een belang in het gestorte kapitaal van circa 0,059%.				50.478 aandelen A, met een nominale waarde van	€	115		8.511 aandelen B, met een nominale waarde van	€	460		Totaal geplaatst kapitaal is derhalve	€		9.720	De aandelen B zijn voor 25 % volgestort, totaal gestort derhalve	€		6.824	15 aandelen A, met een nominale waarde van	€	115		20 aandelen B, met een nominale waarde van	€	460		Totaal aandeel in het geplaatst kapitaal is derhalve	€		11	Totaal gestort kapitaal van de Provincie Zeeland derhalve	€		4												
50.478 aandelen A, met een nominale waarde van	€	115																																														
8.511 aandelen B, met een nominale waarde van	€	460																																														
Totaal geplaatst kapitaal is derhalve	€		9.720																																													
De aandelen B zijn voor 25 % volgestort, totaal gestort derhalve	€		6.824																																													
15 aandelen A, met een nominale waarde van	€	115																																														
20 aandelen B, met een nominale waarde van	€	460																																														
Totaal aandeel in het geplaatst kapitaal is derhalve	€		11																																													
Totaal gestort kapitaal van de Provincie Zeeland derhalve	€		4																																													
Doelstelling v/d vennootschap	De Nederlandse Waterschapsbank is eigenlijk een normale bank, maar dan een die zich met haar diensten exclusief richt op de overheidssector. Zij draagt zorg voor de financiering van waterschappen, gemeenten en provincies. Ook verstrekt zij langlopende kredieten aan instellingen voor de volkshuisvesting, de gezondheidszorg en het onderwijs. Ook financiert de bank overheidsbedrijven die werkzaam zijn op het gebied van water en milieu.																																															
Doelstelling v/h aanhouden van de verbonden partij.	De situatie dat de Provincie Zeeland participeert in de Nederlandse Waterschapsbank is al in een lang verleden ontstaan. De doelstelling is voornamelijk van financiële aard. Het jaarlijks dividend dat aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd is relatief hoog.																																															
Enige financiële cijfers	Cijfers over boekjaar 2006 (x € 1.000) <table><tr><td colspan="4">Het boekjaar is bij de NWB gelijk aan het kalenderjaar.</td></tr><tr><td>Voor winstverdeling beschikbare winst over 2006</td><td>€</td><td></td><td>97.700</td></tr><tr><td>Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld</td><td>€</td><td></td><td>40.000</td></tr><tr><td>Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen</td><td>€</td><td></td><td>24</td></tr><tr><td>Extra uitkering over 2006 ten laste van de reserves</td><td>€</td><td></td><td>250.000</td></tr><tr><td>Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen</td><td>€</td><td></td><td>148</td></tr><tr><td>Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>1.264.000</td></tr><tr><td>Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>1.310.000</td></tr><tr><td>Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>33.156.000</td></tr><tr><td>Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>35.172.000</td></tr><tr><td>Het gemiddeld aantal medewerkers in 2006 bedroeg</td><td></td><td></td><td>34</td></tr></table>				Het boekjaar is bij de NWB gelijk aan het kalenderjaar.				Voor winstverdeling beschikbare winst over 2006	€		97.700	Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld	€		40.000	Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen	€		24	Extra uitkering over 2006 ten laste van de reserves	€		250.000	Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen	€		148	Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€		1.264.000	Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€		1.310.000	Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg	€		33.156.000	Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€		35.172.000	Het gemiddeld aantal medewerkers in 2006 bedroeg			34
Het boekjaar is bij de NWB gelijk aan het kalenderjaar.																																																
Voor winstverdeling beschikbare winst over 2006	€		97.700																																													
Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld	€		40.000																																													
Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen	€		24																																													
Extra uitkering over 2006 ten laste van de reserves	€		250.000																																													
Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen	€		148																																													
Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€		1.264.000																																													
Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€		1.310.000																																													
Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg	€		33.156.000																																													
Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€		35.172.000																																													
Het gemiddeld aantal medewerkers in 2006 bedroeg			34																																													
Overige bijzonderheden	Alle aandelen van de bank zijn in handen van overheden. De sleutelwoorden bij de activiteiten van de NWB zijn maatschappelijke relevantie en duurzaamheid. De bank heeft een zeer sterke vermogenspositie. Zowel door Moody's als door Standard & Poor's zijn triple A ratings toegekend (de hoogst mogelijke rating voor kredietwaardigheid).																																															

Statutaire naam	Zeeuws participatiefonds B.V. (ZPF)																																						
Vestigingsplaats	Middelburg																																						
Bestuurlijk belang	De vennootschap wordt bestuurd door een directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door een Raad van Commissarissen (RvC) die bestaat uit 3 leden. Eén commissaris wordt benoemd door de ABN AMRO bank, één door de Provincie Zeeland en één door de ABN AMRO bank en de Provincie Zeeland gezamenlijk.																																						
Financieel belang	Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit: <table> <tr> <td>5.000 aandelen, met een nominale waarde elk van</td><td>€</td><td>454</td><td>(x € 1.000)</td></tr> <tr> <td>Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve</td><td></td><td>€</td><td>2.269</td></tr> </table> Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort: <table> <tr> <td>1.882 aandelen, met een nominale waarde elk van</td><td>€</td><td>454</td><td></td></tr> <tr> <td>Totaal geplaatst kapitaal is derhalve</td><td></td><td>€</td><td>854</td></tr> </table> Hiervan is 50% (941 aandelen) in bezit van de Provincie Zeeland.			5.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	454	(x € 1.000)	Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve		€	2.269	1.882 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	454		Totaal geplaatst kapitaal is derhalve		€	854																				
5.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	454	(x € 1.000)																																				
Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve		€	2.269																																				
1.882 aandelen, met een nominale waarde elk van	€	454																																					
Totaal geplaatst kapitaal is derhalve		€	854																																				
Doelstelling van de Vennootschap	In het directieverslag is in een eerder boekjaar vermeld dat "het fonds een wezenlijke functie heeft en kan vervullen door risicodragend vermogen te verstrekken aan startende bedrijven en kleinere bedrijven die door willen groeien". De innovatieve en kennisintensieve facetten van de onderneming blijven daarbij voor het fonds een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast speelt bij de beoordeling van initiatieven in toenemende mate behoud of uitbreiding van werkgelegenheid een rol.																																						
Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij.	De doelstellingen van de Provincie Zeeland zijn bij de oprichting van de vennootschap begin 1997 aan de orde geweest. Uiteraard strookt de doelstelling van de vennootschap met die van de provincie zelf. De reden dat ervoor is gekozen om deze doelstelling te realiseren middels het inschakelen van een derde rechtspersoon, is dat daarmee de specifieke deskundigheid vanuit het bankwezen die nodig is bij het toekennen van financieringsaanvragen ook direct voorhanden is.																																						
Enige financiële cijfers	Cijfers over boekjaar 2006: <table> <tr> <td>Het boekjaar is bij ZPF gelijk aan het kalenderjaar.</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>De winst over 2006 bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>51</td></tr> <tr> <td>Er is over 2006 geen dividend uitgekeerd.</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Het positieve resultaat is toegevoegd aan de algemene reserve.</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>315</td></tr> <tr> <td>Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>767</td></tr> <tr> <td>Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>326</td></tr> <tr> <td>Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg</td><td>€</td><td></td><td>773</td></tr> <tr> <td>Het aantal medewerkers in 2006</td><td></td><td></td><td>geen</td></tr> </table>			Het boekjaar is bij ZPF gelijk aan het kalenderjaar.				De winst over 2006 bedroeg	€		51	Er is over 2006 geen dividend uitgekeerd.				Het positieve resultaat is toegevoegd aan de algemene reserve.				Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€		315	Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€		767	Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg	€		326	Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€		773	Het aantal medewerkers in 2006			geen
Het boekjaar is bij ZPF gelijk aan het kalenderjaar.																																							
De winst over 2006 bedroeg	€		51																																				
Er is over 2006 geen dividend uitgekeerd.																																							
Het positieve resultaat is toegevoegd aan de algemene reserve.																																							
Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€		315																																				
Het totale eigen vermogen per ultimo boekjaar bedroeg	€		767																																				
Het balanstotaal per primo boekjaar bedroeg	€		326																																				
Het balanstotaal per ultimo boekjaar bedroeg	€		773																																				
Het aantal medewerkers in 2006			geen																																				
Overige bijzonderheden	Op dit moment kan nog geen dividend worden uitgekeerd. In artikel 20 van de statuten is bepaald dat de vennootschap aan de aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitgekeerd kunnen worden voor zover het eigen vermogen groter is dan het totaal van het gestorte en opgevraagde aandelenkapitaal en de wettelijke reserves. Per ultimo 2006 is echter sprake van een negatieve stand van de algemene reserve van € 87 (x € 1.000). Bij toekomstige winsten groter dan het genoemde bedrag zou er in principe dividend kunnen worden uitgekeerd.																																						

7. Grondbeleid

1. Algemeen

Het verwerven en inzetten van gronden om provinciale ambities te bereiken komt steeds nadrukkelijker aan de orde. Dit blijkt ook uit de ontwikkelingen van de laatste jaren in het volume van de diverse voorraden ruilgrond. Mede op basis van deze ontwikkelingen is het mogelijk dat het huidige grondbeleid van de provincie wijzigingen zal ondergaan.

De provincie voert geen actief grondbeleid, zodat er voor deze paragraaf niet voldaan kan worden aan hetgeen vermeld in artikel 15 van Besluit Begroting en Verantwoording. De voorraden grond waarvan de provincie eigenaar is staan tevens als activa op de balans en zijn onderdeel van de toelichting op de balans.

Op de volgende bladzijde worden enkele projecten genoemd waarbij de provincie betrokken is bij aan en verkoop van gronden.

2. Projecten aankoop gronden

2.1 Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en natuurcompensatie Westerschelde (NCW)

Voor de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en voor de natuurcompensatie Westerschelde (2^e verdieping) worden onder regie van de provincie gronden aangekocht en overgedragen aan natuurbeheerders teneinde de natuurdoelen te realiseren. Het Bureau Beheer Landbouwgronden is daarbij opdrachtnemer van de provincie en heeft de gronden tevens in eigendom. In 2005 is besloten tot een derde verdieping van de Westerschelde. In dat kader zijn ook afspraken met het Rijk gemaakt over de aanleg van 600 hectare nieuwe natuur. Daarnaast is als collectieve maatregel voor de landbouw besloten om een grondruilbank te starten, waarmee tot 2014 de structuur van de landbouw in Zeeuws-Vlaanderen en op de Bevelanden verbeterd kan worden. Vanuit de Westerschelde gelden is hiervoor € 6,5 miljoen beschikbaar. Per 31 december 2006 was het volume aan gronden voor het Natuurpakket Westerschelde 0,2 hectare.

Bij de aankoop van de 600 hectare voor estuariene natuurontwikkeling en bij het ruilen van gronden via ruilgrondbanken speelt DLG (Dienst Landelijk Gebied), onder regie van de provincie, een belangrijke uitvoerende rol.

2.2 Grondbank; Duurzaam Veilig Verkeer West Zeeuws-Vlaanderen

Voor het project Duurzaam Veilig Verkeer West Zeeuws-Vlaanderen is er een grondbank opgezet. Een van de doelstellingen van dit verkeersveiligheidsproject is het beperken van de verkeersbewegingen van landbouwers door hun gronden door middel van ruiling zoveel mogelijk aan één kant van de weg te situeren. Hiertoe heeft de Provincie Zeeland op 15 november 1996 een overeenkomst gesloten met de DLG ten behoeve van grondruil en aankopen voor het project Duurzaam Verkeersveilig West Zeeuws-Vlaanderen. Op 30 oktober 1997 werd een aanvullende overeenkomst afgesloten. In totaal werd DLG gemachtigd om maximaal 200 hectare grond aan te kopen. Bij GS-besluit van 5 oktober 1999 werd de looptijd van de overeenkomst verlengd tot 16 november 2000. Eind 2005 is de overeenkomst verlengd tot 1 januari 2007. Naast de verwerving via DLG heeft de Provincie Zeeland ook nog grond verworven in eigen beheer.

De stand van zaken per 31 december 2006 is dat er nog 75 hectare in de grondbank zit met een boekhoudkundige waarde van circa € 1,2 miljoen. De verwachting is dat de voorraad ruilgrond in 2007 zal teruglopen en dat er begin 2008 geen voorraad meer zal zijn.

2.3 Ruilgrondbank; Gebiedenbeleid.

Met het besluit van provinciale staten van 28 juni 2002 is ingestemd met de operationalisering van de ruilgrondbank Zeeland. De bedoeling daarvan is dat de provincie kan beschikken over voldoende gronden om snel te kunnen inspelen op strategische kansen en mogelijkheden op het vlak van gebiedenbeleid. Voorop staat daarbij dat de provincie slechts tijdelijk eigenaar is van de gronden. Uiteindelijk dienen de gronden aan de eindbeheerder te worden verkocht.

De provincie loopt in dit verband risico voor de kosten van de tijdelijke investeringen in de gronden (transactiekosten en rentekosten) en de uitvoeringskosten (kosten van ruilen en verwerven). Het volume van deze grondbank was per 31 december 2006 circa 110,5 hectare. De verwachting is dat het volume van de grondbank in 2008 zal toenemen tot maximaal 160 hectare.

2.4 Ruilgrondbank; Gebiedsplan Veerse Meer.

In samenhang met de ontwikkeling en vaststelling van het gebiedsplan voor het Veerse Meer gebied is in 2004 ook het besluit genomen om voor dit gebied een ruilgrondbank te operationaliseren. Hiervoor is inmiddels € 200.000 beschikbaar. Er zijn tot nu toe nog geen gronden aangekocht. In 2008 zal DLG uitvoering geven aan een in 2007 te sluiten overeenkomst voor de aankoop van gronden.

Bijlagen Begroting 2008

1	-	Staat van investeringen in materiële en financiële activa
2	-	Staat van verloop investeringskredieten
3	-	Staat van reserves en voorzieningen
4	-	Bijlage Subsidies
5	-	Staat van incidentele lasten en baten

1. Staat van investeringen in materiele en financiële activa

Activiteitcode Omschrijving van de investering	Oorspronkelijk bedrag van de investeringen per 1-1-2008	Boekwaarde per 01-01-2008	Mutaties in 2008
1	2	3	4
A1. Materiële vaste activa economisch nut			
<u>Gronden en terreinen</u>			
00004 Herinrichting Abdijplein	677.011	292.500	
<u>Bedrijfsgebouwen</u>			
00008 Achter de Houttuinen 8	1.650.176	1.155.000	
00034 * Vervangende nieuwbouw RMW	3.334.230	3.110.800	
00036 * Gistpoortgebouw	2.886.000	2.886.000	
00037 * Verbouwing Zeeuws Museum	5.982.395	5.782.995	
* Brandweerkazerne	295.000	295.000	3.650.000
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>			
00002 * Fast-ferry infrastructurele voorzieningen	2.799.749	2.483.956	
00001 * Fast-ferry aanlandingsvoorzieningen	4.374.978	3.957.576	
<u>Schepen</u>			
00018 * Swath-boten	24.996.955	22.692.224	
<u>Machines, apparaten en installaties</u>			
00006 Verbetering binnenklimaat Gr. Woud	1.406.091	140.600	
A1. Totaal materiele vaste activa economische nut	48.402.586	42.796.651	3.650.000
A2. Materiële vaste activa maatschappelijk nut			
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>			
00041 N62 Sloeweg-Tractaatweg**	1.022.859	1.022.859	350.000
A2. Materiële vaste activa maatschappelijk nut	1.022.859	1.022.859	350.000
Financiële vaste activa			
B. Deelnemingen			
Aandelenkapitaal NV. Delta Nutsbedrijven	568.132	568.133	
Aandelenkapitaal NV. Westerscheldetunnel ***	34.158.722	28.758.722	
B. Totaal deelnemingen	34.726.854	29.326.855	0
C1. Verstrekte geldleningen (rentedragend)			
00025 Hypothecaire geldleningen****		83.717	
10016 Uitzettingen > 1jaar****		30.404.660	
00039 Zeeuws Museum****		431.333	
C1. Totaal verstrekte geldleningen (rentedragend)	0	30.919.710	0
C2. Verstrekte geldleningen (renteloos)			
00023 Leningen Zeeuws Studiefonds****		29.877	
00027/00031 Leningen werkgelegenheid****		pm	pm
C2. Totaal verstrekte geldleningen (renteloos)	0	29.877	0
Totaal vaste activa	84.152.299	104.095.951	4.000.000
D. Voorraden			
00035 Ruilgronden West Zeeuws Vlaanderen****		3.219.211	
Totaal vlottende activa	0	3.219.211	0
Totaal Generaal	84.152.299	107.315.162	4.000.000

Oorspronkelijk bedrag van de investerings per 31-12-2008 (2+4) 5	Boekwaarde per 31-12-2008 (3+4-8) 6	Wijze van afschrijving 7	Afschrijving aflossing in 2008 8	Rentelasten in 2008 (over 3) 9	Totaal van de kapitaalslasten in 2008 (8+9) 10
677.011	270.000	30 jaar	22.500	14.625	37.125
1.650.176	1.100.000	30 jaar	55.000	57.750	112.750
3.334.230	2.999.700	30 jaar	111.100	155.540	266.640
2.886.000	2.789.800	30 jaar	96.200	144.300	240.500
5.982.395	5.583.595	30 jaar	199.400	289.150	488.550
3.945.000	3.945.000	30 jaar	0	106.000	106.000
2.799.749	2.391.706	30 jaar	92.250	124.198	216.448
4.374.978	3.811.576	30 jaar	146.000	197.879	343.879
24.996.955	21.827.224	30 jaar	865.000	1.134.611	1.999.611
1.406.091		10 jaar	140.600	7.030	147.630
52.052.586	44.718.601		1.728.050	2.231.083	3.959.133
1.372.859	1.372.859	30 jaar	0		
1.372.859	1.372.859		0	0	0
568.132	568.133		0	28.400	28.400
34.158.722	27.713.722		1.045.000	1.447.631	2.492.631
34.726.854	28.281.855		1.045.000	1.476.031	2.521.031
	74.402		9.314		9.314
	26.039.288		4.365.372		4.365.372
	0		431.333		431.333
0	26.113.690		4.806.019	0	4.806.019
	27.161		2.716		2.716
pm	pm	pm	pm		pm
0	27.161	0	2.716	0	2.716
88.152.299	100.514.166	0	7.581.785	3.707.114	11.288.899
	3.219.211				0
0	3.219.211		0	0	0
88.152.299	103.733.377		7.581.785	3.707.114	11.288.899

Activiteitcode Omschrijving van de investering	Wijze van afschrijving	Boekwaarde per 31-12-2008	Afschrijving aflossing in 2009	Rentelasten in 2009	Totaal van de kapitaalslasten in 2009
1	7	(3+4-8) 6	11	(over 6) 12	(11+12) 13
A1. Materiële vaste activa economisch nut					
<u>Gronden en terreinen</u>					
00004 Herinrichting Abdijplein	30 jaar	270.000	22.500	13.500	36.000
<u>Bedrijfsgebouwen</u>					
00008 Achter de Houttuinen 8	30 jaar	1.100.000	55.000	55.000	110.000
00034 * Vervangende nieuwbouw RMW	30 jaar	2.999.700	111.100	149.985	261.085
00036 * Gistpoortgebouw	30 jaar	2.789.800	96.200	139.490	235.690
00037 * Verbouwing Zeeuws Museum	30 jaar	5.583.595	199.400	279.180	478.580
* Brandweerkazerne	30 jaar	3.945.000	131.500	197.250	328.750
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>					
00002 * Fast-ferry infrastructurele voorzieningen	30 jaar	2.391.706	92.250	121.083	213.333
00001 * Fast-ferry aanlandingsvoorzieningen	30 jaar	3.811.576	146.000	189.154	335.154
<u>Schepen</u>					
00018 * Swath-boten	30 jaar	21.827.224	865.000	1.087.558	1.952.558
<u>Machines, apparaten en installaties</u>					
00006 Verbetering binnenklimaat Gr. Woud	10 jaar	0	0	0	0
A1. Totaal materiële vaste activa economisch nut		44.718.601	1.718.950	2.232.200	3.951.150
A2. Materiële vaste activa maatschappelijk nut					
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>					
00041 N62 Sloeweg-Tractaatweg**	30 jaar	1.372.859			
A2. Totaal materiële vaste activa maatschappelijk nut		1.372.859	0	0	0
Financiële vaste activa					
<u>B. Deelnemingen</u>					
Aandelenkapitaal NV. Delta Nutsbedrijven		568.133	0	28.407	28.407
Aandelenkapitaal NV. Westerscheldetunnel ***		27.713.722	581.000	1.385.686	1.966.686
Totaal deelnemingen		28.281.855	581.000	1.414.093	1.995.093
<u>C1. Verstrekte geldleningen (rentedragend)</u>					
00025 Hypothecaire geldleningen****		74.402	10.027	0	10.027
10016 Uitzettingen > 1jaar****		26.039.288	4.000.416	0	4.000.416
00039 Zeeuws Museum****		0	0	0	0
C1. Totaal verstrekte geldleningen (rentedragend)		26.113.690	4.010.443	0	4.010.443
<u>C2. Verstrekte geldleningen (renteloos)</u>					
00023 Leningen Zeeuws Studiefonds****		27.161	2.496		2.496
00027/00031 Leningen werkgelegenheid****	pm	pm	pm		pm
C2. Totaal verstrekte geldleningen (renteloos)		27.161	2.496	0	2.496
Totaal vaste activa		100.514.166	6.312.889	3.646.292	9.959.181
<u>D. Voorraden</u>					
00035 Ruilgronden West Zeeuws Vlaanderen****		3.219.211			0
Totaal vlottende activa		3.219.211	0	0	0
Totaal Generaal		103.733.377	6.312.889	3.646.292	9.959.181

Boekwaarde per 31-12-2009	Afschrijving aflossing in 2010	Rentelasten in 2010 (over 14) 16	Totaal van de kapitaalslasten in 2010 (15+16) 17	Boekwaarde per 31-12-2010	Afschrijving aflossing in 2011	Rentelasten in 2011 (over 18) 20	Totaal van de kapitaalslasten in 2010 (19+20) 21	Boekwaarde per 31-12-2011
14	15	16	17	18	19	20	21	22
247.500	22.500	12.375	34.875	225.000	22.500	11.250	33.750	202.500
1.045.000	55.000	52.250	107.250	990.000	55.000	49.500	104.500	935.000
2.888.600	111.100	144.430	255.530	2.777.500	111.100	138.875	249.975	2.666.400
2.693.600	96.200	134.680	230.880	2.597.400	96.200	129.870	226.070	2.501.200
5.384.195	199.400	269.210	468.610	5.184.795	199.400	259.240	458.640	4.985.395
3.813.500	131.500	190.675	322.175	3.682.000	131.500	184.100	315.600	3.550.500
2.299.456	92.250	116.416	208.666	2.207.206	92.250	111.750	204.000	2.114.956
3.665.576	146.000	181.863	327.863	3.519.576	146.000	174.571	320.571	3.373.576
20.962.224	865.000	1.044.319	1.909.319	20.097.224	865.000	1.001.080	1.866.080	19.232.224
0	0	0	0	0	0	0	0	0
42.999.651	1.718.950	2.146.218	3.865.168	41.280.701	1.718.950	2.060.236	3.779.186	39.561.751
1.372.859				1.372.859				1.372.859
1.372.859	0	0	0	1.372.859	0	0	0	1.372.859
568.133	0	28.407	28.407	568.133	0	28.407	28.407	568.133
27.132.722	852.000	1.356.636	2.208.636	26.280.722	990.000	1.314.036	2.304.036	25.290.722
27.700.855	852.000	1.385.043	2.237.043	26.848.855	990.000	1.342.443	2.332.443	25.858.855
64.375	10.794		10.794	53.581	11.620		11.620	41.961
22.038.872	3.779.459		3.779.459	18.259.413	3.439.688		3.439.688	14.819.726
0			0	0			0	0
22.103.248	3.790.253	0	3.790.253	18.312.994	3.451.308	0	3.451.308	14.861.686
24.665 pm	2.496 pm		2.496 pm	22.169 pm	2.496 pm		2.496 pm	19.673 pm
24.665	2.496	0	2.496	22.169	2.496	0	2.496	19.673
94.201.277	6.363.699	3.531.261	9.894.960	87.837.578	6.162.754	3.402.679	9.565.433	81.674.824
3.219.211			0	3.219.211			0	3.219.211
3.219.211	0	0	0	3.219.211	0	0	0	3.219.211
97.420.488	6.363.699	3.531.261	9.894.960	91.056.789	6.162.754	3.402.679	9.565.433	84.894.035

Voetnoot:

* Voor de kapitaal lasten van deze acties is een egalisatie reserve gevormd.

** N62 Sloeweg-Tractaatweg: Bijdragen van derden zullen worden ontvangen, maar momenteel onduidelijk wanneer deze middelen worden ontvangen. Na ontvangst vindt directe afschrijving van actief plaats. Afhankelijk hoe de financiering in de bijdrage derden geregeld is, wordt er tzt eventueel rente berekend.

*** Aandelenkapitaal NV Westerscheldetunnel: De mutatie betreft terugstorting van kapitaal.

De marktwaarde van de deelnemingen is hoger dan de boekwaarde op basis van de verkrijgingsprijs.

Op enkele investeringen van voor het BBV is een bijdrage van derden ontvangen. Deze bijdragen zijn direct in mindering gebracht, waarna de afschrijving berekend is over het netto investeringsbedrag.

**** Geen rente berekening volgens de financiële verordening.

2. Staat van verloop investeringskredieten

Activiteit code	Omschrijving	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2006	Restant krediet	Uitgaven 2007	Restant krediet	Uitgaven 2008	Restant krediet **
00037	Verbouwing Zeeuws Museum	5.982.395	4.638.133	1.344.262	1.344.262	0	0	0
00036	Gistpoortgebouw	2.885.990	1.315.555	1.570.435	1.570.435	0	0	0
00041	N62 Sloeweg-Tractaatweg	1.350.000	0	1.350.000	1.000.000	350.000	350.000	0
00042	Verbouwing vml.Brandweerkazerne tbv SCEZ	3.945.000	0	3.945.000	295.000	3.650.000	3.650.000	0
	TOTAAL GENERAAL	14.163.385	5.953.688	8.209.697	4.209.697	4.000.000	4.000.000	0

* N62 Sloeweg-Tractaatweg: Hiervoor zullen bijdragen van derden worden ontvangen, maar momenteel is nog onduidelijk wanneer deze middelen worden ontvangen. Na ontvangst vindt directe afschrijving van actief plaats. Afhankelijk hoe de financiering in de bijdrage derden geregeld wordt, wordt er in lijn hiermee eventueel interne rente toegerekend over het geïnvesteerd kapitaal.

** Na 2008 zijn er geen investeringen gepland in de begroting. Derhalve zijn geen latere jaren opgenomen in deze staat.

3. Staat van reserves en voorzieningen

Omschrijving van de reserve/ voorziening	2007			2008			
	Saldo aan het begin van het jaar	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo aan het begin van het jaar	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo aan het einde van het jaar
a. Algemene reserve							
00100 algemene reserve	32.020.504	136.862.536	-48.754.366	120.128.674	2.251.422	-15.154.305	107.225.791
00110 alg reserve resultaat na bestemming	2.514.992	0	-2.514.992		0		0
Totaal a. Algemene reserve	34.535.496	136.862.536	-51.269.358	120.128.674	2.251.422	-15.154.305	107.225.791
b. Bestemmingsreserve							
00200 reserve tunnel sluiskil	11.636.968	0	-133.287	11.503.681	1.500.000	-300.000	12.703.681
00201 egal res vervangende nieuwb Gr Woud	3.226.192	0	-115.393	3.110.799	0	-111.100	2.999.699
00205 reserve wov	18.695.998	5.098.534	-6.804.425	16.990.107	6.074.696	-8.525.485	14.539.318
00207 egal res verbouwing zeeuws museum	6.029.409	0	-199.400	5.830.009	0	-199.400	5.630.609
00208 egalisereserve Gistpoortgebouw	2.182.555	550.000	-89.500	2.643.055	0	-96.200	2.546.855
00209 reserve afkoopsom Kanaal d Walcheren	110.951.200	0	-110.951.200	0	0	0	0
00210 egal res verbouwing brandweerkazerne	0	295.000	0	295.000	3.650.000	0	3.945.000
Totaal b. Bestemmingsreserve	152.722.323	5.943.534	-118.293.205	40.372.652	11.224.696	-9.232.185	42.365.163
Totaal a + b reserves	187.257.819	142.806.070	-169.562.563	160.501.326	13.476.118	-24.386.489	149.590.954
c. Voorzieningen uit eigen middelen							0
00300 voorziening waterbeheer	713.912	160.000	-182.300	691.612	160.000	-182.300	669.312
00308 voorziening wachtgelden psd	41.469.539	1.534.710	-7.103.621	35.900.628	1.317.861	-5.824.072	31.394.417
Totaal c. Voorzieningen uit eigen middelen	42.183.451	1.694.710	-7.285.921	36.592.240	1.477.861	-6.006.372	32.063.729
d. Voorzieningen gelden van derden							
00301 voorziening bodemsanering	2.283.268	22.700	0	2.305.968	35.000	0	2.340.968
00303 voorziening stads- en dorpsvernieuw	4.363.873	0	-2.302.417	2.061.456	0	-750.000	1.311.456
00307 voorziening jeugdzorg	1.025.475	41.000	-308.679	757.796	32.000	0	789.796
00313 voorziening nme: natuurcomp w scheld	4.668.303	188.000	-979.881	3.876.422	161.500	-1.979.881	2.058.041
00314 voorziening nme: natuurcomp braakman	1.015.772	40.600	-200.000	856.372	37.000	-815.772	77.600
00316 voorziening isv	2.516.608	0	-1.812.622	703.986	0	0	703.986
00319 voorziening maya	191.025	0	0	191.025	0	0	191.025
00321 voorziening archeolog monumentenkrt	17.051	0	0	17.051	0	0	17.051
00322 voorziening bibliotheekvernieuwing *	305.881	0	-165.420	140.461	0	0	140.461
00323 voorziening zwakke schakels	737.983	0	-737.983	0	0	0	0
00324 voorziening interreg *	2.368.418	95.000	0	2.463.418	0	0	2.463.418
00325 voorziening culturele betekenis ksg	24.083	0	-24.083	0	0	0	0
00327 voorziening BDU brede doeluitkering	7.324.283	1.751.220	-915.028	8.160.475	345.000	-995.000	7.510.475
00328 voorziening maritiem erfgoed *	0	0	0	0	0	0	0
00329 voorz cultuureducatie prim onderwijs	88.911	0	-52.208	36.703	0	0	36.703
00330 voorziening actieplan cultuurbereik *	0	6.039	-146.985	-140.947	0	0	-140.947
00331 voorziening belvedere	63.543	0	-63.543	0	0	0	0
00332 voorziening phasing out 5b	101.813	0	0	101.813	0	0	101.813
00335 voorziening geluidsbelastingskaart *	46.173	0	-92.346	-46.173	0	0	-46.173
00337 voorziening implem OV-chipkaart	0	3.707.105	-10.165	3.696.940	155.000	0	3.851.940
00338 voorziening fietsbrug sluis Veere	81.541	0	-81.541	0	0	0	0
00339 voorziening werkplan Deltaraad	66.364	0	-66.364	0	0	0	0
00340 voorziening Life project	458.142	0	-100.000	358.142	0	-358.142	0
00341 voorziening Externe veiligheid	512.338	0	-128.000	384.338	0	-128.000	256.338
00342 voorziening ilg	0	10.000.000	0	10.000.000	0	0	10.000.000
00343 voorziening LEADER +	1.084.091	0	-1.084.091	0	0	0	0
Totaal d. Voorzieningen gelden van derden	29.344.940	15.851.664	-9.271.357	35.925.246	765.500	-5.026.795	31.663.952
Totaal c + d voorzieningen	71.528.391	17.546.374	-16.557.278	72.517.487	2.243.361	-11.033.167	63.727.681
Totaal	258.786.210	160.352.443	-186.119.841	233.018.812	15.719.479	-35.419.656	213.318.635

Omschrijving van de reserve/ voorziening	2009			2010		
	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Saldo aan het einde van het jaar	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Saldo aan het einde van het jaar
a. Algemene reserve						
00100 algemene reserve	439.712	-3.081.882	104.583.622	1.064.247	-3.188.179	102.459.690
00110 alg reserve resultaat na bestemming	0	0	0	0	0	0
Totaal a. Algemene reserve	439.712	-3.081.882	104.583.622	1.064.247	-3.188.179	102.459.690
b. Bestemmingsreserve						
00200 reserve tunnel sluiskil	0	0	12.703.681	0	0	12.703.681
00201 egal res vervangende nieuwb Gr Woud	0	-111.100	2.888.599	0	-111.100	2.777.499
00205 reserve wov	5.870.034	-8.715.777	11.693.575	6.358.636	-8.229.322	9.822.889
00207 egal res verbouwing zeeuws museum	0	-199.400	5.431.209	0	-199.400	5.231.809
00208 egalisereserve Gistpoortgebouw	0	-96.200	2.450.655	0	-96.200	2.354.455
00209 reserve afkooopsom Kanaal d Walcheren	0	0	0	0	0	0
00210 egal res verbouwing brandweerkazerne	0	-131.500	3.813.500	0	-131.500	3.682.000
Totaal b. Bestemmingsreserve	5.870.034	-9.253.977	38.981.220	6.358.636	-8.767.522	36.572.334
Totaal a + b reserves	6.309.746	-12.335.858	143.564.842	7.422.883	-11.955.701	139.032.024
c. Voorzieningen uit eigen middelen						
00300 voorziening waterbeheer	160.000	-182.300	647.012	160.000	-182.300	624.712
00308 voorziening wachtgelden psd	1.145.742	-5.417.592	27.122.567	980.321	-5.144.929	22.957.959
Totaal c. Voorzieningen uit eigen middelen	1.305.742	-5.599.892	27.769.579	1.140.321	-5.327.229	23.582.671
d. Voorzieningen gelden van derden						
00301 voorziening bodemsanering	35.000	0	2.375.968	0	0	2.375.968
00303 voorziening stads- en dorpsvernieuw	0	-750.000	561.456	0	-750.000	-188.544
00307 voorziening jeugdhulpverlening	32.000	0	821.796	32.000	0	853.796
00313 voorziening nme: natuurcomp w scheld	80.750	-1.648.184	490.607	0	20.119	510.726
00314 voorziening nme: natuurcomp braakman	5.000	0	82.600	0	0	82.600
00316 voorziening isv	0	0	703.986	0	-704.186	-200
00319 voorziening maya	0	0	191.025	0	0	191.025
00321 voorziening archeolog monumentenkr	0	0	17.051	0	0	17.051
00322 voorziening bibliotheekvernieuwing *	0	0	140.461	0	0	140.461
00323 voorziening zwakke schakels	0	0	0	0	0	0
00324 voorziening interreg *	0	0	2.463.418	0	0	2.463.418
00325 voorziening culturele betekenis ksg	0	0	0	0	0	0
00327 voorziening BDU brede doeluitkering	340.000	0	7.850.475	350.000	0	8.200.475
00328 voorziening maritiem erfgoed *	0	0	0	0	0	0
00329 voorz cultuureducatie prim onderwijs	0	0	36.703	0	0	36.703
00330 voorziening actieplan cultuurbereik *	0	0	-140.947	0	0	-140.947
00331 voorziening belvedere	0	0	0	0	0	0
00332 voorziening phasing out 5b	0	0	101.813	0	0	101.813
00335 voorziening geluidsbelastingskaart *	0	0	-46.173	0	0	-46.173
00337 voorziening implem OV-chipkaart	160.000	-2.696.940	1.315.000	55.000	0	1.370.000
00338 voorziening fietsbrug sluis Veere	0	0	0	0	0	0
00339 voorziening werkplan Deltaraad	0	0	0	0	0	0
00340 voorziening Life project	0	0	0	0	0	0
00341 voorziening Externe veiligheid	0	-128.000	128.338	0	-128.000	338
00342 voorziening ilg	0	0	10.000.000	0	0	10.000.000
00343 voorziening LEADER +	0	0	0	0	0	0
Totaal d. Voorzieningen gelden van derden	652.750	-5.223.124	27.093.577	437.000	-1.562.067	25.968.510
Totaal c + d voorzieningen	1.958.492	-10.823.016	54.863.157	1.577.321	-6.889.296	49.551.182
Totaal	8.268.238	-23.158.875	198.427.998	9.000.204	-18.844.996	188.583.206

Omschrijving van de reserve/ voorziening	2011		Saldo aan het einde van het jaar	Verplichtingen ten laste van saldo	Verschil
	Vermeer- deringen	Verminder- ingen			
a. Algemene reserve					
00100 algemene reserve	931.543	-885.000	102.506.233	-805.000	101.701.233
00110 alg reserve resultaat na bestemming	0	0	0	0	0
Totaal a. Algemene reserve	931.543	-885.000	102.506.233	-805.000	101.701.233
b. Bestemmingsreserve					
00200 reserve tunnel sluiskil	0	0	12.703.681	0	12.703.681
00201 egal res vervangende nieuwb Gr Woud	0	-111.100	2.666.399	-2.666.399	0
00205 reserve wov	6.699.022	-8.244.761	8.277.151	-8.277.151	0
00207 egal res verbouwing zeeuws museum	0	-199.400	5.032.409	-5.032.409	0
00208 egalisereserve Gistpoortgebouw	0	-96.200	2.258.255	-2.258.255	0
00209 reserve afkoopsom Kanaal d Walcheren	0	0	0	0	0
00210 egal res verbouwing brandweerkazerne	0	-131.500	3.550.500	-3.550.500	0
Totaal b. Bestemmingsreserve	6.699.022	-8.782.961	34.488.395	-21.784.714	12.703.681
Totaal a + b reserves	7.630.565	-9.667.961	136.994.628	-22.589.714	114.404.914
c. Voorzieningen uit eigen middelen					
00300 voorziening waterbeheer	160.000	-182.300	602.412	-602.412	0
00308 voorziening wachtgelden psd	822.252	-4.719.166	19.061.045	-19.061.045	0
Totaal c. Voorzieningen uit eigen middelen	982.252	-4.901.466	19.663.457	-19.663.457	0
d. Voorzieningen gelden van derden					
00301 voorziening bodemsanering	0	0	2.375.968	-2.375.968	0
00303 voorziening stads- en dorpsvernieuw	0	-493.633	-682.177	682.177	0
00307 voorziening jeugdhulpverlening	32.000	0	885.796	-885.796	0
00313 voorziening nme: natuurcomp w scheld	0	20.119	530.845	-530.845	0
00314 voorziening nme: natuurcomp braakman	0	0	82.600	-82.600	0
00316 voorziening isv	0	0	-200	200	0
00319 voorziening maya	0	0	191.025	-191.025	0
00321 voorziening archeolog monumentenkrt	0	0	17.051	-17.051	0
00322 voorziening bibliotheekvernieuwing *	0	0	140.461	-140.461	0
00323 voorziening zwakke schakels	0	0	0	0	0
00324 voorziening interreg *	0	0	2.463.418	-2.463.418	0
00325 voorziening culturele betekenis ksg	0	0	0	0	0
00327 voorziening BDU brede doeluitkering	355.000	0	8.555.475	-8.555.475	0
00328 voorziening maritiem erfgoed *	0	0	0	0	0
00329 voorz cultuureducatie prim onderwijs	0	0	36.703	-36.703	0
00330 voorziening actieplan cultuurbereik *	0	0	-140.947	140.947	0
00331 voorziening belvedere	0	0	0	0	0
00332 voorziening phasing out 5b	0	0	101.813	-101.813	0
00335 voorziening geluidsbelastingskaart *	0	0	-46.173	46.173	0
00337 voorziening implem OV-chipkaart	55.000	0	1.425.000	-1.425.000	0
00338 voorziening fietsbrug sluis Veere	0	0	0	0	0
00339 voorziening werkplan Deltaraad	0	0	0	0	0
00340 voorziening Life project	0	0	0	0	0
00341 voorziening Externe veiligheid	0	0	338	-338	0
00342 voorziening ilg	0	0	10.000.000	-10.000.000	0
00343 voorziening LEADER +	0	0	0	0	0
Totaal d. Voorzieningen gelden van derden	442.000	-473.514	25.936.997	-25.936.997	0
Totaal c + d voorzieningen	1.424.252	-5.374.980	45.600.454	-45.600.454	0
Totaal	9.054.817	-15.042.941	182.595.082	-68.190.168	114.404.914

4. Staat van subsidies

Deze lijst is informatief. Hiermee wordt inzicht gegeven op welke wijze subsidies worden gebruikt als instrument om de doelstellingen te realiseren. Het geeft inzicht in de subsidie mogelijkheden. Hieraan kunnen geen rechten worden ontleend. Subsidie toekenning is onderhevig aan de algemene subsidie verordening en het algemene subsidie besluit.

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Programma : 01 Sociaal beleid						
	Lasten						
70009	2006 jeugdmonitor zeeland	22.689	22.689	22.689	22.689	22.689	22.689
70010	2006 jeugdmon (beleidsk. soc. zorg)	22.689	22.700	22.700	22.700	22.700	22.700
70035	stichting sportzeeland	0	371.409	371.409	371.409	371.409	371.409
70036	breedtesport stimuleringsreg. vws	0	102.000	102.000	0	0	0
70037	prov topsportevenementen	0	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
70045	jongerenparticipatie	0	80.000	0	0	0	0
70046	beleidsprogr Sociale zorg	0	500.000	0	0	0	0
70076	Wet maatschappelijke ontwikkeling	0	75.000	0	0	0	0
70085	foyer de Jeunesse	0	40.000	0	0	0	0
70165	beleidskader sociale zorg ideeennetw	0	291.516	70.233	70.233	70.233	70.233
70172	Senior Games	0	75.000	0	0	0	0
70451	stichting scoop	3.825.540	3.770.557	3.902.055	3.902.055	3.902.055	3.902.055
70453	beleidsk soc zrg Niemand aan zijlijn	2.093.303	1.052.318	501.673	501.673	501.673	501.673
70457	2006 coördp fys en ment weerbaarheid	55.595	56.073	0	0	0	0
70458	2006 stichting sportzeeland	370.740	0	13.549	13.549	13.549	13.549
70459	2006 brdtesport stimul.reg. vws	102.000	0	0	0	0	0
70460	2006 prov topsportevenementen	53.000	0	0	0	0	0
70467	stg het klaverblad zeeland	959.518	960.590	991.843	991.843	991.843	991.843
70468	2006 telefonische hulpdienst zeeland	293.300	295.852	304.568	304.568	304.568	304.568
70491	beleidskader soc zorg Zuinig op zorg	777.084	1.284.904	501.673	501.673	501.673	501.673
70891	2006 ontwikkelingssamenwerking	111.312	0	0	0	0	0
70897	2006 huisvesting asielzoekers	200.000	0	0	0	0	0
70928	beleidsk soc zorg uitvoeringskosten	20.053	0	0	0	0	0
70930	Senior games	80.000	0	0	0	0	0
70948	verbeteren leefomgeving jongeren	560.876	584.406	50.000	50.000	50.000	50.000
70951	herhuisvesting het klaverblad	483.000	69.000	69.000	69.000	69.000	69.000
71025	evenementen charitatief doel	0	20.000	0	0	0	0
71326	arbeidsmarkt zorg	100.000	100.000	0	0	0	0
71365	2006 evenementen charitatief doel	5.500	0	0	0	0	0
71469	2006 welzijn algemeen	685	0	0	0	0	0
71498	integraal Jeugdbeleid	0	2.250.000	0	0	0	0
71499	versterking Zeeuws Model	0	0	50.000	50.000	50.000	50.000
71518	2006 beleidsk soc zorg innovatie	253.806	0	0	0	0	0
71600	back office WMO	0	0	50.000	50.000	50.000	50.000
71601	samenhang in steden; sociale wooncom	0	0	250.000	0	0	0
71604	beleidskader Sociale zorg	0	0	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
71605	college Zorg en Welzijn	0	0	50.000	0	0	0
71607	Kindertelefoon	0	0	303.000	103.000	103.000	103.000
71617	klaverblad	0	0	40.000	40.000	40.000	40.000
71625	jaar rond evenementen	0	0	125.000	125.000	125.000	125.000
	Totaal lasten Sociaal beleid	10.390.689	12.074.014	9.441.392	8.839.392	8.839.392	8.839.392

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Programma : 01 Sociaal beleid						
	Baten						
70036	breedtesport stimuleringsreg. vws	0	56.000	56.000	0	0	0
70097	antidiscriminatievoorziening	21.000	0	0	0	0	0
70459	2006 brdtesport stimul.reg. vws	56.000	0	0	0	0	0
70465	commissie gebiedsaanwijzing	0	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600
70930	Senior games	30.000	0	0	0	0	0
	Totaal baten Sociaal beleid	107.000	57.600	57.600	1.600	1.600	1.600
	Programma : 02 Jeugdzorg						
	Lasten						
70002	Nog te verdelen jeugdhulpverlening	0	41.247	41.247	41.247	41.247	41.247
70003	extra middelen aanvalsplan	1.412.396	60.861	0	0	0	0
70004	2006 onderzoek jeugdzorg	0	15.000	0	0	0	0
70005	clientenbeleid (cvp)	76.000	76.000	76.000	76.000	76.000	76.000
70006	bestrijding wachtlijsten	154.527	154.527	154.527	154.527	154.527	154.527
70007	sociaal medische teams	76.016	91.590	76.590	76.590	76.590	76.590
70008	bureau jeugdzorg: centraal bureau	1.736.956	1.736.956	1.736.956	1.736.956	1.736.956	1.736.956
70011	steunfunctie jeugdzorg	48.187	48.187	48.187	48.187	48.187	48.187
70012	centrum v. pleegzorg,basisvariant	3.369.476	3.402.326	3.402.326	3.402.326	3.402.326	3.402.326
70013	therapeutische pleegzorg tgv	289.256	289.353	289.353	289.353	289.353	289.353
70014	2006 ned. ver. pleeggezinnen	24.170	28.760	24.170	24.170	24.170	24.170
70015	jeugd en gezin adviesbureau	208.912	208.912	208.912	208.912	208.912	208.912
70016	families first	448.856	448.856	448.856	448.856	448.856	448.856
70017	instelling voor begeleid wonen	92.410	92.410	92.410	92.410	92.410	92.410
70018	intensieve hulp in thuissituatie	157.907	157.907	157.907	157.907	157.907	157.907
70020	sociale vaardigheidstrainingen	27.108	27.108	27.108	27.108	27.108	27.108
70021	dagcentra schoolg jeugd/basisv	874.242	874.276	874.276	874.276	874.276	874.276
70022	medische kleuterdagverbl./plusv	2.876.888	2.876.843	2.876.843	2.876.843	2.876.843	2.876.843
70023	gezinshuizen/lv2	139.957	139.953	139.953	139.953	139.953	139.953
70024	tehuizen opvoeding verzorging lv3	663.438	663.434	663.434	663.434	663.434	663.434
70025	tehuizen opvoeding verzorg. basis	368.537	368.536	368.536	368.536	368.536	368.536
70026	tehuizen opvoeding verzorg.intens	1.885.299	1.885.295	1.885.295	1.885.295	1.885.295	1.885.295
70027	crisisopvang jongeren/intensief	549.216	549.208	549.208	549.208	549.208	549.208
70028	vz jonge kinderen, special.	439.789	439.783	439.783	439.783	439.783	439.783
70029	dagvz. niet schoolgaande jeugd	307.513	307.513	307.513	307.513	307.513	307.513
70030	vertrek training	209.808	209.808	209.808	209.808	209.808	209.808
70031	coördinatie home-training	22.991	22.991	22.991	22.991	22.991	22.991
70032	aanleunproject	96.798	96.798	96.798	96.798	96.798	96.798
70038	advies- en meldpunt kindermish.	668.829	573.550	573.550	573.550	573.550	573.550
70039	2006 kindertelefoon (alg. midd)	37.179	37.500	38.751	38.751	38.751	38.751
70040	2006 kindertelefoon (mid jhv)	34.126	34.505	34.505	34.505	34.505	34.505
70052	1 loket onderwijs en zorg	0	80.000	35.000	0	0	0
70053	implementatie BMC onderzoek	100.000	100.000	0	0	0	0
70095	implementatie Deltaplan Jeugdzrg	144.560	0	0	0	0	0
70096	implem. handboek jeugdreclassering	0	78.800	0	0	0	0
70123	bureau jeugdzorg: casemanagement	1.225.835	1.203.348	1.225.835	1.225.835	1.225.835	1.225.835
70124	bureau jeugdzorg: lokaal jeugdbeleid	309.599	274.599	274.599	274.599	274.599	274.599
70125	intakefunctie raad kinderbescherming	0	22.487	0	0	0	0
70126	2006 jeugdhulp ambulant azz	804.752	807.972	807.972	807.972	807.972	807.972
70153	bur. jeugdzrg: justitiële taken	3.636.701	3.567.855	3.630.783	3.630.783	3.630.783	3.630.783
71022	professionalisering jeugdzorg	0	100.000	0	0	0	0
71030	project doorbraakmethode	38.000	0	0	0	0	0
71031	project stroomlijnen	73.500	0	0	0	0	0
71345	coördinatiepunt bureau jeugdzorg	115.000	17.500	0	0	0	0
	Totaal lasten Jeugdzorg	23.744.734	22.212.554	21.839.982	21.804.982	21.804.982	21.804.982
	Programma : 02 Jeugdzorg						
	Baten						
70041	uitkering wet op de jeugdzorg (vws)	19.702.702	18.158.137	18.158.137	18.158.137	18.158.137	18.158.137
70042	uitk wet op de jeugdzorg (justitie)	3.860.066	3.567.855	3.630.783	3.630.783	3.630.783	3.630.783
	Totaal baten Jeugdzorg	23.562.768	21.725.992	21.788.920	21.788.920	21.788.920	21.788.920

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Programma : 03 Cultuur						
	Lasten						
70059	extra subs. St. muziekpodium Zld	0	100.000	0	0	0	0
70060	P1 C-culture / Station Zuid	0	100.000	0	0	0	0
70061	manifestatie cultuur en Religie	0	75.000	0	0	0	0
70062	productiehuis Zeelandia	0	100.000	100.000	0	0	0
70063	prestatieafspraken	0	20.000	0	0	0	0
70069	restauratie monumenten	0	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000
70070	beheer prov. kunstcollectie	0	18.000	70.000	0	0	0
70071	erfgoedportal	0	95.800	0	0	0	0
70072	intensiveren provinciaal museumbelei	0	372.600	72.600	72.600	72.600	0
70073	subs. en onderst. Concerstst de Verw	0	25.000	0	0	0	0
70083	intensiveren prov. musbel. II	0	100.000	0	0	0	0
70111	meerjarenraming reg.tv scheldemon	0	230.000	0	0	0	0
70116	popplatform uitvoering popbeleidsadv	45.247	45.655	45.655	0	0	0
70117	audiovisuele amateurkunst	18.383	30.436	30.436	0	0	0
70118	accordeon vereniging concertina	1.760	1.775	1.775	0	0	0
70119	scratch messiah	5.028	5.073	5.073	0	0	0
70120	organis. st.stoomtrein goes-borssele	30.360	30.618	31.950	0	0	0
70121	uitvoering 10-puntenplan	70.230	79.800	79.800	0	0	0
70122	stichting t kerkje ellesdiek	2.000	2.000	2.000	0	0	0
70400	2006 maritiem erfgoed ii	794.550	0	0	0	0	0
70412	vereniging de zeeuwse molen	2.500	2.500	2.500	2.300	2.300	2.300
70414	bond heemschut	1.500	1.500	1.500	1.900	1.900	1.900
70416	boerderijenstichting zeeland	2.500	2.500	2.500	2.300	2.300	2.300
70471	risicovol/ theatraanbod	67.500	67.500	67.500	0	0	0
70473	ballustrada	2.200	2.200	2.200	1.600	1.600	1.600
70474	bevijsingsfestival	10.055	10.145	10.146	11.566	11.566	11.566
70492	grensoverschr culturele samenwerking	13.750	15.218	15.218	19.784	19.784	19.784
70512	X orkestbegeleiding koren	-1.000	0	0	0	0	0
70518	slib-reeks	4.500	4.500	4.500	4.600	4.600	4.600
70524	X 2006 stichting het zeeuwse gezicht	0	0	0	0	0	0
70525	stichting omroep zeeland	7.017.810	7.205.186	7.549.594	7.549.594	7.549.594	7.549.594
70536	X taakstelling cultuur 2005 ev	0	0	0	-28.696	-28.696	-28.696
70544	2006 zeeuws biologisch museum	278.784	280.178	289.088	289.088	289.088	289.088
70919	stelpost archeologie	58.468	0	0	0	0	0
70932	archeologie	8.800	52.200	0	58.800	0	0
70936	zeeuws maritiem museum	500.000	0	0	0	0	0
70937	nieuwe muziek zeeland	25.000	0	0	0	0	0
70938	digitaliseringsproject musea	140.000	75.000	0	0	0	0
70939	wim hofmanproject	50.000	0	0	0	0	0
70943	X geschiedschrijving zeeland	90.000	0	0	0	0	0
70944	X herdenking 400 jr de ruyter	200.000	0	0	0	0	0
70953	X zeeuwse bibliotheek	0	0	12.992	12.992	12.992	12.992
71003	cbk zeeland	0	301.067	308.293	213.818	213.818	213.818
71004	stichting beeldende kunst middelburg	0	35.000	35.000	31.800	31.800	31.800
71005	buro beeldende kunst vlissingen	0	35.000	35.000	31.800	31.800	31.800
71006	galerie van den berge goes	0	10.146	10.146	4.667	4.667	4.667
71007	uitvoering zichtbaar maken bkva	0	40.582	40.582	0	0	0
71010	zeeuws museum: exploitatie depot	0	101	101	101	101	101
71012	zeeuwse museumstichting	0	2.062.945	2.124.524	2.124.524	2.020.645	2.020.645
71013	vereniging van zeeuwse musea	0	2.739	2.739	2.841	2.841	2.841
71014	erfgoed toegankelijk	0	123.570	106.528	0	0	0
71016	cultuur in de regio	0	193.398	94.353	0	0	0
71017	jeugdtheaterhuis 't beest	0	20.291	20.291	0	0	0
71258	provinciale prijzen	2.324	0	0	0	0	0
71259	publicatiefonds zeeland	20.000	20.291	20.291	0	0	0
71260	cultuur algemeen	35.374	21.255	21.255	0	0	0
71261	zeeuws orkest	202.075	203.818	210.697	202.374	202.374	202.374
71262	zeeland nazomerfestival	201.750	203.213	206.108	307.926	307.926	307.926
71263	nieuwe muziek zeeland	171.488	172.988	177.140	267.898	267.898	267.898
71264	straatfestival vlissingen	25.138	25.364	25.364	46.061	46.061	46.061
71265	festival zeeuwsch-vlaanderen	45.248	45.655	45.655	46.061	46.061	46.061
71266	festival film by the sea	45.248	45.655	45.655	23.030	23.030	23.030
71267	schelde jazzfestival	5.028	5.073	5.073	0	0	0
71268	middelburgs muziekfeest	10.055	10.145	10.145	0	0	0
71269	pastorale au parvis	5.028	5.073	5.073	0	0	0
71270	het bedrijf	18.300	18.465	18.465	18.465	18.465	18.465

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
71271	bach comite aardenburg	4.625	4.667	4.667	4.667	4.667	4.667
71273	X 2006 cbk zeeland	300.268	0	0	0	0	0
71275	X 2006 stg beeldende kunst middelbur	35.000	0	0	0	0	0
71276	X 2006 buro beeldende kunst vlissing	35.000	0	0	0	0	0
71277	X 2006 galerie van den berge goes	10.055	0	0	0	0	0
71278	2006 uitvoer. zichtbaar maken bkva	49.360	1.267	0	0	0	0
71279	stichting zeeuws jeugdorkest	13.600	13.721	13.943	11.878	11.878	11.878
71280	stichting dansz goes	2.514	2.536	2.536	2.333	2.333	2.333
71281	stichting zeeuws seniorenorkest	3.519	3.551	3.551	3.551	3.551	3.551
71282	zeeuwse koorschool	4.525	4.565	4.565	4.667	4.667	4.667
71283	zeeuws tijdschrift	15.686	15.827	15.827	15.827	15.827	15.827
71284	zeeuwse katernen	0	2.300	2.300	2.300	2.300	2.300
71285	Zeeuwse ver. voor dialectenonderzoek	5.000	5.000	5.000	4.700	4.700	4.700
71286	woordenboek vlaamse dialecten	12.593	12.705	12.910	12.910	12.910	12.910
71287	sako zeeland	12.066	12.175	12.175	0	0	0
71288	zeeuws centrum amateurtheater	20.110	20.291	20.291	0	0	0
71289	stichting danzee	9.050	9.131	9.131	0	0	0
71290	knfm afdeling zeeland	9.050	9.131	9.131	0	0	0
71291	gezamenlijke poppodia	25.138	25.364	25.364	0	0	0
71292	stichting a-kunst	287	5.073	5.073	0	0	0
71293	ondersteuning amateurkunst	25.138	25.364	25.364	0	0	0
71294	X 2006 jeugdtheaterhuis 't beest	20.110	0	0	0	0	0
71295	versterking jeugdtheater (educatie)	30.165	30.436	30.436	0	0	0
71296	stg historische spelen zierikzee	5.028	5.073	5.073	0	0	0
71297	delta brassband	5.028	5.073	5.073	0	0	0
71298	zeeuwse cultuurproducties	194.655	96.382	96.382	0	0	0
71299	instandh.subs.rijksmonumenten	267.229	208.254	208.254	0	0	0
71300	cultuur en school	185.894	161.362	167.401	0	0	0
71301	jeugd en cultuur	93.120	110.905	102.470	0	0	0
71302	X 2006 erfgoed toegankelijk	88.535	0	0	0	0	0
71303	X 2006 cultuur in de regio	7.020	0	0	0	0	0
71304	versterken Cultureel ondernemerschap	93.750	98.345	96.382	0	0	0
71305	overhead actieplan cultuurbereik zld	17.250	60.544	40.044	0	0	0
71307	X 2006 zeeuwse museumstichting	1.492.557	0	0	0	0	0
71308	X 2006 vereniging van zeeuwse musea	2.715	0	0	0	0	0
71309	maritiem erfgoed	1.987.211	0	0	0	0	0
71310	aandeel kst. gem. reg. zeeuwse bibl.	5.150.912	5.113.089	5.250.616	5.250.616	5.250.616	5.250.616
71311	stichting cultureel erfgoed zeeland	1.451.705	1.305.372	1.346.883	1.250.174	1.250.174	1.250.174
71312	stichting behoud hoogaars	15.083	15.218	15.218	19.784	19.784	19.784
71313	herstructurer. bibliotheekwerk	3.520	0	0	0	0	0
71400	bibliotheekvernieuwing 2006	285.168	90.368	0	0	0	0
71482	archeolog.werkgemeenschap nl afd.zld	2.000	2.000	2.000	0	0	0
71483	st werkend trekpaard zeeland	1.500	1.500	1.500	0	0	0
71556	afspr. gesubs. instellingen	10.080	0	0	0	0	0
71564	regionale televisie scheldemond	233.704	518.142	0	0	0	0
71586	bev deskundigheid binnen het PO	5.000	37.283	0	0	0	0
71587	faciliteren reg infrastructuur	0	57.157	0	0	0	0
71588	bev infrastr erfgoededucatie	4.300	14.495	0	0	0	0
71603	productiehuis Zeelandia	0	0	75.000	0	0	0
71610	manifestatie cultuur en religie	0	0	250.000	0	0	0
71611	verhogen cultuurpart. en vergroten	0	0	100.000	0	0	0
71615	doorlichting kunstensector	0	50.000	0	0	0	0
71616	kwaliteitsimpuls cultureel erfgoed	0	105.000	500.000	500.000	500.000	500.000
71618	nieuwe geschiedschrijving zeeland	0	0	220.000	220.000	220.000	220.000
Totaal lasten Cultuur		22.472.803	21.410.884	21.050.062	19.023.199	18.860.521	18.787.921

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Programma : 03 Cultuur						
	Baten						
70133	meerjarenraming reg.tv scheldemond	0	230.000	0	0	0	0
70400	2006 maritiem erfgoed ii	1.022.626	0	0	0	0	0
71008	geldstroom bkv	0	200.752	200.752	0	0	0
71260	cultuur algemeen	407	0	0	0	0	0
71300	cultuur en school	5.452	0	0	0	0	0
71309	maritiem erfgoed	1.499.381	0	0	0	0	0
71400	bibliotheekvernieuwing 2006	358.627	3.976	0	0	0	0
71484	actiepl cultuurbereik rijksbijdrage	299.235	299.235	299.235	0	0	0
71485	geldstroom bkv	201.037	0	0	0	0	0
71564	regionale televisie scheldemond	203.403	586.693	0	0	0	0
71586	bev deskundigheid binnen het PO	57.042	56.727	0	0	0	0
	Totaal baten Cultuur	3.647.210	1.377.383	499.987	0	0	0
	Programma : 04 Openbare orde en veiligheid						
	Lasten						
76271	implementatie rampenbestrijdingsplan	63.880	0	0	0	0	0
	Totaal lasten Openbare orde en veiligheid	63.880	0	0	0	0	0
	Programma : 04 Openbare orde en veiligheid						
	Baten						
72518	meerjarenprogr externe veiligheid	1.090.500	0	0	0	0	0
76011	spoor boven de Westerschelde	40.000	0	0	0	0	0
76907	veiligheidsplan havens	33.990	52.000	0	0	0	0
	Totaal baten Openbare orde en veiligheid	1.164.490	52.000	0	0	0	0
	Programma : 05 Bestuur						
	Lasten						
70162	instellen Scheldemondfonds	0	25.000	25.000	0	0	0
70955	andere overheid	0	61.500	0	0	0	0
70961	huis der provincie in brussel	1.978	0	0	0	0	0
71051	contributie verg. van de regio's euro	0	3.700	3.700	3.700	3.700	3.700
71052	zuid-nederlandse samenwerking	0	25.770	25.770	25.770	25.770	25.770
71053	provinciehuis te brussel	680	89.686	89.686	89.686	89.686	89.686
71056	scheldemondraad (interreg iii)	22	76.714	15.600	15.600	15.600	15.600
71058	euregioprogramma	22.291	0	0	0	0	0
71121	co-financiering ez-middelen	541.850	0	0	0	0	0
71151	co-financiering interreg 3 projecten	484.958	200.000	0	0	0	0
71201	interreg over de grens	53.789	0	0	0	0	0
71380	X ipo	506.173	532.581	547.440	547.440	547.440	547.440
71495	interreg IV-A Grensregioprogramma VI	0	0	350.000	350.000	350.000	350.000
71497	scheldemondraad	0	0	30.000	30.000	30.000	30.000
71620	onderzoek waterschapsorganisatie	0	100.000	0	0	0	0
76025	provinciale staten	0	363.640	363.640	363.640	363.640	363.640
76032	X fractievergoedingen	0	0	0	0	0	0
76114	onderhoud grenstekens	0	0	0	0	0	0
	Totaal lasten Bestuur	1.611.742	1.478.591	1.450.837	1.425.837	1.425.837	1.425.837

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Programma : 05 Bestuur						
	Baten						
71058	euregioprogramma	1.278	42.800	42.800	42.800	42.800	42.800
71151	co-financiering interreg 3 projecten	1.720	0	0	0	0	0
71201	interreg over de grens	135.003	0	0	0	0	0
71380	X ipo	70.567	0	0	0	0	0
	Totaal baten Bestuur	208.568	42.800	42.800	42.800	42.800	42.800
	Programma : 06 Economie						
	Lasten						
70105	uitvoering pseb recr&toerisme	0	12.375	0	0	0	0
70137	uitvoering pseb innovatie	152.472	638.119	461.000	0	0	0
70138	uitvoering pseb bedrijventerreinen	138.850	253.025	269.000	0	0	0
70814	econom. en toeristische ontwikkeling	0	657.304	0	0	0	0
70876	tipp	0	5.662.568	0	0	0	0
70878	ontwikkelingssamenwerking	0	60.000	60.000	60.000	60.000	0
70879	ontwikkelingssamenwerking	0	109.350	111.033	111.033	111.033	111.033
70892	zeeland helpt Azie	100.000	0	0	0	0	0
70893	2006 economisch promotiebudget zld	2.000	0	0	0	0	0
70894	2006 org. binnenl. prom + acquis	105.649	0	0	0	0	0
70895	verbet. imago prov. zeeland	11.250	0	0	0	0	0
70899	informatiebank bedrijv/instellingen	37.833	38.164	23.361	23.361	23.361	23.361
70901	gebiedenbeleid werkgelegenheid	186.807	390.143	0	0	0	0
70902	versterken functioneren arbeidsmarkt	495.735	485.865	0	0	0	0
70903	uitvoering pseb ontwikkelfunctie	293.006	494.360	511.885	714.885	714.885	739.635
70922	pieken in Delta, speerpuntensectoren	0	750.000	750.000	750.000	750.000	0
70924	ontwikkelingsbedrijf	0	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000
70925	georgie	0	15.000	15.000	0	0	0
74135	prio sociaal akkoord	0	0	450.000	450.000	450.000	450.000
75581	prio pieken in de delta	0	420.000	420.000	420.000	420.000	0
75596	prio opleidingskas	0	0	300.000	0	0	0
75597	prio loopbaanadviseurs	0	0	257.000	257.000	257.000	257.000
	Totaal lasten Economie	1.523.602	10.686.273	4.328.279	3.486.279	3.486.279	2.281.029
	Programma : 06 Economie						
	Baten						
70890	bijdrage tipp	0	5.611.494	0	0	0	0
70892	zeeland helpt Azie	35.000	0	0	0	0	0
70903	uitvoering pseb ontwikkelfunctie	0	24.000	0	0	0	0
70911	vergoeding werkzaamheden secg	0	11.300	11.300	11.300	11.300	11.300
	Totaal baten Economie	35.000	5.646.794	11.300	11.300	11.300	11.300
	Programma : 07 Toerisme en Recreatie						
	Lasten						
70102	delta maritiem	0	125.000	125.000	0	0	0
70152	uitvoering pseb recreatie	529.063	191.992	268.000	0	0	0
70611	maya 2 bijdragen	2.447.692	0	0	0	0	0
70666	econ. en toeristische ontwikkeling	169.350	174.026	174.026	174.026	174.026	174.026
70669	ws zwse eilanden tbv veerse meer	70.344	72.140	73.168	18.344	18.344	18.344
70684	recreatie en toerisme (vanaf 2004)	191.935	200.000	0	0	0	0
70813	kenniscentrum R&T	137.555	220.412	226.562	226.562	226.562	226.562
70962	impuls toeristische sector	150.000	0	0	0	0	0
71481	strategische Marketing en Promotie	129.297	203.457	209.133	209.133	209.133	209.133
72923	routenetwerk impuls wandelen	0	27.000	26.001	26.001	26.001	26.001
72924	routenetw impuls fietsen	0	10.000	9.630	9.630	9.630	9.630
72925	routenetw impuls varen	0	126.000	121.338	121.338	121.338	121.338
72938	uitfin ontw & versterk toegankelijk	0	123.000	75.114	76.077	69.336	45.261
75800	jachthavenvoorziening Hoedekenskerke	28.781	0	0	0	0	0
	Totaal lasten Toerisme en Recreatie	3.854.018	1.473.028	1.307.972	861.110	854.369	830.294

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Programma : 07 Toerisme en Recreatie						
	Baten						
70152	uitvoering pseb recreatie	196.900	0	0	0	0	0
70611	maya 2 bijdragen	2.634.945	0	0	0	0	0
70805	zw Ned. piekt in Delta; kusttoerisme	41.445	0	0	0	0	0
72923	routenetwerk impuls wandelen	0	27.000	26.001	26.001	26.001	26.001
72924	routenetw impuls fietsen	0	10.000	9.630	9.630	9.630	9.630
72925	routenetw impuls varen	0	126.000	121.338	121.338	121.338	121.338
72938	uitfin ontw & versterk toegankelijkh	0	123.000	75.114	76.077	69.336	45.261
75800	jachthavenvoorziening Hoedekenskerke	28.781	0	0	0	0	0
	Totaal baten Toerisme en Recreatie	2.902.070	286.000	232.083	233.046	226.305	202.230
	Programma : 08 Landbouw en Visserij						
	Lasten						
70110	doelstelling 5b zeeuws vlaanderen	49.250	100.750	0	0	0	0
70112	invest.stimulans jonge landbouwers	150.000	0	0	0	0	0
70139	uitvoering pseb landbouw	92.915	339.963	347.000	0	0	0
70140	uitvoering pseb visserij	109.449	208.000	233.000	0	0	0
70157	zeeuwse Tong	0	250.000	250.000	250.000	250.000	0
70658	leader+ zeeuws-vlaanderen 2001	-322	5.609	0	0	0	0
70659	leader+ midden/noord zeeland 2001	3.168	24.267	0	0	0	0
70662	leader+ zeeuws-vlaanderen 2002	0	17.950	0	0	0	0
70667	leader+ zeeuws-vlaanderen 2003	0	380.545	0	0	0	0
70685	leader+ mnz 2002	67.969	29.372	0	0	0	0
70721	leader+ zvl 2004	0	528.024	0	0	0	0
70741	leader+ zeeuws-vlaanderen 2005	443.611	-35.893	0	0	0	0
70751	leader+ zeeuws-vlaanderen 2006	94.129	922.554	0	0	0	0
70821	leader+ midden/noord zeeland 2003	33.610	62.504	0	0	0	0
70841	leader+ midden/noord zeeland 2004	31.304	347.877	0	0	0	0
70859	leader+ midden/noord zeeland 2005	141.842	457.414	0	0	0	0
70864	leader+ midden/noord zeeland 2006	254.400	1.066.535	0	0	0	0
70914	stichting proefboerderij rusthoeve	29.500	29.500	29.500	29.500	29.500	29.500
71322	agr.sector innovatie/investeringsmij	130.551	12.966	0	0	0	0
71445	stimulering aquacultuur/visserij	360.679	51.336	0	0	0	0
71599	bijdrage wageningen imares	0	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
74139	prio stimulering visserij-aquacult	0	0	0	250.000	0	0
	Totaal lasten Landbouw en Visserij	1.992.054	4.899.273	959.500	629.500	379.500	129.500
	Programma : 08 Landbouw en Visserij						
	Baten						
70140	uitvoering pseb visserij	30.000	0	0	0	0	0
70603	bijdragen leader+ zvl	0	342.505	0	0	0	0
70658	leader+ zeeuws-vlaanderen 2001	0	5.609	0	0	0	0
70708	bijdragen leader+ 2003 zvl	0	500.920	0	0	0	0
70738	bijdragen leader+ 2004 zvl	0	181.891	0	0	0	0
70745	bijdragen leader+ 2005 zvl	644.247	-31.747	0	0	0	0
70780	bijdragen leader+ 2006 zvl	446.876	339.253	0	0	0	0
70806	bijdragen leader+ 2002 zvl	0	75.954	0	0	0	0
70864	leader+ midden/noord zeeland 2006	-9.626	9.626	0	0	0	0
70869	bijdragen leader+ 2001 mnz	0	320.946	0	0	0	0
70871	bijdragen leader+ 2002 mnz	0	96.668	0	0	0	0
70872	bijdragen leader+ 2003 mnz	0	637.518	0	0	0	0
70873	bijdragen leader+ 2004 mnz	0	231.499	0	0	0	0
70874	bijdragen leader+ 2005 mnz	819.951	-40.451	0	0	0	0
70875	bijdragen leader+ 2006 mnz	568.752	393.277	0	0	0	0
71322	agr.sector innovatie/investeringsmij	43.517	0	0	0	0	0
71445	stimulering aquacultuur/visserij	30.000	0	0	0	0	0
	Totaal baten Landbouw en Visserij	2.573.717	3.063.468	0	0	0	0

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Programma : 09 Onderwijs						
	Lasten						
70043	AZK	0	485.000	485.000	485.000	485.000	485.000
70906	school of Music	0	337.000	382.500	0	0	0
70907	integrale onderwijsnota	0	300.000	0	0	0	0
70915	provinc. steunpunt open universiteit	40.000	0	0	0	0	0
70916	bijdrage roosevelt studie centrum	196.754	198.471	203.621	203.621	203.621	203.621
70917	lectoraat veiligheid	50.000	0	0	0	0	0
70918	roosevelt academy	1.500.000	0	0	0	0	0
70920	onderwijsactiviteiten algemeen	539.210	20.859	20.859	20.859	20.859	20.859
74136	prio technocentrum zeeland	0	0	250.000	250.000	250.000	0
76117	bijdrage rooseveltstichting	53.900	54.684	54.684	54.684	54.684	54.684
	Totaal lasten Onderwijs	2.379.864	1.396.014	1.396.664	1.014.164	1.014.164	764.164
	Programma : 09 Onderwijs						
	Baten						
70920	onderwijsactiviteiten algemeen	49.525	0	0	0	0	0
	Totaal baten Onderwijs	49.525	0	0	0	0	0
	Programma : 10 Mobiliteit						
	Lasten						
74244	subsidie verkeer en vervoer	59.375	0	0	0	0	0
74304	sociale veiligheid ov	273.296	103.000	103.000	103.000	103.000	103.000
74307	coll vraagafhankelijk vervoer	0	25.274	0	0	0	0
74308	coll vraagafhankelijk vervoer	2.927.931	0	0	0	0	0
74320	bijdr. vervoersonderneming ov	13.678.459	0	0	0	0	0
74322	bijdr voorz. openbaar vervoer	25.458	19.312	0	0	0	0
74325	subs stimulering bedrijfsvervoer	275.174	270.000	270.000	270.000	270.000	270.000
74331	bijdr buurtbusprojen	10.050	10.500	10.500	10.500	10.500	10.500
74351	actieplan goederenvervoer	20.000	0	0	0	0	0
74410	2006 ff bijdr. vervoersondernemingen	4.955.505	0	0	0	0	0
74411	2006 ff korting scholieren	18.566	0	0	0	0	0
74964	bijdr exploit. westerscheldetunnel	2.545.992	2.606.860	2.850.404	2.935.916	3.023.993	3.114.713
75249	eigendommenbh wegen	40.000	203.941	0	0	0	0
75608	afkoopsom kanaal Oude Arne	0	540.000	0	0	0	0
75815	afkoopsom waterschap ivm wegenoverdr	0	32.381.972	0	0	0	0
75919	chipkaart ov	0	0	1.382.000	0	0	0
75950	bijdrage a4-zuid	1.000.000	0	0	0	0	0
	Totaal lasten Mobiliteit	25.829.808	36.160.859	4.615.904	3.319.416	3.407.493	3.498.213
	Programma : 10 Mobiliteit						
	Baten						
74027	project belvedere	0	93.941	0	0	0	0
74030	zws coopunt fiets	46.932	0	0	0	0	0
74041	knooppunt bewegwijzering	168.049	0	0	0	0	0
74058	bdu (programma 8)	17.421.316	21.609.820	19.020.960	17.638.960	17.638.960	17.638.960
74308	coll vraagafhankelijk vervoer	2.553	0	0	0	0	0
74320	bijdr. vervoersonderneming ov	262.161	0	0	0	0	0
74715	fietsbrug sluis veere	90.000	0	0	0	0	0
74718	afstandbed bruggen sluizen kdw	135.000	50.000	0	0	0	0
74825	n59 2e brug bruinisse	460.000	0	0	0	0	0
75561	rijksbijdrage onderhoud kdw	112.056.200	0	0	0	0	0
75812	afkoopsom Rijk wegenoverdracht	0	39.458.439	0	0	0	0
	Totaal baten Mobiliteit	130.642.212	61.212.200	19.020.960	17.638.960	17.638.960	17.638.960

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Programma : 11 Verkeersveiligheid						
	Lasten						
74060	infrastructuursubsidies	1.611.800	1.852.000	1.854.000	1.854.000	1.854.000	1.854.000
74061	bdu strategisch budget	100.000	645.000	2.453.180	2.453.180	2.453.180	2.453.180
74270	rovz	151.623	112.500	112.500	112.500	112.500	112.500
74891	n60 rondweg terhole	162.977	0	0	0	0	0
	Totaal lasten Verkeersveiligheid	2.026.400	2.609.500	4.419.680	4.419.680	4.419.680	4.419.680
	Programma : 11 Verkeersveiligheid						
	Baten						
74059	bdu (programma 9)	3.481.500	5.196.180	5.196.180	5.196.180	5.196.180	5.196.180
74117	bermverhardingen	0	1.335.000	0	0	0	0
75041	bijdr duurzaam veilig rijk	4.248.333	0	0	0	0	0
75042	bijdr duurzaam veilig prov	1.023.236	0	0	0	0	0
	Totaal baten Verkeersveiligheid	8.753.069	6.531.180	5.196.180	5.196.180	5.196.180	5.196.180
	Programma : 12 Milieu						
	Lasten						
72003	actiepr energie	66.800	0	0	0	0	0
72089	duurzaam ondernemen	21.035	0	0	0	0	0
72171	klimaatverbond	0	500	500	500	500	500
72203	landelijk meldpunt afvalstoffen	0	55.981	58.089	58.089	58.089	58.089
72296	prov bijdr 2,5 % bosa	0	0	22.700	22.700	22.700	22.700
72332	servicepunt handhaving	16.267	0	0	0	0	0
72389	st bodemsan. bedrijfsterreinen	0	45.700	45.700	45.700	45.700	45.700
72412	ver natuur en milieueducatie	248.876	248.992	256.909	256.909	256.909	256.909
72413	ver. zeeuwse milieufederatie	296.539	355.568	366.875	366.875	366.875	366.875
72419	verord. bodemsan. bedrijfsterr.	46.197	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
72474	externe veiligheid vrom	504.130	197.984	0	0	0	0
72475	leren vr duurz ontw 2004-2007	325.627	152.436	0	0	0	0
72479	prio zws milieufederatie	29.000	0	0	0	0	0
72936	pilots gebr bodeminf	0	0	26.964	45.261	90.522	90.522
72937	bodemsanering vanaf 2010	0	0	0	0	518.094	518.094
75709	biobrandstofproject	17.750	0	0	0	0	0
75722	meerkosten aardgas bussen OV	0	742.000	342.000	42.000	42.000	42.000
78009	zeeuwse milieuprijs	0	13.500	1.500	13.500	1.500	13.500
	Totaal lasten Milieu	1.572.221	1.912.661	1.221.238	951.535	1.502.890	1.514.890
	Programma : 12 Milieu						
	Baten						
72003	actiepr energie	42.623	0	0	0	0	0
72067	cie arikel 28 luchtvaartwet	8.173	0	6.800	6.800	6.800	6.800
72068	cie artikel 28 luchtvaartwet	0	6.800	0	0	0	0
72089	duurzaam ondernemen	14.500	0	0	0	0	0
72094	energiebenchmarking	62.000	114.800	114.800	114.800	114.800	114.800
72097	energiebesparing huishoudens	85.710	0	0	0	0	0
72159	interprovinciaal pr milieu	20.548	0	0	0	0	0
72406	uitvoering bodemsaneringsprojecten	3.033.300	2.899.400	2.899.400	2.899.400	2.899.400	2.899.400
72474	externe veiligheid vrom	389.962	0	0	0	0	0
72514	uitvoering eu richtlijn omgevingslaw	40.000	0	0	0	0	0
72516	incidentele subs. prog. lvdo '04-'07	100.800	125.446	0	0	0	0
72517	bijdr.vrom geluidsbelastingkrt 04-07	0	40.000	0	0	0	0
72545	geluidmetingen	0	4.600	4.600	4.600	4.600	4.600
72937	bodemsanering vanaf 2010	0	0	0	0	518.094	518.094
	Totaal baten Milieu	3.797.616	3.191.046	3.025.600	3.025.600	3.543.694	3.543.694

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Programma : 13 Ruimtelijke omgeving						
	Lasten						
70636	phasing out 5b-05	13.500	0	0	0	0	0
70637	phasing out 5b-06	11.400	0	0	0	0	0
72042	besluit locatiegebonden subsidies	2.467.000	2.786.192	320.192	320.192	320.192	320.192
72161	investering stedelijke vernieuwing	2.273.281	2.830.922	1.018.300	1.018.300	1.018.300	1.018.300
72245	nationaal landschap	51.000	0	0	0	0	0
72287	programma gemeenten isv	5.107.810	3.613.610	4.744.728	5.772.430	6.733.286	6.029.100
72303	provinciaal vac woningbouw zeeland	4.424	0	0	0	0	0
72313	rijn schelde delta	0	90.800	90.800	90.800	90.800	90.800
72385	stedelijke ontwik. en bedrijvigheid	154.704	1.570.296	0	0	0	0
72422	vitaal platteland zld	852.533	842.550	0	0	0	0
72435	vz stads en dorpsvernwin	0	2.302.417	750.000	750.000	750.000	493.633
72483	prio spoorlijn goes	0	0	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
72536	prio gebiedenbeleid	71.030	0	0	0	0	0
72591	wonen en Woonmigratie	144.500	0	0	0	0	0
72610	bezoekersvoorz nat park Oosterscheld	0	200.000	0	0	0	0
72765	besluit locatiegebonden subsidies	1.367.526	0	0	0	0	0
72767	prov vac woningbouw Zeeland	0	4.464	4.464	4.464	4.464	4.464
72917	grondgeb landb inrichtng	0	0	0	92.448	26.964	841.662
72919	uitvoeren pilots duurz ondern	0	357.000	52.965	81.855	154.019	166.599
72935	infrastructuur glastuinbouw	0	0	3.095.082	2.751.291	2.544.246	0
72942	uitfin inr grondgeb landbouw	0	592.000	620.172	697.212	647.136	0
	Totaal lasten Ruimtelijke omgeving	12.518.707	15.190.251	11.696.703	12.578.992	13.289.407	9.964.750
	Programma : 13 Ruimtelijke omgeving						
	Baten						
70635	phasing out 5b-04	8.300	0	0	0	0	0
70656	phasing out 5b, bijdrage	110.956	0	0	0	0	0
72042	besluit locatiegebonden subsidies	3.928.472	2.786.192	320.192	320.192	320.192	320.192
72066	cofinanciering gebiedsgericht bl	20.548	0	0	0	0	0
72161	investering stedelijke vernieuwing	4.619.111	4.631.910	5.763.028	6.790.730	7.047.400	7.047.400
72174	kust west zws vl	85.839	0	0	0	0	0
72245	nationaal landschap	0	77.778	0	0	0	0
72409	veerse meer	159.537	66.300	0	0	0	0
72557	sgb cofin san vroomweg aanleg fietsp	210.439	0	0	0	0	0
72582	sgb cofin wateroverl kop van schouwe	27.180	0	0	0	0	0
72917	grondgeb landb inrichtng	0	0	0	92.448	26.964	841.662
72919	uitvoeren pilots duurz ondern	0	357.000	52.965	81.855	154.019	166.599
72935	infrastructuur glastuinbouw	0	0	3.095.082	2.751.291	2.544.246	0
72942	uitfin inr grondgeb landbouw	0	592.000	620.172	697.212	647.136	0
	Totaal baten Ruimtelijke omgeving	9.170.381	8.511.180	9.851.439	10.733.728	10.739.957	8.375.853
	Programma : 14 Watermanagement						
	Lasten						
72064	braakman	0	200.000	815.772	0	0	0
72242	muskusrattenbestrijding	553.260	512.036	534.310	534.310	534.310	534.310
72248	nat.en recreatieschap de grevelingen	68.662	107.426	108.575	108.575	108.575	108.575
72278	platform diffuse bronnen	-16.000	0	0	0	0	0
72325	sanering lozing huishoudelijk afvalw	-48.300	0	0	0	0	0
72329	schelde infcentrum	62.354	57.205	58.354	52.286	52.286	52.286
72533	prio beverrattenbestrijding	0	50.000	0	0	0	0
72929	saneren waterbodems	0	0	0	0	340.000	327.420
	Totaal lasten Watermanagement	619.976	926.667	1.517.011	695.171	1.035.171	1.022.590

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Programma : 14 Watermanagement						
	Baten						
72177	kwaliteitsimpuls blauw	20.548	0	0	0	0	0
72396	tech advies cie waterker	0	0	26.964	45.261	90.522	90.522
72473	zwakke schakels	900.000	0	0	0	0	0
72532	werkplan deltaraad 2004-2007	80.000	60.000	0	0	0	0
72929	saneren waterbodems	0	0	0	0	340.000	327.420
	Totaal baten Watermanagement	1.000.548	60.000	26.964	45.261	430.522	417.942
	Programma : 15 Natuur en Landschap						
	Lasten						
72100	2006 faunabhseenheid vervalt 2007	75.000	0	0	0	0	0
72178	kwaliteitsimpuls groen 2006	335.807	0	0	0	0	0
72211	2006 landschapsbh	181.044	0	0	0	0	0
72249	2006 natuurbeschermingswet	45.735	0	0	0	0	0
72283	2006 proeftuin west zws vl	93.147	0	0	0	0	0
72328	schaapskudde zuid beveland	27.372	0	0	0	0	0
72373	prio st het zeeuws landschap	51.000	0	0	0	0	0
72381	soortenbescherming	65.279	0	0	0	0	0
72382	staat spaanse linie	148.535	0	0	0	0	0
72390	st het zeeuws landschap	634.315	0	0	0	0	0
72391	st landschapsbeheer zeeland	396.435	0	0	0	0	0
72392	st schaapskudde zws vlaanderen	12.929	0	0	0	0	0
72673	st het zeeuws landschap	0	687.131	711.662	711.662	711.662	711.662
72679	schaapskudde zuid beveland	0	27.609	28.487	28.487	28.487	28.487
72680	st landschapsbeheer zeeland	0	408.996	408.484	408.484	408.484	408.484
72681	st schaapskudde zws vlaanderen	0	13.040	13.455	13.455	13.455	13.455
72693	faunabhseenheid	0	0	75.000	75.000	75.000	75.000
72700	natuurbeschermingswet	0	0	3.240	3.240	3.240	3.240
72726	natuurcomp wschelde	0	0	2.000.000	1.668.303	0	0
72737	reserve nme aankoop natuurgebieden	0	0	132.300	132.300	132.300	132.300
72781	life project	0	100.000	358.142	0	0	0
72900	realisatie ehs verwerving	0	415.000	541.206	492.093	699.138	578.763
72902	realisatie ehs inrichting	0	940.000	1.399.239	1.223.010	1.183.257	2.135.934
72903	realisatie ehs in beheer	0	3.461.000	3.451.392	3.654.585	3.809.628	3.715.254
72904	opl knelpunten robuuste verbinding	0	19.000	35.631	37.557	35.631	36.594
72910	uitvoering jaarplannen	0	220.000	211.860	211.860	211.860	208.008
72911	uitv soortenbeschermingspl	0	78.000	72.225	72.225	72.225	72.225
72912	westerschelde verwerving	0	3.882.000	17.682.606	22.324.266	12.108.762	23.112.000
72926	nat landsch ontwikkeling	0	181.752	184.566	344.332	312.856	475.006
72927	nat landsch cultuurhistorie	0	41.943	42.592	79.461	72.197	109.617
72928	nat landsch prov st landschapsbeh	0	143.305	145.523	271.493	246.674	374.524
72930	milieukw vermindering verdroging	0	416.000	565.281	1.135.377	1.163.304	1.178.712
72932	schaapskuddes	0	65.000	62.595	62.595	62.595	13.595
72939	uitfin landinrichting structuur	0	365.000	351.495	351.495	351.495	0
72940	uitfin inn ruimtelijke structuur	0	126.000	114.597	40.446	5.778	5.778
72941	uitfin milieukwaliteit	0	900.000	866.700	0	0	0
72943	uitfin inn nieuwe ehs	0	1.120.000	1.078.560	1.078.560	1.078.560	0
	Totaal lasten Natuur en Landschap	2.066.598	13.610.777	30.536.838	34.420.286	22.786.588	33.388.638

Activiteit	Omschrijving	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Programma : 15 Natuur en Landschap						
	Baten						
72211	2006 landschapsbh	192.881	0	0	0	0	0
72255	natuurpakket Westerschelde planvormi	914.000	0	0	0	0	0
72283	2006 proeftuin west zws vl	100.300	0	0	0	0	0
72381	soortenbescherming	63.200	0	0	0	0	0
72680	st landschapsbeheer zeeland	0	12.017	0	0	0	0
72711	soortenbescherming	0	75.600	75.600	75.600	75.600	75.600
72762	landinrichting	0	2.300	0	0	0	0
72781	life project	458.142	0	0	0	0	0
72900	realisatie ehs verwerving	0	415.000	541.206	492.093	699.138	578.763
72902	realisatie ehs inrichting	0	940.000	1.399.239	1.223.010	1.183.257	2.135.934
72903	realisatie ehs in beheer	0	3.461.000	3.451.392	3.654.585	3.809.628	3.715.254
72904	opl knelpunten robuuste verbinding	0	19.000	35.631	37.557	35.631	36.594
72910	uitvoering jaarplannen	0	220.000	211.860	211.860	211.860	208.008
72911	uitv soortenbeschermingspl	0	78.000	72.225	72.225	72.225	72.225
72912	westerschelde verwerving	0	13.882.000	17.682.606	22.324.266	12.108.762	23.112.000
72926	nat landsch ontwikkeling	0	181.752	184.566	344.332	312.856	475.006
72927	nat landsch cultuurhistorie	0	41.943	42.592	79.461	72.197	109.617
72928	nat landsch prov st landschapsbeh	0	143.305	145.523	271.493	246.674	374.524
72930	milieukw vermindering verdroging	0	416.000	565.281	1.135.377	1.163.304	1.178.712
72932	schaapskuddes	0	65.000	62.595	62.595	62.595	13.595
72939	uitfin landinrichting structuur	0	365.000	351.495	351.495	351.495	0
72940	uitfin inr ruimtelijke structuur	0	126.000	114.597	40.446	5.778	5.778
72941	uitfin milieukwaliteit	0	900.000	866.700	0	0	0
72943	uitfin inr nieuwe ehs	0	1.120.000	1.078.560	1.078.560	1.078.560	0
	Totaal baten Natuur en Landschap	1.728.523	22.463.917	26.881.668	31.454.955	21.489.560	32.091.610
	Saldo lasten	112.667.095	146.041.346	115.782.063	113.469.543	103.106.272	112.667.095
	Saldo baten	189.342.697	134.221.560	86.635.501	90.172.350	81.109.798	89.311.089
	Totaal saldo subsidies	76.675.601	-11.819.786	-29.146.562	-23.297.193	-21.996.474	-23.356.006

5. Staat van incidentele baten en lasten

		Lasten	Baten
01	Sociaal beleid		
	Samenhang in steden; sociale wooncomponent	250.000	
	College Zorg en Welzijn	50.000	
	Kindertelefoon	200.000	
	Bijdrage aan ondersteuning invoering WMO	73.000	
	Breedte sport	46.000	
02	Zorgvoorzieningen		
	Een loket voor onderwijs en zorg	35.000	
03	Cultuur		
	Productiehuis Zeelandia	175.000	
	Manifestatie wereldbeeld en religie	250.000	
	Verhogen cultuurparticipatie en vergroten cultureel aanbod	100.000	
	beheer provinciale kunstcollectie	70.000	
	uitvoering 10 puntenplan	80.000	
	subsidie voor risicovol theateraanbod	67.000	
	hogere subsidie cultureel erfgoed	96.000	
	instandhoudingssubsidie rijksmonumenten	208.000	
	Zeeuwse cultuurproducties	96.000	
	Cultuur en school	167.000	
	jeugd en cultuur	103.000	
	versterken cultureel ondernemerschap	96.000	
04	Openbare orde en veiligheid		
	bijdrage tunnel oefening	1.000.000	
	externe veiligheid	100.000	
	ICT rampenbestrijding	200.000	
05	Bestuurlijke organisatie		
	Ontvangsten koninklijke bezoeken	45.000	
	uitreiking in 2008 van Four Freedom Awards	220.000	
	Pensioen- en wachtgelden oud GS leden	105.000	
06	Programma Economie		
	PSEB 2005-2008	500.000	
	Opleidingskas	300.000	
07	Toerisme en recreatie		
	PSEB 2005-2008	460.000	
08	Landbouw en visserij		
	PSEB	345.000	

		Lasten	Baten
09	Onderwijs		
	School of music	383.000	
10	Mobiliteit		
	Ontwikkelingsvisie Zeeuwse Passage (OZP) 2030	100.000	
	Deelname aan Incodelta	70.000	
	Vorbereidingskosten tunnel Sluiskil uit reserve T.Sluiskil	300.000	300.000
11	Verkeersveiligheid		
	additionele middelen voor projecten uit MIZ	1.500.000	
		Lasten	Baten
12	Milieu		
	Realisatie aardgasvulpunten Middelburg - Goes	1.600.000	
	Meerkosten aardgasbussen openbaar vervoer	300.000	
13	Ruimtelijke omgeving		
	Frictiekosten invoering nieuwe wet RO	100.000	
	Ontwikkelingsplannologie voor de steden	100.000	
14	Watermanagement		
	Bestrijding beverrat	50.000	
	Deltaprogramma	100.000	
	Delta wateren	200.000	
	voorkomen van crisis situaties bij hoogwater	50.000	
15	Natuur en Landschap		
90	Algemene dekkingsmiddelen		
	Prio kwartiermaker kenniscentrum water	20.000	
	Aanleg verwarming Kloostergangen	30.000	
	Aanpassen brandmeldinstallaties Abdijcomplex	200.000	
	Verbouwing Kaatsbaan gebouw C	315.000	
98	Reserves		
	Toevoeging egalisereserve verbouwing brandweerkazerne	3.650.000	
	Toevoeging bestemmingsreserve tunnel Sluiskil	1.500.000	
	Subtotaal	16.005.000	300.000
	Ingezet in najaarconferentie 2007 voor begroting 2008	4.900.000	
	Totaal	20.905.000	300.000
	Per saldo	20.605.000	

COLOFON

Uitgave

Provincie Zeeland,
augustus 2007

Tekst

• Provincie Zeeland
afdeling FEZ

Fotografie

• Jaap Wolterbeek

Prepress

• Provincie Zeeland,
afdeling I&D

Druk

• LnO, Zierikzee